

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

รูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า
ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

โดย

นางประยูร บุญยัสสะ และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

คณ.ก.ม. ๒๖๖	คณะศึกษานิเทศศาสตร์ (สกว.)
เลขที่รับ	102
วันที่รับ	22 ก.ย. 2560

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย รูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”
 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบล
 นาสีนวน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

โดย

นางประยูร	บุญยัสสะ
นายวีระศักดิ์	ปัตตาโลโพธิ์
นายเลื่อน	แก้วดี
นายประดิษฐ์	ดงงาม
นางสาวสุพัตตา	ลาวัลย์
นางวิจิตรา	พฤษ์อุดม
นายถนอม	บุญเรียน
นายเจริญ	อันเสนา
นายสมชาย	พุททศน์
นายอำพล	ญาตินิยม
นางทองใบ	พุททศน์
นายอ่อนตา	อันเสนา
นายวันชัย	บุญยัสสะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนาเด็กให้เป็น “คนดีศรีตำบล” โดยความร่วมมือของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัด มหาสารคาม ระยะที่ 1 นี้ ได้รับทุนอุดหนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โจทย์การวิจัยคือ การหาแนวทางการพัฒนาเด็กโรงเรียนบ้านเตาป่าให้เป็น “คนดีศรีตำบล” และการนำแนวทางการพัฒนาเด็กไปจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเป็นคนดีศรีตำบลได้อย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของชุมชน โรงเรียน ครู และนักเรียนที่จะทำให้เด็กเป็นคนดีศรีตำบล “คนดีศรีตำบล” ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่จะเป็นคนดีศรีตำบลศึกษาวิเคราะห์หารูปแบบแนวทางในการสร้างคนดีศรีตำบล พื้นที่ที่ศึกษาคือโรงเรียนบ้านเตาป่าและหมู่บ้านในเขตบริการคือบ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาได้ศึกษาโดยทีมวิจัยจำนวน 13 คน ทีมวิจัยร่วมจำนวน 3 คน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โรงเรียน จัดเวทีชุมชนกำหนดคุณลักษณะของคนดีศรีตำบล ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ข้อมูลครู ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีศรีตำบลและจัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางการพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีศรีตำบล ผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านเตาป่ามีปัญหาเรื่องการทำมาหากินเป็นหลักสภาพความเป็นอยู่ยากจนประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาที่ทำกินเฉลี่ย 5 – 10 ไร่ต่อครัวเรือน และไม่มีที่ทำกิน 20 ครัวเรือน การทำนาของชาวบ้านส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาขาดทุน ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงผลผลิตต่อไร่ต่ำและราคาผลผลิตตกต่ำประชาชนร้อยละ 90เป็นลูกจ้างธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกู้เงินมาลงทุนทำนาแต่การทำนาประสบกับปัญหาขาดทุน ประชาชนประมาณร้อยละ 83.67จึงอพยพไปทำงานตัดอ้อยที่จังหวัดสระบุรี จึงทอดทิ้งลูกให้อยู่อาศัยอยู่กับญาติ ไม่มีเวลาอบรมดูแลสั่งสอนทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผลการเรียนต่ำมีอัตราการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ร้อยละ 29.21มีเด็กที่ไม่มีญาติให้พักอาศัยอยู่ด้วย และขาดเรียนจากช่วงเดือนธันวาคมถึงมีนาคมประมาณปีละ 5-10 คน โดยเฉพาะในชั้นอนุบาลทำให้ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมและชั้นประถมประมาณ 3-5 คน ต่อปีและผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจส่งให้บุตรหลานเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นิยมให้บุตรหลานเรียนจบแค่การศึกษาภาคบังคับเพราะการส่งลูกเรียนต่อทำให้เกิดความสิ้นเปลือง เรียนแล้วไม่ได้อะไรผู้ปกครองต้องการให้เด็กออกมาช่วยพ่อแม่ทำงานรับจ้างตัดอ้อยเป็นหัวตันให้พ่อแม่จะดีกว่าให้ลูกเรียนต่อ ส่วนโรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในปีการศึกษา 2547 มีนักเรียนจำนวน 116 คน นักเรียนชาย 63 คน นักเรียน หญิง 53 คน มีบุคลากร ครูสายสอน 5 คน ผู้บริหาร 1 คน จัดการเรียนการสอน 2 ระดับคือระดับอนุบาลมี 2 ชั้นเรียนคือชั้นอนุบาล 1-2 และ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นเรียนคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอาคารเรียน 1 หลังขนาด 6 ห้องเรียน ได้ใช้จัดเป็นห้องเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1 ถึง ป.6อาคารอเนกประสงค์ได้จัดเป็นห้องเรียนอนุบาล 1-2 เรียนรวมกันไม่ได้แยกชั้นเรียนการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนได้จัดครูเข้าสอนประจำชั้นครูสายผู้สอน 5 คนเข้าสอนประจำชั้น ป.1,2,3,5,6 ชั้น ป.4ให้ผู้
บริหารสอนประจำชั้นและขาดครูสอนประจำชั้นอนุบาล1,2หลักสูตรกำหนดให้จัดการเรียนการสอน
8 สาระ กับ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่การจัดการเรียนการสอนครูเน้นวิชาภาษาไทยกับคณิตศาสตร์
ส่วนสาระอื่นๆก็ประสบกับปัญหาขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องเช่น ภาษาอังกฤษ ศิลปะ ดนตรีและ
นาฏศิลป์พลศึกษา คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ระบบการทำงานครูขาดความรู้ความเข้าใจ
ในงาน ขาดจิตสำนึกต่อหน้าที่ และการอุทิศตนเพื่องานทำให้ส่งผลต่อเด็กนักเรียนทำให้เด็กมีความรู้
วิชาการไม่ทัดเทียมกับที่อื่น เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ไม่สนใจการเรียนนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนา
เต็มตามศักยภาพมีสัดส่วนสูง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไม่เกิดผลเพราะขาดแม่แบบที่ดีดังนั้น
แนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ทีมวิจัยจึงคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ว่าควรมีแนว
ทางในการพัฒนาภายใต้แนวคิดว่านักเรียน จะเป็นคนดีได้ครอบครัวยุคใหม่ต้องเข้มแข็งคือครอบครั
วและชุมชนต้องมีเศรษฐกิจที่พอเพียงมีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี
แก่เยาวชน ค่อยเตือนให้กำลังใจและเข้าใจบุตรหลานของตนช่วยกันดูแลบุตรหลานของตนในชุม
ชน แนะนำแนวทางที่ดีแก่เยาวชนเป็นต้น และโรงเรียนต้องเข้มแข็งคือ โรงเรียนต้องมีระบบบริหาร
จัดการที่ดีบุคลากรมีจิตสำนึกต่อหน้าที่อุทิศตนเพื่องาน ดูแลเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนของตนเพื่อ
ให้เกิดผลดีต่อเด็กโดยแท้จริงทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีการทำงานทุ่มเทต่องานการสอนอย่างแท้
จริงจากแนวคิดดังกล่าวทีมวิจัยจึงสร้างแนวพัฒนานักเรียนให้เป็นคนศรีเตาป่าได้ 4 ประการคือ
ประการที่ 1 การสร้างจิตสำนึกในการสร้างเด็กให้เป็นคนดีศรีเตาป่าร่วมกันระหว่างชุมชนและโรง
เรียน ประการที่ 2 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานของตน
ประการที่ 3 ปรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมี
ส่วนร่วม และประการที่ 4 ปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่นและการมี
ส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งทั้ง 4 แนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่การปฏิบัติในระยะที่ 2 ต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
บทคัดย่อ	
บทที่ 1 สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ	1
- ความเป็นมาและความของปัญหา	1
- โจทย์วิจัย	3
- วัตถุประสงค์	3
- กลุ่มเป้าหมาย	3
- พื้นที่ที่จะศึกษา	4
- เนื้อหาที่จะศึกษา	4
- ขั้นตอนการดำเนินงาน	4
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
- ทีมวิจัย	4
บทที่ 2 การดำเนินงานวิจัย	7
- กิจกรรมการประชุมของทีมวิจัย	7
- การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	7
- การศึกษาข้อมูลโรงเรียน	9
- จัดเวทีกำหนดคุณลักษณะ “คนดีศรีเตาป่า”	9
- การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล	10
- กิจกรรมประชุมสรุปแนวทางการสร้างคนดีศรีเตาป่า	12
- จัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า	13
- กิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล	13
- กิจกรรมสร้างแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า	14
- กิจกรรมเขียนรายงาน	15
บทที่ 3 สภาพของชุมชนและโรงเรียน	18
- ความเป็นมาและการดำรงชีวิตของคนในชุมชนบ้านเตาป่าตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	18
- ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเตาป่าและการจัดการศึกษาในปัจจุบัน	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 คุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”	74
บทที่ 5 ปัจจัยของชุมชน ครอบครัว โรงเรียน และนักเรียนที่มีผลต่อการสร้างคนดีศรีเตาป่า	
คนดีศรีเตาป่า	82
- ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างคนดีศรีเตาป่า	82
- ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า	102
บทที่ 6 แนวทางการสร้างคนดีศรีเตาป่า	107
- แนวทางในการสร้างคนดีศรีเตาป่า	107
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างคนดีศรีเตาป่า	108
- แนวคิดในการสร้างคนดีศรีเตาป่า	110
- แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน	111
- แนวทางการปรับพฤติกรรมของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การสร้างคนดีศรีเตาป่า	112
- แนวทางการปรับรูปแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครู โดยชุมชนมีส่วนร่วม	115
- แนวทางการปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน	116
- กิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า	120
บทที่ 7 ผลกระทบที่เกิดจากการทำงานวิจัย รูปแบบการสร้างคนดีศรีเตาป่า	129
- บทเรียนที่เกิดจากการทำงาน	129
- ข้อเสนอแนะจากภาคปฏิบัติสู่นโยบายของรัฐบาล	134
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก กิจกรรมการดำเนินงานวิจัย	139
ภาคผนวก ข ภาพประกอบ	160

บทที่ 1

สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสังคมโลก และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามสังคมต้องการ การศึกษาทำให้นักศึกษามีความเจริญงอกงามทั้งด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา การศึกษาที่มีคุณภาพทำให้นักศึกษารู้จักคิดใคร่ครวญ รู้จักเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ และปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ที่เข้ามาสู่ชีวิตตลอดเวลา โดยเฉพาะยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ปัจจัยที่จะส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพคือ หลักสูตร ซึ่งจะต้องมีหลักสูตรระดับสากลและระดับท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของชาติ คือ มาตรา 23 การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย จะต้องเน้นและให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและบูรณาการตามเหมาะสมของแต่ละระดับความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬาและภูมิปัญญาไทย มาตรา 27 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาใน ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน อบรม แสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ โดยการจัดหลักสูตรของท้องถิ่นขึ้นมา ในปีการศึกษา 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 โดยกำหนดสาระการเรียนรู้แกนกลางให้ประมาณร้อยละ 70 แล้วให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นท้องถิ่นอีกร้อยละ 30 ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดการศึกษาทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่จะจัดให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

โรงเรียนเรียนบ้านเตาป่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่ บ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2546 จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น 114 คน ครู 6 คน นักการภารโรง 1 คน จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,3,5 และ 6 และใช้หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2546 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ให้บริการในเขตบริการจำนวน 1 หมู่บ้าน จำนวน 166 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 742 คน โดยสภาพทั่วไปของชุมชนใช้ภาษาถิ่น(ภาษาอีสาน)ในการสื่อสาร นับถือศาสนาพุทธ มีค่านิยมในการดำรงชีวิตแบบผสมผสานระหว่างชุมชนชนบทกับชุมชนเมือง มีอาชีพหลักคือ การทำนาและการรับจ้างต่างจังหวัด หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวผู้ปกครองนักเรียนจะไปรับจ้างต่างจังหวัด เช่นกาญจนบุรี ชลบุรี สระบุรี ลพบุรีและนครราชสีมา จากการสำรวจของครูประจำชั้นพบว่า จากนักเรียน 114 คน มีนักเรียน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 78 ที่พ่อหรือแม่ หรือทั้งพ่อและแม่ไปรับจ้างต่างจังหวัด ปล่อยให้ลูกอยู่บ้านตามลำพัง หรือฝากปู่ย่าตายายไว้ จึงก่อให้เกิดปัญหาเด็ก ดังนี้ เกิดความหวาดกลัว ขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีความรับผิดชอบ ก้าวร้าว ไม่มีสัมมาคารวะ ลักเล็กขโมยน้อย เห็นแก่ตัว ขาดจิตสำนึกในการรักษาวัดนธรรมที่ดีของท้องถิ่น ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของปู่ย่าตายาย ปัญหาดังกล่าว ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน และความเป็นอยู่ของชุมชน

เดิมทีชาวบ้านเตาป่ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก โดยคิดว่าเป็นหน้าที่ของครู และหน่วยงานทางราชการเท่านั้น แต่ในปัจจุบันชาวบ้านเตาป่าได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษามองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น จากการจัดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2546 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเตาป่า ชาวบ้านได้ช่วยกันเสนอปัญหาของชุมชนที่มีอยู่หลายปัญหา เช่นอาชีพของผู้ปกครองไม่มั่นคงรายได้ไม่แน่นอน การทำนาลงทุนมากเกินไปทำให้ขาดทุนมาก ปัญหาหนี้สินของผู้ปกครอง และปัญหาเรื่องการศึกษาของบุตรหลาน จากการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่อง พบว่า ปัญหาเรื่องอาชีพไม่มั่นคงรายได้ไม่คงที่ แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การทำการเกษตรแบบผสมผสานและมีหน่วยงานทางราชการหลายหน่วยงานที่เข้ามาฝึกและพัฒนาอาชีพ เช่น พัฒนาชุมชน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

พยัคฆภูมิพิสัย ได้เข้ามาส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในชุมชน เช่นการตัดเย็บเสื้อผ้ากองทุนหมู่บ้านให้เงินลงทุนในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ปัญหาเรื่องการลงทุนในการทำนามากเกินไปทำให้ขาดทุนมาก แนวทางการแก้ไขคือ การลดต้นทุนการผลิตลง สิ่งที่ทำเองได้ก็ให้ทำเองไม่ต้องจ้างโดยไม่จำเป็นปัญหาเรื่องหนี้สินในครัวเรือน ชาวบ้านได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน ใช้หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง และปัญหาเรื่องการศึกษาของบุตรหลาน ที่ประชุมใน

เวทีชาวบ้านมีความเห็นร่วมกันว่าเป็นปัญหาที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย และจะได้หารือร่วมกันในการจัดเวทีครั้งต่อไป

จากการจัดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2546 ณ โรงเรียนบ้านเตาป่า ได้นำเสนอประเด็นปัญหาเรื่องการจัดการศึกษาของบุตรหลานมาอภิปรายกัน ได้สรุปปัญหาของนักเรียนในโรงเรียน คือ นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไม่ให้ความเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ พูดยาไม่สุภาพ ขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดระเบียบวินัยในการทำงาน มีความก้าวร้าว ซึ่งสาเหตุของปัญหาอาจจะเนื่องมาจาก ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ชุมชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น ที่ประชุมได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือจะต้องร่วมมือกันอย่างเร่งด่วน ในการกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนจะมีวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น

โจทย์วิจัย

1. แนวทางการพัฒนานักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” เป็นอย่างไร
2. จะนำแนวทางการพัฒนานักเรียนไปจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของชุมชน โรงเรียน ครูและนักเรียนที่จะทำให้ให้นักเรียนเป็น “คนดีศรีเตาป่า”
2. เพื่อร่วมกันกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่จะเป็น “คนดีศรีเตาป่า”
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หารูปแบบแนวทางในการสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”

กลุ่มเป้าหมาย

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 15 คน
2. เจ้าอาวาสวัดสระธาตุ บ้านเตาป่า	จำนวน 1 รูป
3. ผู้นำชุมชนในเขตบริการโรงเรียนบ้านเตาป่า	จำนวน 3 คน
4. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสิมว	จำนวน 2 คน
5. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเตาป่า	จำนวน 20 คน
6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน 10 คน
7. ผู้ปกครองนักเรียนในเขตบริการโรงเรียนบ้านเตาป่า	จำนวน 100 คน
8. คณะครูโรงเรียนบ้านเตาป่า	จำนวน 6 คน

9. นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า

จำนวน 114 คน

พื้นที่ที่จะศึกษา

โรงเรียนบ้านเตาป่า และหมู่บ้านในเขตบริการโรงเรียนบ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล
อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม

เนื้อหาที่จะศึกษา

1. สภาพทั่วไปของชุมชนและโรงเรียน
2. คุณลักษณะของ “คนดีศรีเตาป่า”
3. ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการสร้างนักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”
4. แนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
3. จัดเวทีชุมชนกำหนดคุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”
4. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน
5. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลครู
6. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชน
7. เขียนรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน
8. วิเคราะห์ปัจจัยหรือทุนที่ช่วยในการสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”
9. จัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางในการสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”
10. ประชุมสรุปแนวทางการสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”
11. จัดทำรายงานวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบปัจจัยปัจจัยของชุมชน โรงเรียน ครูและนักเรียนที่จะทำให้นักเรียนเป็น “คนดีศรีเตาป่า”
2. ได้คุณลักษณะของนักเรียนที่เป็น “คนดีศรีเตาป่า”
3. ได้รูปแบบแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

ทีมงานวิจัย

1. นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านเตาป่า หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายเลื่อน แก้วดี อาจารย์ 2 ระดับ 7
3. นายประดิษฐ์ คงงาม อาจารย์ 2 ระดับ 7
4. นางสาวสุพัตตา ลาวัลย์ อาจารย์ 1 ระดับ 5
5. นางประยูร บุญยัสสะ อาจารย์ 1 ระดับ 5
6. นางวิจิตรา พุกษ์อุดม อาจารย์ 1 ระดับ 4
7. นายถนอม บุญเรียน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. นายเจริญ อันเสนา ผู้นำชุมชน
9. นายสมชาย พุททพันธ์ สมาชิก อบต.นาสีนวล
10. นายอำพล ญาตินิม สมาชิก อบต.นาสีนวล
11. นางทองใบ พุททพันธ์ กลุ่มแม่บ้าน
12. นายอ่อนตา อันเสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น
13. นายวันชัย บุญยัสสะ ผู้นำชุมชน

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายมงคล แก้วพะเนาว์ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2
2. นายศักดิ์พงศ์ หอมหวล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสูงดอนหลี่
3. พระอธิการจำลอง กตปุญโญ เจ้าอาวาสวัดสระธาตุ บ้านเตาป่า

สถานการณ์การทำงานของทีมวิจัย

1. นางประยูร บุญยัสสะ อาจารย์ 2 ระดับ 6 ทำหน้าที่หัวหน้าทีมวิจัยแทน
นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์
2. นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านเตาป่า อดีตหัวหน้าโครงการ
วิจัยได้รับคำสั่ง ย้ายไปดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านดง ตำบลปะหลาด อำเภอยักษ์ภูมิ
พิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. นายเลื่อน แก้วดี อาจารย์ 2 ระดับ 7 ทำหน้าที่การเงิน
4. นายประดิษฐ์ คงงาม อาจารย์ 2 ระดับ 7 ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
5. นางสาวสุพัตตา ลาวัลย์ อาจารย์ 1 ระดับ 5 ย้ายไปดำรงตำแหน่งครูสายผู้สอน
โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม ทำหน้าที่การเงิน
6. นางวิจิตรา พุกษ์อุดม อาจารย์ 1 ระดับ 4 ทำหน้าที่เก็บรักษาเงินสดและผู้ช่วย
เลขานุการ

7. นายถนอม บุญเรียน	ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่
ประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูล	
8. นายเจริญ อันเสนา	ผู้นำชุมชน ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
9. นายสมชาย พุททพันธ์	สมาชิก อบต.นาสีนวล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
10. นายอำพล ญาติเนียม	สมาชิก อบต.นาสีนวล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
11. นางทองใบ พุททพันธ์	กลุ่มแม่บ้าน ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
12. นายอ่อนตา อันเสนา	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
13. นายวันชัย บุญยัสสะ	ผู้นำชุมชน ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล

ทีมวิจัยร่วม

1. นายประภาส ไชยหงษา ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเตาป่า ย้ายมาทำหน้าที่
ผู้บริหารโรงเรียนแทนนายวีระศักดิ์ ปิตตลาโพธิ์ ทำหน้าที่ประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นางสาวจิรพรรณ เสนามาตย์ อาจารย์ 1 ระดับ 4 ย้ายมาแทน นางสาวสุพัตตา ลาวัลย์
ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล
3. นางสาวเกษร ลีลาน้อย ครูช่วยสอนระดับชั้นอนุบาล ทำหน้าที่เก็บรวบรวม
ข้อมูล และบริการ

บทที่ 2

การดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอพยุหะคีรีพิจิตร จังหวัดมหาสารคาม นั้นทีมวิจัยมีขั้นตอน วิธีการในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมการประชุมของทีมวิจัย

ในการประชุมของทีมวิจัยในแต่ละครั้งนั้น มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการประชุมแตกต่างกันไป ซึ่งในการวิจัยนี้ ทีมวิจัยมีการประชุมหลายครั้ง หลายวาระ ได้แก่

1. การประชุมครั้งที่ 1 วันที่ 25 มกราคม 2547 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทีมวิจัย และชี้แจงทำความเข้าใจโครงการวิจัยร่วมกัน รวมถึงการวางแผนในการศึกษาและเก็บข้อมูล
2. การประชุมครั้งที่ 2 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อสรุปผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานชุมชน ตลอดจนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลที่มีร่วมกัน
3. การประชุมครั้งที่ 3 วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
4. การประชุมครั้งที่ 4 วันที่ 31 มีนาคม 2547 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมการในการจัดเวทีกำหนดคุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”
5. การประชุมครั้งที่ 5 วันที่ 17 เมษายน 2547 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน การจัดเวทีชาวบ้าน และเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากเวทีดังกล่าว

ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งนั้น จะมีการออกหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการ มีบางครั้งที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเชิญทีมวิจัยเข้าร่วมประชุม และในการประชุมแต่ละครั้ง ทีมจะมีการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการบันทึก อาทิ กระดาษชาร์ต ปากกาเมจิก เทปหรือเครื่องรับสัญญาณวิทยุ สมุดบันทึก เครื่องบันทึกภาพ นอกจากนี้ยังมีในส่วน อาหาร เครื่องดื่ม และอาหารว่าง และในการประชุมแต่ละครั้งก็ดำเนินการสำเร็จดังวัตถุประสงค์

2.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชนนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และ

ทราบปัจจัยในชุมชนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งทีมวิจัยได้มีการประชุมวางแผนในการเก็บ และได้ดำเนินการตามแผน โดยวิธีการในการเก็บข้อมูลนั้น จะแบ่งทีมการเก็บเป็นกลุ่ม แบ่งตามคุ้ม และจัดทีมวิจัยรับผิดชอบ ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย คุ้มม่วงงามน้อย คุ้มทานตะวัน และคุ้มเทพนิมิตร ทีมวิจัย รับผิดชอบ ได้แก่ นายประดิษฐ์ คงงาม นางประยูร บุญยัสสะ นายอำพล ญาตินิยม และ นายสมชาย พุททศน์

2. กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย คุ้มสุขเจริญ คุ้มประชาสามัคคี และคุ้มสายน้ำทิพย์ ทีมวิจัย รับผิดชอบ ได้แก่ นายเลื่อน แก้วดี นางวิจิตรา พุกภัยอุดม นายถนอม บุญเรียน และนายวันชัย บุญยัสสะ

3. กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย คุ้มโนนโพธิ์ คุ้มใหม่ไทยเจริญ และคุ้มไทยพัฒนา ทีมวิจัย รับผิดชอบ ได้แก่ นายวีระศักดิ์ ปิตตลาโพธิ์ นางสาวสุพัตรา ลาวัลย์ นางทองใบ พุททศน์ นาย อ่อนตา อันเสนา และนายเจริญ อันเสนา

ซึ่งวิธีการในการเก็บข้อมูลนั้น ทีมวิจัยจะใช้การประชุมแบบไม่เป็นทางการ หรือที่เรียกว่า การโสเหล่เป็นกลุ่มมากกว่าที่จะเป็นการประชุมแบบเป็นทางการและใช้เวลาในช่วงเย็นหลังจากที่ ชาวบ้านเสร็จหรือว่างจากภาระกิจของครอบครัวแล้ว โดยทีมวิจัยที่รับผิดชอบแต่ละกลุ่มจะเป็นพี่เลี้ยง นำโสเหล่ นำประเด็นหรือเป็นผู้เปิดประเด็นในการพูดคุย แต่ก่อนที่จะมีการโสเหล่นั้น ทีมวิจัยจะมีการ แจกวัสดุประสงค์พร้อมทั้งชี้แจงโครงการวิจัยก่อน ซึ่งข้อมูลหรือประเด็นที่ทีมจะนำโส หรือพูดคุยนั้น จะเป็นข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน อาทิ ร่วมวาดแผนผังของคุ้ม แผนผังหมู่บ้าน เล่าโสเรื่อง ประวัติศาสตร์ของชุมชน ข้อมูลทางด้านสังคม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทรัพยากร ในพื้นที่ เป็นต้น โดยอุปกรณ์ในการจัดการประชุมในแต่ละครั้ง ได้แก่

1. ปากกา และปากกาเคมี
2. กระดาษ
3. กระดาษชาร์ต
4. เครื่องบันทึกภาพ
5. เครื่องดื่มและอาหารว่าง

ในการเก็บข้อมูล นอกจากการดำเนินการจัดเวทีชุมชน การทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว ยังมีการใช้ วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากันอย่างไม่เป็นทางการ เนื่องจากคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิด เป็นเครือญาติเป็นพี่น้องกัน ในการคุยกันอย่างไม่เป็นทางการนั้น ส่วนใหญ่จะคุยที่บ้าน ของผู้ถูกสัมภาษณ์ บ้านของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นบ้านได้ดูสูง ได้ดูบ้านจะมีเตียงหรือแคร่ ทำด้วยไม้ไผ่ เมื่อว่างจากงานชาวบ้านก็จะมานั่งคุยกัน มีเรื่องเล่าสู่กันฟังตลอด และทีมวิจัยก็ได้เข้าไปมี ส่วนร่วมในการพูดคุยต่างๆ อาทิ ที่บ้านของ นายอำพล ญาตินิยม มีคนมานั่งคุยด้วยกันหลายคน

ประกอบด้วย นายสร้อย สิมมะลี นางหนูกาย วงสาเทียม นางนาง วงสาเทียม นายอ่อนตา อันเสนา เป็นต้น เรื่องที่นำมาพูดคุยกัน เช่น ชักถามพูดคุยกันในเรื่องการไปทำงานป่าอ้อย จะไปกันในช่วงไหน ไปทำอะไรบ้าง ทำไมต้องไปหรือเหตุจูงใจที่ต้องไป และพูดคุยกันในเรื่องของการเกษตร ทำนาเป็นอย่างไรบ้าง ขาดทุนหรือได้กำไร เป็นต้น

ในการเก็บข้อมูลทีมวิจัยได้เข้าไปคุยกับกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่ม สถานที่ที่ทีมวิจัยมีการพูดคุยนั่งเล่น ได้ดูบ้านที่กล่าวมาบ้าง ตามร่มไม้บ้าง บางคนก็ทอดผ้า กวักไหมไปด้วย และบางครั้งก็ไปชักถามจากผู้เฒ่าผู้อาวโง่ในชุมชน เช่น พ่อโม่ง ชันโท พ่อชน บุญยัสสะ แม่แพง พุทททัศน์ คุณบุทรศักดิ์ บุญยัสสะ ทำให้เห็นภาพของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบันชัดเจนมากยิ่งขึ้น เห็นปัญหาของชุมชนอย่างชัดเจนขึ้น

2.3 การศึกษาข้อมูลโรงเรียน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเตาบ้านนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและมูลพื้นฐานของโรงเรียนและร่วมกันวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม ซึ่งทีมวิจัยใช้วิธีการ ร่วมกันศึกษาเอกสารที่มีในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นบันทึก หรือเอกสารรายงานการปฏิบัติงานต่างๆ ของครู ข้อมูลด้านบุคลากรและนักเรียน ตลอดจนรายงานการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนในแต่ละช่วง จากนั้นก็ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา และจัดลำดับข้อมูลพื้นฐานให้เป็นหมวดหมู่ อาทิ ข้อมูลประวัติความเป็นมาของโรงเรียนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลนักเรียน แผนผังโรงเรียน ข้อมูลการจัดและร่วมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน

2.4 จัดเวทีชุมชนกำหนดคุณลักษณะ “คนดีศรีเตาป่า”

ในการจัดเวทีดังกล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันกำหนดคุณลักษณะ “คนดีศรีเตาป่า” โดยการจัดกิจกรรมนี้ ทีมวิจัยทั้งหมดได้ร่วมกับตัวแทนจากชาวบ้าน จำนวน 100 คน และตัวแทนนักเรียนจำนวน 30 คน โดยขั้นตอนในการเตรียมการนั้น การเชิญผู้เข้าร่วมจะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โดยทางทีมวิจัยได้รับความอนุเคราะห์สถานที่จากทางวัด โดยรูปแบบในเวทีดังกล่าว จะเป็นการพูดคุย เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่ทีมวิจัยนำประเด็นขึ้น เช่น ลักษณะของเด็กที่ดี ไม่ดี สถานการณ์ของเด็กในปัจจุบัน วัฒนธรรมการเลี้ยงดูบุตรหลาน ตลอดจนลักษณะของ “คนดีศรีเตาป่า” ที่ชุมชนต้องการ เป็นต้น ซึ่งบรรยากาศคล้ายกับการประชาคมมีการออกเสียงแสดงความคิดเห็น หลายรูปแบบหลายแนวทาง ซึ่งในการจัดเวทีดังกล่าว วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ เครื่องกระจายเสียง อุปกรณ์ในการจดบันทึก เสื้อสำหรับนั่ง นอกจากนี้ยังมีการเตรียม อาหาร เครื่องดื่มและอาหารว่าง สำหรับเวทีดังกล่าวด้วย

ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ ทีมวิจัยได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ได้ทราบความต้องการของผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เข้าร่วมถึงแนวทางความต้องการที่อยากจะเห็นเด็กเป็นอย่างไร และทีมวิจัยได้ทราบคุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”

2.5 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนั้น มีการจัดกิจกรรมการวิเคราะห์หลาย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละครั้งนั้น กลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาในการวิเคราะห์แตกต่างกันไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ในการวิเคราะห์นักเรียนนั้น แบ่งออกเป็น 2 ครั้ง คือ

1.1 ครั้งที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนในภาพรวม มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบปัญหาและสาเหตุที่ส่งผลให้นักเรียนไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยมีวิธีการกระบวนการในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) ทีมวิจัยสัมภาษณ์ชุมชนเพื่อหาข้อมูลนักเรียนรายบุคคลโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- 2) นำข้อมูลที่ได้มาเสนอต่อที่ประชุม เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า
- 3) ทีมวิจัยมีการอภิปรายผลกันอย่างกว้างขวาง
- 4) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

ผลจากการดำเนินการ คือ

- 1) ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน
- 2) ได้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- 3) ได้นำข้อมูลรายบุคคลมาวิเคราะห์ถึงปัญหา และปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า มีปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านตัวนักเรียนเอง

1.2 ครั้งที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบปัญหาและเหตุปัจจัยของปัญหาที่ส่งผลให้นักเรียนไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็น “คนดีศรีเตาป่า” รายบุคคล โดยวิธีการวิเคราะห์ในรอบที่ 2 นี้ให้วิธีการ ดังนี้

- 1) สัมภาษณ์ครูประจำชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับประถมศึกษา 6 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถึงปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) ครูประจำชั้นให้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน
- 3) ทีมสรุปพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีของนักเรียนในรายชั้น
- 4) มีการจดบันทึกและสัมภาษณ์เก็บข้อมูล โดย นางประยูร บุญยัสสะ

ผลจากการดำเนินงาน คือ ทีมวิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล ในแต่ละระดับชั้นเรียน

2. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลครู วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัญหาของครูที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผลให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า โดยมีวิธีดำเนินการ คือ ทีมวิจัยได้มอบหมายให้ นางประยูร บุญยัสสะ ไปสัมภาษณ์ครูรายบุคคล ถึงปัญหาที่มีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลต่อนักเรียนทำให้ไม่มีคุณสมบัติเป็นคนดี ตามความต้องการของชุมชน โดยครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และหลายแง่มุม

ผลการศึกษา

- 1) ทราบลักษณะการทำงานของครูแต่ละคน
- 2) ทราบปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์
- 3) ทราบข้อเสนอแนะจากครูผู้ปฏิบัติการ

3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชน วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชนที่มีผลทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า โดยมีวิธีการ กระบวนการ ดังนี้

- 1) ออกหนังสือเชิญทีมวิจัยร่วมประชุม ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลผู้ปกครอง และชุมชนที่มีผลทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า
- 2) ทีมวิจัยประชุมพร้อมกัน ณ ห้องพักรู โรงเรียนบ้านเตาป่า
- 3) ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชนที่ส่งผลต่อนักเรียนให้ไม่มีคุณสมบัติเป็นคนดีศรีเตาป่า ซึ่งทีมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
- 4) จัดบันทึกผลของการวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

ผลของการศึกษา

- 1) ทีมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครอง และชุมชนที่มีผลให้นักเรียน ไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า
- 2) ได้ข้อมูลที่วิเคราะห์ผู้ปกครองและชุมชนที่มีผลต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

4. วิเคราะห์ปัจจัย ที่ช่วยสร้าง “คนดีศรีเตาป่า” วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ค้นหาปัจจัยและทุนที่ช่วยสร้าง “คนดีศรีเตาป่า” ซึ่งทีมวิจัยมีวิธีการกระบวนการ ดังนี้

- 1) ออกหนังสือ เชิญประชุม ติดต่อกับโทรศัพท์

- 2) ทีมวิจัยเข้าประชุมพร้อมเพียงกัน
- 3) ประชุมที่ประชุม นายวีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ กล่าวสรุปงานรอบเดือนที่ผ่านมา และการดำเนินงานกิจกรรมที่จะทำต่อ
- 4) เลขาคัดบันทึกการประชุม
- 5) ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ ที่เป็นปัจจัย และร่วมกับชุมชนคือ ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่ดี และปัจจัยอะไรที่ทำให้เป็นคนดี (เอื้อ) ด้านโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม และตัวนักเรียนเอง
- 6) ทีมวิจัยและชุมชนร่วมกันสรุปปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเป็นคนไม่ดี และปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเป็นคนดี

ผลการดำเนินการ

- 1) ได้ข้อสรุปสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเป็นเด็กที่ไม่พึงประสงค์
- 2) ทราบปัจจัยและทุนที่ช่วยสร้าง “คนดีศรีตำบล”

โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละครั้ง แต่ละกลุ่มจะมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ดังนี้ เครื่องขยายเสียง กระดาษชาร์ต กระดาษเอ 4 ปากกาเมจิก เครื่องบันทึกภาพ อาหาร เครื่องดื่ม และอาหารว่าง แต่ อุปกรณ์บางชนิดบางกิจกรรมก็ไม่ได้ใช้ เช่น ในการวิเคราะห์นักเรียน หรือ การสัมภาษณ์ครู ก็ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

2.6 กิจกรรมประชุมสรุปแนวทางการสร้างคนดีศรีตำบล

ซึ่งกิจกรรมประชุมสรุปแนวทางการสร้างคนดีศรีตำบลนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางในการสร้างคนดี ศรีตำบลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมในการประชุมครั้งนี้ จะมีความหลากหลายและเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่

- 1) ทีมวิจัย 13 คน
- 2) คณะครูโรงเรียนบ้านเดาบา
- 3) ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 4) ชาวบ้านเดาบา
- 5) พระภิกษุ
- 6) กลุ่มเย็บผ้า
- 7) กลุ่มเจียรนัยพลอย
- 8) กลุ่มเลี้ยงหมู
- 9) กลุ่มปุยชีวภาพ
- 10) กลุ่มผู้ถือศีล (อุบาสก อุบาสิกา)

วิธีการกระบวนการ

- 1) ออกหนังสือเชิญกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนได้เสียในการสร้างคนดีศรีเตาป่า
- 2) ประสานในที่ประชุมแจ้งให้ทราบถึงผลของการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา
- 3) เสนอแนะแนวทางในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า โดยกลุ่มต่าง
- 4) สรุปผลการสร้างแนวทางการสร้างคนดี ศรีเตาป่า

เครื่องมืออุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษชาร์ต ปากกาเคมี เครื่องบันทึกภาพ ฟิล์ม ตลอดจนอาหาร และเครื่องดื่ม

ผลการดำเนินงาน

ได้แนวทางในการสร้างคนดีศรีเตาป่า โดยการเสนอของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน

2.7 จัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า

การจัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า นั้น มีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยในเวทีการเสนอนี้ทีมวิจัยได้ร่วมกับชุมชน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

- 1) ทีมวิจัยจำนวน 13 คน
- 2) ชาวบ้านจำนวน 70 คน
- 3) นักเรียนจำนวน 116 คน
- 4) นักการหรือ ภารโรง และครูพี่เลี้ยงจำนวน 2 คน

วิธีการดำเนินการ

- 1) จัดประชุมทีมวิจัยวางแผนเตรียมจัดเวที/สถานที่ /อาคาร
- 2) ออกหนังสือเชิญประชุมทีมวิจัย/ชาวบ้าน /ประกาศหอกระจายข่าว
- 3) ชาวบ้านมาประชุมตามที่นัดหมายไว้ โดยพร้อมเพียง
- 4) ประธานที่ประชุมคือ นายวิระศักดิ์ ปัดดะลาโพธิ์ ได้กล่าวนำเสนอการดำเนินการ

ที่ผ่านมา

- 5) ทีมวิจัยได้นำเสนอแนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า
- 6) ชุมชนให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น
- 7) ที่ประชุมสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติ “คนดีศรีเตาป่า”
- 8) ร่วมกันรับประทานอาหารและแยกย้ายกันกลับบ้าน

ผลการดำเนินการ

ได้แนวทางการสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”

2.8 กิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันระหว่างทีมวิจัย และเจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุนโครงการ นั่นก็คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.) และ วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เอื้อและที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ซึ่งในการวิเคราะห์มีวิธีการและกระบวนการ ดังนี้

1) ทีมวิจัยประสานงานนัดหมายสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลกับศูนย์ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

2) เดินทางไปที่ศูนย์ประสานงาน

3) ทีมวิจัยไปถึงที่นัดหมายเวลา 10.00 น.

4) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

เครื่องมือ/อุปกรณ์

1) กระดาษชาร์ต

2) สีเมจิก

3) กระดาษ A4

4) อาหารกลางวัน

5) อาหารว่าง

ผลการดำเนินงาน

ได้วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

2.9 กิจกรรม สร้างแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

กิจกรรมการสร้างแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่านี้นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า โดยมีผู้ร่วมกิจกรรม ดังนี้

1) ทีมวิจัยจำนวน 12 คน

2) ทีมผู้ประสานงานจำนวน 2 คน

วิธีการ/กระบวนการ

1) ประสานทีมวิจัยโดยการออกหนังสือเชิญประชุมโทรศัพท์นัดหมายประชุมพร้อมกันที่ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเตาป่าในวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2547 เวลา 10.00 น.

2) ทีมวิจัยและผู้ประสานงานทีมวิจัยจากศูนย์ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคพร้อมกันตามนัดหมาย

3) ทีมวิจัยร่วมกับทีมผู้ประสานงานเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานวิจัย คือ

ปัญหาหัวหน้าทีมวิจัยได้รับคำสั่งให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้บริหารที่โรงเรียนบ้านดง ต.ปะหลาน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ทำให้การประสานงานและการทำงานร่วมกับเกิดปัญหาทีมวิจัย จึงเสนอให้นางประยูร บุญยัสสะ ทำหน้าที่หัวหน้าทีมวิจัยแทนเนื่องจากเป็นคนในพื้นที่และดำรงตำแหน่ง ในโรงเรียนบ้านเดาป่าและทีมวิจัยมีมติให้เปลี่ยนหัวหน้าทีมวิจัย

4) ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเดาป่าได้แนวทาง 4 แนวทาง คือ ประการที่ 1 สร้างจิตสำนึกในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเดาป่า ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ประการที่ 2 ร่วมกันปรับพฤติกรรมของคนในชุมชนในเรื่องการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลานลดละเลิกอบายมุขในชุมชนประหยัดคอคอดร่วมกันผลิตและบริโภค ในชุมชนพื้นที่ทำการหาอยู่หากินจากธรรมชาติ พัฒนาอาชีพเสริมในชุมชนค้นหาวิธีสอนลูกสอนหลานในชุมชนการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานในครอบครัวเรื่องการคบเพื่อนของลูกดูแลการอ่านหนังสือ และทำการบ้านที่บ้านของนักเรียน การช่วยงานพ่อแม่ที่บ้าน การอบรมปมนิสัย การดูแลอาหารการกินของลูกให้ครบทั้ง 3 มื้อสะอาดถูกหลักโภชนาการ การจกค่าใช้จ่ายในครัวเรือนผลิตเพื่อใช้เองลดสิ่งฟุ่มเฟือย การออกกำลังกายในครอบครัว ประการที่ 3 ปรับรูปแบบการบริหารจัดการในภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งทั้งชุมชนและโรงเรียนกำหนดความคาดหวังกันต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานชุมชนร่วมกันประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครู ประการที่ 4 การปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการค้นหาองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ควรศึกษานำความรู้ท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหลักสูตรผู้เป็นมีส่วนร่วม จัดทำแผนการสอนทดลองจัดการเรียนการสอนประเมินผลและปรับปรุง

5) ทีมวิจัยและทีมผู้ประสานงานรับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

6) ช่วงบ่ายร่วมกันวิเคราะห์สังเคราะห์ในประเด็นของการสร้างแนวทาง และการทำกิจกรรมในระยะที่ 2

เครื่องมืออุปกรณ์ กระดาษบรูฟ ปากกาเคมี กระดาษ A4 พร้อมทั้งอาหาร เครื่องดื่มและอาหารว่าง

ผลการดำเนินงาน

ได้แนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้งานสำเร็จ คือ เปลี่ยนหัวหน้าทีมวิจัยตามความเห็นร่วมของทีมวิจัยจาก นาย วีระศักดิ์ ปัดดลลาโพธิ์ เป็น นาง ประยูร บุญยัสสะได้แนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเดาป่า

2.10 กิจกรรมเขียนรายงาน

ในการเขียนรายงานนั้นทีมวิจัยได้มีการเขียนมีการพัฒนาและเขียนรายในหลายครั้งใน แต่ละช่วงเวลา และในแต่ละครั้งมีเป้าหมายและเนื้อหาการเขียนที่แตกต่างกัน สามารถอธิบายรายละเอียดการเขียนแต่ละครั้งได้ดังนี้

1. การเขียนรายงานวิจัยครั้งที่ 1 วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ณ ห้องประชุมอาคาร ศูนย์วิจัยและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วัตถุประสงค์การเขียนครั้งที่ 1 เพื่อกำหนด โครงการเขียนรายงานการวิจัย และเพื่อเสนอความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

ผู้ร่วมกิจกรรม

- 1) ทีมวิจัย 12 คน
- 2) ทีมประสานงาน 4 คน

วิธีการกระบวนการ

- 1) ทีมงานวิจัยประสานงานนัดหมายกันเพื่อกำหนดเค้าโครงงานเขียนงานวิจัยที่ศูนย์วิจัยและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2) ดร.ทรงคุณ จันทกร และ ดร.วิรัตน์ ปานสีลา ให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย
- 3) ทีมวิจัยร่วมกันกำหนดเค้าโครงงานเขียนรายงานวิจัยร่วมกัน
- 4) ทีมวิจัยกำหนดเค้าโครงงานเขียนรายงานวิจัยต่อ
- 5) ทีมผู้ประสานงานช่วยสรุป

วัสดุอุปกรณ์

- 1) กระดาษ A4
- 2) เครื่องขยายเสียง
- 3) ปากกาเคมี

ผลการดำเนินงาน

- 1) ทีมวิจัยได้รับข้อเสนอแนะการดำเนินงานจาก ดร.ทรงคุณ จันทกร และดร.วิรัตน์ ปานสีลา และวิธีการกำหนดเค้าโครงงานวิจัย
- 2) ทีมวิจัยได้เค้าโครงงานเขียนงานวิจัย

2. การเขียนรายงานวิจัยครั้งที่ 2 วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ณ ห้องพักรูโรงเรียนบ้านเตาป่า มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนเค้าโครงงานเขียนรายงาน และเพื่อแบ่งงานกันเขียนรายงาน ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ทีมวิจัยจำนวน 9 คน และทีมผู้ประสานงาน(สกว.) จำนวน 2 คน ซึ่งในการนัดกันในครั้งนี้ มีการทวงถามถึงความก้าวหน้าของงานครั้งที่ 1 ได้วางร่างการเขียนรายงานซึ่งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบแต่ละคน

ผลการดำเนินงาน

- 1) ได้ทบทวนกำหนดเค้าโครงงานเขียนรายงานวิจัย
- 2) ได้แบ่งหัวข้อการเขียนรายงานให้สมาชิกในทีมรับผิดชอบ

ในการเขียนรายงานครั้งที่ 2 นี้วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ กระดาษชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษ A4 แผ่นดิสก์ ปากกาถูกลิ้น ดินสอสี คอมนิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์ พร้อมทั้งอาหาร และอาหารว่าง

3. การเขียนรายงานวิจัยครั้งที่ 3 วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2547 ณ ห้องพักรูโรงเรียนบ้านเตาป่า โดยวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมงานเขียนรายงานที่ทีมวิจัยไปเขียนมา และเพื่อทบทวนปัญหาอุปสรรคจากการทำงาน ในการเขียนครั้งนี้มีผู้เข้าร่วม คือ ทีมวิจัยจำนวน 9 คน และทีมประสานงาน (สกว.) จำนวน 2 คน

วิธีการ/กระบวนการ

- 1) นัดหมายทีมวิจัยเพื่อประชุมรวบรวมงานที่ได้รับมอบหมาย
- 2) ทีมวิจัยพร้อมทีมผู้ประสานงานเดินทางมาพร้อมกันที่ห้องพักรูโรงเรียนบ้านเตาป่าเวลา 10.00 น.
- 3) ทีมผู้ประสานงาน คุณพนา และคุณปรีชาได้ซักถามถึงการดำเนินงาน
- 4) ทีมวิจัยบอกถึงปัญหาที่ทีมวิจัยบางส่วนไม่ได้ทำงานอยู่ในพื้นที่ คือ หัวหน้าทีม นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ ได้รับคำสั่งย้ายให้ไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านดงต.ปะหลาน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม และอาจารย์สุพัตตา ลาวัลย์ ซึ่งทำหน้าที่การเงินของทีมย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงักที่ประชุมจึงร่วมกันหาทางออกให้ นางวิจิตรา พฤกษ์อุดมทำหน้าที่การเงินแทน นายเลือน แก้วดี เป็นผู้ทำบัญชีและจากการเขียนรายงานทีมมีปัญหาในการเขียนรายงานมาก จึงมอบหมายให้ นางประยูร บุญยัสสะ ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมคนใหม่ของทีมวิจัยเป็นผู้เขียนและเรียบเรียง

การดำเนินงานวิจัย และการกิจกรรมต่างๆ ที่ทีมวิจัยกล่าวมาข้างต้นนั้นมีรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมเพิ่มเติม ซึ่งอยู่ในส่วนของภาคผนวก

บทที่ 3

สภาพของชุมชน และโรงเรียน

จากการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและโรงเรียนของทีมวิจัย โดยการจัดกิจกรรมศึกษาข้อมูลชุมชนและสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนได้รายละเอียดดังนี้

3.1. ความเป็นมาและการดำรงชีวิตของคนในชุมชนบ้านเตาป่าตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

3.1.1 ยุคการตั้งบ้าน

จากการสัมภาษณ์ นายโหม่ง ชันโท อายุ 73 ปี ราษฎรบ้านเตาป่า บ้านเลขที่ 31 ต.นาสีนวล อ.พยุหะภูมิพิสัย จ. มหาสารคาม นายโหม่งเล่าว่า “บ้านเตาป่าสมัยก่อนเป็นป่ารกชัฏ มีโนนดิน แอ่งน้ำหนองน้ำ และมีสัตว์ป่ามากมาย ทางทิศตะวันตกมีลำน้ำไหลผ่าน เรียกว่า “ห้วยลำเตา” และห้วยที่ใหญ่ผ่านบริเวณนี้มีลักษณะโค้งหักศอกมีลักษณะเหมือนบ่าเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะหนุนเป็นวังวนทำให้บริเวณดังกล่าวลึกลึกมากมีปลาอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาตามธรรมชาติเนื่องจากเป็นท่าที่ลึกลึกมีน้ำตลอดปีชาวบ้านจึงนำลักษณะของห้วยลำเตาซึ่งมีลักษณะดังกล่าวมาเป็นชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านเตาป่า” และเรียกบริเวณนี้ว่า “ท่าสองคอน” บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ทางทิศตะวันออกของห้วยลำเตา มีที่โนน (พื้นที่สูง) น้ำท่วมไม่ถึง มีหนองน้ำสำหรับเป็นแหล่งน้ำกินน้ำใช้อยู่หลายแห่งเหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน

ต่อมาพ่อหลวงสิทธิทิพย์ซึ่งเป็นชนเชื้อสายส่วยได้อพยพมาจากบ้านเสนียด-สะเอิง อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์ พร้อมด้วยข่อยข้า ม้าใช้ (บริวารคนรับใช้) มีประมาณ 9-10 ครวี่เรือน มาเห็นทำเลที่ตั้งและเห็นเป็นที่เหมาะสม จึงได้แต่ตั้งหมู่บ้านขึ้น เริ่มแรกตั้งหมู่บ้านที่บริเวณสระวัดนางชีอยู่ห่างจากหมู่บ้านในปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตรอยู่ในเขตอำเภอปทุมรัตน์ ต่อมาเมื่อมีสัตว์ร้ายจำพวกงูเหลือมมาขึ้นบ้านของชาวบ้านและมีความหวาดกลัวกันมากจึงอพยพลงมาทางทิศตะวันตกห่างจากสระวัดนางชีประมาณ 2 กิโลเมตรเรียกว่า “บ้านหนองม่วง” ต่อมาเกิดโจรผู้ร้ายชุกชุมจึงอพยพลงมายังที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันให้ชื่อว่า “บ้านนาดี” แต่เห็นว่าเป็นทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้ห้วยลำเตาและบริเวณนี้มีลักษณะโค้งหักศอกมีลักษณะเหมือนบ่า (ไหล่) เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะหนุนเป็นวังวนทำให้บริเวณดังกล่าวลึกลึกมากจึงให้ชื่อว่า “บ้านเตาป่า” มาจนถึงในปัจจุบัน

พ่อหลวงสิทธิทิพย์มีลูกหลานผู้สืบเชื้อสายสกุลคือ “สกุลهماเสนียด” และ “ศรีเสนียด” ต่อมาเมื่อชนเชื้อสายลาวจากบ้านดงบัง มาตั้งหมู่บ้านอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน แต่ไม่นานก็อพยพหนีเพราะเชื่อว่าโนนบ้านไม่ดี เพราะมีบวก(แอ่งน้ำเล็ก ๆ) มีหนองมาก มีลูกหลานบางคนที่ยังอาศัยอยู่บ้างแต่เป็นส่วนน้อย จึงมีเรือกวสวที่วางเปล่าอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ชาวบ้านเรียกว่า “บ้านฮ้าง” ดังนั้นบ้านเตาป่าจึงมีคน 2 เชื้อสาย คือ เชื้อสายส่วยและลาว ชาวส่วยจะตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศใต้ ส่วนชาวลาวยะ

ตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศเหนือปัจจุบันทั้งสองเชื้อสายได้แต่งงานกันเป็นญาติพี่น้องใกล้ชิดกันจนแยกไม่ออก มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เมื่อตั้งหมู่บ้านได้แผ้วถางป่าทำนาบริเวณพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกติดกับห้วยลำน้ำเตา พื้นดินจะมีลักษณะเป็นดินทาม ปลูกข้าวได้งาม แต่เนื่องจากมีปญานากัดต้นข้าวทำความเสียหายให้กับข้าวในนามาก จึงอพยพมาถางป่าทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นนาโคก (นาในที่ดอน) ไม่มีปญาระบาด ชาวบ้านเดาว่าส่วนใหญ่จึงมีที่นาเป็นนาโคกอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน เสียภาษีให้กับ อบต.ดอกกล้า อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด ต่อมาเมื่อมีหมู่บ้านแล้วชาวบ้านจึงเห็นควรให้มีการสร้างวัดขึ้นทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ได้สร้างสิมน้ำ(มีลักษณะคล้ายศาลา)และปลูกต้นโพธิ์ ซึ่งปัจจุบันเราจะเห็นต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ยังอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านเตาป่า และมีสระน้ำอยู่ทางทิศเหนือของโรงเรียน เรียกว่า “สระหนองสิม” มีป่าคอนปู่ตาอยู่ทางทิศตะวันออกของวัด มีเจ้าอาวาสชื่อหลวงพ่อดู ต่อมาหลวงพ่อดูได้มาสำรวจทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านซึ่งเป็นป่ารกชัฏ พบพระธาตุเก่าแก่อีกขอมจารึกอยู่ด้านหน้าก่อด้วยศิลาแลงสูงประมาณท่วมหัว (160 ซม.) ฐานกว้างยาวประมาณ 3 เมตร เป็นมณฑลมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่เอนลงมาปกคลุมและมีต้นมะม่วงขนาดใหญ่อยู่ในบริเวณเดียวกัน มีโนนดินเป็นแนวยาวเมื่อตรวจสอบพบว่าเป็น “บือสิม” (บริเวณฝังลูกนิมิต) หลวงพ่อดูพร้อมด้วยประชาชนจึงได้ย้ายวัดจากด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านมาอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน สันนิฐานว่าบริเวณนี้เคยมีการตั้งชุมชนมาก่อนที่หลวงพ่อดูสืบทอดจะอพยพเข้ามาและน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนจำปาศรี พระธาตุนาคูน เพราะสถานที่พบอยู่ห่างจากพระธาตุนาคูน ประมาณ 15 กิโลเมตร บริเวณบือสิมชาวบ้านได้ขอให้เจ้าคณะตำบลตรวจสอบก็พบหลักฐานว่าบริเวณนี้เป็นสิมเก่าแก่จริงชาวบ้านจึงสร้างเพิงเล็กๆ ไว้ชาวตำบลนาสีนวลและหมู่บ้านใกล้เคียงได้นำบุตรหลานมาบวชที่สิมแห่งนี้ ในก่อนช่วงที่วัดต่างๆจะได้สร้างโบสถ์ขึ้นมาเองชาวบ้านได้ตั้งชื่อวัดแห่งนี้ว่า “วัดพระธาตุนาคูนเตาป่า” ซึ่งมีเจ้าอาวาสชื่อหลวงพ่อดู จันดาเรื่อยมาถึงหลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต ซึ่งเป็นบุตรของนายพันนา บัวเสนาและนางคำ บัวเสนา ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในช่วง พ.ศ. 2444 – 2456 และมีบุตร 4 คน คือ พ่อชิง บัวเสนา แม่เหล่า บัวเสนา หลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต และพ่อเขียว บัวเสนา

หลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต ท่านบวชตั้งแต่อายุ 17 ปี เป็นสามเณร 3 พรรษาและบวชเป็นพระในบวรพระพุทธศาสนาปฏิบัติศาสนกิจจนถึงแก่กรรม ท่านเป็นพระธรรมกายเก่งเรื่องมูล กระจายสนธิ นาม อย่างลึกซึ้ง ครูบาของท่าน คือ พระครูจันดี ศรีกาลคุณและพระครูจันดา จันทาโพธิ์ เจ้าอาวาสวัดบ้านคงบัง อ.นาคูน จ.มหาสารคาม หลวงปู่เป็นคนเก่งสามารถเรียนวิชาความรู้ต่างๆได้หมดจนครูบาหมดภูมิรู้ ในแต่ละปีจะมีลูกศิษย์จากทุกสารทิศมาศึกษาวิชาสนธินามมูลกระจาย มีทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาส ฝ่ายสงฆ์จะมีพระบวชจำพรรษาเพื่อศึกษาวิชา พระบางรูปเรียนแล้วเป็นบ่าวภิกขุ บางรูปถึงแก่กรรม ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นเพราะญาณไม่ถึง มีพระครูบรรพต กิตติสาร เจ้าอาวาสวัดเขาสามยอด ค.บ้านม่วง อ.ภูพาน จ.ขอนแก่น ที่สามารถเรียน สัทธินามมูลกระจายจนจบ และเป็นผู้สืบทอดวิชาและยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนฝ่ายฆราวาสจะมาฝึกหัดหมอลำ-ลิเก หมอลำสมัยก่อนจะเป็นหมอลำกลอนซึ่งประกอบด้วยหมอลำกับหมอแคน มีฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย เนื้อหาที่หมอลำจะถนัดนั้นเป็นเนื้อหา โจทย์ถาม-ตอบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้า ธรรมะ ข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนา หมอลำจะถามและตอบกันไปมาฝ่ายหนึ่งถามแล้วอีกฝ่ายตอบ หากฝ่ายไหนตอบไม่ได้ก็ถือว่าเสียเชิง บางครั้งต้องลงจากเวทีกลางครั้นเพื่อมาถามครูบา ในแต่ละพรรษาจะมีฆราวาสมาฝึกประจำอยู่ที่วัดประมาณ 6 - 7 คน ชาวบ้านตำบลามีศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก นำข้าวปลาอาหารมาถวายพระและผู้ที่มาฝึกฝนหมอลำ ลิเก ก็ได้อาศัยข้าวก้นบาตรนั้นด้วย วัดบ้านเตาป่าจึงเป็นสถานศึกษาที่ประชาชนมาศึกษาหาความรู้ได้ตามอัธยาศัย

ต่อมาปี พ.ศ. 2521 นายสี บุญยัสสะเป็นผู้ใหญ่บ้าน หลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต พร้อมด้วยชาวบ้านเตาป่า ได้มีมติให้สร้างพระธาตุครอบพระธาตุองค์เก่าไว้ ได้จ้างช่างมาทำการก่อสร้าง เมื่อเก็บก้อนหินศิลาแลงเข้ามารวมนั้นไว้ ได้พบบาตรทำด้วยดินเผาภายในมีพระพุทธรูปสำริด จำนวน 9 องค์ ขนาดเท่าแขน สูงประมาณ 1 คืบ พระเศียรมีลักษณะแหลมชาวบ้านหลายคนได้หยิบฉวยเอาพระพุทธรูปดังกล่าวคนละองค์วิ่งหนีไปเก็บซ่อนเป็นสมบัติของตนเองเป็นเหตุการณ์ที่ซุลมุนวุ่นวายมาก แต่ทุกคนก็ประสบกับเหตุอาถรรพณ์จนต้องนำพระพุทธรูปมาคืนไว้ที่วัดทุกคน เมื่อสร้างพระธาตุเสร็จแล้วได้นำพระพุทธรูปขึ้นบรรจุ ก็มีเหตุมหัศจรรย์เกิดขึ้นอีก คือมีลมพัดมาอื้ออึง ฝุ่นตลบอบอวล ขณะนั้นหลวงปู่กับช่างกำลังเก็บนั่งร้านและทำความสะอาดสถานที่แล้วก้อนหินที่อัดบริเวณที่เก็บพระพุทธรูปองค์ที่ 9 ได้กระดอนออกมาพร้อมพระพุทธรูปองค์ที่ 9 หลวงปู่ได้นำพระพุทธรูปองค์ดังกล่าว ขึ้นหิ้งบูชาที่หน้าคลอง(บริเวณที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชา)เมื่อท่านมรณภาพ พระพุทธรูปดังกล่าวก็หายไป โดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ

ปัจจุบันพระธาตุตั้งอยู่บริเวณวัดสระธาตุนบ้านเตาป่าและชาวบ้านได้สร้างรูปเหมือนหลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต อยู่ข้างๆพระธาตุและจะมีประเพณีบุญเดือนหกและบุญบั้งไฟซึ่งชาวบ้านได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นวันครบรอบการมรณภาพหลวงปู่โม่ ปัญญาโชโตประชาชนจะทำบุญถวายสังฆทานเป็นประจำทุกปี

เมื่อปี พ.ศ. 2542 มีแก๊งค์ขโมยพระเข้ามาในหมู่บ้าน โดยนำรถยนต์กระบะมาตระเวนสำรวจลาดเลา และได้มีปาฏิหาริย์เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง คือได้มีรถยนต์กระบะมาจอดบริเวณริมคลองห้วยกำพื่ออยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ในรถจะมีถังแก๊สและเครื่องมือต่างๆและป้ายทะเบียนทาดด้วยน้ำมันเครื่องเป็นที่น่าสนใจ ขณะที่นายยุทธศักดิ์ บุญญัสสะได้สูบน้ำเข้านาด้วยรถไถนาอุโบดำ เครื่องยนต์ 9.5 แรงม้า ได้รับทราบจากเพื่อนบ้านว่ามีรถที่ผิดสังเกตมาจอดบริเวณฝั่งตรงกันข้าม เกรงว่าจะเป็นแก๊งค์ขโมยรถไถนา นายยุทธศักดิ์ ได้ไปสถานที่ดังกล่าว พบคนขับรถอยู่ตอนหน้าและได้ซักถามว่ามาทำอะไร ชายคนขับรถบอกว่ามาส่งกบ ถามต่อไปว่าทำไมไม่ถึงแกสมาด้วย เขาบอกว่ามารับหมาทำโครงหลังคาและถามว่าทำงานอยู่ที่ไหน แล้วเขาก็ตอบว่าทำไปเรื่อยๆ นายยุทธศักดิ์เห็นว่าคำพูดของคนขับรถเชื่อถือไม่ได้ จึงแจ้งให้ผู้นำหมู่บ้านทราบและแจ้งให้ตำรวจมานำชายดังกล่าวพร้อมรถไปสอบปากคำ ทราบว่า

ยังมีชายอีกคนแอบอยู่ที่วางเท้าด้านข้างคนขับชื่อนายเนาเคยเป็นลูกศิษย์หลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต ได้จ้างรถคันดังกล่าวทะเบียน จ.สระแก้ว พร้อมด้วยวัยรุ่นอีก 6 คน เพื่อมาโจรกรรมพระพุทธรูปในวัดสระธาตุ ตำรวจได้นำชายทั้งสองคนที่อยู่ในรถกลับเข้ามาที่บ้านเตาป่าและถามว่าพระธาตุของบ้านเตาป่าอยู่ที่ไหนจึงทราบว่าเป็นแกงค์โจรกรรมพระเก่าแก่ เพราะนายเนาเคยบวชที่วัดนี้ ตำรวจก็พร่องรอยการทำพิธีกรรมและร่องรอยการนำน้ำกรวดมาสดและถึงแก่อนำมาเป่าให้พระธาตุฟังลงมาและนำอันปอนด์มาเพื่อทาบพระธาตุให้ฟัง เมื่อตำรวจเข้ามาคนร้ายที่ลงมือก็โหวดัวหลบหนีไปคนละทิศละทาง ตอนเช้าตำรวจได้นำรถคนร้ายเข้ามาในหมู่บ้านและได้จับอุปัชฌาย์ขอให้พระธาตุสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้จับคนร้ายได้แล้วตำรวจก็ได้จับรถคนร้ายออกจากหมู่บ้านไปยังทิศใต้ของหมู่บ้านและคาดว่าคนร้ายจะหนีไปทางทิศดังกล่าว ผ่านบ้านม่วง บ้านอีเม้ง และข้ามรถเข้า อ.พยัคฆภูมิพิสัยไป ผ่านถนนสายเมืองเตา-พยัคฆภูมิพิสัย คนร้ายที่อยู่กันกระจัดกระจาย เมื่อเห็นรถพวกตนวิ่งผ่านมาก็ออกจากที่หลบซ่อนมากวักมือเรียกรถตำรวจ ตำรวจจึงสามารถจับจับคนร้ายได้โดยละม่อม เพราะคนร้ายนึกว่าเป็นของพวกตนมารับ ตำรวจจึงได้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ดังนั้นทางทีมวิจัยมีความคิดเห็นว่าของดีที่หมู่บ้านของเราเมื่ออยู่ควรจะอนุรักษ์และบำรุงรักษาให้คงอยู่คู่บ้านเมืองของเราสืบไป และอยากเห็นส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือและดูแล เนื่องจากเราไม่รู้ว่ามีกลุ่มมิจฉาชีพ จะเข้ามาทำการเช่นนี้อีกเมื่อไร และสมบัติเก่าแก่ของประเทศชาติอาจจะสูญหายไป จนไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้

3.1.2 ยุคการสร้างบ้านแปลงเมือง

จากการสัมภาษณ์ นายขุน บุญยัสสะ อายุ 72 ปี อดีตผู้ใหญ่บ้านเตาป่า เมื่อประมาณ พ.ศ. 2508 – 2517 มีบิดาชื่อ นายทอง บุญยัสสะ เป็นลาวมาจากบ้านดงบัง มาแต่งงานกับนางคุ้ง เหมมาเสนียด มีเชื้อสายมาจากหลวงพ่อดิษฐ์ทิศัย ซึ่งเป็นชาวส่วย การเมืองเมื่อสมัยก่อนจะมีการสมัครแข่งกันกับนายโม่ัง อันเสนา การเลือกตั้งจะเลือกตั้งอยู่ที่วัด มีดินโพธิ์ 4 ดัน ใครจะเลือกใครก็เดินไปที่ดินโพธิ์นั้น จะเป็นการเลือกตั้งที่เปิดเผย สมัยนั้นประชาชนเลือกผู้นำที่ความซื่อสัตย์ ไม่กินเหล้าเมายา ไม่ลักขโมย

สมัยก่อนเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2500 เกิดยุคข้าวยากหมากแพง ฝนแล้งติดต่อกันหลายปี เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุม บ้านม่วงและบ้านเตาป่าได้ขึ้นชื่อว่าเป็นบ้านขี้ลักขโมย มีพ่อค้าซื้อข้าวจากบ้านอื่นมานอนพักอยู่ใต้ดินโพธิ์ซึ่งอยู่ในโรงเรียนในปัจจุบัน เดินทางมาพร้อมเกรียน 15 เล่ม วัว 30 ตัว ชาวบ้านมาแจกเงินทองไปซึ่ง ๆ หน้า สมัยนั้นชาวบ้านต่างก็ลักเล็กขโมยน้อยไปหมด เหลือเพียง ปู่ชิง บัวเสนา พ่อใหญ่สน โพธิ์โย และพ่อหา สุวะโก เท่านั้นที่ไม่เป็นขโมยสาเหตุที่ชาวบ้านลักขโมยเพราะอดอยาก ไม่มีข้าวจะกินกัน แห้งแล้งติดต่อกัน 5 ปี ผู้คนอดอยากบางคนใช้วิธีหาบตะกร้าหาซื้อข้าวที่หมู่บ้านอื่น ครอบครัวยิ่งใหญ่มีลูกมาก เมื่ออดอยากมากก็จะส่งลูกไปอยู่กับผู้มีอันจะกิน เช่น บ้านพ่อชิง บัวเสนา ในครอบครัวยิ่งใหญ่ ลูกสาว หลาน 6 คน คนอาศัย 1 คน และในแต่ละปีก็จะมีแรงงานมาอยู่ด้วยปีละ 5-6 คนรวมเป็นครอบครัวยิ่งใหญ่ ถึงฤดูทำนาก็ทำนาแบบโบราณ คือแรงงานชายก็ไถนาโดยใช้ควาย ตกกล้าเลี้ยงควาย ตื่นนอนแต่เช้าเอาควายออกคอกแบกไถซึ่งทำด้วยไม้ไผ่บนบ่า แต่ก่อนจะสายกลิ้งคอ

ควาย ใช้เครื่องมือมาต่อไว้กับสายพานโรงสีข้าว เรียกว่า “หนังคอกแอก” ต่อมาก็ใช้ไถที่ทำจากเหล็กที่ขายตามท้องตลาด ควายก็ยังเป็นสิ่งที่ผูกพันแน่นแฟ้นกับชาวนา จะมีการเลี้ยงดูและให้ความรักเหมือนกับคนในครอบครัว แต่บางคนก็เห็นควายเป็นแค่สัตว์เลี้ยง เมื่อทำนาเสร็จแล้วก็หาคนมาฆ่าเอาเนื้อไปกินก่อนแล้วค่อยเอาข้าวมาให้ที่หลัง พูดยะดัง 2 ดัง (การแบ่งเนื้อเป็นกองเป็นส่วนตามจำนวนคนที่จะเอาเปรียบเหมือนกับการหารให้ได้จำนวนเท่ากัน) ชาวบ้านเรียกว่า “ฆ่าควายใส่ข้าว” เป็นที่น่าเวทนามากสำหรับคนใจร้ยอย่างนี้ การใช้แรงงานควายในอดีตนั้น จะมีการดูแลควายอย่างดี โดยให้เด็กอายุ 9 – 12 ปี ขี่ควายพาไปกินหญ้าตามคันนาจนอิ่มจึงพากลับบ้านพร้อมทั้งหาหอยหาปูมาทำอาหาร โดยวิถีในอดีตพวกผู้หญิงก็ดำข้าว ทำอาหาร หาฟืน เลี้ยงน้อง ซักผ้า หาบข้าว ไปส่งพวกที่ทำนา สมัยก่อนกว่าจะทำเสร็จก็ใช้เวลานาน บางทีก็ทำถึงนาพักอยู่ที่นาพร้อมกับการเลี้ยงเปิด ไก่ไปด้วย เมื่อเสร็จจากการทำนาก็เลี้ยงควายกันจนถึงหน้าเกี่ยวข้าว โดยใช้แรงงานคนเกี่ยวด้วยมือ ไม่มีเครื่องจักรเหมือนทุกวันนี้ มีวิธีการก็คือ เกี่ยวข้าวทิ้งไว้ 2 – 3 วัน ก็ค่อยมัดในตอนเช้าของทุกๆวัน และทำลานตากข้าวโดยการคาหญ้าให้เหี่ยว กวาดพื้นให้เรียบแล้วใช้ขี้ควายสดๆ มากองไว้ในลาน แล้วหบน้ำมาราด ใช้เท้ายำให้ขี้ควายที่เหลวๆทาให้ทั่วพื้นลานแล้วปล่อยให้แห้ง นำไม้ไผ่มาเหลาปลายให้แหลมทั้งสองข้างสำหรับเสียบมัดข้าว หาบมากองที่ลานข้าว ทำเป็นลอมข้าวจะวางไว้หลายๆชั้น และทำให้กองข้าวแน่นเพราะเมื่อฝนตกหลังฤดูข้าวจะได้ไม่เปียก และเสียหาย เมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จก็จะช่วยกันตีข้าวบางที่ก็มีการลงแขกตีข้าว จะตีข้าวโดยใช้ไม้ตีบ จะเป็นไม้ไผ่ 2 อัน ใช้เชือกผูกข้างห่างกัน ประมาณ 1 คืบ อีกข้างจะใช้ไม้ตีบกับฟ่อนข้าว ตีกับพื้นลาน เมื่อดข้าวที่ตีได้ก็จะกองโดขึ้นเรื่อยๆ ส่วนฟางข้าวก็จะโยนให้พวกผู้หญิงตีข้าวสนุ (ข้าวสนุ คือ การคัดดอกมัดข้าวที่ดีแล้วออกจากฟ่อนข้าวจับตรงปลายเขย่าให้เมล็ดข้าวบางส่วนที่ติดในมัดหล่น แล้วตีด้วยไม้ไผ่) เมื่อตีเสร็จจะเขี่ยฟางข้าวออกจากลาน กองฟางจากตีข้าวสนุจะโดขึ้นเรื่อยๆ เด็กๆจะมาเล่นกองฟางกันอย่างสนุกสนาน ตกกลางคืนผู้ชายก็จะนอนเฝ้ากองข้าวกลัวคนมาลักขโมยข้าว ไป เด็กๆก็จะตามมานอนด้วย บางที่ก็มาลงแขกตีข้าว เสร็จแล้วก็มีการขนข้าวขึ้นเล้า ก็จะช่วยกันหาบข้าว และมีการสู่วัวควาย ระวังถึงบุญคุณแม่โพสพ หลังจากนั้น ก็จะดวงข้าว ให้แรงงานที่มาอยู่ประจำมากบ้างน้อยบ้างตามแต่ว่าคนจะมาอยู่ด้วยเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ก็ให้ 100 ถึง เด็กก็ให้ 50 ถึง เป็นต้น การทำนาสมัยก่อนใช้แรงงานคน และแรงงานควายเป็นหลักไม่มีเครื่องจักรกล มาช่วยเลย ปุ๋ยเคมีก็ไม่ใช้ จึงมีแต่รายได้ ไม่ได้ใช้เงินลงทุนเลย ซึ่งถือว่าเป็นกำไรทั้งหมดก็ว่าได้ แต่การทำนาในปัจจุบัน เป็นการทำนาที่ค่อนข้างแตกต่างจากสมัยก่อนอย่างสิ้นเชิง แรงงานที่ไปอยู่ประจำไม่มี เพราะความเจริญมีมากขึ้น ชาวบ้านจะนิยมไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น เช่น ไปตัดอ้อยที่ปากช่อง รับจ้างที่กรุงเทพฯ

การทำนาในปัจจุบันรถไถนาเดินตามก็เข้ามามีบทบาทในการทำนา ชาวบ้านร้อยละ 95 เลิกใช้ควาย เพราะทำงานได้ช้าเกินไป และกู้ยืมเงิน ธกส.มาซื้อรถไถนาเดินตาม คันละ 50,000 – 60,000 บาท มีฟางสำหรับเข็นกล้าและข้าว เป็นรอนอกประสงค์ที่ให้ความสะดวกสบาย โดยชาวบ้านจะใช้เครื่องจักรกลเป็นส่วนใหญ่ มีการจ้างแรงงานด้วยเงินแทนการแบ่งข้าวให้ ควายถูกเลิกใช้แรงงานไป

เมื่อถึงฤดูไถจะ ก็จะใช้รถไถนาเดินตาม คนที่ไม่มีก็ใช้วิธีจ้าง ไร่ละ 120 บาท จำเป็นต้องจ้างเพราะไม่ได้เลี้ยงควาย เนื่องจากมีความยุ่งยากเวลาจะอพยพไปตัดอ้อย บางที่ก็จ้างหวานกล้าด้วย จ้างคนมาถอนกล้ามัดละ 1 บาท ที่นา 1 ไร่ ก็ใช้กล้าประมาณ 100 – 150 มัด ซึ่ปุ๋ยเคมีมาหว่าน 2 – 3 ครั้ง ใช้ ไร่ละ 1 ถุงๆ ละ 450 บาท ค่าอาหารสำหรับเลี้ยงคนงานอีก พอถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็จ้างคนงานเกี่ยวข้าว วันละ 100 บาท ที่นา 1 ไร่ ใช้คนงานประมาณ 3-4 คน และจ้างคนงานมัดข้าวมัดละ 1 บาท 1 ไร่ ได้ข้าวประมาณ 100 มัด จ้างรถขนข้าวมาใส่ผ้าลาน ผ้าลานทำจากผ้าตาข่ายสีเขียวนำมาเย็บต่อกัน ซึ่งเดี๋ยวนี้เลิกใช้ลานดินแล้วหันมาใช้ผ้าลานแทนเพราะไม่มีขี้ควายและสะดวกสบาย กว่า ใช้รถสีข้าวแทนการตีข้าว โดยให้รถสีข้าวมาจอดลานข้าวใช้คนป้อนข้าวลงในช่องสีข้าวใช้ถุงรองช่องข้าวไหลออกมาจนเต็มถุงแล้วนำถุงมารองต่อไปเรื่อยๆจนข้าวหมดลาน โดยเจ้าของรถจะคิดค่าสีถุงละ 6 – 8 บาท เมื่อเสร็จแล้วก็นำข้าวไปขายให้พ่อค้าคนกลาง ส่วนที่เก็บขึ้นยุ้งฉางก็มีน้อย เพราะต้องเอาเงินขายข้าวไปเป็นทุนเดินทางไปตัดอ้อยต่างจังหวัด หรือไม่ก็ไปใช้หนี้ ธกส. หนี้เงินล้าน กองทุนหมู่บ้าน และหนี้อื่นๆ อีก

ในการทำนาผลผลิต 1 ไร่ ได้ข้าวประมาณ 35 ถัง ถ้าคำนวณรายรับรายจ่ายจะได้ดังนี้

ที่	รายการ	รายรับ(บาท)	รายจ่าย(บาท)	หมายเหตุ
1	ค่าไถตะ	-	1,000	
2	ค่าตกกกล้า	-	100	
3	ค่าถอนกล้า	-	120	
4	ค่าดำนา	-	400	
5	ค่าปุ๋ย	-	450	
6	ค่าเกี่ยวข้าว	-	300	
7	ค่าจ้างมัดข้าว	-	100	
8	ค่ารถนวด	-	49	
9	ค่ารถบรรทุกข้าวไปขาย	-	35	
10	ค่าอาหาร	-	500	
11	ค่าเครื่องคืม	-	500	
	รวมจ่าย	-	2,654	
	ขายข้าวได้ 35 ถังx 60บาท	2,100		
	ขาดทุน	-	554	(ต่อ 1 ไร่)

ตารางที่ 1 แสดงรายรับ-รายจ่ายในการทำนา 1 ไร่ในรอบ 1 ปี

โรงสีเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตชาวบ้านเตาป่า เมื่อประมาณปี 2510 มีโรงสีโรงแรกชื่อ อ. ปทุมรัตน์ ต่อมาที่บ้านมะขม บ้านนาสีนวล ชาวบ้านเตาป่าจะหาบข้าวไปสีที่โรงสีแทนการตำข้าว โดยหาบใส่ตะกร้าใบใหญ่ๆ ไปสี เจ้าของโรงสีจะดักเอาข้าวเป็นค่าสีข้าว ถ้าไม่ยอมยกไปสีข้าวก็ใช้วิธีดักกินเอง ต่อมา นายจันดี ชาแสง ได้ตั้งโรงสีข้าวเป็นคนแรกประมาณ พ.ศ. 2512 ชาวบ้านเริ่มกินข้าวขัดขาวมาตั้งแต่นั้นมา ปัจจุบันบ้านเตาป่ามีโรงสี 4 โรง

ด้านการสาธารณสุข

สมัยก่อนการจับจ่ายของชาวบ้านจะปลดทุกซัตามทุ่งนา ตามสวน เริ่มมีส่วนใช้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2520 โคนนายอำเภอคือนายอนันต์ ปลื้มสุด รมรงค์ให้ประชาชนมีส่วนใช้ทุกหลังคาเรือนและทำโอ่งแดง(โอ่งที่ทำด้วยซีเมนต์)ไว้รองน้ำฝนทุกหลังคาเรือน ในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย การใช้ห้องน้ำในยุคแรก ๆ ประชาชนไม่นิยมใช้น้ำล้างกันจะใช้ไม้ใช้เสื่อกี้อาบน้ำไปเลียบไว้ในบึงเมื่อไม้เต็มแล้วจึงเอาไปเผา ถ้าใครเอามือล้างกันจะไม่ให้กินข้าวด้วย ถ้าครอบครัวที่มีฐานะดีหน่อยก็ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์เช็ดแทนนอกจากนี้กระดาษหนังสือพิมพ์ยังใช้เป็นกระดาษมวนบุหรี่ด้วยซึ่งพัฒนาการมาจากใบตองแห้ง

ด้านการทำนุสุนทาน

การทำนุสุนทานในสมัยก่อนเป็นการทำบุญที่ละเมียดละไมมาก เริ่มจากการทำขนมจีนเอง ชาวบ้านเตาป่าเรียกขนมจีนว่าข้าวปุ้น ชาวบ้านจะเอาข้าวไปเปลี่ยนเพราะข้าวที่จะทำข้าวปุ้นได้คือข้าวเจ้าเม็ดเล็ก จะมีการปลูกในบางหมู่บ้านเท่านั้นเอาข้าวเจ้าเม็ดเล็กแช่น้ำ 1 คืน แล้วชาวหมักในตะกร้ารดน้ำเช้าเย็น 3 – 5 วันจนข้าวเปื่อยยุ่ยดีและนำไปตำด้วยครกกระเดื่องเป็นผงแป้ง นำแป้งมาละลายน้ำแล้วกรองด้วยผ้าขาวบางเอีบบ้างขาวมาเป็นถุงร่อนน้ำแป้งปล่อยให้แป้งนอนแล้วปล่อยน้ำออกทิ้งไว้ 1 – 2 คืน จะเหลือแต่ก้อนแป้งละเอียดคนนำแป้งไปปั้นเป็นก้อนใหญ่เท่าลูกบอลนำไปต้มหรือนึ่งให้สุกเข้าไปในเนื้อแป้งประมาณ 1 เซนติเมตร แล้วนำก้อนแป้งไปตำด้วยครกกระเดื่องจนเหนียวเข้ากันดีแล้วนำมาผัดให้เหลืองเอาแป้งใส่ที่ฝึยน (ภาชนะรองแป้งบิบบให้เป็นเส้น) แล้วบิบบเป็นเส้น โรยลงในน้ำร้อนเมื่อขนมจีนสุกก็จะลอยขึ้นมาตักใส่น้ำเย็น จับเส้นขนมจีนเป็นจับขึ้นตอนการทำขนมจีนยุ่งยากแต่เมื่อทำแล้วขนมจีนจะอร่อยที่สุด หนุ่มสาวญาติพี่น้องจะมาช่วยกันทำเกิดความรักใคร่สามัคคีกันดีมากชาวบ้านจะตื่นตื่นมากในการทำบุญต่าง ๆ หนุ่มสาวที่มาช่วยทำขนมจีนก็จะกลับบ้าน พ่อ แม่ ตา ยาย ก็จะมากินข้าวปุ้นทำบุญกัน กินเหล้าขาว 40 ดีกรีบ้าง เหล้าสาโทบ้าง ช่วงเย็นก็ดูหมอลำ เป็นวิถีชีวิตที่ดำเนินไปอย่างเรียบง่ายไม่รีบเร่ง

3.1.3 ยุคการพัฒนาโดยรัฐ

บ้านเตาป่าได้รับงบประมาณพัฒนาโดยรัฐหลายโครงการ เช่น โครงการทำนุศึกษา ปรามิข ได้รับงบประมาณ 50,000 บาท ขุดสระหนองสิม และขุดสระโรงเรียน โดยนายอำเภออนันต์ ปลื้มสุดได้จัดถนนในหมู่บ้านโดยไม่ใช้งบหลวง ชาวบ้านช่วยกัน แต่ก่อน การคมนาคมติดต่อกับภายนอก ก็อาศัยการเดินทางเท้า จักรเยวียน ชีม้ และต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2510 ในหน้าแล้งหลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก็

รถบรรทุกห้วยาววิ่งฝ่าทุ่งนาจากบ้านนาสินวล ผ่านบ้านเขวเตา และข้ามห้วยลำเตา มายังบ้านเตาป่าเพื่อมาบรรทุกข้าวของชาวบ้านไปขายในเมืองคิตคำบรรทุกกระสอบละ 5 บาทและ ข้าวนี้ก็ต้องเอาไปขายที่ร้านของเจ้าของรถซึ่งทำการค้าข้าวอยู่ที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัยต่อมาจึงตัดถนนที่ติดต่อกับบ้านหนองบะและเดิมถนนเป็นทางเกวียน คดเคี้ยวมากจึงมีมติให้ตัดตรงผ่านที่นาชาวบ้านก็ได้รับการยินยอมทุกคน ถนนที่ติดต่อกับภายนอกคือถนนสายบ้านหนองบะ ชาวบ้านเตาป่าต้องเดินทางอ้อมผ่านไปทางสามแยกบ้านดงบัง เป็นระยะทาง 14 กิโลเมตร กว่าที่จะถึง อบต.นาสินวลทั้งที่ความเป็นจริงถ้าไปทางลัดใช้ระยะทาง 4 – 5 กิโลเมตรเพราะชาวบ้านเขวเตาซึ่งเป็นเจ้าของที่นา ไม่ยินยอมให้ตัดถนนผ่านที่นาของตน นอกจากนั้นก็มีการพัฒนาโดย อบต.นาสินวล ที่จัดงบประมาณมาสร้างถนนคอนกรีตน้ำประปา แต่เป็นน้ำประปาที่ไม่มีคุณภาพ น้ำขุ่นข้นเพราะไม่มีเครื่องกรองน้ำ ในหน้าแล้งน้ำไม่เพียงพอถนนในหมู่บ้านได้งบประมาณมาลงหินคลุก แต่ใช้การไม่ได้นานก็เป็นหลุมเป็นบ่อ การก่อสร้างถนนสายนิเวศแลนด์ ระหว่าง สายพยัคฆ์ - มหาสารคาม เมื่อ พ.ศ. 2512 ทำให้การเดินทางติดต่อกันสะดวกยิ่งขึ้น ขณะกำลังสร้างถนนนิเวศแลนด์ ชาวบ้านเตาป่าได้พากันห่อข้าวเพื่อไปดูรถเกวียน รถบด รถดัก ลีเขียว ลีเหลืองของพวกเขาฝรั่งที่มาทำงานกันเป็นที่ดินตากันมากในสมัยนั้น

3.1.4 ยุคการอพยพแรงงาน

เริ่มแรกไปทำงานที่ป่าอ้อยเมื่อประมาณพ.ศ. 2510 นำโดยนายอาจ สิมมะลี นายอ่อนตา อันเสนา นายจันทร์ พังนา ไปทำงานตัดอ้อยรายวันที่จังหวัดชลบุรีกันได้ค่าแรงวันละ 30 บาท หัวหน้าจะรับเหมาค่าแรงมาจากเฒ่าแก่ (เจ้าของไร่อ้อย) แล้วเอาลูกน้องไปทำงานรายวัน คือปลูกอ้อยค่าแรงไร่ละ 250 บาท ให้รายวันวันละ 30 บาท ถ้าไปดูแลรักษาอ้อย ตัดอ้อยด้วยจะเป็นครั้งคราว จ้างเดือนละ 300 บาท ดูแลอ้อย 3 เดือนได้ค่าจ้าง 1,200 บาท หัวหน้าจะรับเหมาค่าแรงมีลูกน้องไปด้วย 30 – 40 คน เด็กหนุ่มแอบไปเที่ยวผู้หญิงติดโรคมา บางคนก็เป็นไข้มาลาเรียกลับมาตายไปหลายคน

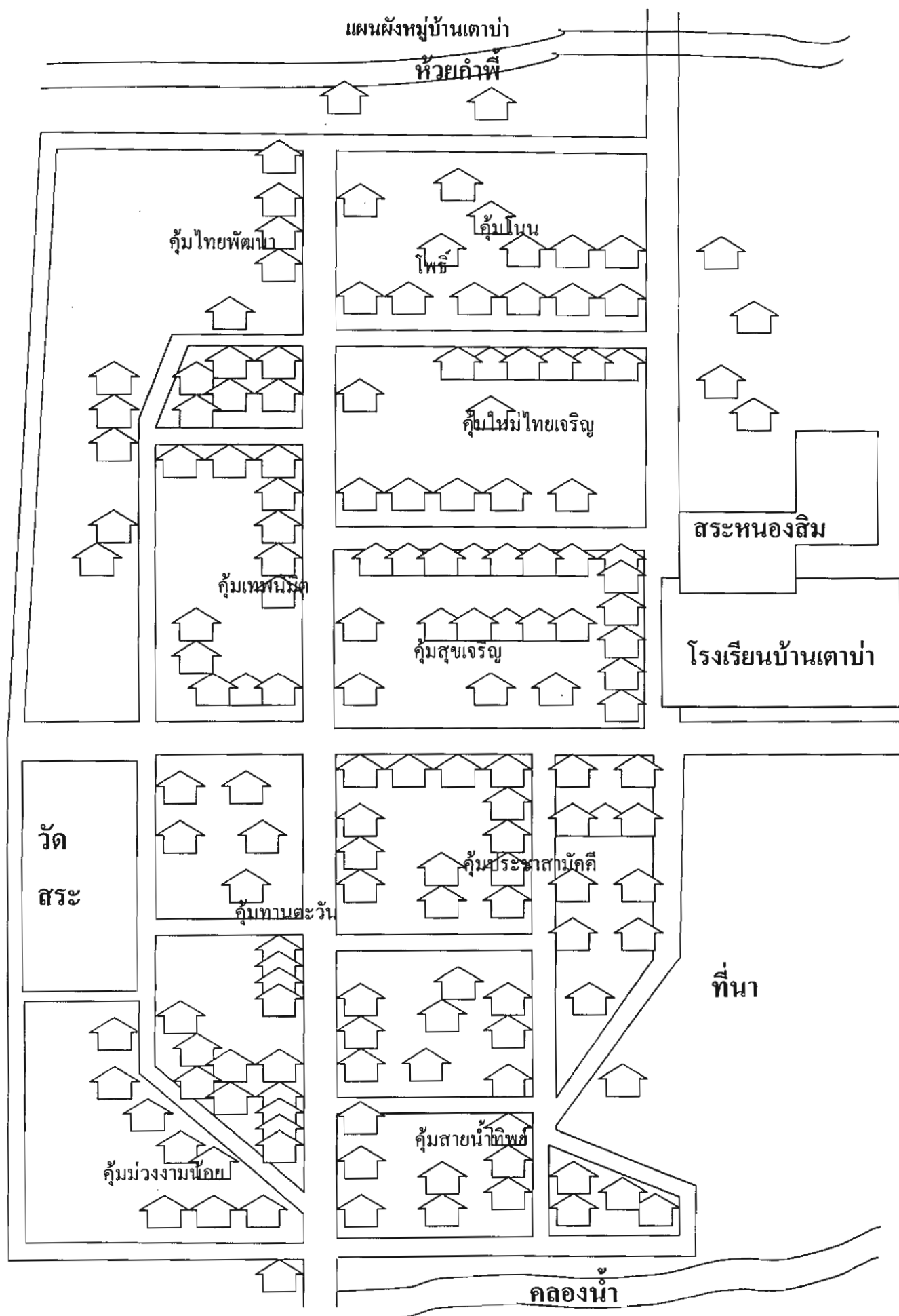
ค่าแรงของหัวหน้าคนงานคงเหลือประมาณ 2,000 – 3,000 บาท ส่วนลูกน้องก็เหลือประมาณ 600 – 800 บาท กินอยู่กับหัวหน้า ค่าอาหารก็เบิกกับเฒ่าแก่ ที่อยู่ที่ปลูกเป็นโรง เรียกว่า “ขนา” น้ำกินก็ขุดบ่อใกล้ที่ขนา สถานที่ไปทำงานคือบ้านหนองใหญ่ บ้านหนองตะเคียน บ้านป่าขุบนอก บ้านป่าขุบนใน บ้านคลองใหญ่ บ้านหลุมมะนาว อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และเมื่อประมาณ พ.ศ. 2512 ได้ อพยพไปทำงานเป็นลูกจ้างพรวน(ชาวไทยพรวนจังหวัดลพบุรี) ไปทำนาเป็นลูกจ้างประจำ ที่บ้านกล้วย ตำบลบ้านกล้วย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จ้างเป็นครั้งคราวๆ ละ 600 บาท ไปพักอยู่กับเฒ่าแก่เหมือนครอบครัวเดียวกัน ไปหน้าด่านเสร็จนับเป็นคราวหนึ่ง หน้าเกี่ยวข้าว นับเป็นคราวหนึ่ง ดำนาเสร็จก็กลับบ้าน เกี่ยวเสร็จก็กลับบ้าน บางทีก็ไปเป็นเทศกาลคือหน้าดำนา ก็ได้ค่าแรง 600 บาท ค่าจ้างจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมีการจ้างกันถึงคราวละ 4,000 บาท ต่อมาปี 2530 ชาวพรวนก็เลิกจ้างเพราะได้เปลี่ยนที่นาไปทำสวนส้ม สวนองุ่น ส่วนที่ทำนาก็หันมาทำนาหวานและใช้รถเกี่ยวข้าวแทนแรงงานคน เดิมบ้านเตาป่าไปทำงานเป็นลูกจ้างพรวนแทบทุกหลังคาเรือน และทั้งคนแก่และเด็กๆ ให้อยู่ที่บ้าน

หลังจากที่ชาวพรวนเลิกจ้างประมาณ พ.ศ. 2530 ก็อพยพไปตัดอ้อยที่จังหวัดสระบุรี ลพบุรี แลว อำเภอมวกเหล็ก อำเภอวังมั่ง อำเภอพัฒนานิคม บางกลุ่มก็ไปจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดชลบุรี การไปทำงานแต่ละแห่งจะมีหัวหน้ากลุ่มและลูกน้อง 10 – 30 หัวตัน บ้านเตาป่ามีประมาณ 7 กลุ่ม หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่รับงานมาจากเผ่าแก่ เผ่าแก่ก็จะกำหนดว่าอ้อยปีนี้จะได้กี่ตัน ก็จะเอาเงินมาจ่ายให้หัวหน้ามาจ่ายให้หัวตัน (คือคนที่รับเหมามาจากเผ่าแก่รวมกลุ่มกันกลุ่มละ 10 – 30 คน) และจ้างเมียตนเองเป็นอ้อยร้อย คือ ตัดอ้อย 12 ลำเป็น 1 มัด 100 มัด จ้าง 60 – 70 บาท ส่วนอ้อยที่ไฟไหม้เพราะเผา จ้างร้อยละ 60 บาท อ้อยสดจ้างร้อยละ 70 บาท การนับอ้อยจะนำที่ยอดเป็นหลัก เพราะบางลำจะยาวตัดได้หลายท่อน สามี่จะตัดอ้อยรวมกับภรรยาแล้วนับเป็นอ้อยร้อย เมื่อตัดได้พอสมควรเผ่าแก่ก็จะเอารถบรรทุกมาจอดเทียบหัวตันจะทำหน้าที่ขึ้นอ้อย นำอ้อยขึ้นรถใช้เวลาประมาณ 3 – 4 ชั่วโมง แบ่งหน้าที่คือ ม้าขึ้นจะขึ้นส่งอ้อยอยู่ข้างรถชั้นที่ 1 จำนวน 4 คน ม้าชั้นที่ 2 จำนวน 2 คน คนจัด 2 คน มือสับอ้อย 2 คน ที่เหลือเป็นคนเก็บอ้อย รถบรรทุกได้ตันละ 25 – 30 ตัน วางด้านล่าง 2 โด่ง บนสุด 4 โด่ง ขึ้นด้านหน้าด้านหลังเลยตัวถังรถไปอีก 1 เมตร อ้อย 1 ตัน จ้างเหมา ค่าแรง 110 บาท ต้องจ่ายให้อ้อยร้อยก่อนที่ที่เหลือจึงแบ่งกัน จะมีการทำบัญชีกันอย่างชัดเจน เป็นการทำงานเป็นกลุ่มต้องอาศัยระเบียบวินัย และมีข้อตกลงร่วมกัน ไม่ให้มีการเอาเปรียบกัน ใครอยากได้มากก็ต้องตัดอ้อยให้ได้มากๆ ส่วนหัวตันก็แบ่งเท่าๆกัน วันไหนหัวตันขาดงานไม่ได้ไปขึ้นอ้อยต้องจ้างคนอื่นไปทำแทน เวลาเผาอ้อยก็ต้องไปช่วยกันทำทางไฟ ป้องกันไฟลุกลามไปไหม้อ้อยไร่อื่น ในการเดินทางไปตัดอ้อยเผ่าแก่จะเอารถบรรทุกมารับถึงบ้าน จะเตรียมข้าวของเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกไปใช้ หัวตันเผ่าแก่จะมาจ่ายให้หัวตันละ 8,000 – 10,000 บาท ในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม เป็นเงินจ่ายล่วงหน้าไม่มีดอกเบี้ย ประมาณ วันที่ 20 ธันวาคม ของทุกปี โรงน้ำตาลเปิดหีบ เผ่าแก่ก็จะเอารถบรรทุกมารับ และมีการเบิกเงินเพิ่ม ประมาณ 1,000 – 2,000 บาท ไปใช้จ่ายในการทำงาน เมื่อไปทำงานก็มีการเบิกทุกสัปดาห์ ละ 500 บาท ไปซื้อของกินของใช้ที่ตลาดนัด ทำงานเสร็จก็นับว่าตัดอ้อยร้อยได้เท่าไร หัวตันได้กี่ตัน จ่ายอ้อยร้อยแล้วเหลือเงินเท่าไร หัวตันก็มาหารกัน ได้เงินเท่าไรก็เอาเงินที่เบิกหัวตันล่วงหน้าแล้วไปจ่าย 8,000 – 10,000 บาท และเงินที่เบีกค่าอาหารเป็นเท่าไร หักแล้วคงเหลือประมาณ 10,000 - 30,000 บาท บ้างก็เหลือไม่ถึง 10,000 บาท ก็อาศัยเบิกเงินหัวตันมาใช้ก่อนอีก นายสร้อย สิมมะลี ราษฎรชาวบ้านเตาป่าให้เหตุผลว่า “ ที่ไปทำงานป่าอ้อยนี้ก็คิดว่าดีกว่าอยู่บ้านเฉยๆ เพราะไม่มีรายได้ไม่มีอาชีพเสริมได้เงินมาใช้ก่อนมีเงินมาลงทุนทำนา ดีกว่ายืมเงินดอกเบี้ย 1,000 บาท ก็ต้องใช้ คือ 1,500 บาท ในแต่ละวันมีค่าใช้จ่ายมาก เช่น ให้ออกไปโรงเรียน ค่ากับข้าว ค่าใช้จ่ายประจำวัน ค่ายา ตกวันละ 100 บาท ถ้าไม่ไปทำงานต่างจังหวัดอยู่บ้านก็ไม่มีรายได้เป็นอย่างอื่น อีกประมาณ 4 – 5 เดือนที่อยู่บ้านเฉยๆ ไม่มีรายได้ แต่รายจ่ายมากขึ้นทุกวัน จึงจำเป็นต้องอพยพไปทำงานตัดอ้อย” บางครอบครัวก็ชอบหัวลูกเล็ก เด็กแดง เด็กในวัยเรียนไปด้วยเพราะไม่มีคนดูแลให้ หรือไม่ก็เอาไปช่วยเลี้ยงน้องเวลาแม่ทำงาน เด็กจึงขาดเรียนตั้งแต่เดือนธันวาคมจนถึงเดือนมีนาคม บางคนนำลูกมาสอบปลายภาคครั้งเดียวเลยก็มี ถ้าจะย้ายเด็กไปเรียนด้วยโรงเรียนที่อยู่ไกลลำบาก และเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ย้ายไปย้ายมา เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เด็ก

นักเรียนที่พ่อแม่ทิ้งให้อยู่กับญาติก็มักจะมีปัญหา เด็กจะเกิดความเหงาหงอย ขาดความอบอุ่น มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีบ้างเช่น ก้าวร้าว ปรับตัวเองไม่ได้ เมื่อต้องอยู่กับคนอื่น ขาดผู้คอยอบรมบ่มนิสัย และช่วงที่เด็กจะเบิกบาน แจ่มใสมากที่สุดคือ เมื่อมีรถจากหมู่บ้านพาเขาไปเยี่ยมพ่อแม่ที่ป่าอ้อย เด็กบางคนก็ถือโอกาสขาดเรียนประมาณ 1 สัปดาห์ โดยไม่ลาโรงเรียนหรือบอกคุณครู เด็กที่มีปัญหามากที่สุดคือเด็กที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่น คือชั้น ป. 5 – ป.6 และ ม.1 – 3 เมื่อผู้ปกครองไม่อยู่ด้วยก็ถือโอกาสเที่ยวและมั่วสุมกันดื่มกาฬ ลักเล็กขโมยน้อย เล่นการพนันไม่ยอมไปโรงเรียน ที่พบมาคือนักเรียนชั้น ม. ต้น จะขาดเรียนเล่นอยู่ที่บ้านกับเพื่อน ช่อมรดกจักรยานดัดแปลงรถให้มีรูปลักษณะแปลก ๆ เด็กผู้ชายก็จะพาเพื่อนผู้หญิงมานอนค้างที่บ้าน เข่านั่งมาดู ไม่สนใจการเรียน

3.1.5 ชุมชนบ้านเตาป่ายุคปัจจุบัน

บ้านเตาป่า มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม 75 กิโลเมตรและอยู่ห่างจาก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 23 กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อกับอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ห่างจาก อำเภอปทุมรัตน์ ประมาณ 8 กิโลเมตร ทิศเหนืออยู่ติดกับบ้านหนองบะ ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทิศใต้อยู่ติดกับ บ้านม่วง ตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ทิศตะวันออกเป็นที่นาและคลองหนองม่วง ทิศตะวันตกเป็นที่นาและห้วยลำเตาผังแผนที่แสดงที่ตั้งหมู่บ้านเตาป่า ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

จากปฏิทินแสดงการประกอบอาชีพของคนในชุมชนที่แสดงข้างต้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1. อาชีพที่ประกอบในชุมชน และ 2. อาชีพที่ประกอบนอกชุมชน

1. อาชีพที่ประกอบในชุมชน

อาชีพที่ประกอบในชุมชนตำบลนั้น สามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยได้อีก คือ อาชีพภาคการเกษตรและการปศุสัตว์ และอาชีพนอกภาคการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

อาชีพภาคการเกษตรและการปศุสัตว์

1) อาชีพทำนา เป็นอาชีพหลักในชุมชนของบ้านเตาป่า ประชาชนที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองมีประมาณ 10 ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 5 – 10 ไร่ การทำนาจะทำทั้งนาดำและนาหว่าน จะเริ่มหว่านในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม ถ้าเป็นนาดำจะดำในช่วงกรกฎาคมถึงสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วง เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ผลผลิตที่ได้จะจ้างในหมู่บ้านหรือรถอีแต๋น (รถไถนาเดินตามแล้วมีพวงสำหรับขนส่งของ) ไปขายให้พ่อค้าคนกลาง อ.ปทุมรัตน์ อ.พยัคฆภูมิพิสัย อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ บ้านขาด ต.เมืองบัว อ.ชุมพล จ.สุรินทร์ ผลผลิตที่ขายได้ประมาณ 10,000 – 20,000 บาท ต่อครัวเรือน แบ่งข้าวไว้กินบางส่วน และข้าวก็สามารถนำไปแลกสินค้าที่มีรตมาเร่ขายในหมู่บ้านได้ เช่น นำไปแลกกับ ไข่ เกล็ด แดงโม เงาะ ทุเรียน บุหรี่ พริกแห้ง หอมแดง กระเทียม ปลาหมึก ขนมหิน หม้อดิน โอ่งแดง เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่จะขายข้าวในช่วงต้นเดือนธันวาคม เพื่อนำเงินไปกินไปใช้ที่ไร่ อ้อย ที่ตนจะไปรับจ้างตัดอ้อย ประชาชนชาวบ้านเตาป่าร้อยละ 83.76 จะเดินทางไปรับจ้างตัดอ้อย ที่จังหวัดสระบุรี เฒ่าแก่นำเงินมาให้หว่านตั้งแต่เดือนเมษายน - พฤษภาคม จะนำรถบรรทุกมารับคนงานเมื่อโรงงานน้ำตาลเริ่มเปิดหีบอ้อย ช่วงวันที่ 10- 20 ธันวาคม และทำงานตัดอ้อยเสร็จ ประมาณต้นเดือนเมษายน จะมีรายได้ประมาณครัวเรือนละ 10,000 – 30,000 บาท

2) อาชีพปลูกผัก ประชาชนที่ปลูกผักและนำผลผลิตมาขายในหมู่บ้าน มีครอบครัวที่ปลูกผักและนำมาขายในหมู่บ้าน ประมาณ 3 – 5 ครัวเรือน และมีการแปรรูปโดยการนำผักมาดอง เติมน้ำในหมู่บ้านมีรายได้ประมาณ ครัวละ 50 – 100 บาท

3) อาชีพปลูกแตงกวา จะปลูกหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ช่วงเดือนมกราคม – เมษายน โดยใช้น้ำจากคลองกำกัโดยลงทุนซื้อใช้ท่อพีวีซีต่อสูบน้ำจากคลอง คำน้ำมัน ค่าเชื้อเพลิงพันธุ์ของละ 100 บาท มีเมล็ดจำนวน 100 เมล็ด แตงกวาสามารถปลูกได้ผลดี แต่ราคาตกต่ำ กิโลกรัมละ 2 บาท ทำให้ขาดทุน จึงเลิกปลูกเปลี่ยนอาชีพไปรับจ้างตัดอ้อยแทน

4) อาชีพเลี้ยงวัว ควาย ประชาชนในบ้านเตาป่าที่มีวัวควายเลี้ยงไว้ในครัวเรือนประมาณ 29 ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 3 – 6 ตัวและเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ครัวเรือนไหนที่มีเงินเก็บมากก็จะไปซื้อวัว ควายมาเลี้ยง ซึ่งจะไปที่ตลาดนัดโค กระบือ บ้านหนองกง อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม และตลาดนัดโคกอีด่อน อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่จะเลี้ยงวัวเนื้อ และกระบือ เมื่อจำเป็นต้องใช้เงินก็ขายให้นายอ้อย (พ่อค้าที่รับซื้อวัว ควายจากชาวบ้านไปขายที่ตลาดนัด) หรือขาย

ให้เพื่อนบ้านที่มีความต้องการจะซื้อไปเลี้ยงต่อ ราคาต่อตัวๆละ 10,000 – 25,000 บาท ขึ้นอยู่กับสุขภาพ วัว-ควายความสวยงามและภาวะท้องตลาด

5) อาชีพเลี้ยงเป็ด-ไก่ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือนการซื้อขายราคากิโลกรัมละ 50 บาท แต่ไม่ค่อยได้ขายและมีโรคระบาดบ่อยๆจะเลี้ยงครัวเรือนละ 10 – 20 ตัว มีบางส่วนที่เลี้ยงไก่ชน จะนำไก่ชนไปประลองฝีมือกันเองในหมู่บ้านและต่างหมู่บ้านการซื้อขายไก่ชนยังไม่มีรายได้ชัดเจน

6) อาชีพเลี้ยงสุกร ประมาณปี พ.ศ. 2534 ชาวบ้านเตาป่าได้ริเริ่มเลี้ยงสุกรแล้วได้กำไร จากการเลี้ยงสุกรมากจึงเลี้ยงกันทุกหลังคาเรือนและกู้เงินจาก ธกส. มาลงทุนเลี้ยงหมูจำนวนมากขึ้น ราคาตกต่ำ พอขาดทุนมาจึงเลิกเลี้ยงหมูจะเลี้ยงบ้างในครัวเรือนที่มีโรงสีข้าวเป็นของตนเอง ประมาณ 4 ครัวเรือน ต่อมา พ.ศ. 2547 มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยได้มาส่งเสริมจัดกลุ่มเลี้ยงสุกรโดยมูลนิธิให้เงินสนับสนุน 1,000 บาท จัดกลุ่มเลี้ยงสุกร แล้วให้ส่งต้นทุนคืนครึ่งหนึ่ง และให้ดำเนินการเลี้ยงต่อไป เลี้ยงสุกร 3 ตัว ต่อ 1 ครัวเรือน มีผู้เข้าร่วมกลุ่มเลี้ยงสุกรบ้านเตาป่า ประมาณ 15 ครัวเรือน

อาชีพนอกภาคการเกษตร

1) อาชีพทอผ้า การทอผ้าส่วนใหญ่จะทอผ้าด้วย มีชาวบ้านเตาป่าไปรับเศษผ้ามาจากกรุงเทพฯ มาขายกิโลกรัมละ 80 บาท ชาวบ้านจะนำเศษผ้าไหมพรมมาดัดออกเอาเส้นด้ายสำหรับทอเป็นผ้าห่ม ผ้าขาวม้า ส่วนใหญ่จะทอไว้ใช้ในครัวเรือน ไม่มีลูกค้ามาซื้อ และถ้าขายได้ก็ราคาถูกไม่คุ้มกับต้นทุนและแรงงาน นอกจากนี้ก็มีการทอผ้ามัดหมี่ โดยซื้อมัดหมี่สำเร็จรูปทำจากเส้นด้ายมาทอขายไม่ได้ราคาจะเก็บไว้ใช้เอง และทอผ้าไหม มีบ้างประมาณ 5 – 10 ครัวเรือนเพราะไม่มีพื้นที่ปลูกหม่อน สำหรับเลี้ยงไหม ผ้าไหมขายได้ราคาดีแต่ก็มีการทำน้อยเพราะขั้นตอนยุ่งยาก

2) อาชีพเย็บผ้า กลุ่มอาชีพเย็บผ้าได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ได้ก่อตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2539 โดยมูลนิธิได้จัดหาครูมาสอนเย็บผ้าให้กับสมาชิกที่สนใจ และจะจ้างกลุ่มตัดเย็บเสื้อกระโปรงและกางเกงนักเรียน สำหรับแจกนักเรียนที่อยู่ในโครงการของมูลนิธิ จะได้รับงานประมาณปีละ 800 – 1,000 ชุด ต่อปี มีสมาชิกตัดเย็บประมาณ 12 คน รายได้ จะจ่ายเมื่อเสร็จงานแล้วเฉลี่ย คนละ 8,000 – 10,000 บาท

3) อาชีพจักสาน ประชาชนชาวบ้านเตาป่าที่มีความสามารถทางด้านจักสาน มีประมาณ 20 คน ส่วนใหญ่จะจักสานภาชนะเครื่องใช้เช่น ตะกร้า กระด้ง กระติบข้าว หวด มวย ไช ช้อง แห สวิง ทอเสื่อจากกก ทำเพื่อใช้ในครัวเรือน มีการซื้อขายกันน้อย ส่วนใหญ่จะซื้อกันจากร้านค้าในตลาด

4) อาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ มีร้านรับปะยางรถจักรยานยนต์ อยู่ 2 ร้าน ที่ให้บริการในหมู่บ้าน รับซ่อมเล็กๆน้อยๆ คิดค่าบริการปะแผลละ 20 บาท

5) อาชีพค้าขาย ในหมู่บ้านจะมีร้านขายของชำและอาหารสด จำนวน 5 ร้าน แม่ค้าจะไปรับสินค้ามาจาก อ. ปทุมรัตน์ ในตอนเช้านำมาวางขายที่ร้านของตน ประชาชนก็จะมาซื้อของกินของใช้จากร้านค้าเหล่านี้ มีเงินหมุนเวียนประมาณวันละ 1,000 – 2,000 บาทต่อร้าน บางวันจะมีรถเร่ขายมาตั้งร้านค้าชั่วคราวหรือที่เรียกว่าตลาดนัด ในบริเวณวัด ประมาณสัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง ประชาชนก็นิยมไปเดินหาซื้อของกินของใช้ ตลอดจนเสื้อผ้ามาใช้กัน

6) อาชีพรับราชการ หมู่บ้านเตาป่ามีผู้ประกอบอาชีพรับราชการอยู่ จำนวน 3 คน คือรับราชการครู 2 คน และพยาบาลอีก 1 คน

7) อาชีพรับจ้างทั่วไป มีการรับจ้างกันเป็นครั้งคราว เช่น รับจ้างเก็บใบหม่อน ครั้งละ 20 – 30 บาท จ้างถอนหญ้าออกจากนาข้าววันละ 100 บาท รับจ้างลงปุ๋ยดูละ 1 บาท ลงหินรดละ 200 บาท รับจ้างเกี่ยวหญ้าดูละ 20 บาท รับจ้างไถนาไร่ละ 120 บาท รับจ้างทอผ้าหูกละ 100 – 200 บาท รับจ้างตกกล้าแปลงละ 200 บาท รับจ้างถอนกล้ามัดละ 1 บาท รับจ้างดำนาวันละ 100 – 130 บาท รับจ้างเกี่ยวข้าวไร่ละ 400 – 600 บาท หรือวันละ 100 บาท รับจ้างมัดข้าวมัดละ 1 บาท รับจ้างถอนฟางมัดละ 1 บาท

8) อาชีพเจียนยพลอย ชาวบ้านเตาป่าไปฝึกหัดเจียนยพลอยจากบ้านหนองแก และรับพลอยจากแม่แก่พลอยบ้านเขวเตา ต.นาสีนวล อ.พยัคฆภูมิพิสัย มาเจียนยที่บ้านแล้วนำส่งให้แม่แก่ คิดค่าแรงเป็นกะรัต รายได้สัปดาห์ละ 500 – 2,000 บาท

9) อาชีพปลูกไม้ยูคาลิปตัส ชาวบ้านจะปลูกไว้ตามคันนา คูคลอง เมื่อไม้โตพอขายได้จะมีผู้รับเหมามาซื้อไป ปลูกมาก ก็จะมีรายได้อยู่ที่ 500 – 2,000 บาท ถ้าปลูกมากๆ ขายได้ถึง 10,000 บาท

10) อาชีพนวดแผนโบราณ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ได้สนับสนุนให้ประชาชนในหมู่บ้านไปเรียนนวดแผนโบราณ และได้ตั้งกลุ่มนวดแผนโบราณในหมู่บ้าน มีหมอนวดที่สามารถนวดได้ 2 คน มีสถานที่อบสมุนไพร ใช้บริการครั้งละ 20 บาท แต่ประชาชนไม่นิยมจึงเลิกกิจการไป

2. อาชีพที่ประกอบนอกชุมชน

1) อาชีพทำงานก่อสร้าง ในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนาและรับจ้างตัดอ้อย คือ ในช่วงเดือนสิงหาคม – ตุลาคม ประชาชนในหมู่บ้านเตาป่าจะเดินทางไปรับจ้างเป็นคณงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ ประมาณร้อยละ 40 ครั้วเรือน ส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ไปและแม่บ้านจะอยู่ดูแลลูกๆ ส่วนรายได้ผู้รับเหมาจะให้ป็นรายวัน จ่ายเป็นวิก (15 วัน/ครั้ง) เฉลี่ยครั้งละ 3,000 – 4,000 บาท

2) อาชีพทำงานโรงงาน ชาวบ้านเตาป่าที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึง ปวส.อายุประมาณ 20 – 30 ปี จำนวน 20 – 30 คน จะเดินทางไปทำงานโรงงานที่กรุงเทพฯ และส่งเงินมาให้พ่อแม่

3) อาชีพรับจ้างรดโดยสาร มีรถโดยสารประจำหมู่บ้านไปกลับ บ้านเตาป่า-

6) ตักแตน หาได้จากทุ่งนาจะมีมากในนาหว่าน โดยตักแตนจะมากินใบข้าวชาวบ้านจะไปจับตอนกลางคืนอาหารที่ทำจากตักแตนคือกั่วตักแตน ทอดตักแตน

7) ลูกฮืด ชาวบ้านเขาเรียกว่าฮืด การหาลูกฮืดโดยใช้สวิงหรือดาบขุดลงไปช้อนมาจากทุ่งนาจะมีในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายนอาหารที่ทำจากลูกฮืดเช่น หมกฮืด แกงฮืดใส่หน่อไม้ดอง เป็นต้น

8) ปลาไหล ได้จากการไล่เบ็ด การแทงตามเลนโคลน อาหารที่ทำจากปลาไหล เช่น อ่อมปลาไหล ต้มเปรตปลาไหล

9) เทา เป็นสาหร่ายน้ำจืดชนิดหนึ่งมีสีเขียวเส้นยาว ๆ ชาวบ้านจะนำมาทำอาหารคือลาบเทา

10) กุ้งฝอย หาได้จากการนำดาบขุดไปช้อนที่คลองกำกั ห้วยลำเตา คลองหนองม่วง นำมาทำอาหาร คือ ปั่นกุ้ง ก้อยกุ้ง กุ้งดั้น เป็นต้น

11) น้อยหน่า เป็นผลไม้ที่มีในท้องถิ่นอยู่ในสวนหลังบ้านมีมากในฤดูฝน

12) กล้วย เป็นผลไม้ที่มีในท้องถิ่นอยู่ในสวนหลังบ้านมีมากในฤดูฝน

13) มะม่วงสุก เป็นผลไม้ที่มีในท้องถิ่นอยู่ในสวนหลังบ้านมีมากในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม

อาหารที่ซื้อหรือมาจากภายนอก

1) เนื้อหมู วัว ไก่ เป็ด เนื้อหมู เนื้อวัว จะได้จากการซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน อาหารที่ทำจากเนื้อเช่น ลาบ ก้อย อ่อม อุพลี ผัดกะเพรา ส่วนเป็ด ไก่ จะได้จากการเลี้ยงไว้ในครัวเรือน อาหารที่ทำจากเป็ด ไก่ เช่น ลาบเป็ด ลาบก้อย ต้มยำไก่ อ่อมไก่ ปิ้งย่าง เป็นต้น

2) ปลาทุ เป็นอาหารทะเลที่ได้จากการซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้านเป็นอาหารที่มีตลอดปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

3) หอยแครง เป็นอาหารทะเลที่ได้จากการซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะซื้อกินเป็นบางโอกาส

4) หอยแมลงภู่ เป็นอาหารทะเลที่ได้จากการซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้านและรถที่มาเร่ขายในหมู่บ้าน

5) ปลาหมึก เป็นอาหารทะเลที่ได้จากการซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้านชาวบ้านจะซื้อมากินบ่อย ๆ โดยเฉพาะปลาหมึกแห้ง

6) เงาะ เป็นผลไม้ที่มาจากต่างถิ่น โดยมีรถมาเร่ขายหรือเอามาแลกข้าวในหมู่บ้านมีมากในช่วงหน้าร้อน

7) ทุเรียน เป็นผลไม้ที่มาจากต่างถิ่น โดยมีรถมาเร่ขายหรือเอามาแลกข้าวในหมู่บ้านมีมากในช่วงหน้าร้อน

8) ลำไย เป็นผลไม้ที่มาจากต่างถิ่น โดยมีรถมาเร่ขายหรือเอามาแลกข้าวในหมู่บ้านมีมากในช่วงหน้าร้อนเข้าหน้าฝน

9) แดงโม เป็นผลไม้ที่มาจากต่างถิ่น โดยมีรถมาเร่ขายหรือเอามาแลกข้าวในหมู่บ้านมีมากในช่วงหน้าร้อน

10) ข้าวโพด ปลูกมากที่บ้านหนองบะ บ้านหนองแฝก ชาวบ้านจะต้มมาขายในหมู่บ้าน

11) มะขามหวาน เป็นผลไม้ที่มาจากต่างถิ่น โดยมีรถมาเร่ขายหรือเอามาแลกข้าวในหมู่บ้านมีมากในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม

3.1.7 ประเพณีและวัฒนธรรม

บ้านเตาป่ามีประเพณีและวัฒนธรรมยึดตามฮีต 12 คอง 14 ของชาวอีสาน จะมีการทำบุญสุนทานกันตลอดปี ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) บุญสงกรานต์

จัดขึ้นในวันสงกรานต์ของทุกปี ช่วงวันที่ 13 – 15 เมษายน ซึ่งจะมีการรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ ชาวบ้านที่ไปทำงานต่างถิ่นก็จะกลับบ้าน และจะนำผ้าป่ามาทอดที่วัดหาเงินสมทบทุนสร้างโบสถ์ ซึ่งสร้างทับบริเวณบิโณสิมเก่า ผ้าป่าจากที่ต่างๆก็จะนำ เงินมาทอดที่วัด ปีละ 200,000 – 300,000 บาท

2) บุญบั้งไฟน้อย

จัดเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือนหก เป็นการระลึกถึงคล้ายวันมรณภาพของหลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร ถวายสังฆทาน และมีการแห่บั้งไฟ จุดบั้งไฟแข่งกัน ผู้คนจากทั่วสารทิศจะเดินทางมาร่วมงานมีการแห่กัณท์หลอนบ้านต่างๆ มีกลองยาวแห่กัณท์หลอนทอดผ้าป่าจากผู้มีจิตศรัทธามีการบวชนาคในวันนี้ด้วย

3) เลี้ยงบ้าน

จัดขึ้นในวันพุธแรกของเดือนหก พ่อқุ่นจ้ำ คือ คนที่ติดต่อกับภูมิบ้านได้จะประกาศให้ชาวบ้านทราบว่าจะเลี้ยงบ้านวันไหนแล้วชาวบ้านก็จะเตรียม เหล้าไห ไก่ตัว ไข่ไก่ ข้าวเหนียว กล้วยาคาที่มัดเท่ากับจำนวนคนในบ้าน วัว ควาย สัตว์เลี้ยง รถรา นำออกไปที่คอนตาปู่ นำของเช่นไหว้ไปรวมกัน นำห้อยคามากองรวมกันไว้ที่เสาตาปู่ ให้ตาปู่ซึ่งเป็นภูมิบ้านดูแลรักษา นำเหล้าไห ไก่ตัวมาวาง พ่อқุ่นจ้ำก็จะทำพิธีและเสี่ยงทายดูกระดูกกลางไก่อ่ามีลักษณะดีไหม เสี่ยงทายการอยู่ดีมีสุขของชาวบ้านตลอดจนเสี่ยงฟ้าเสี่ยงฝน ปีนี้ฝนจะดีไหมหรือจะได้เก็บเกี่ยวข้าวหรือเปล่า

4) บุญเบิกบ้าน

จัดทำกันในเดือนหก(เดือนพฤษภาคม) เพื่อเป็นสิริมงคลกับบ้านมีการตั้งบุญคุณ(การสวดมนต์)ในตอนเย็น ตอนเช้าจะตักบาตร มีการโยงสายสิญจน์จากบ้านเรือนต่างๆไปยังศาลากลางบ้านซึ่งเป็นประรำพิธีก่อประทาย (กองทราย) ข้างถนนทุกทิศที่จะเข้าสู่หมู่บ้านเชื่อกันว่าภูตผีร้ายเข้ามาในหมู่บ้านจะเข้าไปได้ต้องนับเม็ดทรายให้ครบก่อน พระท่านจะบวชประทาย ชาวบ้านจะ “แต่งชวย”(เป็นการแก้เคล็ดให้ความไม่ติดออกไปจากครอบครัว)มีกาบกล้วยขดเป็น

สามเหลี่ยมใส่ข้าวดำ ข้าวแดง หุ่นคน พริก เกลือ ปลาแร่ เงินบาท ไปร่วมพิธีด้วยเพื่อแก้ชวย
ก่อนจะทำไร่นาต้องทำบุญเบิกบ้านก่อนจะทำมาหากินได้เจริญรุ่งเรือง

5) บุญบวช

เป็นงานบุญที่เจ้าภาพบวชลูกชายเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ มักจัดในช่วงสงกรานต์
บุญเดือนหกและช่วงก่อนเข้าพรรษา เจ้าภาพจะไปหาปุ๋จาร์ยโม่ ชันโท ว่าวันใดเป็นวันดีวันมงคลที่จะ
จัดงานขึ้น จะจัดงานกัน 3 วัน วันแรกจะ บอกญาติพี่น้องห่อข้าวต้ม ชาวบ้านจะเอามาใส่ข้าวสารไป
รวมกันแล้วช่วยเจ้าภาพ ห่อข้าวต้มเย็บขันหมากเบ็ง (พานบายศรี) เสร็จแล้วเจ้าภาพก็จะเอาข้าวต้มมัดใส่
ขันให้ผู้มาเตรียมงานกลับบ้าน วันที่สองเรียกว่าวันโสม ชาวบ้านที่ได้รับการบอกบุญจะเตรียมเงิน
หมอน ไปช่วยงาน เจ้าภาพ ก็จะห่ออาหารให้ แล้วก็พิธีโกนผมนาคน และบายศรีสู่ขวัญนาคน โดยพ่อ
จารย์โม่ ชันโท ซึ่งเป็นหมอสวดประจำหมู่บ้าน มีข้อความให้นาคระลึกถึงบุญคุณพ่อแม่ และตั้งใจบวช
สืบทอดศาสนา และมีการแห่ นาครอบหมู่บ้าน มีคณะกลองยาวมาให้ความสนุกสนานครึกครื้น ชาวบ้าน
จะช่วยกันออกไปแห่ นาค ตอนเย็นนาคจะเดินไปตามหมู่บ้าน เพื่อขอขมาญาติผู้ใหญ่ และญาติผู้ใหญ่เอา
เงินใส่ขัน ของพ่อนาคและเอาเงินส่วนนั้นไปสมทบจ้างมหรสพ ตกตอนเย็นก็จะมีมหรสพสมโภช
ตลอดคืน ในการบวชนาคแต่ละครั้งจะมีนาคบวชประมาณ 3 – 5 คน ก็จะเกลี้ยกันออกค้ำมหรสพ ตอน
เช้ามีดในวันที่สาม นาคก็จะไปบวชที่วัดบ้านเตาบัว และบายศรีพระตอนเช้าก็เป็นอันเสร็จพิธี

6) บุญทอดเทียนเข้าพรรษา (เดือนบุญแปด)

มรรคทายกจะเดินรับบริจาคเงินครัวเรือนละ 10 – 20 บาท กรรมการหมู่บ้านก็จะนำเงิน
ไปซื้อเทียนพรรษา ผ้าอาบน้ำฝนมาถวายพระ โดยในการทอดถวายนั้นจะมีการแห่เพื่อนรำไปยังวัดที่จะ
ทำการถวาย ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านจะถวายพระที่จำพรรษาอยู่ในหมู่บ้าน

7) บุญข้าวสาก

จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 เป็นบุญประเพณีที่มีขึ้นทุกปี เพื่อเลี้ยงดูผู้บรพบุรุษ
ปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้องผู้ที่ล่วงลับ ก่อนวันบุญ ลูกหลาน ลูกสะใภ้ ต้องนำหมาก พลุ บุหรี่ ข้าวสาร ไป
ไหว้ญาติผู้ใหญ่ก็จะให้เงิน ของกิน ผ้าไหม แก่ลูกหลาน สำหรับลูกสะใภ้ เป็นประเพณีที่ลูกชายต้องพา
ลูกสะใภ้ไปไหว้ย่า บรรยายภาควันบุญข้าวสากเพื่อแสดงความอ่อนน้อมต่อญาติฝ่ายสามีจะมีผู้คนเดินออก
หมู่บ้านมาก ถึงวันบุญจะมีการห่อข้าวสาก เรียกว่าสากใหญ่จะมีอาหารการกินมากมาย ย่างปลาช่อนตัว
ใหญ่ๆ ส้มวัว อาหารคาวหวาน ค้างนำไปวัด ถวายภัตตาหารแล้วก็นำห่อข้าวสากใหญ่ไปวางใส่ใบตอง
จัดแจงแต่งสำหรับอาหารบริเวณหน้าธาตุบรรพบุรุษแล้วก็เรียกให้ผู้บรพบุรุษมากิน ข้าวสากเล็ก ห่อด้วย
ใบตองกลัดหัวท้ายข้างในใส่อาหารอย่างละเล็กละน้อย เอาไปห้อยตามต้นไม้ให้ผีไม่มีญาติมากิน เมื่อ
พระตีกองเพล ผีก็จะกลับ ชาวบ้านก็จะแย่งข้าวสากห่อเล็กกันเพื่อนำไปใส่บาตรข้าว เพื่อให้ข้าวในนา
เจริญงอกงาม

8) บุญได้เทียนออกพรรษา

จัดขึ้นในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เดือนสิบเอ็ด(เดือนตุลาคม)จะมีงานกัน 2 วัน กรรมการวัดจะ

นำดินกล้วยปึกรูปไข่เต็มตั้งไว้บริเวณประรำพิธีชาวบ้านจะออกไปเวียนเทียนจุดธูปบนดินกล้วย มีการแข่งขันกันจุดโคมไฟเข้าห้วง ชาวบ้านและเด็กๆจะทำโคมไฟ เชื่อว่าจุดเพื่อถวายพระพุทธเจ้าหลังจากที่ ท่านเสร็จดูสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศนาโปรดพระมารดา ในคืนวันออกพรรษาบนท้องฟ้าจะเต็มไปด้วย โคมไฟ จากหมู่บ้านต่างๆ ลอยไปตามทิศทางของลม จะมีการจุดประทัดกันส่งเสียงดังไปทั่วบริเวณ

9) บุญกฐิน

จัดขึ้นหลังจากวันออกพรรษาภายในช่วงเดือน 12 (เดือนพฤศจิกายน) เป็นเวลา 1 เดือน เจ้าภาพมีศรัทธาทำบุญกฐินส่วนตัวอุทิศส่วนกุศลให้ญาติพี่น้องก็จะนำไปปักจอง ที่วัดที่ตนเองจะไปทอดผ้าป่าใดไม่มีเจ้าภาพมาจองชาวบ้านก็จะร่วมกันจัดขึ้น และกำหนดออกเงินกันทำบุญอย่างต่ำ ครอบครัวยุค 100 บาท ผู้นำหมู่บ้านก็จะออกมากกว่าชาวบ้าน จะมีการรวบรวมกองบุญกันที่โรงเรียน ชาวบ้านก็จะนำจัดปัจจัยไทยทาน มารวมกันที่อาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียน คนเฒ่าคนแก่ก็จะมาช่วยกันห่อกฐินมีการทำบุญฟังเทศน์เจริญพระพุทธมนต์ ในตอนเย็นบางปีก็จะมีมหรสพสมโภช เช่น ภาพยนตร์ หมอลำกลอน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับมติของหมู่บ้าน ตอนเช้าก็มีการแห่ธงกฐินไปทอดที่วัด

10) บุญแจกข้าว (บุญอุทิศส่วนกุศล)

เจ้าภาพจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ฝ่ายญาติพี่น้องจะปรึกษาหารือจัดงานบุญ ลูกหลานจะช่วยกันออกเงินทำบุญมีการบอกบุญญาติพี่น้องเพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน บ้างก็ออกการ์ดเชิญ การไปทำบุญสุนทาน ช่วยงานกัน ญาติสนิทก็จะไปช่วยทำอาหาร รับแขก ตอนเที่ยงก็มีมนต์พระขึ้นธรรมมาศเทศน์สั่งสอน ผู้เฒ่าผู้แก่ก็มาฟังเทศน์กัน ตกตอนเย็นก็มีมหรสพสมโภช ตลอดคืน ตอนเช้าก็ทำบุญตักบาตร

11) งานแต่งงาน

เมื่อลูกโตเป็นหนุ่มเป็นสาว เมื่อมีคู่รัก พ่อแม่ก็จะจัดงานแต่งงานให้ลูกตามประเพณี เมื่อมีลูกโตแล้วฝ่ายชายจะให้ผู้เฒ่าผู้แก่ไปสู่ขอฝ่ายหญิงตกลงสินสอดทองหมั้น แล้วก็หาฤกษ์หายามจัดงานแต่งงานมีการบอกแขกหรือให้มาช่วยงานกันตอนเช้าเลี้ยงแขก ตอนสายก็ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญมีหมอสูตรคือพ่อจารย์โม่้ง ชันโท มาทำพิธี ญาติๆก็จะช่วยกันผูกแขนรับขวัญ ลูกสะใภ้ ผูกแขนเชยเพื่อให้เป็นทุนแก่คู่บ่าวสาวดำเนินชีวิตคู่ต่อไป

12) งานสระผมแม่ตะหมอบ (หมอดำแย)

คืองานสระหัวผู้ทำคลอด กรณีบ้านใดมีการคลอดบุตรสมัยก่อนจะมีแม่ตะหมอบ (หมอดำแย) มาทำคลอด เมื่ออายุเด็กครบ 1 เดือน จะมีการเลี้ยงและสระผมหมอดำแย เพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุขและเป็นการขอบคุณหมอดำแยด้วย นอกจากนี้ยังมีการตัดผมไฟและผูกแขนเด็กด้วยฝ่าย ปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้องก็มาอวยพรให้เด็กเลี้ยงง่ายไม่ร้องแคง สุขภาพแข็งแรง

13) พิธียกเสาเอก

บ้านใดมีการสร้างบ้านก็จะหาฤกษ์หายามสำหรับสร้างบ้านมีการยกเสาเอกเสาโทก็จะ

ไปบอกพ่อจารย์โม่้ง ชันโท มาทำพิธีให้เป็นสิริมงคลเจ้าเรือนเจ้าชาน จะใช้อีกแก้วใหม่มาวัดเสาเอกและถามว่าจะผูกตรงไหน เช่นถามว่า ผูกตรงถุงเงินถุงทองใช่ไหม ตอบว่าไม่ใช่ ผูกตรงข่อยข้าเถ่นมาโสมใช่ไหม ตอบใช่ ก็ผูกไว้ตรงนั้นและผูกไขว้ที่เสาโทเอาเงินใส่ในไขด้วย นำใบคูณ(ราชพฤกษ์) ใบขอมเงิน ใส่ในหลุมสำหรับตั้งเสาทุกเสา

14) พิธีขึ้นบ้านใหม่

เมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วก็ไปหาพ่อจารย์โม่้ง ชันโท เพื่อดูฤกษ์ว่าวันไหนวันดีเหมาะแก่การขึ้นบ้านใหม่ ทำให้เป็นสิริมงคล มีการบอกญาติพี่น้องมาทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ จะแห่รอบบ้าน 3 รอบ โดยสมมุติคนแก่ที่เรานับถือเป็นพ่อพราหมณ์ มีคนทางร่มเดินนำหน้าถือข้าวของหมอนเสื่อสาตามมาครบสามรอบก็จะมีคนอยู่บนบ้านถามว่า “มาจากไหน” คนเป็นพราหมณ์ก็จะตอบคำถาม แล้วคนที่อยู่บนบ้าน ก็อนุญาตให้ขึ้นบ้าน ก่อนขึ้นบ้านเจ้าของบ้านก็มาล้างเท้าให้พราหมณ์ก่อน เมื่อขึ้นบ้านก็ปูเสื่อให้พราหมณ์นอน แล้วมีคนขันเสียงไก่ 3 ครั้ง ปลุกพ่อพราหมณ์พอดัน มาแก้ความฝันว่าฝันดี เป็นสิริมงคล มีการนิมนต์พระพุทธรูปขึ้นบ้าน ไว้บนหิ้งบูชา คนที่มาร่วมงานก็ผูกแขนเจ้าภาพ เสร็จพิธีก็รับประทานอาหาร มีอาหารพื้นๆ แกงไก่ใส่หยวก แกงไก่ใส่ผักเขียว เลี้ยงเหล้ากันเล็กน้อย

15) บุญผะเหวด

จัดทำช่วงเดือน 3 – 4 ชาวบ้านจะประชุมกัน ทำบุญผะเหวด แต่ชาวบ้านไปทำงานตัดอ้อยกันมาก การทำบุญผะเหวดจึงไม่ค่อยได้จัดขึ้น นานๆ ปีจึงมีครั้งหนึ่ง มีการแห่ข้าวพันก้อนจับฉลากเป็นเจ้าภาพกัณฑ์เทศ มีการเทศมหาชาติ ด้วยภาษาอีสานตลอดวันตลอดคืน เชื่อว่าถ้าใครฟังเทศน์ได้ครบทุกกัณฑ์จะได้ไปเกิดในยุครัตนารีย์

16) งานวันคริสมาสต์

สนับสนุนโดยมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ให้งบประมาณ มาจัดงานมีหลวงพ่อกำหนดมาให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของวันคริสมาสต์

17) งานศพ

ชาวบ้านเตาป่าเป็นผู้มีนิสัยโอบอ้อมอารี มีคนเสียชีวิตก็จะไปช่วยเหลือกันเป็นอันดี ไม่รังเกียจกัน โดยไม่รู้ว่าจะตายด้วยสาเหตุใด แม้แต่ตายด้วยโรคเอดส์ เมื่อไปช่วยงานศพจนเสร็จเรียบร้อยแล้วชาวบ้านจะไปรวมกันทั่วทุกครัวเรือน มีการตั้งกองทุนมาปันถึงหมู่บ้านและเก็บเงินเพื่อช่วยเหลือครอบครัวคนตาย แม้จะยากจนแค่ไหนก็ไปช่วยเหลือกัน และหากไม่จัดงานใหญ่โตนัก เงินมาปันถึงก็เพียงพอในการทำบุญ

3.1.8 สภาพทางการเมืองการปกครอง

3.1.8.1 การเลือกตั้งระดับประเทศ

การเลือกตั้งระดับประเทศ มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎร แต่ก่อนยังไม่มีแบ่งเขต ก็มีการหาเสียงกันเข้มข้น เอาเงินและข้าวของมาแจกชาวบ้าน ทั่วบ้านทั่วเมือง และบางทีเหมารถให้ไปฟังนโยบายแล้วก็แจกเงินชาวบ้านก็แห่กันไปเนืองแน่น เมื่อมีของมาแจก ชาวบ้านก็รับไว้ แต่การเลือกก็อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละคน ส่วนใหญ่ก็เลือกตามเงินที่เขาแจกเพราะ ชาวบ้านสงสารและกลัวบาป

3.1.8.2 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

1) การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน มีผู้เสนอตัวเพื่อสมัครผู้ใหญ่บ้าน ถ้าไม่มีคู่แข่ง ขอให้บริจาค เงินเข้าวัดประมาณ 3 หมื่นบาท ผู้ใหญ่บ้านก็จะให้คนที่ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านออกเงินคนละ หนึ่งหมื่น บาท ถือว่าพูดคุยกันได้ยอมยอมได้

2) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็มีการสมัคร และเลือกตั้งกันมีการ แข่งขันกันดุเดือดกว่าการเลือกตั้งระดับประเทศมาก เพราะเป็นคนใกล้ชิดตัวส่วนใหญ่จะเลือกพี่น้องของ ตน โดยไม่ได้คิดถึงความสามารถเมื่อเลือกเข้าไปก็ไปทำงานไม่ได้ตามที่คิดหวังไว้ ก็พูดว่า “อบต. บ้าน ตนทำงานไม่ดี อบต.ก็ต้องประชาสัมพันธ์ตนเอง ว่าได้ทำผลงานอะไรบ้าง บางทีงบประมาณจาก อบต. ก็น้อยเกินไป ส่วนอื่นน่าจะเข้ามาดูแลกกันบ้าง ถนนหนทางในหมู่บ้านเดาว่ายังไม่เจริญเท่าที่ควร น้ำประปาก็ไม่พอใช้ชุ่มชื้น เป็นขี้เลนไม่มีคุณภาพ แต่ อบต.ก็เก็บค่าน้ำแพง ชาวบ้านต้องจ่ายเงินซื้อน้ำที่ ไม่สะอาดไม่มีคุณภาพ ไม่มีถังกักเก็บตะกอน ถังฆ่าเชื้อโรค น้ำประปาที่ใช้อยู่เพียงแค่สูบน้ำใต้งดที่ ตั้งอยู่สูงแล้วปล่อยลงมาจ่ายให้แก่บ้านเรือน ถูกล้างบ้านเดาว่าจะขาดน้ำใช้น้ำดื่มมาก น้ำบาดาล ไม่ สามารถขุดเจาะได้เพราะแหล่งน้ำใต้ดินไม่เพียงพอ”

3) การเลือกตั้งกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ก็มีการเสนอชื่อและยกมือสนับสนุนทำกันอย่าง เปิดเผย

4) การเลือกหัวหน้าคุ้ม มีการเสนอชื่อคนในคุ้มมาพิจารณากัน และแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เก็บ เงินกู้ของหมู่บ้าน มีเงิน อพป. เงินช่วยเหลือหมู่บ้านยากจน จำนวน 280,000 บาท เงินออกบุญต่างๆ

5) การเลือกกรรมการกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มปุยชีวภาพ กลุ่มผู้ใช้น้ำ

3.1.9 ประชากร

ประชากรบ้านเดาว่ามีสองเชื้อสาย คือ เชื้อสายส่วยจะตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศใต้และเชื้อสาย ลาวอีสานจะตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศเหนือทั้งสองเชื้อสายได้แต่งงานมีลูกหลานปะปนกันมีภาษาลาว อีสานเป็นภาษาพูดแต่จะมีสำเนียงส่วยปนอยู่บ้าง มีประชากรทั้งหมด 767 คน เป็นชายจำนวน 385 คน เป็นหญิงจำนวน 382 คน มีจำนวนครัวเรือน 170 ครัวเรือน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 550 คน ข้อมูล สำรวจ ณ วันที่ 16 เดือนตุลาคา พ.ศ. 2547และมีประชากรแยกตามอายุดังนี้

ช่วงอายุ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	รวม(คน)
แรกเกิด – 1 ปี	1	8	9
1 – 2 ปี	8	11	19
3 – 5 ปี	21	15	36
6 – 11 ปี	40	45	85
12 – 14 ปี	15	17	32
15 – 17 ปี	26	19	45
18 – 49 ปี	186	195	381
50 – 60 ปี	18	18	36
60ปีขึ้นไป	18	20	38

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ

จำนวนครัวเรือนแยกตามคุ้มมีดังนี้

ที่	คุ้ม	จำนวนครัวเรือน
1	คุ้มสุขเจริญ	27
2.	คุ้มประชาสามัคคี	27
3.	คุ้มสายน้ำทิพย์	26
4.	คุ้มม่วงงามน้อย	17
5.	คุ้มทานตะวัน	11
6.	คุ้มเทพนิมิต	11
7.	คุ้มไทยพัฒนา	17
8.	คุ้มโนนโพธิ์	19
9.	คุ้มใหม่ไทยเจริญ	15

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนครัวเรือนแยกตามคุ้ม

3.1.10 การคมนาคม

การเดินทางติดต่อกัน โดยการใช้รถโดยสารประจำทางในหมู่บ้านที่วิ่งจากบ้านม่วงผ่านบ้านเตา
 บ่า บ้านหนองบะ บ้านหนองแก บ้านยางสะอาด ไปอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ไป-กลับวันละ 1 เที่ยว และ
 สามารถเดินทางโดยสารโดยสารประจำทาง พยัคฆภูมิพิสัย – วาปีปทุม – มหาสารคาม มาลงที่ปากทางคง
 บังและจ้างมอเตอร์ไซด์รับจ้างจากปากทางเข้ามาส่งที่บ้านเตาบ่า ประชาชนก็มีรถกระบะรับจ้างใน
 หมู่บ้านและใช้เดินทางไปต่างๆ เช่น ทำงานต่างจังหวัดก็ใช้รถกระบะ บางทีเมื่อถึงคราวจะไปรับจ้าง
 ตัดอ้อย เฒ่าแกก็จะนำรถบรรทุกสิบล้อมารับถึงหมู่บ้าน นอกจากนี้การเดินทางไปยังที่ต่างๆ ก็ใช้รถ

มอเตอร์ไซด์ส่วนตัว ประมาณร้อยละ 80 ของครัวเรือนในบ้านเตาป่า เพราะต้องซื้อให้ลูกหลานขับไปโรงเรียนสำหรับเด็กมัธยมที่ไปเรียนที่โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม และ โรงเรียนคงบังพิสัยนวกานุสรณ์ จะเดินทางโดยรถมอเตอร์ไซด์ ส่วนนักเรียนที่ไปเรียนที่โรงเรียนบ้านน้ำสร้างหนองบะจะใช้จักรยาน การเดินทางนำข้าวไปขายที่อำเภอปทุมรัตน์ก็ใช้รถไถนาเดินตามพ่วง โดยเก็บค่าขนส่งรถกระบะละ 5 บาท

บ้านเตาป่ามีอาณาเขตพื้นที่ คือ ทิศเหนือจรดกับบ้านหนองบะ ทิศใต้จรดกับบ้านม่วง ตำบลดอกคำ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ทิศตะวันออกจรดกับคลองม่วง และทิศตะวันตกจรดกับห้วยลำเตา

3.1.11 ด้านสาธารณูปโภค

ไฟฟ้าเริ่มเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อประมาณ พ.ศ. 2528 โดยหน่วยงานของรัฐ ชาวบ้านได้ไถ่ขุดไม้บริเวณที่สายไฟผ่านออกหมดไม่ให้มีสิ่งกีดขวาง จะมีคนมาเก็บค่าไฟเป็นประจำทุกเดือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 50 – 300 บาท วิถีชีวิตของบ้านเตาป่าก็เปลี่ยนไป ชาวบ้านจะซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าจำพวก โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น เครื่องเล่นซีดี มาใช้กันทุกครัวเรือน

น้ำสำหรับการอุปโภค บริโภคนั้น ชาวบ้านแต่ก่อนจะไปตักน้ำที่บ่อมาดื่ม ต่อมานายอำเภอ นายอนันต์ ปลื้มสุข ได้รณรงค์ให้ประชาชนทำโอ่งซีเมนต์ขนาดใหญ่ ใช้เก็บน้ำฝนไว้ดื่มตลอดปี ชาวบ้านจึงมีน้ำฝนไว้ดื่ม ส่วนน้ำใช้ชาวบ้านจะนำรถเข็น ไปเจียน้ำจากสระหนองสิมและสระโรงเรียนมาใช้ เมื่อปี พ.ศ. 2545 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก อบต.นาสีนวน มาสร้างประปาหมู่บ้านเก็บค่าบริการหน่วยละ 4 บาท แต่ประปาที่สร้างเป็นประปาที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีถังดักตะกอน ถังฆ่าเชื้อโรค เพียงแต่สูบน้ำจากสระหนองสิมขึ้นแล้วปล่อยบริการแก่ชาวบ้าน น้ำประปาจึงมีลักษณะขุ่นข้น ในหน้าแล้งน้ำแห้งขอด ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค

โทรศัพท์เริ่มเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2544 โดยองค์การโทรศัพท์นำโทรศัพท์สาธารณะ มาลงที่หน้าโรงเรียน ตอนแรกก็ใช้ได้ดีต่อมาก็ใช้ไม่ได้ หน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการติดตามและซ่อมบำรุงรักษา นายสรพล บุญยัสสะ ได้ซื้อโทรศัพท์มือถือมาให้ชาวบ้านใช้บริการ ช่วงแรกคิดค่าบริการ นาทีละ 10 บาท และค่าติดตามครั้งละ 10 บาท ต่อมาชาวบ้านก็เริ่มซื้อโทรศัพท์มาใช้เอง ร้อยละ 60 บางครอบครัวมีถึง 2-3 เครื่อง

3.1.12 ด้านสาธารณสุข

ชาวบ้านเตาป่าส่วนใหญ่จะได้รับบัตรทองในการรับการรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจะไปหาหมอที่สถานีอนามัยบ้านหนองบะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการฉีดวัคซีนของเด็กเล็กก็ใช้บริการที่สถานีอนามัยบ้านหนองบะ ถ้าเจ็บป่วยอาการมากก็ไปหาหมอที่โรงพยาบาลพยัคฆภูมิพิสัย แต่ก่อนชาวบ้านยังไม่มีบัตรทองประชาชนจะนิยมไปใช้บริการที่โรงพยาบาลปทุมรัตน์เพราะใกล้บ้าน เมื่อมีบัตรทองต้องใช้เฉพาะในเขตบริการ ต่างโรงพยาบาลจะเก็บค่าบริการสูง ชาวบ้านจึงไม่ไปใช้บริการที่โรงพยาบาล

ปทุมรัตน์อีก ทั้งที่อยู่ใกล้หมู่บ้านเพียง 8 กิโลเมตร แต่ต้องไปใช้บริการที่โรงเรียนพยุคนภูมิพิสัย ซึ่งอยู่ห่าง 23 กิโลเมตร การเจ็บป่วยของประชาชนส่วนใหญ่คือ โรคนี้ว โรคไต โรคคอพอก โรคมะเร็งในตับ เนื้องอกในมดลูก

3.1.13 การปกครอง

บ้านเดาบำมีผู้นำหมู่บ้านคือผู้ใหญ่บ้านสืบเนื่องต่อกันมาจากผู้นำหมู่บ้านคนแรกคือพ่อหลวง สิทธิทิพย์ จนถึงปัจจุบันรวม 14 คน ดังนี้

1. พ่อหลวงสิทธิทิพย์	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2388-2401
2. นายหล้า โพธิ์ทอง	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2401-2415
3. นายพิมพา บุญปก	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2415-2424
4. นายขุนพิณิจ วานทุม	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2424-2444
5. นายพัฒนา บัวเสนา	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2444-2456
6. นายโพธิ์ เหมมาเสนียด	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2456-2464
7. นายคำน้อย ศรีวิชัย	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2464-2471
8. นายสา แข่งนาม	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2471-2486
9. นายสิงห์ บุญปก	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2486-2493
10. นายจันทร์ทา สุวะโก	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2493-2502
11. นายกันหา อันเสนา	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2502-2508
12. นายชน บุญยัสสะ	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2508-2523
13. นายสี บุญยัสสะ	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2523-2544
14. นายถนอม บุญเรือน	เป็นผู้นำหมู่บ้านในช่วง	พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน

บ้านเดาบำมีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน ได้มาจากการออมชอมกันในหมู่บ้าน อบต. มาจากการเลือกตั้ง มีการตั้งหัวหน้าคุ้มมาช่วยงานของผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

ผู้ใหญ่บ้าน คือ	นายถนอม บุญเรือน
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง คือ	นายเจริญ อันเสน และนายหัด นามโสม
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ คือ	นายวันชัย บุญยัสสะ
สมาชิก อบต. นาสินวล คือ	นายอำพล ญาตินิยม และนายสมชาย พุทททัศน์

บ้านเดาบำ มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 9 คุ้ม ดังนี้

1. คุ้มทานตะวัน	หัวหน้าคุ้ม คือ	นายอุดร เม็ดโธสง
2. คุ้มม่วงงาม	หัวหน้าคุ้ม คือ	นายไธ พินิจรัมย์
3. คุ้มเทพนิมิต	หัวหน้าคุ้ม คือ	นายนิค ชานุญมี
4. คุ้มสุขเจริญ	หัวหน้าคุ้ม คือ	นายสุข สุวงษ์

5. คุ่มสายน้ำทิพย์	หัวหน้าคุ่ม คือ	นายแสงจันทร์ บุญยัสสะ
6. คุ่มประชาสามัคคี	หัวหน้าคุ่ม คือ	นายสมคิด พุททศน์
7. คุ่มโนนโพธิ์	หัวหน้าคุ่ม คือ	นายพิมพ์า ไชยบัวแดง
8. คุ่มใหม่ไทยเจริญ	หัวหน้าคุ่ม คือ	นายสมคิด อันเสนา
9. คุ่มไทยพัฒนา	หัวหน้าคุ่ม คือ	นายเป้า สุวงษ์

3.1.14 การศึกษา

ชาวบ้านเตาป่า มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา ประมาณ ร้อยละ 80 – 90 การศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 20 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 15 คน และระดับอุดมศึกษา 10 คน นักเรียนระดับประถมศึกษาทั้งหมดจะเรียนที่โรงเรียนบ้านเตาป่า มัธยมศึกษาตอนต้นเรียนที่โรงเรียนบ้านน้ำสร้างหนองบะ แบ่งเป็น ม.1 จำนวน 12 คน ม.2 จำนวน 6 คน ม.3 จำนวน 2 คน เดินทางโดยจักรยานเอื้ออาทร มัธยมศึกษาตอนต้นเรียนที่โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม แบ่งเป็น ม.1 จำนวน 2 คน ม.2 จำนวน 2 คน ม.3 ไม่มี ม.4 จำนวน 4 คน ม.5 จำนวน 2 คน ม.6 จำนวน 1 คน เดินทางโดยจักรยานยนต์ส่วนตัว มัธยมศึกษาตอนปลายเรียนที่โรงเรียนคงบังพิสัยนวกานุสรณ์ แบ่งเป็น ม.4 จำนวน 2 คน ม.5 จำนวน 1 คน เดินทางโดยจักรยานยนต์ส่วนตัว การศึกษานอกโรงเรียนจะเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอปทุมรัตน์และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

3.1.15 กลุ่มคน

ชาวบ้านเตาป่ามีการแบ่งกลุ่มไม่ชัดเจน ชาวสาวกับชาวลาวได้แต่งงานกันและผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น คบหากันเหมือนญาติพี่น้อง ไปมาหาสู่กันทั้งหมู่บ้าน แต่มีการเลือกตั้ง อบต. ชาวบ้านก็เริ่มแบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า ใครเป็นญาติพี่น้องคนไหน ถ้าใครมีพี่น้องมากก็จะมีคะแนนเสียงมาก .

3.1.16 ทรัพยากร

บ้านเตาป่ามีพื้นที่อาศัย 200 ไร่ 2 งาน ที่ทำนา 2,726 ไร่ 1 งาน ที่สาธารณะ 6 แห่ง คือ 1) สระหนองสิม เนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน 2) หนองกำกั เนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 3) หนองม่วง 3 ไร่ 3 งาน 4) สระน้ำใช้สาธารณะประโยชน์ 2 ไร่ 3 งาน 5) สระคอนพระธรรม 5 ไร่ 2 งาน และ 6) วัดสระธาตุ เนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน 34 ตารางวา สัตว์เลี้ยง วัวควาย 35 ตัว วัว 119 ตัว หมู 30 ตัว เป็ด 190 ตัว ไก่ 3,074 ตัว รถไถนาเดินตาม 42 คัน รถจักรยานยนต์ 108 คัน จักรยาน 78 คัน รถอีแต่น 2 คัน รถกระบะ 10 คัน รถสิบล้อ 3 คัน รถตู้ 2 คัน รถหกล้อ 1 คัน โทรศัพท์มือถือ 35 เครื่อง โทรศัพท์บ้าน 2 เครื่อง ร้านค้า 6 ร้าน ร้านซ่อมรถ 1 ร้าน ร้านขายน้ำมัน 2 ร้าน โรงสีข้าว 5 โรง มีบ่อน้ำบาดาลโดยกรมทรัพยากรธรณี 6 บ่อ บ่อน้ำตื้นสาธารณะ 5 บ่อ แยกรายละเอียดดังนี้

1) ที่นา ชาวบ้านเตาป่ามีที่นาที่พ่อแม่ได้รับเป็นมรดกตกทอดมาจากปู่ย่าตายาย บางคนมีลูกหลานหลายคน แบ่งมรดกได้คนละเล็กคนละน้อย มีที่นาเฉลี่ยคนละ 5 – 10 ไร่ ใช้ทำนาอย่างเดียว ไม่มีการปลูกอย่างอื่น ในผืนนาหลังฤดูเก็บเกี่ยว ดังตารางแสดงพื้นที่ทำกินแยกตามครัวเรือน ดังนี้

ลำดับที่	พื้นที่ทำกิน	จำนวน (ครัวเรือน)
1	ไม่มีที่ดินทำกิน	20
2	มีที่ดินทำกินไม่เกิน 5 ไร่	16
3	มีที่ดินทำกิน 6 – 10 ไร่	57
4	มีที่ดินทำกิน 11 – 20 ไร่	42
5	มีที่ดินทำกิน 21 – 50 ไร่	16
6	มีที่ดินทำกินมากกว่า 50 ไร่	1

ตารางที่ 7 แสดงพื้นที่ทำกินแยกตามครัวเรือน

2) คลอง มีคลองอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน เรียกว่า “ห้วยคำพิ” และคลองอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน เรียกว่า “คลองหนองม่วง” ได้งบประมาณในปี พ.ศ. 2539 มาขุดทางเกวียนเก่า ให้เป็นคลองชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์คือ สูบน้ำเข้านาเมื่อฝนทิ้งช่วง แต่ในหน้าแล้งน้ำแห้งหมดไม่ได้ใช้ประโยชน์

3) ห้วยลำเตา อยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 800 - 1,000 เมตร ชาวบ้านได้ใช้เป็นแหล่ง หาปลา ที่นาส่วนใหญ่ เป็นของชาวบ้านเขาเตา จึงไม่ค่อยได้สูบน้ำมาใช้มากนัก

4) หนองลิ้ม อยู่ติดกับโรงเรียนบ้านเตาป่า ชาวบ้านใช้เป็นแหล่งน้ำประปาหมู่บ้าน แต่ปริมาณน้ำไม่พอใช้ ฤดูแล้งน้ำก็แห้งขอดขุ่นข้น

5) สระโรงเรียน อยู่ติดกับวัดชาวบ้านไม่ค่อยใช้ประโยชน์ ใช้ปล่อยปลานิล และจับมาเลี้ยงแซกเมื่อมีงานผ้าป่า

6) สระหนองม่วง มีเนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน มีการขุดโดยใช้งบประมาณ อบต.นาสีนวล แต่ยังไม่สามารถนำน้ำมาทำน้ำประปาได้ เพราะอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

7) โกล ส่วนใหญ่ทำเป็นที่นาของชาวบ้านหมดแล้ว ชาวบ้านได้อาศัยเก็บเห็ดเผาะ ในบางฤดู

8) ป่ายูคาลิปตัส ส่วนใหญ่จะปลูกเป็นส่วนตัว ปลูกไว้ตามริมคลอง และคันนาของตน และจะมีคนมาเหมาซื้อไปในหน้าแล้ง

3.2 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนบ้านเตาป่าและการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

3.2.1 ประวัติโรงเรียนบ้านเตาป่า

โรงเรียนบ้านเตาป่า สังกัด เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2487 ที่วัดบ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลภารแอ่น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีนายประเสริฐ วิเชียรแสน ศึกษาธิการอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย พร้อมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครูในตำบลภารแอ่นได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้น และให้ชื่อว่า โรงเรียนวัดบ้านเตาป่า สาเหตุของการจัดตั้งโรงเรียนนี้ เนื่องจากนักเรียนบ้านเตาป่าได้เดินทางไปเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองบะมีระยะทางไกลและทุรกันดารมากทำให้การเดินทางไป-กลับ ของนักเรียนลำบากมาก ชาวบ้านเตาป่าและผู้ปกครองนักเรียนจึงได้ร้องขอให้มีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น และยินดีให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์การเรียนต่างๆ โดยมีนายสง เตรนะกาโย เป็นครูใหญ่คนแรก เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนเข้าเรียนทั้งสิ้น 75 คน เป็นชาย 33 คน และเป็นหญิง 42 คน โดยอาศัยศาลาการเปรียญวัดบ้านเตาป่าเป็นสถานที่เรียน

ต่อมาปี 2516 โรงเรียนบ้านเตาป่าได้ย้ายจากศาลาการเปรียญวัดบ้านเตาป่า มาสร้างอาคารเรียนใหม่ เป็นอาคารเรียนแบบ ป1จ.เดี่ยว ขนาด 4 ห้องเรียน บนเนื้อที่ 4 .3 ไร่ และเปิดทำการสอนมาเรื่อย ๆ โดยมีผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

1. นายสง เตรนะกาโย	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2487-2489
2. นายวิมล พลวิเศษ	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2489-2493
3. นายชารี คุ้มสุวรรณ	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2493-2498
4. นายประหล้า การีโก	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2498-2499
5. นายสง เตรนะกาโย	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2499-2505
6. นายบุญรัตน์ พานชมพู่	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2505-2520
7. นายสารุ จันทระเดช	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2520-2533
8. นายสากล งามยิ่ง	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2533-2534
9. นายพิชิต มะหัด	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2534-2543
10. นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2547
11. นายประกาศ ไชยหงษา	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2547- ปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์นายยุทธศักดิ์ บุญยัสสะ อยู่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้เข้าเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าเมื่อ พ. ศ. 2507 ทราบว่าโรงเรียนบ้านเตาป่าเดิมชื่อโรงเรียนวัดบ้านเตาป่า ตั้งอยู่บริเวณศาลาการเปรียญวัดบ้านเตาป่า มีลักษณะเป็นอาคาร โถงยกพื้นสูงประมาณ 1 เมตร มีครู 2 คน คือ นายบุญรัตน์ พานชมพู่ เป็นครูใหญ่ และนายประจวบ วงศ์ศรีษา เป็นครูผู้สอน นอกจากนี้ยังมีนางแฉล้ม วงศ์ศรีษาเป็นครูช่วยสอน มีนักเรียนประมาณ 60 คน จัดการ

เรียนการสอน 4 ชั้นเรียน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 การเดินทางมาโรงเรียนของครูจะใช้การเดินทางขี่ม้า ขี่รถจักรยาน นายบุญรัตน์ พานชมพู่ เดินทางมาโรงเรียนโดยเดินเท้า ระยะทางประมาณ 2 - 3 กิโลเมตร จากบ้านหนองบะ มาบ้านเตาป่าไปกลับวันละ 4 - 5 กิโลเมตรนายประจวบ วงศ์ศรีธาเดินทางมาโรงเรียนโดยการขี่ม้ามาจากบ้านนาสินวลข้ามห้วยลำเตา ระยะทางไปกลับประมาณ 10 กิโลเมตรครูมีเอกสารต่าง ๆ เช่น สมุดหมายเหตุ บันทึกการสอน หนังสือต่าง ๆ ก็จะเก็บใส่ลังไม้ไม่มีเป็นส่วนของตัวเอง แต่ละคนตอนเย็นนักเรียนก็จะช่วยกันหามาไปฝากไว้บ้านผู้ใหญ่บ้านตอนเช้าก็ให้เด็กไปเอามาที่โรงเรียน การไปส่งหนังสือราชการก็ใช้ให้นักเรียนเดินด้วยเท้าไปส่งที่โรงเรียนต่าง ๆ เช่น เดินจากบ้านเตาป่าไปบ้านเขาวงระยะทางไปกลับประมาณ 15 กิโลเมตรใช้เวลาทั้งวันถ้านักเรียนคนไหนไปส่งหนังสือก็ไม่ต้องเรียนหนังสือครูให้คะแนนเต็มส่วนเด็กผู้หญิงครูก็ให้ช่วยเก็บใบหม่อน บ้าง หาหญ้าเลี้ยงม้าบ้าง ด้านการจัดการเรียนการสอนชั้น ป.1 จะสอนให้ฝึกเขียนพยัญชนะโดยใช้กระดานชนวนและเขียนด้วยดินสอพองครูเขียนให้ดูบนกระดานแล้วนักเรียนเขียนตามกลัมนิ้วมือเด็กจะยังไม่แข็งแรงเด็กจะเขียนกดแรงแต่ไหนก็ได้กระดานไม่ทะลุเหมือนกับการใช้กระดานในปัจจุบันแล้วเด็กก็ค่อย ๆ ปรับน้ำหนักมือในการเขียนเองครูก็จะคอยดูเด็กให้เขียนได้ที่ละคน ๆ ใครเขียนไม่ได้ครูก็จะช่วยจับมือเขียนและใครที่เขียนด้วยมือซ้ายครูก็จะทำให้หาลายจำ นักเรียนชั้นป. 2 - 4 จะเลิกใช้กระดานชนวนจะใช้กระดานแทนวิชาที่เรียนก็คือ วิชาเลข และภาษาไทย ครู 2 คนสอนคนละ 2 ชั้นเรียนปลายภาคก็สอบเลื่อนชั้นถ้านักเรียนสอบได้ 50 เปอร์เซนต์ให้ผ่าน ถ้านักเรียนสอบได้ต่ำกว่า 50 เปอร์เซนต์ให้ตก นักเรียนต้องเรียนซ้ำชั้นนักเรียนที่สอบตกจะเรียนเริ่มใหม่พร้อมกับรุ่นน้อง เป็นการพัฒนาตนเองใหม่อีกครั้งมีนักเรียนสอบตกชั้นละ 4 - 5 คนบางคนซ้ำชั้น 1 ปี 2 ปี ถึงชั้น ป.4 จะให้นักเรียนสอบออกโดยให้นักเรียนไปสอบที่โรงเรียนบ้านนาสินวลใช้ข้อสอบเดียวกันทั้งกลุ่มโรงเรียนข้อสอบส่วนใหญ่จะเป็นข้อสอบแบบอัตนัยผ่านเกณฑ์ 50 เปอร์เซนต์นักเรียนที่สอบไม่ผ่านก็เรียนซ้ำชั้นจนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ อายุ 14 ปี ย่าง 15 ปี ก็ให้ออก การออกนิเทศ กำกับติดตามผลจากผู้บังคับบัญชา มีศึกษานิเทศก์การอำเภอออกตรวจโรงเรียนปีละครั้ง

การไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ปี พ.ศ. 2512 นายยุทธศักดิ์เป็นคนแรกของโรงเรียนบ้านเตาป่าที่มีโอกาสได้เรียนในระดับสูงขึ้นโดยไปเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านนาสินวล(สินวลนาฏอานวยศิลป์)ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านเตาป่าประมาณ 5 - 6 กิโลเมตร ต้องเดินเท้าข้ามห้วยลำเตาซึ่งมีน้ำเชี่ยวกราดในฤดูฝน พอไปส่งข้ามน้ำโดยใช้ครูไม้จับคนละข้างลอยข้ามน้ำไปขึ้นฝั่งตรงข้ามแลเดินผ่านบ้านเขาวงเตาไปบ้านนาสินวลพักอยู่กันลุงชื่อนายบุญยัสสะ ที่โรงเรียนบ้านนาสินวล(สินวลนาฏอานวยศิลป์)เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 นักเรียนจากหมู่บ้านอื่นที่ไปเรียนต่อจะไปเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 เหตุผลที่ได้เรียนต่อเพราะบิดามีฐานะดี อยากให้ลูกทำงานรับราชการและมีพี่ชายอยู่ที่บ้านนาสินวลสามารถฝากลูกไว้กับญาติได้ ชาวบ้านเตาป่าคนอื่นที่มีฐานะดีแต่ก็ไม่ส่งให้ลูกเรียนเพราะเห็นว่าสิ้นเปลืองเงินทอง ไม่มีประโยชน์ ให้ลูกไปรับจ้างเป็นลูกจ้างพรวนได้เงินมากกว่า แต่นายบุญยัสสะเห็นความสำคัญของการศึกษาเพราะตนเป็นผู้ใหญ่บ้านได้พบปะกับคนมี

ความรู้และอยากให้ลูกรับราชการมากกว่า ส่วนลูกผู้หญิงไม่ส่งให้เรียนต่อแต่จะส่งไปเรียนเย็บผ้า ตามร้านเย็บผ้า เอาเงินไปจ้างร้านเย็บผ้าเพื่อเรียนการตัดผ้า เย็บผ้า ค่าจ้างประมาณ 3,000 บาท พักอยู่กับเจ้าของร้าน ส่วนข้าวต้องสีไปกินเอง

หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 แล้วก็ไปเรียนต่อที่โรงเรียนวชิรปุณนในละแวกนี้จะไปเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่นั่นเรียนม.ศ. 1 ถึง ม.ศ. 3 จบมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วเรียนม.ศ. 4 ถึง ม.ศ.5 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย การเดินทางไปโรงเรียนขึ้นรถโดยสารประจำทางที่บ้านคงบังถ้าใส่ชุดนักเรียนเก็บค่าโดยสาร 1 บาท ถ้าไม่แต่งชุดนักเรียนเก็บค่าโดยสาร 2 บาท เทียบกับในปัจจุบัน พ.ศ. 2547 ค่าโดยสารคงบัง – วชิรปุณน 10 บาท ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตรและเดินจากบ้านคงบังมาบ้านเตาป่าประมาณ 8 กิโลเมตร มีบ้านใกล้เคียงไปเรียนต่อด้วยกันหมู่บ้านละ 2 – 3 คน สมัยนั้นเรียนจบแล้วมีงานทำมากแต่คนที่มีความรู้การศึกษาเหมาะสมกับงานมีน้อยซึ่งตรงกันข้ามกับสมัยปัจจุบันคนจบปริญญามีมากแต่งานทำมีน้อย

จากข้อมูลดังกล่าวได้จากการสัมภาษณ์ นางสาวเกษร ลีตาน้อย จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันราชภัฏมหาสารคาม วิชาเอกภาษาไทยได้มาเป็นครูช่วยสอนระดับอนุบาล 1, 2 โดยใช้เงินบริจาจากจ้างในอัตราค่าจ้างวันละ 100 บาท จากการสัมภาษณ์พบว่าในการประกาศสมัครสอบบรรจุครูหรือตำแหน่งราชการในแต่ละครั้ง จะมีคนจบปริญญาจากทั่วทุกสารทิศจำนวนเป็นหมื่นเป็นแสนคนไปสมัครสอบแข่งขัน การสอบแต่ละครั้งก็มีผู้สอบผ่านจำนวนมากแต่เรียกบรรจุไม่ถึง ทำให้มีผู้ตกงานมากจนไม่มีกำลังใจที่จะไปสมัครสอบ แม้ไม่ได้งานก็ขอให้รัฐบาลจ้างเป็นอัตราจ้างและได้รับค่าจ้างตามวุฒิมาช่วยในโรงเรียนที่ขาดแคลนก็จะเป็นการใช้ภาษีของประชาชนได้คุ้มค่า จากสถานการณ์ดังกล่าวดิฉันนางประยูร บุญยัสสะ ทิมาวิชัย รูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นว่าการศึกษาของไทยในปัจจุบันประสบความล้มเหลวหรือไม่ รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้ประชากรมีการศึกษาในระดับสูงโดยสนับสนุนให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พยายามเปิดสถานศึกษาให้มากขึ้นครอบคลุมพื้นที่ที่มีโรงเรียนขยายโอกาสเพิ่มขึ้นหลายแห่ง มีสถานศึกษาที่หลากหลาย นับว่าสถานศึกษาในปัจจุบันมีมากมายให้ได้เลือกเรียนตามอัชฌาศัย รัฐบาลมีเงินทุนให้ยืมเรียน สถาบันศึกษามีทั้งในระบบและนอกระบบ แต่การศึกษาได้มีกระบวนการในการสร้างปัญญาให้แก่ประชากรของประเทศได้อย่างแท้จริงหรือไม่จึงมีประชากรที่มีการศึกษาสูงระดับปริญญาตกงานหรือไม่มีคุณสมบัติเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รัฐทุ่มเงินที่ได้จากการเก็บภาษีกับประชาชนแล้วนำมาจัดการศึกษานั้นเกิดความสุขเปล่าทางการศึกษาหรือไม่

3.2.2 สภาพปัจจุบันโรงเรียนบ้านเตาป่า

3.2.2.1 ข้อมูลพื้นฐาน

1) สถานที่ตั้ง โรงเรียนบ้านเตาบ้ำตั้งอยู่ที่ บ้านเตาบ้ำ ตำบลนาสินวล อำเภอ พัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (โทรศัพท์ 04-7879951) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2

2) ระดับการเรียนการสอนและจำนวนนักเรียน โรงเรียนเปิดให้บริการ 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา มีนักเรียนทั้งหมด 116 คน รวมทั้งหมด 8 ห้อง นักเรียนชายมี 63 คน นักเรียนหญิงมี 53 คน

3) ด้านบุคลากร ครูอาจารย์ในโรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด 6 คน เพศหญิง จำนวน 3 คน เพศชาย 3 คน ผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน อายุเฉลี่ยของครูประมาณ 38 ปี ประสบการณ์ในการทำงานของครูโดยเฉลี่ย 14 ปี ไม่มีนักการภารโรง

4) ด้านอาคารและสถานที่ จำนวนอาคารเรียนมี 1 หลัง เป็นอาคารไม้ แบบ ป. 1 ฉ.เตี้ย ขนาด 6 ห้องเรียน สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล สนามตะกร้อ และสนามเปตอง อย่างละ 1 สนาม มีอาคารห้องสมุด และห้องพักรู 1 หลัง ไม่มีโรงอาหาร ไม่มีห้องแนะแนว ไม่มี ห้องพยาบาล แต่ได้ดัดแปลงจากห้องเรียนป. 2 ส่วนหนึ่งสำหรับเป็นห้องพักนักเรียนที่เจ็บป่วย

5) ด้านงบประมาณ ในปีงบประมาณ 2547 โรงเรียนได้รับงบประมาณที่รัฐบาล จัดสรรในการจัดซื้อจัดจ้าง ประมาณ 99,320 บาท งบประมาณใช้จ่ายเพื่อเงินเดือนครู ลูกจ้าง 1,026,060 บาท เงินช่วยเหลือบุตร 1,200 บาท

ประเภทเงิน	เงินเดือน	เงินประจำตำแหน่ง	งบจัดซื้อจัดจ้าง	เงินช่วยเหลือบุตร
งบประมาณ	1,026,060	0	99,320	1,200
ร้อยละ	94.31	0	5.57	0.11

ตารางที่ 8 แสดงอัตราการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน

ลักษณะของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีประชากรในเขตบริการ จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านเตาบ้ำ มีจำนวนครัวเรือน 166 หลังคา ประชากรจำนวน 742 คน เพศชายจำนวน 359 คน เพศหญิงจำนวน 383 ประชาชนร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพ เศรษฐกิจค่อนข้างยากจน รายได้ของประชากรต่อหัวต่อคน ประมาณ 18,100 บาท/ปี ชุมชนมี ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาค่อนข้างดี แต่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาค่อนข้างน้อย ชุมชนมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มเยาวชนเล็กน้อย

จากข้อมูลข้างต้นที่แสดงถึงจำนวนนักเรียนของโรงเรียนบ้านเตาบ้ำ สามารถจำแนกแยก นักเรียนออกตามลำดับชั้นเรียนได้ตามตาราง ดังนี้

ลำดับชั้น	จำนวนนักเรียน *			จำนวนห้องเรียน**
	ชาย	หญิง	รวม	
เด็กก่อนวัยเรียน(3 ปี)	-	-	-	-
อนุบาล 1	7	10	17	1
อนุบาล 2	8	7	15	1
รวมก่อนประถมศึกษา	15	17	32	2
ประถมศึกษาปีที่ 1	9	7	16	1
ประถมศึกษาปีที่ 2	7	5	12	1
ประถมศึกษาปีที่ 3	4	7	11	1
ประถมศึกษาปีที่ 4	10	4	14	1
ประถมศึกษาปีที่ 5	11	7	18	1
ประถมศึกษาปีที่ 6	7	6	13	1
รวมประถมศึกษา	48	36	84	6
รวมทั้งสิ้น	63	53	116	8

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนนักเรียน จำแนกตามลำดับชั้นเรียน ห้องเรียนและเพศ ประจำปีการศึกษา 2547

หมายเหตุ * หมายถึง (ชาย,หญิงและรวม) ต้อง = จำนวนนักเรียน(ชาย,หญิงและรวม)ตามตาราง

** หมายถึง จำนวนห้องเรียนตามบัญชีเรียกชื่อตามความเป็นจริง

3.2.2.2 ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของโรงเรียนบ้านเตาป่า มีรายละเอียดดังนี้

1) อาคารเรียน โรงเรียนบ้านเตาป่ามีอาคารเรียนแบบ ป.1ถ เตี้ย สร้างปีงบประมาณ 2516 งบประมาณที่ใช้จำนวน 90,000 บาท การได้มางบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ลักษณะเป็นอาคารถาวรจำนวนห้องตามแปลน 3 ห้อง ความกว้าง 9 เมตร ยาว 12 เมตร การต่อเติมครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2528 จำนวน 2 ห้อง งบประมาณ 200,000 บาท การได้มาของงบประมาณจากต้น การต่อเติมครั้งที่ 2 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2528 จำนวน 1 ห้อง งบประมาณ 120,000 บาท การได้มาของงบประมาณจากต้นสังกัด การใช้ประโยชน์ใช้เป็นห้องเรียน 6 ห้อง สภาพอาคารนั้นทรุดโทรมมีปลวกขึ้นมาก หลังคารั่ว ฝ้าห้องและหน้าต่างชำรุดบางแห่ง

2) อาคารอเนกประสงค์ มีอาคารอเนกประสงค์แบบ สปช 202/2526 สร้างปีงบประมาณ 2529 งบประมาณที่ใช้ 176,000 บาท การได้มาของงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ลักษณะอาคารเป็นอาคารถาวร จำนวนห้องตามแปลน 1 ห้อง ความกว้าง 12 เมตร ยาว 14 เมตร การใช้ประโยชน์นั้น ใช้เป็นห้องเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 และ 2 สภาพอาคารพอใช้

3) **แบบอาคารบ้านพักครู** มีบ้านพักครู แบบกรมสามัญ 2 ชั้น 3 ห้อง สร้างปีงบประมาณ 2521 งบประมาณที่ใช้จำนวน 40,000 บาท การได้มาซึ่งงบประมาณได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ลักษณะอาคารเป็นอาคารถาวร เนื่องจากไม่มีผู้พักอาศัยจึงใช้ทำเป็นห้องครัว สภาพอาคารทรุดโทรมมากมีปลวกขึ้น

4) **ส้วม** สร้างเมื่อ 1 ตุลาคม 2524 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 20,000 บาท การได้มาซึ่งงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด จำนวนที่นั่งตามแปลน 4 ที่นั่ง สภาพการใช้งานใช้ได้ 1 หลัง

5) **หอสมุด/ห้องสมุด** มีห้องสมุดแบบอาคารชั้นเดียว สร้างปีงบประมาณ 22 ตุลาคม 2545 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 150,000 บาท ขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 12 เมตร การได้มาของงบประมาณได้มาจากการบริจาคของชมรมอาสาพัฒนา โดยนักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตนครราชสีมา สภาพอาคารดีมาก

6) **สนามเด็กเล่น** สร้างเมื่อปีงบประมาณ 2539 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 15,000 บาท ขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 16 เมตร การได้มาของงบประมาณได้จากการบริจาคของมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย สภาพทรุดโทรมอาจเกิดอันตรายกับเด็กได้

7) **สนามกีฬา** สนามตะกร้อ สร้างเมื่อปีงบประมาณ 2543 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 48,400 บาท ขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 15 เมตร การได้มาของงบประมาณได้จาก องค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวล สภาพการใช้งานสามารถใช้งานได้ดี

8) **รั้ว/ถนน** รั้วกำแพง สร้างเมื่อปีงบประมาณ 2545 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 30,000 บาท ขนาดยาว 85 เมตร การได้มาของงบประมาณได้จากการบริจาคของชาวบ้านตำบลนา สภาพใช้งานได้ดี

9) **ถังเก็บน้ำ** แบบ ฝ.30 สร้างปีงบประมาณ 2528 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 40,000 บาท ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 เมตร ลึก/สูง 2.5 เมตร จำนวน 4 ถัง ความจุเฉลี่ย 49 ลูกบาศก์เมตร ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด สภาพอาคารใช้งานได้ และถังเก็บน้ำแบบ ฝ.33 สร้างปีงบประมาณ 2538 งบประมาณในการสร้างจำนวนเงิน 30,000 บาท ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 เมตร ลึก/สูง 3 เมตร จำนวน 2 ถัง ความจุเฉลี่ย 58 ลูกบาศก์เมตร การได้มาของงบประมาณได้จากการบริจาคของมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย สภาพการใช้งานได้ดี

10) **ที่ดินสำนักงาน** ที่ดินแปลงที่ 1 ลักษณะ ของที่ดินได้รับจากการบริจาคจากชาวบ้านตำบลนาเมื่อ พ.ศ. 2491 ใช้งบประมาณจำนวนเงิน 350 บาท จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 1 ไร่ 3 งาน 60 ตารางวา กรรมสิทธิ์การถือครอง เป็นที่สาธารณะประโยชน์อยู่บริเวณวัดสระธาตุนบ้านตำบลนาไม่มีเอกสารสิทธิ์ สภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ขุดสระ บ่อเลี้ยงปลา ปลูกพืชยืนต้นและพืชล้มลุก และที่ดินแปลงที่ 2 ลักษณะของที่ดินได้รับบริจาค จากชาวบ้านตำบลนา เมื่อ พ.ศ. 2516 ใช้งบประมาณจำนวนเงิน 5,000 บาท จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 4 ไร่ 2 งาน กรรมสิทธิ์การถือครองเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ไม่มี

เอกสารสิทธิ์ สภาพการใช้ที่ดินใช้ ปลุกสร้างอาคารเรียน และอาคารประกอบ สนามกีฬา ที่ใช้ ประกอบการเรียนการสอน

3.2.3.วิสัยทัศน์ โรงเรียนบ้านเตาป่า

“ภายในปี พ.ศ. 2550 โรงเรียนบ้านเตาป่าจะพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตาม แนวทางการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาความเข้มแข็งและฟื้นฟูคุณภาพชีวิต ของชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานเพื่อจัดกระบวนการ เรียนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์”

1) ปรัชญาของโรงเรียน ได้แก่

“นตฺถิ ปัญญา สมา อาภา” หมายถึง “แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี”

2) คำขวัญของโรงเรียน คือ “เรียนดี กีฬาเด่น เน้นวินัย ใฝ่คุณธรรม”

3) สีประจำโรงเรียน คือ สีแดง น้ำเงิน

3.2.4.พันธกิจ

พันธกิจหรือภาระงานของของบุคลากร โรงเรียนบ้านเตาป่า มีดังนี้

- 1) จัดการศึกษาในเขตบริการศึกษา 2 ระดับตามหลักสูตร 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และ หลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขบวนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้
- 2) ร่วมมือกับชุมชนอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น
- 3) จัดกระบวนการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพตามความสนใจของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่สนองตอบ การปกครองแบบประชาธิปไตย ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) พัฒนาสื่อ ห้องปฏิบัติการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพียงพอและเหมาะสม
- 5) ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดกระบวนการเรียนรู้
- 6) ปรับปรุงภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างเหมาะสม
- 7) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการเมือง กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
- 8) จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม
- 9) จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้นักเรียนมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี

3.2.5 เป้าประสงค์ ของการจัดการศึกษามีดังนี้

- 1) เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาทุกกลุ่มประสบการณ์มีทักษะ ขบวนการ รักและหวงแหนความเป็นไทย

เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้เยาวชนรักและหวงแหนวัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น

- 2) เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาตามความถนัดและศักยภาพของตน
- 3) เพื่อสนับสนุนวิถีชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย

- 4) เพื่อใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
- 5) เพื่อฝึกทักษะกระบวนการและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 6) เพื่อให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 7) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายนำความรู้ไปใช้ในการคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาได้
- 8) เพื่อส่งเสริมประชากรในชุมชนให้เข้าใจด้านกฎหมายและการเมือง
- 9) เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ
- 10) เพื่อให้ให้นักเรียนมีสุขภาพกายแข็งแรงและมีจิตใจที่สมบูรณ์
- 11) เพื่อให้บุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3.2.6. เป้าหมายผลผลิตหลัก โรงเรียนบ้านเตาป่ามีเป้าหมายในการผลิตนักเรียน ดังนี้

ผลผลิต	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ผลผลิตหลักที่ 1 การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	ด้านปริมาณ - ประชากรวัยเรียนอายุ 4-6 ปี ในเขตบริการโรงเรียนอย่างน้อยร้อยละ 98 ได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ด้านคุณภาพ - นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาร้อยละ 100 มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถเข้าเรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
ผลผลิตหลักที่ 2 การจัดบริการการศึกษาระดับประถมศึกษา	ด้านปริมาณ - นักเรียนกลุ่มอายุ 7-12 ปี ร้อยละ 100 ได้เข้าเรียน ด้านคุณภาพ - นักเรียนกลุ่มอายุ 7-12 ปี อย่างน้อย ร้อยละ 98 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของโรงเรียน ด้านเวลา - นักเรียนร้อยละ 100 เรียนจบชั้น

	ประถมศึกษาปีที่ 6 ภายใน 6 ปี
--	------------------------------

ตารางที่ 10 แสดงเป้าหมายการผลิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า

3.2.7 กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา โรงเรียนบ้านเตาป่า

- 1) พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนและการบริหารโรงเรียนอย่างเป็นระบบโดยชุมชนให้ความร่วมมือในการแสวงหาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษาให้เกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ดำเนินการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชนโดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต
- 3) เพื่อประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในกระบวนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 4) พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานตามแนวทาง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยกำหนดนโยบายการบริหารงานโรงเรียน และเสริมสร้างศักยภาพ บุคลากรให้มีขีดความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ ดี เก่ง และมีความสุข

3.2.8 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้บริหารสถานศึกษา คือ นายประภาส ไชยหงษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า บริหารงานสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสมาชิกมาจากการสรรหาตัวแทนฝ่ายต่างๆ จำนวน 9 คน

3.2.8.1 คณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้

1. นายถนอม บุญเรือน	ประธานคณะกรรมการ
2. นางทองใบ พุททพันธ์	กรรมการ
3. นางไข่ อันเสนา	กรรมการ
4. นายอำพล ญาตินิคม	กรรมการ
5. นางสังวาล คุ่มสุวรรณ	กรรมการ
6. นายเลื่อน แก้วดี	กรรมการ
7. พระครูบุญ สราภีวัฒน์ (จำลอง กตปุญโญ)	กรรมการ
8. นายมิ่ง ชันโท	กรรมการ
9. นายประภาส ไชยหงษา	กรรมการและเลขานุการ

3.2.8.2. การบริหารงานภายในโรงเรียน ได้แบ่งออกเป็น 4 งาน ซึ่งมีการมอบหมาย

ดังนี้

- 1) งานวิชาการและกิจการนักเรียน

● งานวิชาการ ผู้รับผิดชอบ คือ นางประยูร บุญยัสสะ หัวหน้าฝ่าย และ นางสาวจิรพรรณ เสนามาตร ผู้ช่วยฝ่าย มีขอบข่ายงาน ดังนี้

- หลักสูตรและการนำไปใช้
- การเรียนการสอน
- วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- การวัดผลประเมินผล
- การนิเทศภายใน
- ห้องสมุด
- อบรมทางวิชาการ
- ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์
- ประชาธิปไตยในโรงเรียน
- กิจกรรมสร้างนิสัย ความสะอาด
- กิจกรรมสร้างวินัยจริยธรรม
- กีฬา กรีฑา
- ทักษะศึกษา
- ชุมนุมวิชาการ/กลุ่มสนใจ
- กิจกรรมวันสำคัญ
- กิจกรรมหน้าเสาธง
- บำเพ็ญประโยชน์โรงเรียน /ชุมชน
- ศิลปวัฒนธรรม
- อนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น

● งานกิจการนักเรียน ผู้รับผิดชอบ คือ นายประดิษฐ์ คงงาม หัวหน้าฝ่าย นายเลื่อน แก้วดี และนางประยูร บุญยัสสะ ผู้ช่วยฝ่าย มีขอบข่ายงาน ดังนี้

- การรับเด็กเข้าเรียน
- การยกเว้นเด็กเข้าเรียน
- นักเรียนขาดเรียน
- นักเรียนย้ายโรงเรียน
- ทะเบียนนักเรียน
- ข้อมูลกิจการนักเรียน
- หลักฐานแสดงผลการเรียน
- ป.04 ใบสุทธิ ใบรับรอง
- ดำเนินทะเบียนบ้าน

- ทูณการศึกษา
- ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา 2523 ที่เกี่ยวกับนักเรียน
- จัดบริการให้นักเรียน
- ส่งเสริม และสร้างให้มีขึ้น
- บริการแนะแนวในโรงเรียน
- ติดตามนักเรียนที่จบ เข้าศึกษาต่อ
- ติดตามนักเรียนที่ไม่เรียนต่อ
- แนะนำศึกษาต่อ / อาชีพ
- คิษฐ์เก่า
- ทูณการศึกษา

2) งานงบประมาณ (การเงินและพัสดุ)

● งานการเงิน ผู้รับผิดชอบ คือ นายเลื่อน แก้วดี หัวหน้าฝ่าย และนางวิจิตรา พุกษ์อุดม ผู้ช่วยฝ่าย มีขอบข่ายงาน ดังนี้

- เงินงบประมาณ
- เงินนอกงบประมาณ
- เงินรายได้แผ่นดิน
- สมุดเงินสด
- ทะเบียนคุมเงินงบประมาณ
- ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ
- ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน
- ทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก
- ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน
- ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน
- ทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก
- ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน

● งานพัสดุ ผู้รับผิดชอบ คือ นางประยูร บุญยัสสะ หัวหน้าพัสดุ และนางสาวจิรพรรณ เสนามาตย์ เจ้าหน้าที่พัสดุ มีขอบข่ายงาน ดังนี้

- การจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ
- การควบคุมพัสดุ
- การตรวจสอบพัสดุประจำปี
- การจำหน่ายพัสดุ
- การดำเนินการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

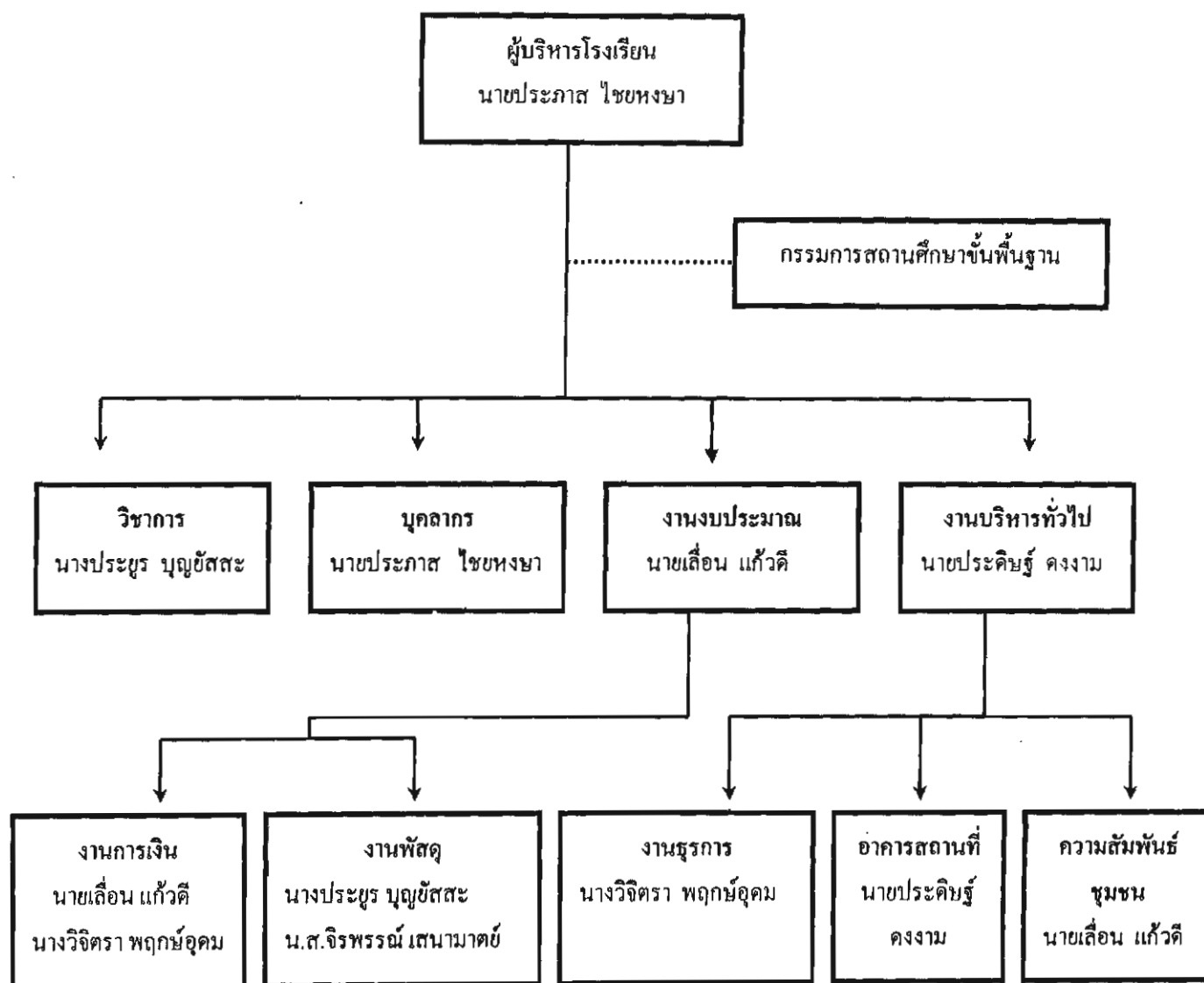
3) งานบุคลากร ผู้รับผิดชอบ คือ นายประภาส ไชยหงษา หัวหน้าฝ่าย และ นายเลือน แก้วดี ผู้ช่วยฝ่าย มีขอบข่ายงาน ดังนี้

- จัดบุคลากรปฏิบัติงาน
- พัฒนารักษานักบุคลากร
- รักษาระเบียบวินัย
- ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

4) งานบริหารทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย

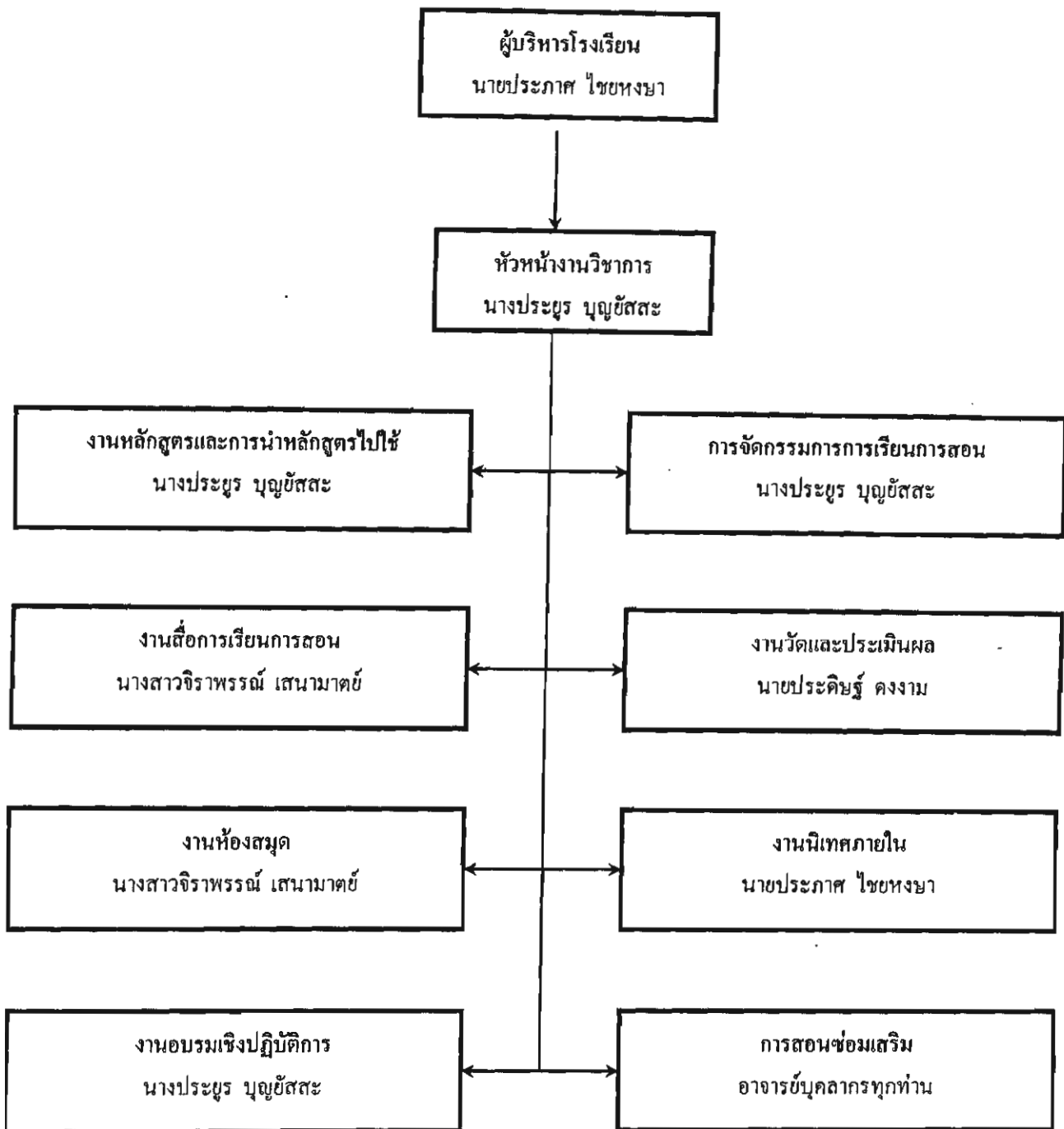
- งานธุรการ ผู้รับผิดชอบ คือ นางวิจิตรา พฤกษ์อุดม หัวหน้าฝ่าย มีขอบข่ายงานดังนี้
 - งานสารบรรณ
 - งานทะเบียน
 - งานรักษาความปลอดภัย
 - งานประชาสัมพันธ์
- งานอาคารสถานที่ ผู้รับผิดชอบ นายประดิษฐ์ คงงาม หัวหน้าฝ่าย และ นายเลือน แก้วดี ผู้ช่วยฝ่าย มีขอบข่ายงาน ดังนี้
 - การจัดอาคารสถานที่
 - การใช้อาคารสถานที่
 - การบำรุงรักษาอาคารสถานที่
 - การควบคุมดูแลอาคารสถานที่
 - การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่
- งานสัมพันธ์กับชุมชน ผู้รับผิดชอบ คือ นายเลือน แก้วดี หัวหน้าฝ่าย และ นางประยูร บุญยัสสะ ผู้ช่วยฝ่าย มีขอบข่ายงาน ดังนี้
 - การบริการชุมชน
 - การรับการช่วยเหลือจากชุมชน
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น
 - การตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ
 - การประชาสัมพันธ์
- โครงการพิเศษอื่นๆ ได้แก่
 - โครงการอาหารกลางวัน ผู้รับผิดชอบ คือ นางวิจิตรา พฤกษ์อุดม
 - งานอนามัยโรงเรียน ผู้รับผิดชอบหลัก คือ นางสาวจิรพรรณ เสนามาตรย์

การบริหารงานโรงเรียนบ้านเตาป่า

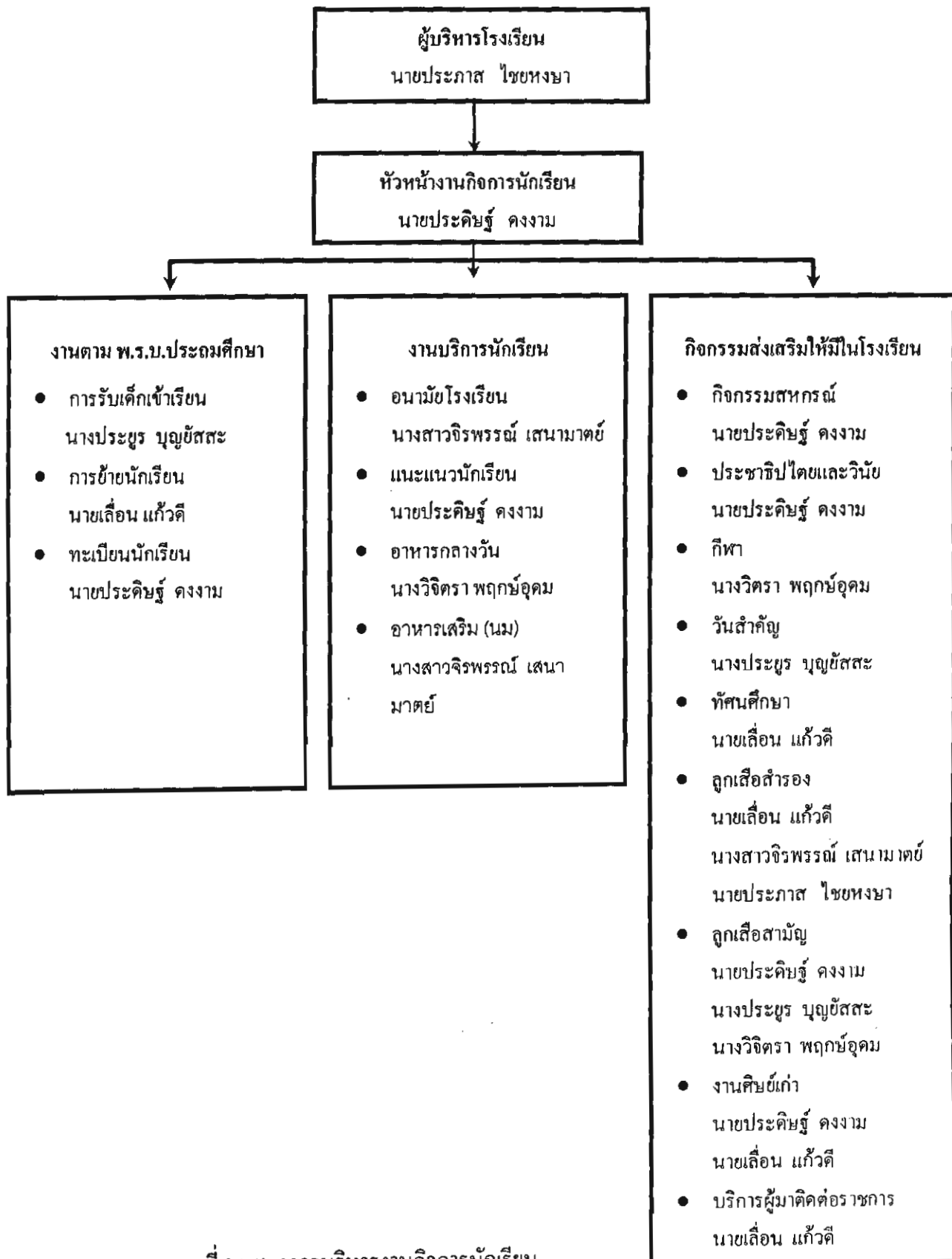
แผนภาพที่ 1 แสดงการบริหารงานโรงเรียนบ้านเตาป่า

การบริหารงานวิชาการ

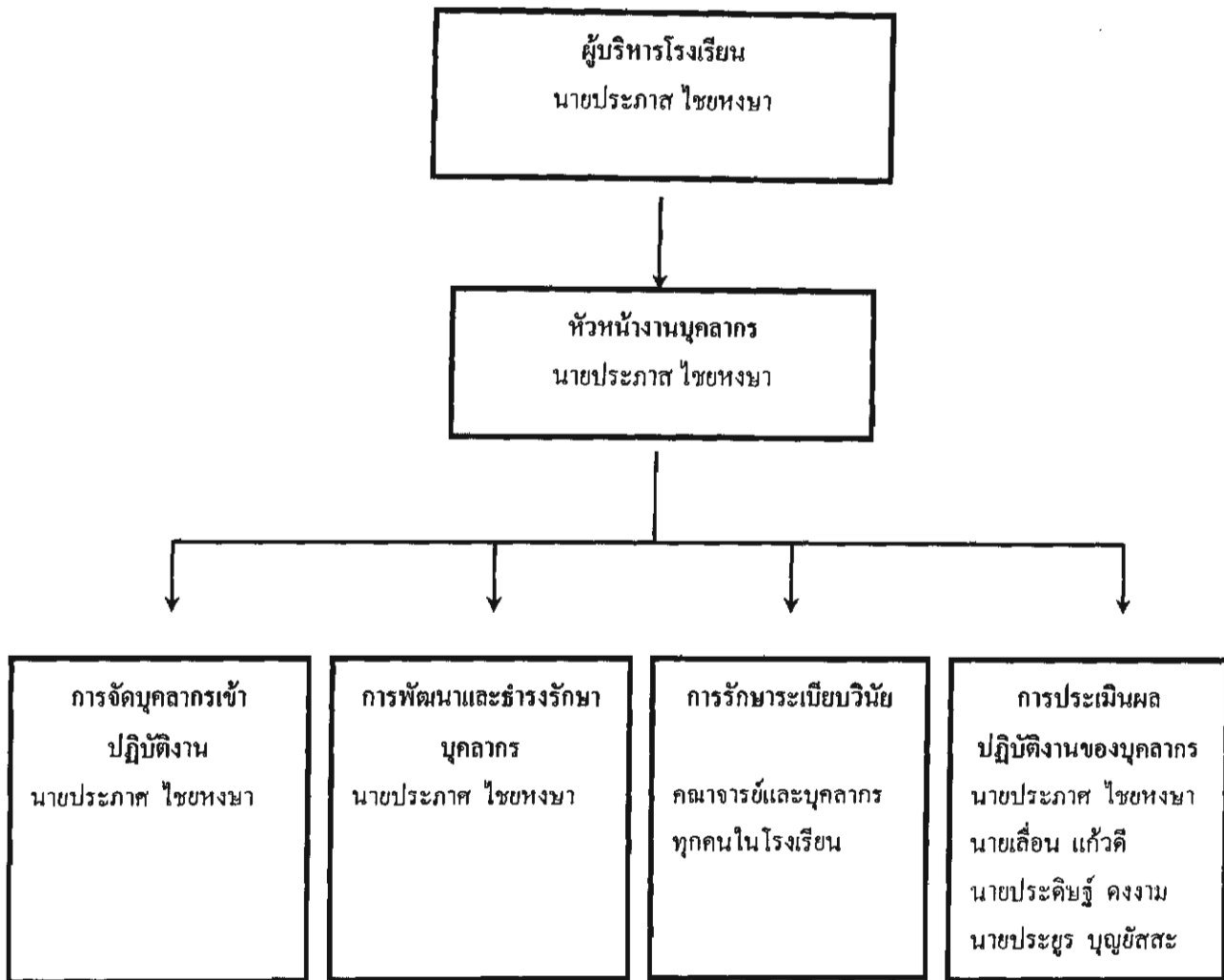
แผนภาพที่ 2 แสดงการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานกิจการนักเรียน

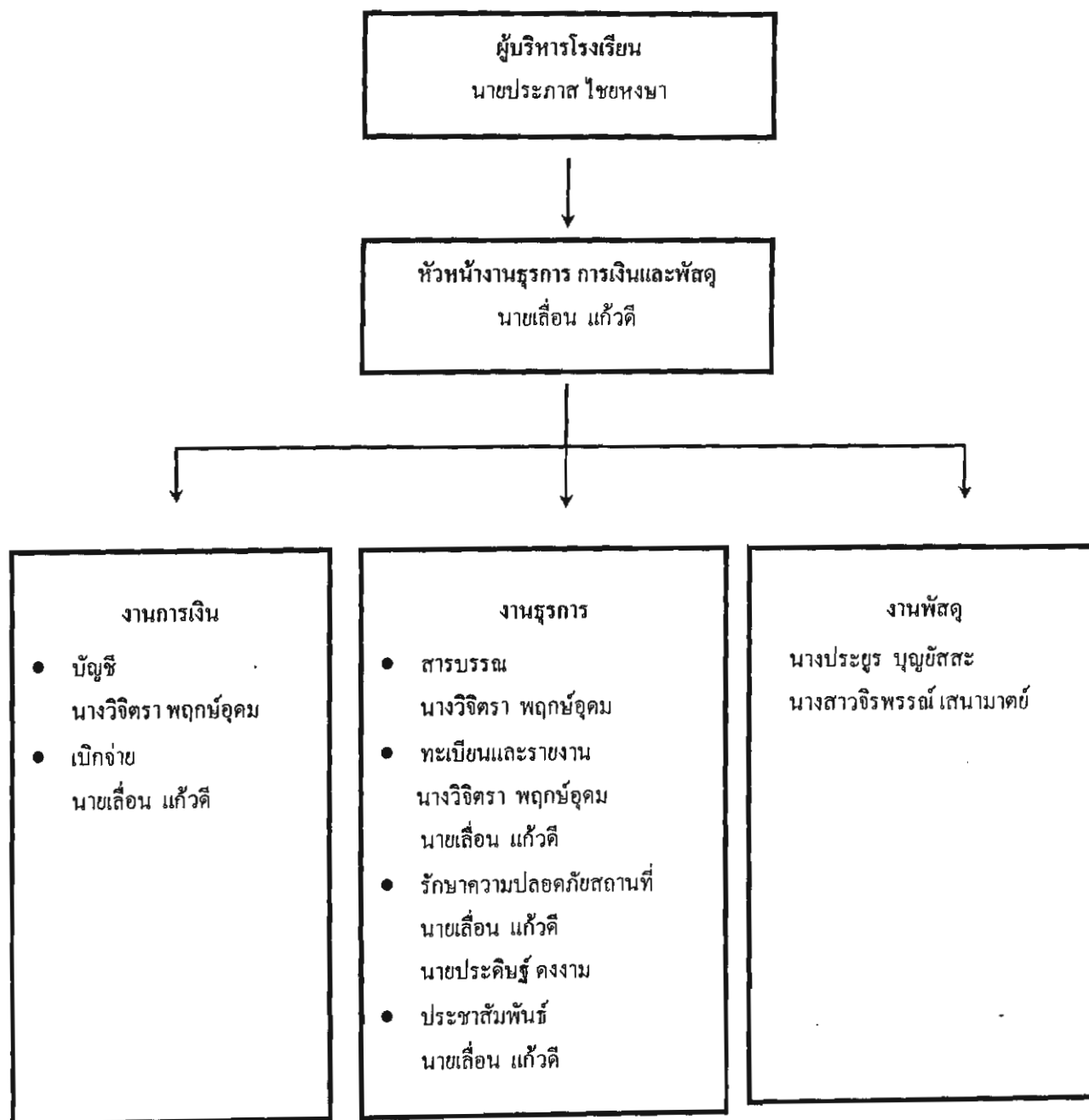
แผนภาพที่ 3 แสดงการบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานบุคลากร

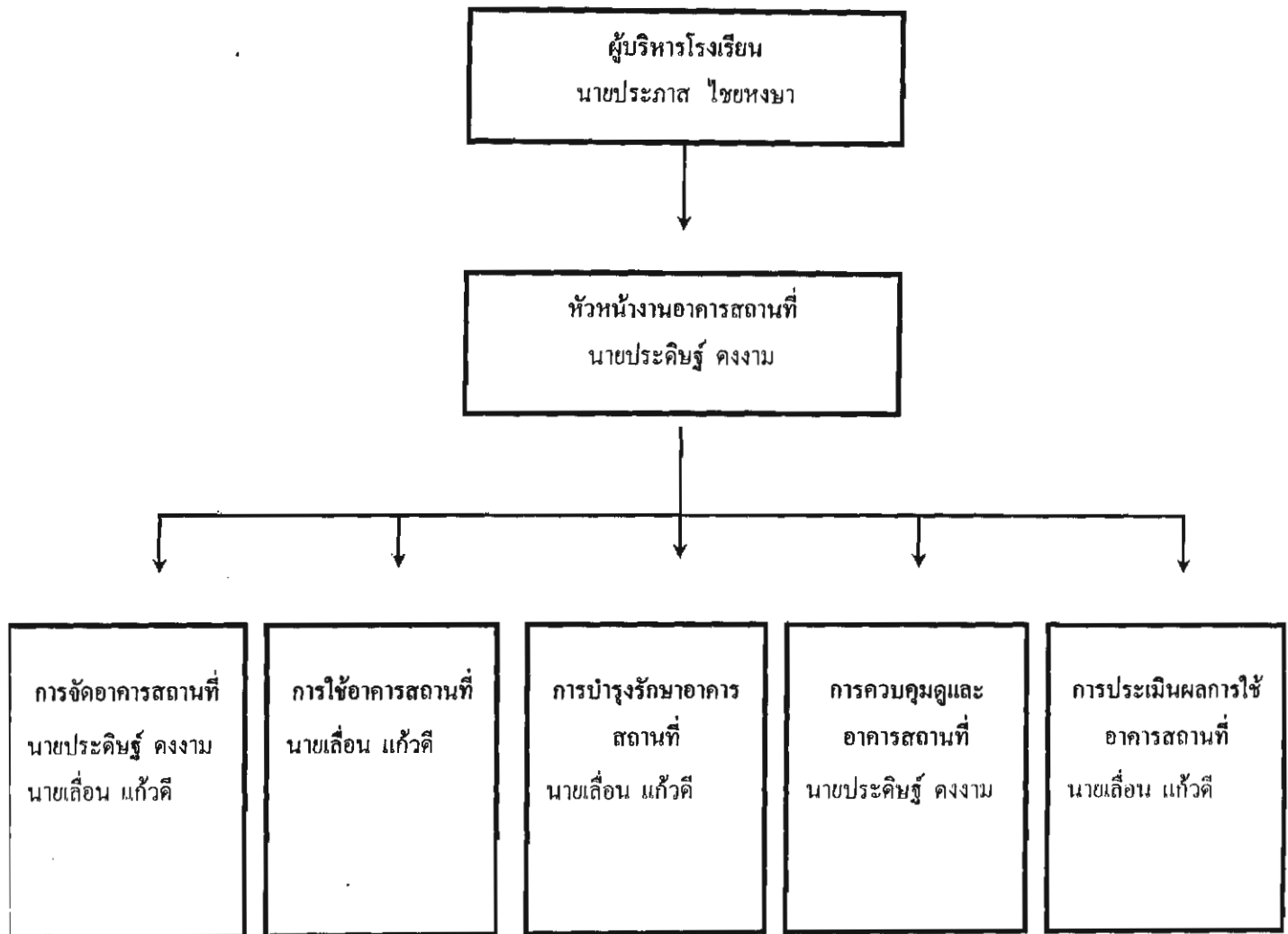
แผนภาพที่ 4 แสดงการบริหารงานบุคลากร

การบริหารงานงบประมาณ

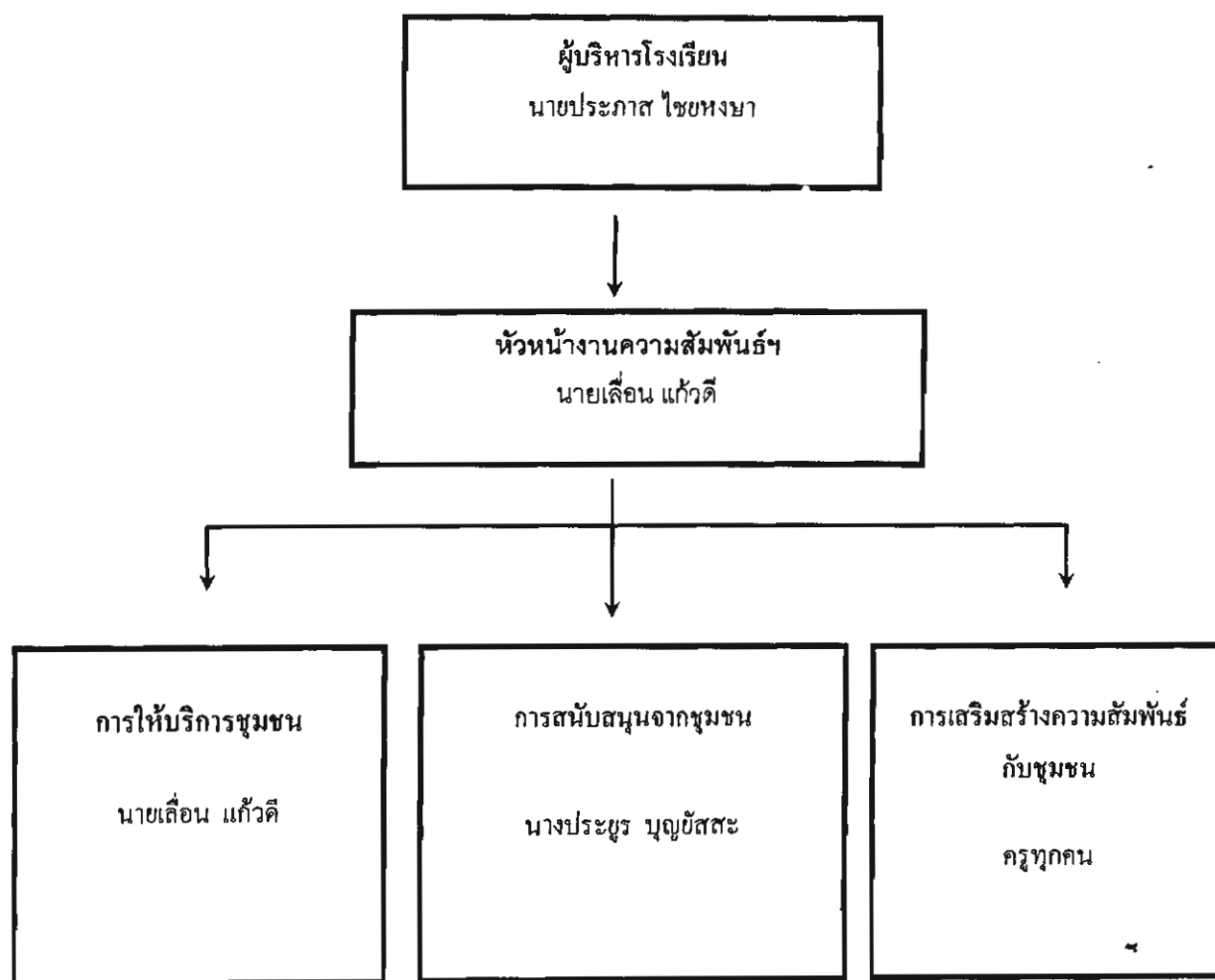
แผนภาพที่ 5 แสดงการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานอาคารสถานที่

แผนภาพที่ 6 แสดงการบริหารงานอาคารสถานที่

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

แผนภาพที่ 7 แสดงการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.2.9 สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

1. แนวคิดหลักของการพัฒนาโรงเรียน

แนวคิดหลักที่โรงเรียนใช้ในการบริหารจัดการ คือ การทำงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ของบุคลากรทุกระดับและทุกฝ่ายบริหารงานตามวงจรการทำงานแบบ PDCA (Plan Do Check Act) ในทุกกิจกรรมที่มีการดำเนินงานจะมีการกำกับติดตามประเมินการทำงานเป็นระยะๆ โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ ทั้งนี้จุดเริ่มต้นสำคัญอยู่ที่โรงเรียนใช้ดำเนินงาน คือ การสร้างความตระหนักและจิตสำนึก (A Wareness) ที่ดีต่อการพัฒนาสถานศึกษาแก่บุคลากรทุกคน

2. ระบบโครงสร้างของการบริหาร

โรงเรียนมีการแบ่งโครงสร้างออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมาชิก 9 คน มีการประชุมเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย คณะกรรมการเหล่านี้มีหน้าที่กำหนดแผนงานการพัฒนาโรงเรียน มีการติดตามการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ลักษณะของการบริหารงาน

โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยมีเป้าหมายการดำเนินงานที่เน้นผลงานตามมาตรฐานการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ด้านที่เกี่ยวข้องกับครู ด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร

3.1 มาตรฐานด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีเป้าหมายการดำเนินงาน คือ เน้นการพัฒนาให้นักเรียนหลายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้วิชาการ ด้านสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านอื่นๆ ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการทำงานการมีสุนทรียภาพทางดนตรี กีฬา กริยาและศิลปะ เป็นต้น

3.2 มาตรฐานด้านที่เกี่ยวข้องกับครู มีเป้าหมายการดำเนินงาน คือ การมีครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีครูเพียงพอ และได้ปฏิบัติงานตามความถนัด

3.3 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร มีเป้าหมายการดำเนินงาน คือ การพัฒนาให้ผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารอย่างมีระบบครบวงจร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และมีการบริหารจัดการที่เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.2.10 วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานของโรงเรียนบ้านเตาปูน มีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การวางแผนงานของสถานศึกษา ใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา โรงเรียนและชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานภายใต้แต่ละมาตรฐาน ว่าต้องการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านใดและในระดับใด มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับตัดสินใจระดับความสำเร็จ มีการวางแผนออกแบบกิจกรรม โครงการเพื่อนำสู่การปฏิบัติ โดยผู้เกี่ยวข้องจะเป็นผู้เสนอแผนปฏิบัติการตลอดจนระบบการกำกับ ติดตาม

2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน และดำเนินงานตามแผน มีกลไกกำกับติดตาม ตรวจสอบจากผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นระยะๆ ตามตารางที่กำหนด และมีการรายงานผลความก้าวหน้าทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการจัดประชุม

3. การตรวจสอบติดตาม มีการวางระบบประเมินตนเองแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โรงเรียนมีการตั้งคณะกรรมการควบคุมกำกับ นิเทศและประเมินผลการดำเนินงาน จากนั้น รายงานผลต่อที่ประชุม

4. การพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยการนำผลการประเมินมาจัดทำเป็นรายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Study Report) และเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษรและจัดประชุม เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไป โดยมีการดำเนินงานภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือปีละ 2 ครั้ง หากผลการประเมินปรากฏว่า มาตรฐานการศึกษาด้านใดหรือข้อใด มีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โรงเรียนจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุง โดยมีการกำหนดยุทธวิธี แผนปฏิบัติการ ระยะเวลาการดำเนินงาน ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน และวิธีการติดตามประเมินผล แผนพัฒนาปรับปรุงดังกล่าวจะนำเสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียนพิจารณาและขอรับการสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานหรือต้องการให้ชุมชนช่วยเหลือ

3.2.11 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

1. ผลการประเมินตามมาตรฐานโดยสรุปรวม

การประเมินงานของโรงเรียนพบว่าบางมาตรฐานของโรงเรียนมีผลการดำเนินงานในระดับที่น่าพอใจ แต่บางมาตรฐานของโรงเรียนยังดำเนินการได้ไม่เป็นที่พอใจซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 มาตรฐานที่มีผลการดำเนินงานที่น่าพอใจ

1) มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้เรียน

- เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 ภาคเรียน ผลปรากฏว่า

ภาคเรียนที่ 2 ความรู้ทางวิชาการของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ

- นักเรียนปลอดยาเสพติด 100% นอกจากนี้ยังมีสุขภาพแข็งแรง ผู้ที่มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานมีประมาณร้อยละ 85 ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีแจ่มใสร่าเริง สมรรถภาพทางกายอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจถึงร้อยละ 90

- นักเรียนร้อยละ 80 เป็นผู้ที่มีความรู้ จริยธรรม ลักษณะคุณธรรมที่เด่นของนักเรียน คือ ความมีระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะ มีความซื่อสัตย์ มีความขยันใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเสียสละ

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เกือบทั้งหมดมีทักษะพื้นฐานในการทำงานได้ สำหรับชั้นอื่น ๆ นั้น นักเรียนได้รับการฝึกให้รักการทำงาน แต่ยังไม่เห็นผลชัดเจนในด้านทักษะการทำงาน

- นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะด้านกีฬา ส่วนงานทางศิลปะ พบว่านักเรียนร้อยละ 40 สามารถแสดงออกทางศิลปะได้ดี

2) มาตรฐานที่เกี่ยวกับครู

- สถานศึกษายังมีครูที่มีวุฒิ / ความรู้ความสามารถและยังสอนไม่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องมีการส่งไปศึกษา/รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม

3) มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

- ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูง และได้ริเริ่มพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการทางด้านวิชาการ และทำงานเสร็จทันกำหนด

- ผู้บริหารสามารถสร้างความตระหนักให้ครูอาจารย์ ในโรงเรียนตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มของตน และเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น มีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารที่มีแนวโน้มจะเป็นการบริหารแบบอิงโรงเรียน (School - based management)

1.2. มาตรฐานที่ยังดำเนินการได้ไม่เป็นที่พอใจ

1) มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้เรียน

- ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ยังต้องปรับปรุง เนื่องจากคะแนนต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับรายวิชาอื่น

- นักเรียนร้อยละ 70 มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้อง ชอบรับประทานลูกอม จะทำให้เด็กฟันร่วง และชอบของมกคอง

- นักเรียนที่รักการเรียนรู้มีประมาณ ร้อยละ 40 และประมาณร้อยละ 50 มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนอีกส่วนหนึ่ง ให้ครู ผู้ปกครองค้นหาความรู้ให้แทน แทนที่จะลงมือทำเอง ซึ่งยังถือว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

- นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

นักเรียนที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่ต้องการมีเพียงร้อยละ 20

2) มาตรฐานที่เกี่ยวกับครู

- ครูร้อยละ 80 ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ใช้สื่อการสอนน้อยและไม่สามารถจัดกิจกรรมที่สนองความสนใจของนักเรียนได้ดีเท่าที่ควร การสอนของครูยังใช้เทคนิคที่ไม่หลากหลาย การประเมินผลผู้เรียนแม้จะมีความพยายามกระตุ้นให้ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง เช่น การใช้แฟ้มสะสมงาน แต่ในการปฏิบัติจริงพบว่าครูส่วนใหญ่ยังใช้ข้อสอบในการประเมินนักเรียน

3) มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

- ผู้บริหารใช้แผนเชิงรุก สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน แต่ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร การเข้าร่วมกิจกรรมของครูในชุมชนส่วนใหญ่ยังเป็นกิจกรรมเชิงสังคม

- โรงเรียนยังไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้สำเร็จ

2. จุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน

2.1. จุดแข็งของโรงเรียน

1) โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคมตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนด นักเรียนของโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และสุขภาพแข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน

2) ครูอาจารย์และผู้บริหารของโรงเรียนได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา บุคลากรทุกฝ่ายมีการทำงานแบบร่วมมือทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีระบบติดตามการดำเนินงานที่ดี

3) เจื้อนไข ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนดำเนินงานประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากความสามารถในการทำงานแบบร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งยุทธวิธีสำคัญที่ผู้บริหารใช้ในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ของโรงเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ที่จะปฏิรูปการเรียนรู้และปฏิรูปการบริหาร ทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหลายประการ ทั้งที่เริ่มมีการดำเนินงานในเรื่องนี้เพียง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา

2.2. จุดอ่อนของโรงเรียน

1) แม้ครูจะได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม แต่ในทางปฏิบัติจริงลักษณะการเรียนการสอนของครูยังไม่เป็นไปตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้คือ แบบเรียนสำคัญที่สุด การสอนของครูยังเป็นแบบบรรยายและเทคนิคการสอนและการประเมินผลยังมีไม่หลากหลาย

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังต้องพัฒนาอีกมาก โดยเฉพาะวิชา คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พัฒนาการของนักเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ยังไม่เห็นชัดเจน ยังมี ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงแบบขึ้น ๆ ลง ๆ

3) นักเรียนยังจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนด้านการคิดวิเคราะห์ การแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะด้านการค้นคว้า ความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งยังทำไม่ได้

4) ผู้บริหารและครูกระตือรือร้น ที่ดำเนินการจัดการศึกษาที่สนองนโยบายการ ปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง และเข้มแข็ง แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในเชิงมนทัศน์ ทำให้ผลลัพธ์ ที่ได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายครบถ้วน

3. แผนพัฒนาสถานศึกษา

โรงเรียนมีแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยกำหนดเป็นปี รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

3.1. แผนพัฒนานุเคราะห์

1) โรงเรียนมีแผนการพัฒนาคู อาจารย์ โดยการจัดอบรมครูเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ดังต่อไปนี้

- ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- แผนพัฒนาคู ด้านความรู้ทางวิชาการ เทคนิคการจัดการเรียนการสอน
- การบูรณาการ การเรียนการสอนด้วยการสอดแทรกคุณธรรม
- การสอนแบบโครงงาน
- การปฏิรูปการเรียนรู้และการบริหาร

2) โรงเรียนจัดทำโครงการขอความร่วมมือกับสถาบันอื่น สำหรับพัฒนา ความรู้แก่ครูผู้สอนและจัดทำสื่อการเรียนการสอน

3.2. แผนการจัดหาทรัพยากร

1) โรงเรียนจัดทำโครงการขอความช่วยเหลือจากชุมชน ในการจัดทำกอง อำนวนายการ การจัดทำถนนคอนกรีตภายในโรงเรียน จัดทำรั้วโรงเรียน

2) โรงเรียนจัดทำโครงการขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิศุภนิมิต ในการจัดทำ โรงเรียนโรงงาน

3.3. แผนการจัดหาอัตราจ้างเพิ่ม

โรงเรียนกำลังขออัตราครูจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในวิชาเอก คณิตศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษ เอกปฐมวัย มาเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด เพื่อพัฒนาทางด้าน วิชาการ

3.4. แผนพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

1) โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู โดย ยังคงนโยบายการสังเกตการสอนของครู

2) โรงเรียนกำหนดระบบการนิเทศ การกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3) โรงเรียนกำหนดให้ครูทุกคนจัดทำแผนการสอนและเสนอให้ผู้บริหารตรวจสอบก่อนการนำไปปฏิบัติอย่างน้อย 1 สัปดาห์

4. สิ่งที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือ

1. ความช่วยเหลือด้านวิทยากร ในการพัฒนาครูจากสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น
2. การช่วยเหลือจากชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
3. การช่วยเหลือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน จากภาครัฐและเอกชน
4. เอกสารคู่มือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการบริหาร
5. การจัดสรรบุคลากรให้ครบทุกชั้นเรียนเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน
6. อาคารสถานที่ที่มีไม่เพียงพอชั้นอนุบาลต้องอาศัยเรียนที่อาคารอเนกประสงค์

3.2.12 สภาพของครอบครัวนักเรียน

สภาพครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนบ้านเดาป่า ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีอาชีพหลัก คือ การทำนา และมีอาชีพเสริม คือ การรับจ้าง การทำนาจะทำในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนธันวาคม หลังจากนั้นจะไปรับจ้างตัดอ้อยที่ต่างจังหวัด ตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนเมษายน จากการสำรวจข้อมูลนักเรียนรายบุคคลพบว่า นักเรียนทั้งหมดจำนวน 117 คน มีสภาพดังนี้

1. ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่เดินทางไปตัดอ้อยที่ต่างจังหวัด จากการสำรวจพบว่า จำนวนผู้ปกครองของนักเรียนที่เดินทางไปตัดอ้อยต่างจังหวัด มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 83.76 ผู้ปกครองไม่ไปทำงานตัดอ้อยทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.24
2. นักเรียนเป็นเด็กกำพร้าบิดาหรือมารดา จำนวนนักเรียนที่เป็นกำพร้าเหตุจากบิดาหรือมารดาเสียชีวิตมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.83 เด็กต้องอาศัยอยู่กับญาติหรือบิดาหรือมารดาเลี้ยง
3. นักเรียนที่มีบิดา-มารดาแยกทางกัน จากการสำรวจข้อมูลนักเรียนรายบุคคลพบว่า จำนวนนักเรียนที่มีบิดาหรือมารดาแยกทางกันของนักเรียนโรงเรียนบ้านเดาป่ามีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.94
4. ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 35.04
5. นักเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้อื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47
6. ระดับการศึกษาของบิดา จากการสำรวจพบว่า บิดาที่จบการศึกษาดำกว่าชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 51.28 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56

7. ระดับการศึกษาของมารดา จากการสำรวจพบว่า มารดาที่จบการศึกษาค่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.93 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 70.09 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.85 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71

บทที่ 4

คุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”

จากการจัดเวทีชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่จะเป็นคนดีศรีเตาป่าเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2547 ณ วัดสระธาตุนบ้านเตาป่า มีประชาชน ทีมวิจัย เยาวชน และเจ้าอาวาสวัดบ้านเตาป่าเข้าร่วมการประชุมรวมทั้งสิ้น 100 คน เริ่มประชุมเวลา 10.00 น. ในที่ประชุมประชาชนได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ดังนี้

1. พระอธิการจำลอง กตปุณโย เจ้าอาวาสวัดบ้านเตาป่า ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของเด็กในปัจจุบันนี้ว่า เด็กจะเป็นเด็กคือ ไม่รู้จักการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ที่ถูกต้อง การพูดกับผู้ใหญ่ก็ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง เด็กดื้อรั้นมีประมาณ 20% การเลี้ยงดูน่าจะใช้ตามสุภาษิตรักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

2. คุณแม่แพง พุททพันธ์ อายุ 68 ปี เป็นหัวหน้าอุบาสกอุบาสิกา ได้แสดงความคิดเห็นต่อเด็กในปัจจุบันว่า เด็กบอกยากสอนยาก ไม่มีสัมมาคารวะ คุณลักษณะที่อยากได้คือ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ การพูดกับพระก็ต้องรู้จักนบจักไหว้

3. พ่อสุข สุวงษ์ ได้แสดงข้อสังเกตว่า เด็บริบหรี่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายมาหาเด็กผู้ชายแทนที่หนุ่มจะไปหาเล่นสาวเหมือนแต่ก่อน

4. แม่บุญศรี บุญยัสสะ ได้เสนอความคิดว่า ลูกจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับพ่อแม่อันไหนดีไม่ดีให้พูดคุยกัน แต่ก่อนไม่มีบาปสิ่งเสพติด สิ่งไหนดีไม่ดีให้บอกกันพ่อแม่ทำเป็นแบบอย่างลูก ลูกใครไม่ดี อยู่ที่ไหนให้ช่วยบอกกัน

5. แม่พุด ผลผาเลิศ ได้แสดงความคิดเห็นเป็นผลว่า “ตะเวนแจ้งพ่อพุ่มพู่ ลูกสาวผู้ซื่อซามาให้แม่สอน” หมายความว่า ลูกจะดีได้ต้องอาศัยการสั่งสอนจากบิดามารดา

6. พ่อเชียง ไชยบัวแดง ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กสมัยนี้บอกยากสอนมันแต่ก่อนเด็กมีสัมมาคารวะดีกว่านี้

7. พ่อนิยม พลสุริ ได้แสดงความเห็นเห็นว่า เด็กสมัยนี้หยาบมัน พ่อแม่ใช้ให้ทำงานช่วยก็ไม่ค่อยช่วย อยากรู้ว่าครูสอนอย่างไรเด็กจึงได้ประพฤติปฏิบัติตนไม่ดี ถ้าปู่ย่าสอนก็ให้พ่อแม่เข้าข้างปู่ย่า อย่าเข้าข้างเด็กจะทำให้เด็กได้ใจ

8. อ.วีระศักดิ์ ปัตตالاโพธิ์ ได้แสดงความคิดเห็นต่อจาก พ่อนิยมว่า ผมดีลูกผมพ่อตาก็โกรธเหมือนกัน

9. ผู้ใหญ่บ้าน นายอนอม บุญเรียน เสนอว่า ผ่ากผู้ปกครองสอนลูกสอนหลานทุกคนพูดกับเด็กด้วยวาจาที่ไพเราะ “บักหล่า บักคำ” อย่าพูดกับลูก “บักห้า บักผีผ่าก” ไปทางโรงเรียนให้ครูมีระบบกฎเกณฑ์ หากจะดีก็ให้ถามความเห็นจากผู้ปกครองว่าให้ตีได้ไหม และได้เสนอต่ออีกว่า พ่อแม่ตามใจเด็ก

เกินไป เมื่อเด็กไปเรียนต่อ ชั้น ม.1 ต้องค้นร่นซื้อมอเตอร์ไซด์ให้เด็กถึงจะไปโรงเรียน การพูดกันก็ให้มี คำ
สรรพนามว่า คุณ ห้ามใช้ลูกหลานไปซื้อเหล้าไปซื้อยาสอนลูกหลานให้รู้จักประหยัด ครูพี่เลี้ยงเด็กในศูนย์
พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านเตาป่าให้สอนเด็กหัดพูดสุภาพตั้งแต่ต้น

10. ฝ่ายผู้ปกครอง กล่าวว่า อนุญาตให้ตีได้ แต่อย่าให้ถึงกับเลือดตกยางออก

11. ด.ช.ชรินทร์ นววงษ์ ตัวแทนนักเรียน กล่าวว่า ที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ตามใจลูกเกินไป ลูกอยากได้อะไรก็ให้หมดโดยไม่บอกว่าดีหรือไม่ดี ส่วนการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ดื่มเบียร์ เพราะอยากลองอยากรู้ ผู้ใหญ่เอาไว้กินแต่ยังไม่กล้า เด็กดีต้องเชื่อฟังพ่อแม่ ตั้งใจเรียน การพูดจาสุภาพ

12. นางบุญรักษ์ บุญยัสสะ ครูพี่เลี้ยงเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านเตาป่า กล่าวว่า การเลี้ยงลูกในปัจจุบันนี้ใช้เงินเป็นหลัก หากว่าให้กินไม่ค่อยกินจะกินแต่ขนม พ่อแม่ลำบากอย่างไรก็ขอให้ลูกได้กินเหมือนเขา การใช้ลูกต้องใช้เงินจ้าง สาเหตุเพราะมีสินค้ามากมายมาขายล่อใจเด็กทำให้เด็กไม่ค่อยกินอาหารลูกหลักโภชนาการ

13. ค.ณ.ภารตี เตชา กล่าวว่่า พ่อแม่ใช้อะไรก็เอาค่าจ้างเป็นบางครั้ง ไม่ให้ก็ไม่เอา

14. นายสมชาย พุททพันธ์ สมาชิกอบต.นาสีนวล เสนอว่า ให้เคารพ มีสัมมาคารวะ พ่อแม่ไม่ควรตามใจ เด็กเกินไป อบรรมลูกหลานให้รู้ให้ช่วยกันทำสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ สมัยใหม่มันแตกต่างกับสมัยก่อนถึงช่วยวนมากขึ้น สิ่งแวดล้อมดีพ่อแม่เด็กสอนให้พูดครับผมดีแต่พอโตขึ้นเห็นเด็กคนอื่นพูดกูมึงเด็กก็พูดไปตามเพื่อน ถ้าคนอื่นบอกสอนว่าพ่อแม่ก็โกรธแทน ครูพี่เลี้ยงควรอบรมการพูดจาที่สุภาพให้แก่เด็ก

15. คุณอำพล ญตินิยม เสนอว่า เขาชนถูกฝึกหัดไปในทางที่ไม่ดีมากขึ้น คนดีศรีเตาป่าต้องขึ้นอยู่กันเขาชนด้วยเน้นเด็กในโรงเรียนก็ยังพอสอนได้แต่เด็กวัยรุ่นคนมากว ทำระเบิดขวด ทดลองสิ่งเสพติด ให้ฝึกทรงรถดูแลอย่างใกล้ชิด พ่อแม่อย่าตามใจลูกมากเกินไป

16. คุณแม่ก้อม บุญเรือน เสนอว่า ชาวบ้านเตาป่าเชื่อว่าการส่งให้ลูกเรียนต่อเป็นสิ่งที่สิ้นเปลือง เปล่าประโยชน์ บางคนบอกว่าส่งลูกเรียนก็ไม่ได้เป็นอะไร ไปหาเงินดีกว่า คนไม่มีความรู้ใช้แต่แรงงานเมื่อแก่ตัวมาแรงงานก็หมด “การเรียนสูงเงินเต็มภา วิชาเต็มตัว” จะเอาอย่างไร

หลังจากการจัดเวทีแล้ว ทีมวิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ครู นักเรียนและผู้ปกครองถึงความหมายของ “คนดีศรีตำบล” ดังนี้

၈၃

จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า ทำให้ทราบถึงลักษณะคนดีในความคิดของครู คือ

1. ความมีระเบียบวินัย คือ การมีระเบียบวินัยในตนเอง เช่น การแต่งกายเรียบร้อย มาโรงเรียนทุกวัน ไม่ขาดเรียน ตรงต่อเวลา ทำการบ้านมาส่งตามเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีระเบียบวินัยในการเข้าแถวหรือทำกิจกรรมไม่หยอกล้อกัน ทั้งขณะเป็นที่ มีนิสัยรักความสะอาด

2. ตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้ เมื่อครูสอนหรือให้ทำกิจกรรมให้ตั้งใจฟัง ตั้งใจทำตาม คิดตาม มีเหตุผลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุด และปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีได้ เช่น ปฏิเสธสิ่งเสพติด ปฏิเสธการกระทำที่ไม่ดี
3. รักและภูมิใจในตนเอง พอใจในสิ่งที่ตนเองมี สิ่งที่เป็น รู้จักตนเองและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตามศักยภาพของตนเอง
4. รู้จักรักและเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักคบเพื่อนมีน้ำใจรู้จักแบ่งปัน โอบอ้อมอารีกับเพื่อนรอบข้าง เห็นใจคนที่ด้อยกว่าตน ไม่ดูถูกคนอื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ และผู้ใหญ่และรู้จักให้เกียรติคนอื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้จักการให้อภัยกับคนอื่น รู้จักรักษาน้ำใจของผู้อื่น ไม่ทำร้ายหรือรังแกคนที่อ่อนแอกว่า
5. กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม คือ รู้จักกาลเทศะกาลที่จะแสดงออกไม่มากไม่น้อยเกินไป ให้พอเหมาะไม่ก้าวร้าว รู้จักอดทนอดกลั้น
6. รักษาสิ่งจะไม่พุดด พุดอย่างไรอย่างนั้น ไม่ลักขโมย ฉกฉวยสิ่งที่ไม่ใช่ของตนมาเป็นของตนเอง

นักเรียน

จากการสัมภาษณ์ เด็กหญิงมาลัยวรรณ สีลาพัง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเตาป่า ถึงคดีในความคิดของนักเรียนเป็นอย่างไร ซึ่งคำตอบที่ได้ก็คือ

1. คนดีควรเป็นคนที่มีความเมตตาเวลาที่เห็นคนแก่จะข้ามถนนก็ควรที่จะไปช่วย
 2. มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกงเอาเปรียบคนอื่น
 3. เป็นคนมีระเบียบวินัย ทำอะไรก็ให้ทำงานกว่าจะสำเร็จไม่ปล่อยงานทิ้ง มีความอดทนในการทำงาน
 4. รู้จักเผื่อแผ่สิ่งของที่มีให้กับคนที่ด้อยโอกาสกว่า แนะนำตักเตือนคนที่ทำผิดให้เขาทำในสิ่งที่ดีๆ
 5. ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลืองานแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ทำงานที่สุจริต
- สิ่งที่อยากจะทำความดี คือ
1. อยากปลูกต้นไม้
 2. ช่วยเหลือคนที่ประสบภัยจากคลื่นสึนามิ
 3. อยากช่วยเยาวชนที่ทำผิดให้กลับตัว ทำความดี
 4. ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
 5. อยากโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ดูแลพ่อแม่ได้

ความดีที่อยากทำกับเพื่อน และโรงเรียน

1. แบ่งปันหนังสือ และให้เพื่อนๆ ยืมสิ่งของ
2. ช่วยเหลืองานในโรงเรียนเท่าที่จะทำได้
3. เชื่อฟัง เคารพครูบาอาจารย์

จากการสัมภาษณ์ เด็กชายสุขสันต์ สันพาลุนัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตาป่า ประชานักเรียนในปีการศึกษา 2547 ในประเด็นคนดีในความคิดของนักเรียนเป็นอย่างไร คำตอบที่ได้ คือ

1. มีนิสัยดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ไม่มีนิสัยเกเร เช่น ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ รังแกคนที่อ่อนแอกว่า เลี่ยงผู้ใหญ่
3. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน หุงข้าว ทำกับข้าวให้พ่อแม่ทาน
4. มีความรับผิดชอบ ทำงานที่ผู้ใหญ่มอบหมายให้สำเร็จ

ความดีที่อยากทำ คือ ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือหมู่บ้าน ช่วยไม่ให้วัยรุ่นยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะคนหนุ่มหรือวัยรุ่นในหมู่บ้านชอบสูบบุหรี่ ดมกาว เพราะการติดสิ่งเหล่านี้ทำให้ควบคุมสติตนเองไม่อยู่ และปฏิญาณตนว่า ถ้าผมเป็นหนุ่มผมจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะตั้งใจเรียนและพยายามให้สูงๆ อนาคตอยากที่จะเป็นแพทย์ เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือ พ่อแม่ พี่น้อง

ความดีที่ต้องทำกับเพื่อน คือ ต้องช่วยเหลือกัน หยอกล้อกันเพื่อความสนุกไม่รังแก ปรึกษาหารือกัน ให้คำปรึกษากันได้ และในด้านโรงเรียนอยากมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น

จากการสัมภาษณ์ เด็กหญิงปิยนุช จันทร์โค นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเตาป่า ในประเด็นคนดีในความคิดของนักเรียนเป็นเช่นไร คำตอบที่ได้ คือ

เป็นคนที่ไม่พูดจาหยาบคาย ช่วยเหลืองานต่างๆ ของโรงเรียน ร่วมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียน ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ตะโกนเสียงดังใส่ผู้อื่น ให้ความเคารพผู้ใหญ่ และความดีที่ทำกับเพื่อน คือ ไม่พูดจาหยาบคายกับเพื่อน แบ่งปันสิ่งที่ดีๆ ให้แก่กัน

จากการสัมภาษณ์นักเรียน ทีมวิจัยจึงร่วมกันสรุปว่า “คนดี” ในความคิดของนักเรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นคนมีความเมตตา
2. มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกงเอาเปรียบผู้อื่น
3. มีระเบียบวินัย
4. ทำงานให้เสร็จไม่ทิ้งกลางคัน
5. มีความอดทน
6. รู้จักเสียสละ

7. แนะนำเด็กคนอื่นคนที่ทำผิดให้ทำในสิ่งที่ดี
8. ช่วยเหลือสังคม เช่น การปลูกต้นไม้ ช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย
9. ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่
10. ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
11. เคารพเชื่อฟัง พ่อแม่ ครู อาจารย์
12. ตั้งใจเรียนหนังสือ
13. ไม่พูดจาหยาบคาย พูดจาไพเราะอ่อนหวาน

จากการจัดเวทีชุมชนเพื่อกำหนดคุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า” ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2547 เวลา 09.00 น. ณ ห้องสมุดโรงเรียนบ้านเตาป่า ซึ่งทีมวิจัยและผู้เข้าร่วมเวทีร่วมกันสรุปคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ที่ได้ผลมาจากการจัดเวทีและการสัมภาษณ์เชิงลึก มากำหนดเป็นคุณลักษณะของ “คนดีศรีเตาป่า” ว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. มีความเชื่อฟังบิดา มารดา ครูอาจารย์

● สภาพปัญหา

เมื่อพ่อแม่บอกให้ช่วยงานบ้านและครูบอกให้ช่วยงานโรงเรียนนักเรียนมักจะไม่ทำทันที ต้องรอให้บอกหลาย ๆ ครั้งเมื่อพ่อแม่ ครูอาจารย์บอกให้ปฏิบัติ เดือน ห้ามปรามหรือบอกให้ทำในสิ่งที่ดี นักเรียนไม่ปฏิบัติตาม ชอบทำตามใจตนเอง เชื่อเพื่อนมากกว่าและชอบทำตามแฟชั่น

● สภาพที่พึงประสงค์

ให้นักเรียนเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำบอก คำสั่ง คำสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์

2. พูดจาสุภาพไพเราะ

● สภาพปัญหา

นักเรียนมักจะใช้คำไม่สุภาพ หยาบโยน ในการพูดกับเพื่อน โดยใช้คำว่า กู มึงพูดกับผู้อื่นไม่มีหางเสียง ไม่มีคำว่า “ครับ ครับผม ค่ะ”

● สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนพูดกับทุกคนโดยใช้คำสุภาพ โดยใช้คำว่า คุณ จัน ดิฉัน ผม กระผม ท่าน เธอ เมื่อนักเรียนพูดกับทุกคนต้องมีหางเสียง “ครับ ครับผม ค่ะ ขา” นักเรียนรู้จักใช้คำว่า “สวัสดี ขอโทษ ขอบคุณ” จนคิดเป็นนิสัย

3. มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน

● สภาพปัญหา

นักเรียนแสดงกิริยาอาการไม่สำรวม ไม่เคารพผู้ที่อาวุโสกว่า

● สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนรู้จักแสดงกิริยาอาการสำรวมเมื่ออยู่กับผู้อื่น นักเรียนมีความเคารพและนับถือผู้ที่อาวุโส

4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน

- สภาพปัญหา

นักเรียนไม่ชอบแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น ไม่ชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่ลำบากกว่า มีการแก่งแย่ง ไม่รู้จักเข้าแถว รอคิว และชอบเอาเปรียบผู้อื่น

- สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน รู้จักการให้มากกว่าการรับ มีความรู้สึกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักการเข้าแถว รอคิว และปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

5. มีความเมตตา กรุณา

- สภาพปัญหา

นักเรียนมักจะรังแกสัตว์ รังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่านักเรียนมีความรู้สึกอิจฉาเมื่อเห็นคนอื่นได้ดีกว่าตนเอง

- สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนมีความรู้สึกสงสารและอยากช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนและอ่อนแอ กว่า มีความรู้สึกดีใจกับผู้อื่นที่มีความสุข และแสดงความเสียใจ เห็นใจเมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์หรือได้รับความเดือดร้อน มีความรู้สึกละอายเมื่อกระทำความผิด

6. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

- สภาพปัญหา

นักเรียนไม่สนใจและไม่ตั้งใจฟังในขณะที่ครูสอน ไม่ชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากที่ครูสอน และไม่ชอบอ่านหนังสือ

- สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจเล่าเรียนมากขึ้น สนใจและรักการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความกระหายใคร่รู้ มีนิสัยรักการอ่าน และสามารถใช้สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

7. มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

- สภาพปัญหา

นักเรียนไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เช่น เรื่องการแต่งกาย ทรงผม เป็นต้น ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน ไม่ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ นอกจากนั้นยังสนใจทำงานอื่นมากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย

- **สภาพที่พึงประสงค์**

นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้ถูกต้องและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันตามเวลาที่กำหนด มีสำนึกผิดชอบชั่วดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้านในคอนเช้าและตอนเย็น และมีความรู้สึกรักและหวงแหนโรงเรียนหมู่บ้านของตนเอง

8. รู้จักประหยัดและอดออม

- **สภาพปัญหา**

นักเรียนไม่รู้จักรับออมเงินที่พ่อแม่ให้มาโรงเรียน มีเท่าไรใช้จนหมด ซื้อสิ่งของแล้วใช้ไม่คุ้มค่า

- **สภาพที่พึงประสงค์**

นักเรียนรู้จักการเก็บออมเงินทุกวันและสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในครอบครัวได้ รู้จักการใช้จ่ายที่ประหยัดและคุ้มค่า

9. มีความกตัญญูรู้คุณ

- **สภาพปัญหา**

นักเรียนไม่รู้จักรำลึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณนักเรียนไม่รู้ทดแทนบุญคุณสำหรับผู้มีพระคุณ

- **สภาพที่พึงประสงค์**

นักเรียนมีความรู้สึกสำนึกในบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ ทดแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณเมื่อมีโอกาสนและไม่เงินอาบ

10. เป็นคนที่รักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

- **สภาพปัญหา**

นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่ายังไม่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองการเรียนรู้ในชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางซึ่งเป็นหลักสูตรแห่งชาติ ไม่ค่อยได้เรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่น เช่น ไม่รู้ความเป็นมาของชุมชน การหาอยู่หากินในชุมชน ประเพณีของชุมชน สภาพปัญหาของชุมชน เป็นต้นทำให้นักเรียนไม่มีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง

- **สภาพที่พึงประสงค์**

คนดีศรีเตาป่า ต้องเป็นคนที่รักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในความเป็นเตาป่ารู้ว่าตัวเองมีดี ดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอย่างมีความสุข รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้คุณค่าของการดำรงชีวิตในสังคมบ้านเตาป่า โดยยึดหลัก ศีลธรรม ประเพณี จารีตข้อตกลงร่วมกันของชุมชน เห็นคุณค่าชุมชนถิ่นกำเนิดของตน และร่วมแรงร่วมใจในการที่จะพัฒนาถิ่นฐานของตนให้พออยู่พอกิน มีความสมัครสมานสามัคคีเป็นญาติที่รักใคร่กลมเกลียวกัน ซึ่งปัจจุบันสังคมชนบทจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมเมืองผู้คนไม่ค่อยไปมาหาสู่กัน แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า ญาติพี่น้องก็อยู่บ้านใครบ้านมันไม่สนใจกันไม่

นับถือกัน สิ่งดีๆที่เคยมีในอดีตได้ถูกเลื่อนหายไปตามกระแสสังคม เนื่องจากไม่รู้เท่าทันการพัฒนาของรัฐ ทำให้แหล่งอาหารอันอุดมของชุมชนหายไป เช่น จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทิมวิชัย นายอำพล ญาตินิคม สมาชิกทิมวิชัย วิเคราะห์ว่า “โครงการอีสานเขียวเป็นตัวการที่ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของห้วยลำเตาหมดไป การขุดลอกห้วยลำเตาได้ทำลายระบบนิเวศของห้วยลำเตา ซึ่งแต่ก่อนห้วยลำน้ำเตา เป็นห้วยที่ขอบฝั่งเคยมีกอไผ่ป่ามีหนามมาก ดันแก ดันหัวลิง ดันเหนมแท่ง ขึ้นกันอย่างหนาแน่น ในน้ำมีรากไม้เป็นผิงพืด ล้วนน้ำได้อาศัยอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ประชาชนได้อาศัยเป็นแหล่งทำมาหากินไม่ต้องซื้อหาเหมือนในปัจจุบัน”

นอกจากนี้คนคิศรีเตาว่า ต้องรู้จักคุณค่าของประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาของบรรพบุรุษไม่ใช่สักแต่ทำตามกันมา เช่น ประเพณีบุญข้าวสาก เป็นประเพณีที่ทำขึ้นเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับในทางปฏิบัติ ลูกชายต้องพาลูกสะใภ้ไปไหว้ย่า โดยนำ หมาก พลุ บุหรี่ ข้าวสาร อาหารแห้ง ให้ย่านำไปใส่ห่อข้าวสากไปส่งให้ตามบ้านญาติผู้ใหญ่ ที่มีเครือญาติสนิทชิดเชื้อ บ้านป่า บ้านลุงเพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือกัน ซึ่งหล่อหลอมให้คนในชุมชนได้เกิดความกตัญญูนับถือกันในหมู่เครือญาติรักใคร่ปรองดองกัน

นอกจากนี้แล้วคนคิศรีเตาว่า กลุ่มที่จะต้องสร้างไม่ใช่แค่เด็กนักเรียน แต่หมายรวมถึง ผู้คนในชุมชนด้วย เพราะเด็กจะดีได้ ต้องมีแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ผู้ปกครองในชุมชนเป็นแบบอย่างและหล่อหลอม คนในชุมชนต้องดี ตลอดจนเข้าหลอมในโรงเรียนต้องดีจึงจะสร้างคนคิศรีเตาได้

การพัฒนาอาชีพในชุมชนต้องยั่งยืนพออยู่พอกิน เช่น การทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนชุมชนควรได้รับการปรับปรุงลดต้นทุนการผลิตลง ประชาชนควรมีการจัดบันทึกรายรับรายจ่ายในการทำนาอย่างชัดเจน มีการระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาการทำนาขาดทุน เพื่อให้ประชาชนมีผลกำไรและทางเลือกในการทำนา ร่วมกันหาแนวทางว่า ทำอย่างไรที่จะทำนาไม่ขาดทุนอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งการขาดทุนในการทำนาคือ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนต้องดิ้นรนไปทำงานต่างถิ่น เพื่อนำเงินมาชดเชยทุนที่หายไป เพื่อให้มีเงินใช้หนี้และเหลือใช้จ่ายในครัวเรือน ทำอย่างไรชุมชนบ้านเตาจึงจะไม่ต้องอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น เพื่อให้มีเวลาอยู่กับลูกหลานของตน ได้รับการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดสิ่งที่ดีๆ เช่น การมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขให้แก่เยาวชนของชุมชน เพื่อสร้างให้เยาวชนรักถิ่นฐานบ้านเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตนได้อย่างพอเพียงพึ่งพาตนเองได้ รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามตามหลักพระพุทธศาสนาและสืบทอดสิ่งที่ดีงามจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ อย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายหรือขาดตอน ยืนหยัดอยู่ท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

บทที่ 5

ปัจจัยของชุมชน ครอบครัว โรงเรียนและนักเรียนที่มีผลต่อการสร้างคนดีศรีเตาป่า

จากการศึกษาที่มวิจัย จะนำเสนอข้อมูลใน 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างคนดีศรีเตาป่า และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างคนดีศรีเตาป่า

จากการศึกษาของทีมวิจัยถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่ามีหลายปัจจัยทั้งปัจจัยทางด้านชุมชน ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยที่มาจากตัวนักเรียนเองซึ่งสามารถแสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยทางด้านครอบครัวและชุมชน

1. สภาพครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า

ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีอาชีพหลัก คือ การทำนา และมีอาชีพเสริม คือ การรับจ้าง การทำนาจะทำในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนธันวาคม หลังจากนั้นจะไปรับจ้างตัดอ้อยที่ต่างจังหวัด ตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนเมษายน จากการสำรวจข้อมูลนักเรียนรายบุคคลพบว่า นักเรียนทั้งหมด จำนวน 117 คน มีผู้ปกครองเดินทางไปตัดอ้อยที่ต่างจังหวัด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 83.76 ผู้ปกครองไม่ไปทำงานตัดอ้อยทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.24 มีนักเรียนเป็นเด็กกำพร้าบิดาหรือมารดา จำนวน 8 คน คิดร้อยละ 6.83 บิดา-มารดาแยกทางกัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.94 ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 35.04 มีเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้อื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47

กรณีที่ผู้ปกครองของเด็กไปตัดอ้อยต่างจังหวัดนั้น จะเดินทางไปกันทั้งครอบครัว เด็กที่กำลังเข้าโรงเรียนอยู่ก็จะให้อยู่กับญาติ บางครอบครัวไม่มีญาติรับดูแล ก็จะนำเด็กไปด้วยทำให้เด็กต้องขาดเรียนไปประมาณ 3-4 เดือน เด็กก็จะกลับมาอีกครั้ง เมื่อสอบปลายภาคเรียน ส่วนใหญ่เด็กที่ไปด้วยจะไปเลี้ยงน้องหรืออยู่กับพ่อแม่ ทางโรงเรียนมีมาตรการไม่ให้เด็กติดตามผู้ปกครอง โดยถ้านักเรียนไปและมีเวลาเรียนไม่ครบจะให้เรียนซ้ำชั้น แต่ผู้ปกครองก็จะนำเด็กที่อยู่ในระดับอนุบาลไปด้วยเพราะเป็นห่วงลูก ให้อยู่กับญาติ ลูกก็ยังเด็กมาก ทางโรงเรียนก็จำเป็นต้องปล่อยให้เด็กไปกับผู้ปกครอง ทำให้เด็กไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กก็จะไม่มีความพร้อม เรียนไม่ทัน และอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไม่สนใจการเรียน หอกล้อกันเล่นในห้องเรียน และขาดความมั่นใจ และเด็กก็จะถูกส่งต่อไปเรื่อย ๆ จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้เด็กเรียนแค่จบชั้น ป.6 การศึกษาภาคบังคับ และส่งเด็กเรียนต่อเนื่องเพราะต้องการให้ลูกไปเป็นหัวหน้าหาเงิน

เข้าครอบครัวมากกว่า ถึงเด็กเรียนต่อก็ไม่ได้อะไร สิ้นเปลือง เงินทองโดยเปล่าประโยชน์ สู้มาเป็นแรงงาน ให้ครอบครัวช่วยครอบครัว หาเงินจะดีกว่า

นอกจากนี้การไม่มีอาชีพเสริมในชุมชน ก็เป็นเหตุให้ชาวต้องอพยพแรงงานไปต่างถิ่น การสร้างอาชีพเสริมในชุมชนหลังฤดูการเก็บเกี่ยว โดยการปลูกเตงกวานั้นมีแหล่งน้ำพอเพียง ได้ผลผลิตดี แต่ราคาผลผลิตตกต่ำ การลงทุนสูง ไม่คุ้มทุน ไม่คุ้มค่าเหนื่อย สู้ไปค้ากำปั่นไม่ได้ ไม่ต้องลงทุน ลงแต่แรงได้คุ้มค่าเหนื่อยมากกว่า

2. ระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียน

จากการสำรวจพบว่า บิดาที่จบการศึกษาดำรงตำแหน่งประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 51.28 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56 ระดับการศึกษาของมารดา จากการสำรวจพบว่า มารดาที่จบการศึกษาดำรงตำแหน่งประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.93 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 70.09 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.85 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71

จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาของพ่อแม่มีนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ผู้ปกครองของนักเรียน มีข้อจำกัดในการช่วยเหลือนักเรียน ในเรื่อง การทำการบ้าน การกำกับดูแลให้เด็กอ่านหนังสือที่บ้าน การปลูกฝังให้เด็กเป็นคนรักการอ่านใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ผู้ปกครอง สนใจใฝ่หาเรื่องแปลกตึง มากกว่าสิ่งที่ผู้ปกครองปลูกฝังจะเป็นเรื่องการหาเงินมากกว่า เช่น การใส่เบียดหาลา หากบ หายอย หานู มากกว่าที่จะสนใจปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน ที่บ้านของนักเรียนก็มีเพียงหนังสือเรียน และการดูเล่นละบาท ซึ่งนานๆ จะหยิบขึ้นมาอ่าน ครั้งหนึ่ง การกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเชื่อว่าอย่างไรก็ตามนั้น ไม่ค่อยมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง

3. มีหนี้สินมาก

สมาชิกในชุมชนมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีรายได้เข้าครอบครัวในช่วงไป รับจ้างตัดอ้อย และขายข้าว รับจ้างคานา เกี่ยวข้าวบ้าง ซึ่งเฉลี่ยแล้ว ใน 1 ปี มี 365 วัน จะมีวันที่ได้ทำงาน และมีรายได้อาจช่วงตัดอ้อยประมาณ 100 วัน ช่วงคานา ถอนกล้า ประมาณ 80 วัน ช่วงรับจ้างเกี่ยวข้าวประมาณ 30 วัน รวมเวลาทำงานประมาณ 160 วัน และว่างเว้นจากการทำงาน ไม่มีรายได้ เข้าสู่ครอบครัวประมาณ 205 วัน แต่การใช้จ่ายต้องกินต้องใช้ทุกวัน จึงทำให้ต้องกู้หนี้ยืมสิน มาใช้หนี้ ธกส. หนี้กองทุนหมู่บ้าน อพป. หนี้กองทุนเงินล้าน หนี้กองทุนช่วยเหลือหมู่บ้านยากจน หนี้หัวตันอ้อย หนี้ร้านค้าไม่มีเงินซื้ออาหารกินก็ไปซื้อร้านค้า หนี้เงินดอกข้าว หนี้เงินดอก หนี้ส่วนใหญ่เช่น หนี้ ธกส. จะได้เงินรับเงินมาเต็มที่เฉพาะปีแรก ปีต่อมาก็ยืมเงินเพื่อนบ้านไปใช้ให้ดอกเบี้ยย หนี้ละ 300-500 บาท แล้วทำเรื่องขอกู้ จะขอกู้เงินเพิ่มขึ้น

อนุมัติประมาณ 1 สัปดาห์ ถ้าได้วงเงินเพิ่มขึ้นได้เงินมาคืนเพื่อนบ้าน หักดอกเบี้ย ให้เพื่อนบ้าน แล้วตนเองเหลือเงินไว้ใช้จ่ายบ้าง 2,000 - 3,000 บาท ก็บอกว่าตนเองได้กำไร ไม่คิดว่าตนเองมีหนี้สินเพิ่มขึ้น และหนี้อื่นๆ เช่น กองทุนเงินล้าน กองทุนต่างๆ ก็ใช้วิธีเดียวกัน หรือ จ่ายเฉพาะดอกเบี้ย

4. การเล่นเกมพนัน

สมาชิกในชุมชนบ้านเตาป่าไม่ค่อยลงโทษหรือว่ากล่าวตักเตือนกันในเรื่องที่ผิด จะอะลุ่มอล่วย มีการเล่นไพ่ ไฮโลว์ กันโดยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา บางกลุ่มเล่นกันทั้งปี เวลาว่างงานศพ ก็เล่นกันเปิดเผย เด็ก ๆ ก็เล่นด้วย ถือว่าเป็น ประสบการณ์ในช่วง 5-6 ปีก่อน มีการเล่นเกมพนันทั้งหมู่บ้าน มีการเล่นได้เสีย กันมากจะเห็นโทษของการเล่นเกมพนัน ทำให้มีหนี้สินมากชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เลิกไปเอง ส่วนบางกลุ่มที่ยังเล่นอยู่ก็เป็นส่วนน้อย ชาวบ้านก็ไม่สนใจ ถือว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล บางครอบครัว ขาดเงินมาก หาเงินได้ก็มาเล่นเกมพนันหมด

5. รักลูกมากเกินไป

ไม่รู้จักสอนลูกให้รู้จักการทำงาน เด็ก ไม่ค่อยมีงานที่ต้องรับผิดชอบเพราะที่บ้านเด็กไม่ค่อยมีงานทำ เช่น เลี้ยงวัว ควาย รดน้ำผัก คายหญ้า อยู่ที่บ้าน พ่อแม่ก็อยู่บ้านเฉย ๆ จะไปทำงานเฉพาะไปรับจ้าง ครอบครัวยุคนี้ เลี้ยงวัว ควาย มีน้อย เด็กไม่ได้รับผิดชอบงานใดๆ เล่นนอกจากกิน นอน เล่น มาโรงเรียน และขอเงินซื้อของใช้ฟุ่มเฟือย

6. การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

สมาชิกในชุมชนมีการหารายได้ เข้าหมู่บ้านปีละเป็นล้าน แต่การใช้จ่ายของสมาชิกค่อนข้างฟุ่มเฟือยอาหารการกิน จะซื้อแทบทุกมื้อ และมีอาหารหลากหลายมาขายมาให้เลือกซื้อ ปลูกผัก กบเขียด ที่หาได้ก็นำมาขายก็ซื้อขายกันในหมู่บ้าน และนำเงินในชุมชนไปซื้ออาหารอย่างอื่นรับประทาน ให้เงินลูกมาโรงเรียนอีก สมาชิกในชุมชนไม่ค่อยจะปลูกพืชสวนครัวไว้รับประทาน เพราะว่าถ้าปลูกในบ้านใช้น้ำประปาสดก็ไม่คุ้มเท่ากับค่าน้ำที่แพง ลูกบางคนแค่ 5 บาท ถ้าปลูกตามคลอง ก็อยู่ไกลบ้าน ไม่มีเวลาดูแล และบางทีปลูกไว้ไม่ค่อยได้มาเก็บ ชาวบ้านก็เก็บไปกิน ทำให้ไม่ค่อยปลูกพืชผักไว้กินกัน ผู้ซื้อกินในร้านค้ามากินจะดีกว่า

นอกจากนี้ชาวบ้านเตาป่ายังชอบของเงินผ่อน แทบทุกหลังคาเรือนจะมีเครื่องเล่น CD ไว้ให้ลูกดู โดยผ่อนจากร้าน หรือมีรถเฝ้าของใช้เครื่องใช้ไฟฟ้ามาให้ผ่อน เก็บเงินปีหน้า บางทีเด็กก็ดูหนังโป๊ ที่ผู้ใหญ่นำมาดูกัน ก็ได้รับสื่อลามกไปโดยไม่รู้ตัว

7. ชุมชนบ้านเตาป่าเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกล และทุรกันดาร

ในการคมนาคม อยู่ห่างอำเภอพยุหะคีรี 23 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 80 กิโลเมตร การจัดสรรงบประมาณมาช่วยเหลือชุมชนมีน้อยไม่ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมที่อื่นๆ

5.1.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน

ปัจจัยของโรงเรียนที่มีผลต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ทีมวิจัยได้ไปสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนเพื่อนำข้อมูลสู่การวิเคราะห์ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ นายประดิษฐ์ คงงาม อาจารย์ 2 ระดับ 7 ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า บรรจุเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2516 รับราชการครูครั้งแรกที่ ร.ร. น้ำสร้างหนองบะ ตำแหน่ง ครูจิตอาสาอันดับ 1 เงินเดือนครั้งแรก 750 บาท ทำการสอนประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 อายุราชการ 31 มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนมาเป็นเวลา 31 ปีการศึกษา มีลูกศิษย์ไม่ต่ำกว่า 13 รุ่น การจัดการศึกษาเริ่มแรกตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 จัดการเรียนการสอนโดยให้ครูสอนประจำชั้นมีครู รวม 4 คน กับผู้บริหารสอนทุกวิชาตามหลักสูตร 2503 ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หน้าที่พลเมืองศีลธรรม การจัดการเรียนการสอน เริ่มตอนเช้ามาโรงเรียนประมาณ 7.00 น. นักเรียนช่วย ครูมาควบคุมดูแลนักเรียนทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน สภาพโรงเรียนเป็นอาคารเรียนการถาวร เพราะเป็นหมู่บ้านใหญ่ตั้งก่อน โรงเรียนบ้านเตาป่า 8.00 น. ทำกิจกรรมหน้าเสาธง ครูอบรมแก้ไขข้อบกพร่องประจำวันที่พบเห็นเสร็จแล้วแยกเข้าห้องเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูทำหน้าที่ประจำชั้นใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการสอนนักเรียนไม่ค่อยมีงานธุรการและงานนโยบายมาก ครูได้สอนเด็กอย่างเต็มที่ ส่วนมากสอนตามบทเรียนที่กำหนดเด็กมีคุณภาพสามารถอ่านออกเขียนได้ ชื่นชมศิลปะวรรณคดีเช่นการสอนท่องบทอาขยาน เด็กจะจำได้แม่นยำและท่องสูตรคูณทำให้เด็กสามารถทำการบวกลบคูณหารได้ดี ถูกต้องแม่นยำและรวดเร็วกว่าเด็กในปัจจุบัน

การท่องบทอาขยานเช่นบทสขามมานุสติ ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันมองว่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัย แต่การจำเป็นบันไดขั้นแรกของการเรียนรู้ สิ่งที่ได้จากการท่องเด็กจะจำบทอาขยานสนใจไปได้นาน ยกตัวอย่างเช่น บทประพันธ์เรื่องรามเกียรติ์ นักเรียนจดจำและชื่นชมในวรรณคดีที่ตนได้ท่องจำไว้ได้อย่างแม่นยำ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่สามารถนำภาษาไทยและการคิดเลขมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีกว่าเด็กในสังคมยุคปัจจุบัน

การลงโทษเด็กที่ทำผิดครูมีอำนาจลงโทษเด็กได้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดีตามดุลยพินิจของครูโดยผู้ปกครองให้ครูมีสิทธิที่จะลงโทษเด็กได้ตามสมควร บางทีถ้าใช้ไม้เรียวการอบรมสั่งสอน ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือกับครูในการลงโทษเด็กพวกเด็กสมัยก่อนจะเกรงกลัวและให้ความเคารพกับครูมาก เด็กสมัยก่อนมีนิสัยว่านอนสอนง่ายมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าเด็กในปัจจุบัน

ในแง่ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการสอบเน้นการสอบข้อเขียน ผลการเรียนคิดเป็นร้อยละโดยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชารวมกันถ้าผลการเรียนไม่ผ่านร้อยละ 50 ถือว่าสอบตกนักเรียนต้องเรียนซ้ำและมีนักเรียนได้เรียนซ้ำปีละประมาณ 3 - 4 คน จากนักเรียนทั้งหมด 30 คน บางคนตกซ้ำชั้น 3 - 4 ปี และจะออกเมื่ออายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับอายุย่างเข้าปีที่ 15 การสอบจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจะแต่งตั้งกรรมการควบคุมห้องสอบจากโรงเรียนใกล้เคียงเป็นกรรมการ ครูผู้สอนต้อง

จัดการเรียนการสอนให้เต็มเวลาเต็มหลักสูตรเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถสอบผ่านได้ตามเกณฑ์ที่กระทรวงกำหนด

ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตร 2503 เด็กจะสามารถอ่านออกเขียนได้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ตนเองจำได้ มีทักษะในการคิดคำนวณมากกว่าเด็กในปัจจุบัน เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมมากกว่าเด็กในปัจจุบัน และชื่นชมกับประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย ทำให้เด็กรู้สึกรักชาติมากกว่าเด็กในปัจจุบัน เด็กจะรู้จักความเป็นมาของชาติไทยและซึมซับความรักชาติบ้านเมืองมากกว่า

การสอนประวัติศาสตร์จะสอนตั้งแต่ประเทศไทยในอดีตอาศัยอยู่ในประเทศจีน อพยพเข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ตั้งอาณาจักรสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี รัตนโกสินทร์ ทำให้เด็กเป็นคนรักชาติ เสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นคนดีของสังคม บุคคลสำคัญต่าง ๆ ทำให้เด็กเห็นตัวอย่างของการทำดีและอยากทำดีเพื่อสังคม ครูในสมัยก่อนจะมีความรู้ดีและใช้ศิลปะการพูดเป็นสื่อการเรียนการสอน เด็กได้เรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอนได้ดี คิดเป็นขั้นเป็นตอนมีโน้ตย่อให้เด็กมีนิทานสอนใจให้เด็กได้ฟังและเข้าสู่เนื้อเรื่องต่าง ๆ

การผลิตครูในสมัยก่อนโดยวิทยาลัยครู ผลิตเพื่อมาเป็นครูโดยตรง เน้นจิตวิทยาในการสอนเน้นการสอนเพื่อให้มาเป็นครูโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันครูจะเรียนผลิตหลายสาขา เพื่อไปทำงานอย่างอื่น ใครต้องการเป็นครูจึงไปเรียนวิชาครูเพิ่มเช่นวุฒิ วทบ. ศศ.บ. เรียนวิชาครูเพิ่มไม่ได้ฝึกสอนโดยครูเน้นการฝึกงานมากกว่าฝึกสอน

ต่อมาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร 2521 จุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อความเป็นเอกภาพ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน โครงสร้างของหลักสูตรเน้นการบูรณาการ ให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ มี 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มทักษะได้แก่วิชาคณิตศาสตร์กับภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้นำวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา หน้าที่ศีลธรรมมารวมเข้าด้วยกัน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยได้นำวิชา ศิลปะ . คนตรีนาฏศิลป์ จริยธรรม ลูกเสือเนตรนารี และภาษาชาดมารวมกัน กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ นำวิชางานเกษตร งานบ้านและงานประดิษฐ์มารวมเข้าด้วยกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้เด็กได้ปฏิบัติจริง ได้ศึกษาค้นคว้าเน้นการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มผล ปรากฏว่าเนื้อหาหลากหลาย มีคู่มือครูมีแผนจากส่วนกลางมาให้ศึกษาให้ครูแยกเองเป็นหลักสูตรที่มีทิศทางจากกรมวิชาการมาให้ครูได้ศึกษาและนำมาสอนเด็กได้ การบูรณาการเนื้อหาในหลักสูตร มีผลดีกับนักเรียนแต่เนื้อหาไม่ละเอียดชัดเจนเป็นองค์ความรู้เหมือนหลักสูตร 2503

ผลดีของหลักสูตร 2521 คือ

1. เด็กได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. เด็กมีโอกาสดูได้แสดงออกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
4. สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสียของหลักสูตร

1. หลักสูตรไม่เป็นเอกภาพแล้วแต่ความรู้ของครู
2. ครูไม่สามารถศึกษาองค์ความรู้ที่จะสอนเด็กไปพร้อมกับเด็กได้ เนื่องจากเนื้อหาจากหลักสูตรมีเฉพาะคู่มือครูที่แนะนำจุดประสงค์และกิจกรรม
3. แบ่งงานให้เด็กศึกษาค้นคว้า เด็กไม่รู้จักการศึกษาค้นคว้า ไม่มีความรับผิดชอบและไม่สามารถวิเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเองไม่ได้
4. เด็กไม่รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม
5. การวัดและประเมินผลไม่ตรงตามที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากประสบการณ์การสอนนักเรียนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด สปอ.ปทุมรัตน์ สปจ.ร้อยเอ็ด เมื่อปีการศึกษา 2536 เป็นประสบการณ์ที่ประทับใจได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์และเกิดผลกับนักเรียนโดยตรง คือ เน้นการประกวดการจัดการเรียนการสอนโดยให้มีการสอบแข่งขัน ในระดับอำเภอ โรงเรียน 43 โรงเรียนแต่งตั้งกรรมการมาประเมินผลทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 แล้วเรียงลำดับคะแนนรวมจากอันดับที่ 1 ถึง 43 ภาคเรียนที่ 1 ได้ อันดับที่ 25 ครูได้ทุ่มเทการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เด็กพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปอยู่ 1 ใน 10 อันดับ และปรากฏว่าได้อันดับ 8 ของอำเภอ ผู้สอนมีความประทับใจจากตรงจุดนี้ได้ข้อคิดว่า การวัดและประเมินผลโดยข้อสอบที่เป็นข้อสอบเดียวกันสามารถที่จะประเมินให้มีคุณภาพได้และการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนน่าจะตรวจสอบที่เด็กไม่ใช่เอกสารประจำชั้น ที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อทำผลงานอาจารย์ 3 โดยเฉพาะอาจารย์ 3 ด้านวิชาการเป็นการจัดผลงานทางเอกสารโดยไม่เกิดผลกับเด็กเลย

หลักสูตร 2544 เป็นหลักสูตรที่เน้นความคิดเห็นของนักวิชาการ เป็นหลักสูตรที่ไร้ทิศทางครูไม่เข้าใจหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ครูตามไม่ทันมีกลุ่มสาระมาก แต่ละสาระมีมากเนื้อหาไม่ต่อเนื่องไม่เรียงลำดับความยากง่ายของสาระ ให้ครูคิดหาหลักสูตรเอง ซึ่งครูไม่มีความสามารถถึงขั้นนั้นหลักสูตรไม่มีความเป็นเอกภาพ

การทำงานในปัจจุบัน

ครูมีงานมากเช่นงานนโยบาย MOU มหกรรมกีฬาคนตรี ที่ให้ครูไปร่วมงาน ผู้มีอำนาจได้รับผลประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างชื่อเสียง และความมีศักยภาพของผู้บังคับบัญชา แต่ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณเสียเวลา เด็กได้รับผลเป็นส่วนน้อยเฉพาะเด็กเก่งที่เข้าร่วมแข่งขันแต่เด็กอื่นไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรม ทำให้ครูไม่มีเวลาสอนเด็กอย่างจริงจังและผลงานที่ไม่แสดงส่วนใหญ่เป็นผลงานครู ส่วน MOU ส่วนใหญ่จะทำเอกสารไว้ให้ผู้ตรวจราชการ มาตรวจแต่ยังไม่มีการปฏิบัติจริง โครงการต่าง ๆ ขาดการติดตามประเมินผล การทำงานจะเน้นการทำเอกสารเพื่ออ้างอิงในการประเมินแต่ไม่เกิดผลกับเด็กโดยแท้จริง การประเมินมาตรการที่ 3 ทำให้ครูทำงานเพื่อเอาตัวรอดเห็นแก่ตัว เหยียบหัวคนอื่นเพื่อที่ตนเองจะได้อยู่ในอันดับที่ดี ๆ ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ขาดความเห็นใจซึ่งกันและกัน เพราะทุกคนต่างก็หนีที่สุดท้าย ซึ่งต้องเข้าสู่กระบวนการพัฒนาและให้ออกจากราชการ และคนที่ถูก

ประเมินต่ำกว่าเกณฑ์จะรู้สึกท้อแท้หมด กำลังใจที่จะทำงานทั้งที่บุคลากร เคยทำความดีมาตลอดแต่เกิดปัญหาจากสภาพร่างกายคือ พิการทางตาแต่ในปัจจุบัน ข้าราชการครูคนดังกล่าวได้พยายามเอาชนะอุปสรรคทางด้านร่างกาย สั่งสอนเด็กอบรมเด็กให้มีระเบียบวินัย สอนความรู้ให้เด็กได้เกิดองค์ความรู้อย่างแท้จริง แต่ไม่สามารถทำงานเอกสารได้ดี แต่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการทำควมดีนั้นได้ ประเมินให้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์เพียงจุดเดียว ทำให้ไม่เกิดความยุติธรรมและเป็นการไม่ให้โอกาสแก่บุคคลด้อยโอกาสและพิการ

บุคลากรในโรงเรียนมีจำกัดจัดการการสอน 8 ชั้นเรียน มีครูสายผู้สอน 5 คน ผู้บริหาร 1 คน ไม่มีนักการภารโรง ครูต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ มากเกินไปจึงไม่มีเวลาสอนและอบรมบ่มนิสัยนักเรียนเท่าที่ควร

การพิจารณาความชอบของผู้บริหาร ไม่มีความยุติธรรมในการบริหารงานชอบคนประจบสอพลอ ให้ความเมตตาต่อผู้ได้บังคับบัญชาไม่เสมอกัน เช่น ถ้านี้วกกลางสูงกว่าเพื่อนก็ให้ใส่แหวนเพชร นิ้วก้อย สันก็ตัดทิ้งทำให้ครูไม่มีขวัญกำลังใจในการทำงาน ไม่อยากทุ่มเทความคิดและมันสมองให้กับงาน ชอบฟังความข้างเดียวโดยไม่มองผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรมไม่ดูความจริงใจในการบริหารงานเป็นผู้บริหารฝักงาน ผู้บริหารไม่จบเอกบริหารโดยตรงจึงไม่มีจิตวิทยาการปกครองผู้ใหญ่อกลับใช้จิตวิทยาปกครองเด็ก มาใช้ปกครองผู้ใหญ่ เช่น การบังคับ การออกคำสั่งเฉียบขาด ผู้บริหารเอาแต่ใจตนเองเผด็จการ ไม่มีความรู้ที่แตกฉาน

จากการสัมภาษณ์ นางวิจิตรา พฤกษ์อุดม อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านเตาป่า บรรจุครั้งแรกที่ ร.ร. บ้านคอนเค็ง สปอ. บ้านแก่น สปจ. ชัยภูมิ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 อายุราชการ 6 ปี เคยทำการสอนชั้น ป2,3,4,5,6 จากการสังเกต

จากการทำการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มา 2 ปีการศึกษา พบว่า ร.ร. บ้านเตาป่าเด็กมีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มากที่สุด ทำให้เด็กขาดความมั่นใจไม่กล้าแสดงออกไม่กล้าทำกิจกรรม ต่าง ๆ จะนั่งเฉยหรือเล่นก่อกวนเพื่อน ลอกงานเพื่อนไม่รู้จักคิด ไม่มีความสามารถใฝ่รู้ใฝ่เรียนจะสอนแบบโครงการแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ได้เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อเด็กไม่มีทักษะการอ่านออกเขียนได้ทำให้เด็กถูกปล่อยปละละเลย เป็นปัญหาสำคัญของนักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า คือคุณภาพทางวิชาการไม่ทัดเทียมที่อื่น

โรงเรียนบ้านเตาป่าขาดการติดตามประเมินผลเสนอโครงการขึ้นมา ไม่มีการปฏิบัติจริงและปฏิบัติได้ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากมีบุคลากรน้อยมีงานนโยบายเข้ามามาก บุคลากรสายผู้สอน 5 คน แต่ทำการจัดการเรียนการสอน 8 ชั้นเรียน

ทำการสอนประจำชั้นชั้นที่ว่าง ก็สอนเวียนแต่ไม่ค่อยมีเวลา ครูใช้เวลาไปทำเอกสารต่าง ๆ โรงเรียนไม่มีนักการภารโรงครูต้องจัดการดูแลทุกอย่างตั้งแต่การเปิดปิดห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วมห้องสมุด

การทำอาหารกลางวัน การจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องเรียนที่ทรุดโทรม กระดานที่ผุพัง การทำงานธุรการ ซึ่งหนังสือเข้าออกมาก ทำให้ไม่มีเวลากำกับดูแลนักเรียนอย่างเต็มที่ บางครั้งครูชั้นอื่น ดิฉันงานอบรม ประชุมสัมมนา ก็ต้องเข้าสอนแทนหน้าที่ที่เพื่อนร่วมงานรับผิดชอบอยู่ ก็ต้องรับผิดชอบแทนทั้งหมด ทำให้มีปัญหาองค์ความรู้ต่าง ๆ ไม่เกิดที่เด็กโดยตรง เด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มีผลมาจาก

1. ครอบครัวขาดความอบอุ่นพ่อแม่พอยไปทำงานต่างถิ่นทำให้ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็กเท่าที่ควร
2. ครูทำงานนโยบายมากเกินไปมีเวลาอยู่กับเด็กน้อย ทำให้ไม่ได้ซักถามนิสัยของนักเรียนเท่าที่ควร
3. หลักสูตรการศึกษา ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่ไร้ทิศทางและเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ทำให้ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ปรับตัวไม่ทันมีข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนหนังสือมีหลากหลายสำนักพิมพ์ แต่ขาดเอกภาพเพราะไม่รู้ว่หนังสือใดเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษาของตน ถ้าจะทำหนังสือเองก็ไม่มีความรู้เพียงพอ ผู้บริหารเปลี่ยนบ่อยงานไม่ต่อเนื่อง ขาดการติดตามประเมินผลจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ชอบทำงานแบบผักชีโรยหน้า เมื่อผู้บริหารไม่ดูงานผู้ได้บังคับบัญชาทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาไม่มีกำลังใจในการทำงานและเพิกเฉยในการทำงานต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์ นางสาวจิรพรรณ เสนามาตรย์ อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านเตาป่าบรจตุครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2545 ที่โรงเรียนบ้านหนองหัวลิง สปอ. น้ำขุ่น จ. อุบลราชธานี ย้ายมาดำรงตำแหน่งที่ ร.ร. บ้านเตาป่าเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547

จากการจัดการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชั้น ป.5 จะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะเด็กส่วนใหญ่จะอ่านออกเขียนได้พูดภาษาไทยแล้วเด็กเข้าใจซึ่งตรงกันข้ามกับโรงเรียนบ้านหนองหัวลิงเด็กพูดภาษาเขมร เด็กมีปัญหาทางพฤติกรรมบ้างคือ ชอบพูดคุยเวลาเรียน มีความตั้งใจเรียนในระดับหนึ่งเชื่อฟังครูดีถ้าใครไม่ฟังเด็กก็จะด่ากันเอง ครูได้สอนอย่างใกล้ชิด เด็กจะมีความผูกพันกับครูมาก เพราะครูมีเวลาอยู่กับเด็กมากเพราะผู้บริหารไม่ค่อยให้ท่านนโยบายมาก โดยส่วนตัวไม่ชอบงานนโยบายแต่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเด็กรับฟังปัญหาเด็กให้คำแนะนำและมีความผูกพันกับเด็กมากแต่เป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่อง สม่่าเสมอและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมทำให้ผู้บริหารไม่ค่อยเป็นผลงาน ผู้บริหารบางคนอาจมองข้าม เด็กไปมุ่งเน้นงานนโยบายที่เป็นผลงานชัดเจนแต่เด็กที่ครูไม่ค่อยมีเวลาก็จะไม่มีระเบียบวินัยครูกับนักเรียนไม่ค่อยมีความผูกพันกัน

การที่ครูไม่ค่อยเอาใจใส่ เวลามอบหมายงานให้นักเรียนแล้วครูได้ตรวจงานนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ข้อเสนอแนะเด็กทำให้เด็กกระตือรือร้นในการเรียน ตั้งใจทำงานมาส่งครูตรงกันข้ามถ้าครูให้งานเด็กแล้วไม่ได้ตรวจงาน เด็กจะเกิดความเบื่อหน่ายและเลิกสนใจการเรียน โรงเรียนบ้านเตาป่ามีปัญหาบุคลากรทำให้เด็กไม่ได้รับเต็มที่เวลาสอนแทนก็มีปัญหาไม่ทราบพื้นฐานความรู้เด็กโดยแท้จริงและขาดความต่อเนื่องในการสอน จากการคลุกคลีเด็กโดยคิดว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ดีเป็นปัญหาที่แก้ไขได้

เพียงแต่ต้องการความเอาใจใส่จากครูและผู้บริหารและมุ่งเน้นครูให้ทำการสอนอย่างเต็มที่ไม่มีงานนโยบายมากเกินไป

ครูไม่ควรสอนตามหน้าที่เท่านั้นควรดูแลเด็กปัญหาของเด็กแก้ไขได้เพียงแต่เราจะมีความจริงใจในการแก้ปัญหาและคิดว่าเด็กเป็นเหมือนลูกของครูมีความหวังดีต่อเขา เด็กชั้น ป.5 จะส่งการบ้านดีและมีลายเซ็นของครูกำกับ เด็กส่วนมากจะชอบการเรียนรู้มีเพียง 2-3 คนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และรู้สึกเบื่อไม่อยากเขียน

ผู้บริหารในอุดมคติชอบผู้บริหารมาเชื่อมโยงเป็นกันเองกับลูกน้อง แต่ก็ให้เกียรติกันต่างคนต่างให้เกียรติกันให้ผู้บริหารกำกับดูแลผู้ได้บังคับบัญชา แสดงความสนใจว่าเราทำงานเป็นอย่างไรบ้าง รับฟังผู้ได้บังคับบัญชา ปัญหาของผู้ได้บังคับบัญชาอย่างจริงใจอยู่กันแบบครอบครัว เอื้ออาทรห่วงใยกันมีน้ำใจพบกันครึ่งทาง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการทำงานช่วยเหลือให้คำแนะนำผู้ได้บังคับบัญชาทำงานยากให้เป็นงานง่าย และต้องทันเหตุการณ์หาความรู้ใหม่ ๆ มาให้ลูกน้อง เพื่อนร่วมงานก็พยายามทำงานในหน้าที่ของตนเองเต็มที่ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

จากการสัมภาษณ์นางประยูร บุญยัสสะ ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 บรรจุครั้งแรกที่โรงเรียนบ้านเตาป่าเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2538 ตามโครงการคุรุทายาท ซึ่งสอบคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.75 ต่อภาคเรียนตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ปีการศึกษา 2538 ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จำนวนมากได้ใช้เทคนิคการสอนช้า ช้า ทวน จนนักเรียนมีพัฒนาการทางการอ่านดีขึ้น และการจะสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านได้ดีขึ้นต้องใช้เวลา ครูต้องใช้ความอดทนและความเอาใจใส่มาก เห็นความบกพร่องของเด็กก็แก้ไขทันที ปีการศึกษา 2539 ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นชั้นเรียนที่สูงสุดของโรงเรียน นักเรียนในชั้นมี 18 คน นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันมากนักเรียนที่เก่งก็สามารถเรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้ได้ตามหลักสูตร แต่นักเรียนที่เรียนอ่อนก็อยู่ในชั้นอ่านไม่ออกเขียนไม่ออกแต่เขียนตามได้เมื่อครูให้ใบงานก็ใช้วิธีลอกเพื่อน แต่นักเรียนคนนี้ก็ไม่ได้ขาดเรียนขาดเรียนเลย นอกนั้นก็มีการเรียนระดับปานกลางด้วยปีการศึกษา 2540 ได้รับมอบหมายให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 13 คน มีนักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมากเช่นกันนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับเก่ง 3 คน ระดับปานกลาง 7 คน และระดับอ่อน 3 คน มีนักเรียนที่ไปตัดอ้อยช่วยผู้ปกครองจำนวน 3 คนและมีเวลาเรียนไม่ครบได้เรียนซ้ำชั้น 1 คน ปีการศึกษา 2541 ได้รับมอบหมายให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนทั้งหมด 18 คนสอนทุกวิชาแต่การเรียนการสอนจะเน้นวิชาภาษาไทยกับคณิตศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีลักษณะกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้มาก อยากเรียนอยากรู้แต่เด็กก็มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมีทั้งนักเรียนที่เรียน เก่ง เรียนปานกลางและเรียนอ่อนมีเด็กที่ผู้ปกครองนำเด็กไปตัดอ้อยด้วย 2 คนเนื่องจากเด็กไม่มีผู้ดูแลและเด็กมีเวลาเรียนไม่ครบร้อยละ 80 ของเวลาเรียนจำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2542 ได้รับมอบหมายให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนจำนวน 13 คน มีเด็กเก่ง

เด็กอ่อนคละกันไปในนักเรียนที่เรียนชั้นที่ผลการเรียนดีขึ้นอาจเนื่องมาจากเด็กมีความพร้อมมากขึ้นวิชาที่สอนจะเน้นวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยเนื่องจากเป็นวิชาที่เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งถ้าเด็กไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบการเรียนรู้ก็เป็นไปได้ยาก การสอนยังอยู่ในหลักสูตรเก่ามี 5 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ หมายถึงวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มประสบการณ์พิเศษภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2543 ได้รับมอบหมายให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนจำนวน 18 คน นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้มากเป็นวัยที่เริ่มหัดเรียนเขียนอ่าน มีทั้งเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันปีการศึกษา 2544 มีนักเรียนจำนวน 13 คน มีเด็กที่เป็นเด็กพิเศษในชั้นเรียนคือ เด็กชายณัฐวุฒิ ภักดีการ เป็นเด็กที่มีปัญหาสุขภาพได้ให้ไปพบแพทย์พบว่าเด็กติดเชื้อโปลิโอ ตั้งแต่เด็ก ครอบครัวยากจนมาก บิดาเสียชีวิต มารดาแต่งงานใหม่มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน มารดาชอบเล่นไพ่ เด็กมาโรงเรียนจะไม่สนใจการเรียนจะนอนเล่นกับพื้นห้องเรียน ชอบดื่มน้ำลายใส่ฝ่ามือแล้วเอามาควมบาง ช่วงเด็กจะมาโรงเรียนสม่ำเสมอ ช่วงผู้ปกครองไปคัดอ้อยผู้ปกครองจะนำเด็กไปด้วยทุกปีครูจึงต้องให้ความเมตตาต่อเขาให้มาก ๆ และตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ต่ำกว่าเด็กอื่นเช่น ขอให้เขาสามารถเขียนชื่อตนเองได้ก็พอครูต้องช่วยจับมือให้เขาฝึกเขียน ปีการศึกษา 2545 มีนักเรียนจำนวน 12 คน มีเด็กที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยกหลายคนเด็กชายรุ่งโรจน์ เสงระภูมิ ครอบครัวยากจนมารดามีสามีหลายคน หย่าร้างกับบิดาของเด็กแล้วมารดาไปทำงานกรุงเทพได้สามีใหม่ปล่อยให้เด็กอยู่เพียงลำพังกับพี่สาวซึ่งอายุห่างกัน 3 ปี เด็กจะไม่ค่อยอยากมาโรงเรียน ชอบไปจับปูจับปลาในนา เอามาทำอาหารรับประทานกับพี่สาว และเมื่อปี 2546 รัฐบาลมีนโยบายให้เด็กเขียนเรียงความขอทุนการศึกษาทุนห้วยรัฐบาล เด็กทั้งสองคนได้รับการช่วยเหลือปัจจุบันเด็กเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และพี่สาวเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กมีพฤติกรรมดีขึ้นมาโรงเรียนสม่ำเสมอขึ้น ปีการศึกษา 2546 ได้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรกที่เริ่มใช้หลักสูตรสถานศึกษาใหม่เป็นหลักสูตรที่เป็นของสถานศึกษาแบ่งการเรียนรู้เป็น 8 สาระการเรียนรู้และ 1 กิจกรรมพัฒนานักเรียนได้แก่ สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ปัญหาที่ครูไม่เข้าใจหลักสูตรเกิดความสับสนมาก สาระการเรียนรู้ที่มากขึ้น หลักการวัดและประเมินผลของหลักสูตร เอกสารประจำชั้นแบบ ป.พ. ต่าง ๆ ความไม่เป็นเอกภาพขึ้นอยู่กันแต่ละโรงเรียนจะเอาแบบไหนเป็นปัญหาที่ครูต้องการการช่วยเหลือมาก รวมทั้งการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย ปีการศึกษา 2547 หลักสูตรได้ถูกปรับใหม่โดยนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ให้ลดวิชาการลงเน้นดนตรี กีฬา ให้เด็กมีความสุขกับการเรียนในภาคบ่ายครูต้องปรับตัวอีกและคาดว่าหลักสูตรยังไม่มีเสถียรภาพต้องปรับปรุงอีก หนังสือเรียนของกรมวิชาการก็ไม่มีครูก็อาศัยหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ และหนังสือเรียนรุ่นเก่าเป็นสื่อการเรียนไปก่อน จากประสบการณ์การสอน 10 ปีมีความเห็นต่อนักเรียนว่านักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เปรียบเสมือนบัวสี่เหล่าการ

จัดการเรียนการสอนให้ทุกคนเก่งลงเป็นไปไม่ได้แต่ครูจะจวนไม่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้เด็กไม่ได้เพราะนักเรียนอนาคตของชาติต้องได้รับการพัฒนา เด็กที่เรียนอ่อนก็ค่อยพัฒนากันไป

จากการสัมภาษณ์นายเลื่อน แก้วดี เกิดวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2504 ที่บ้านม่วงหมู่ที่ 7 ต.ดอกกล้า อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด บิดาชื่อ นายจ้อย แก้วดี มารดาชื่อ นางสร้อย แก้วดี เป็นบุตรคนที่ 3 ของบิดาและมารดาเดียวกันมีพี่สาว 2 คน น้องชาย 1 คนและน้องสาว 3 คน ครอบครัวมีอาชีพทำนา จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบ้านม่วง ในปีพ.ศ. 2516 จากนั้นได้ขอบิดาและมารดาเรียนต่อชั้นป. 5 ที่โรงเรียนบ้านขนวน ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านม่วง 7 ก.ม. การไปเรียนต้องเดินลัดทุ่งไปความคันทนาไปกลับทุกวัน เพราะตอนนั้นยังไม่มีถนนเชื่อมถึงกันและก่อนจะไปโรงเรียนนั้นจะต้องตื่นแต่เช้าเพื่อไปช่วยไถนาหรือปักดำนาเสียก่อนประมาณ 30-40 นาที่จากนั้นก็มาอาบน้ำแต่งตัวไปโรงเรียนเรื่องอาหารตอนเช้ารับประทานไข่ครึ่งฟอง ตอนบ่ายห่อข้าวกับไข่อีกครึ่งฟอง บางวันต้องอดอาหารกลางวันเพราะไม่มีกับข้าวและจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 แห่งนี้ในปี พ.ศ. 2518 จากนั้นได้ไปเรียนต่อ ม.ศ. 1 ที่โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านม่วงประมาณ 7 ก.ม.ครึ่ง การเดินทางไปเรียนในคราวนี้ได้มีจักรยานเป็นพาหนะแต่บางวันก็ต้องเดิน เพราะจักรยานสภาพไม่ดีใช้งานไม่ได้ไม่มีเงินซ่อม ฐานะทางบ้านยากจนเรื่องภารกิจก่อนจะไปโรงเรียนก็ต้องทำเหมือนดินคือต้องไปไถนาหรือทำนาก่อนจากนั้นจึงไปโรงเรียนได้ เพราะครอบครัวมีอาชีพทำนา รายได้ทุกอย่างได้จากการทำนา การกินอยู่หรืออาหารกลางวันก็เหมือนกับตอนอยู่ประถมบางวันไม่มีกับข้าวต้องเอาข้าวมาจี่กินก่อนไปโรงเรียนหรือนำข้าวจี่ไปเป็นอาหารกลางวัน ส่วนเงินที่ติดตัวไปโรงเรียนบางวันก็ได้ไปวันละ 50 สตางค์ บางวันก็ไม่ได้เลย และได้เรียนจบจากสถาบันแห่งนี้ปี พ.ศ. 2521 จากนั้นได้ไปสอบแข่งขันเรียนต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมชัยภูมิและก็ได้สอบได้ตามความคาดหมายคราวนี้ได้ไปพักอยู่กับนักการภารโรงวิทยาลัยเกษตรกรรมชัยภูมิ แพนกสัต์วี่เถียง(โค แพะและแกะ)ซึ่งมีบ้านพักอยู่เชิงเขาห่างจากวิทยาลัยเกษตรกรรมชัยภูมิ 23 กิโลเมตร การไปเรียนหนังสือจึงขึ้นรถประจำทางไปกลับทุกวันค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาให้ไปเดือนละ 200 - 300 บาท/เดือนซึ่งไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย การกินอยู่ต้องประหยัด อาหารส่วนมากจะเก็บผักหวานและเห็ดบนภูเขามาทำอาหารกินก่อนไปโรงเรียนส่วนวันเสาร์อาทิตย์จะไปทำงานรับจ้างดำนาบ้าง เกี่ยข้าวบ้าง หรือรับจ้างแบกถุงถ่านลงจากภูเขามาสำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ในปี พ.ศ. 2523

จากนั้นปี พ.ศ. 2524 ได้ไปสอบบรรจุครูที่จังหวัดขอนแก่น ติดบัญชี 2 เรียกบรรจุไม่ถึง จึงไปสอบนายสิบที่จังหวัดขอนแก่นก็ไม่ได้ปี 2525 ไปสอบบรรจุครูที่จังหวัดสุรินทร์เรียกบรรจุไม่ถึง ไปสอบทางควนพิเศษก็ไม่ผ่าน ปี 2526 ไปสอบบรรจุครูนครราชสีมาติดบัญชี 2 และเรียกบรรจุเข้าทำงานในตำแหน่ง ครู 1 ระดับ 1 ขึ้นเงินเดือน 1,780 บาท เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2527 ที่โรงเรียนโคกสำโรง ตำบลสีสุก อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างทำงานยังไม่มีวุฒิทางครูจึงได้ศึกษาต่อด้วยตนเองและสอบได้ พ.ก.ศ. ในปี พ.ศ. 2528 และสอบได้ พ.ม. ในปี พ.ศ. 2529 และในปี พ.ศ. 2542 ได้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประสบการณ์ทำงานรับราชการ วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2527 รับราชการตำแหน่งครู 1 โรงเรียน
โลกสำโรง ตำบลสีสุก อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้บริหารและมีนายประหยัด แจกกลางเป็น
รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ผู้บริหารมอบหมายด้วยดีและได้รับคำชมเชยเสมอมา
จากนั้นใน วันที่ 1 มิถุนายนได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งครู 2 โรงเรียนบ้านดอนหลี่ ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอ
พยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีนายวิเชียร บริบูรณ์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับมอบหมายงาน
นอกเหนือจากงานสอนคืองานการเงินโรงเรียนและได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารซึ่งแต่งตั้งให้เป็น
ผู้รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ในปี พ.ศ. 2533 และในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2534 ได้รับคำสั่งย้าย
ให้ย้ายมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านเตาป่า รับเงินเดือนในชั้น 4,500 บาท ซึ่งมีนาย
พิชิต มะหัดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ลได้รับมอบหมายงานจากผู้บริหารนอกเหนือจากงานสอนคือ
เจ้าหน้าที่การเงิน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายอาคารสถานที่ว่าการปฏิบัติงานทำให้โรงเรียนพัฒนา
ก้าวหน้าทันเหตุการณ์ ได้การพิจารณารับความดีความชอบอีกครั้ง และได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 1
ระดับ 5 ในปี 2538 วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2541 ได้เลื่อนเป็นอาจารย์ 2 ระดับ 6 วันที่ 1 เมษายน 2545 ได้รับ
ความดีความชอบ 1 ชั้น เลื่อนตำแหน่งเป็น อาจารย์ 2 ระดับ 7 ปัจจุบัน ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้สอนชั้น ป. 3
รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นครูดีเด่นกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับเขต
พื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 เป็นหัวหน้าฝ่ายการเงิน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และรับผิดชอบโครงการ
ต่าง ๆ ดังนี้ โครงการเกษตรปลอดสารพิษ โครงการเลี้ยงกบ เลี้ยงปลา โครงการเลี้ยงหมู โครงการ
ประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จากการสัมภาษณ์หนึ่งมุมมองหนึ่งความคิดของ นายประภาส ไชยหงษา ผู้อำนวยการโรงเรียน
บ้านเตาป่า ย้ายมาทำหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาแทนนายวีระศักดิ์ ปัดดลลาโพธิ์ ได้มีใจความดังนี้

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงทัศนคติในการบริหารงานของโรงเรียนบ้านเตาป่าโดยมีประเด็น 3
ประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นแรกปัจจัยพื้นฐานในชุมชน มุมมองที่มีต่อชุมชนที่มาได้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เดือน
พฤษภาคม พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 8 เดือน ชุมชนบ้านเตาป่ายังดำรงชีวิตแบบเดิมทัศนคติยังอยู่
ในสมัยก่อนคนที่อายุ 45 ปีขึ้นไปยังมีความคิดแบบเดิมยังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการ
ดำรงชีวิตครอบครัวแบบกึ่งเมือง หรือแบบเมืองอาจจะมาจากการศึกษาหรือประสบการณ์ที่ไปทำงานต่าง
ถิ่น การปรับปรุงครอบครัวยังไม่ดีเพราะยังไม่มีแบบอย่างที่ดีหรือโอกาสทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่กำหนด
กรอบความคิดของคนในชุมชนแต่ชาวบ้านที่มีอายุ 45 ปีลงมามีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมมี
จิตใจที่เกื้อหนุนต่อการปรับปรุงพัฒนาครอบครัวให้แข็งแกร่งขึ้นมีความคิดเห็นต่อส่วนรวมมากขึ้น ให้
ความช่วยเหลือสังคมส่วนรวมโดยยึดปัจจัยด้านจิตใจเป็นหลักซึ่งในปัจจุบันที่พบเห็นในชุมชนยังมี
ความเห็นแก่ตัว อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่มีประโยชน์ไม่ทำ มีการเกียจคร้าน ส่วนใหญ่แนวความคิดยัง
ต้องการรับมากกว่าการให้ ถ้าให้ก็หวังผลตอบแทน ซึ่งเป็นผลกระทบมาถึงคุณลักษณะไม่พึงประสงค์ของ
บุตร ธิดา ถูกหลอกลวงในชุมชนและส่งต่อมายังนักเรียนในโรงเรียน อีกปัจจัยหนึ่งชาวบ้านเตาป่าส่วนใหญ่มี

การศึกษาน้อย กรอบความคิดยังวกวนอยู่กับตนเองอยู่กับครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว รายได้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่าย มีปัญหาการหย่าร้างมาก ชุมชนมีความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล เรื่องการไปทำงานตัดอ้อยจะไปบอกให้เขาเลิกไปไม่ได้ มีการดำรงชีวิตแบบเมืองจะได้รับการปลูกฝังมาจากคนที่มิถูกไปทำงานกรุงเทพฯ และครอบครัวที่มีลูกเรียนต่อในระดับสูง แต่ก็มีส่วนน้อยส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงแนวความคิดมาจากการได้พบได้เจอมาด้วยตนเอง มองเห็นครอบครัวลูกหลานด้วยตนเอง เท่านั้นยังต้องใช้เวลาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดอีกหลายรุ่นของคน จากการสังเกตเด็กที่ได้พยายามแลกเปลี่ยนแนวความคิด ปรากฏว่าเด็กสะท้อนชีวิตครอบครัวของเด็กได้ออกมาได้อย่างชัดเจนมากรวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกในโรงเรียน

ผู้นำชุมชนยังเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติเท่านั้นยังไม่มีกระบวนการนำทางความคิดเพื่อวางแผนชุมชนวางแผนเศรษฐกิจเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนในชุมชน ในชุมชนยังมีการอิงหากันค่อนข้างสูงแต่ไม่กล้าแสดงความคิด ไม่กล้าแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน ปังจัยเหล่านี้ก็ส่งผลมายังตัวเด็กเพราะชีวิตครอบครัวของเด็กจะเป็นตัวกำหนดแนวความคิดเด็กหรือเรียกว่ามีอิทธิพลเหนือเด็กจึงส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ตัวใครตัวมัน ชอบทำลาย ไม่รักสมบัติส่วนรวม ส่งผลต่อผู้นำรุ่นใหม่ทีคนในชุมชนขาดความรับผิดชอบ ขาดความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ก็จะทำให้ผู้นำรุ่นใหม่ท้อแท้ขาดกำลังใจในการทำงาน สุดท้ายก็จะทำให้สังคมในชุมชนอ่อนแอลงอีกถ้าจะเปลี่ยนได้ก็ต้องใช้เวลาและการศึกษาเป็นเครื่องมือ

ประเด็นที่สองการบริหารงานในโรงเรียนเกี่ยวกับตัวครูหรือบุคลากรในโรงเรียนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่จะพัฒนาคนในสังคมให้ชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทางที่ดี ขึ้นจะเห็นว่าตัวครูจากอดีตจนถึงปัจจุบันจากการสอบถามคนในชุมชน โรงเรียนแห่งนี้ยังเป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญที่พึงใจ ความมั่นใจยังไม่ได้ตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงครูผู้สอน อาจมาจากปัจจัยผู้บริหารย้ายบ่อย ครูย้ายบ่อย เลขส่งผลต่อความมั่นใจของคนในชุมชน อีกปัจจัยหนึ่งโรงเรียนอยู่ติดกับเขตรอยต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ห่างไกล ทำให้บุคลากรทำตัวตามสบาย มีผู้บริหารที่ชาวบ้านกล่าวขานชมเชยถึงมากคือ นายสาธู จันทเดช ซึ่งเป็นผู้บริหารท่านหนึ่งที่ทำงานด้วยความทุ่มเทจนเป็นที่รักของคนในชุมชน ปัจจุบันครูในโรงเรียนยังมีวัฒนธรรมการทำงานเหมือนในอดีตหมายความว่า ผู้บริหารย้ายบ่อย ครูก็ย้ายบ่อย เลขขาดการสั่งสม สั่งสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ ปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ก็ยังเหมือนเดิมครูทำงานเหมือนถูกบังคับ อยู่สอนไปวัน ๆ พอให้หมดหน้าที่ ยังขาดความกระตือรือร้น ขาดการเอาใจใส่ ขาดระบบการจัดการที่ดี และยังขาดวิญญานของความเป็นครู การทุ่มเทเพื่อสั่งสอนลูกศิษย์ การเสียสละของครูยังเป็นแบบอย่างให้นักเรียนให้ชุมชนน้อยมาก ส่วนมากจะผลักดันปัญหาให้ระดับสูงบ้าง ผลักปัญหาให้กันและกันบ้าง ผลักปัญหาให้ชุมชนบ้าง จนทำให้โรงเรียนเป็นที่ให้เด็กมาเรียนเท่านั้น ครูยังยึดระบบการทำงานแบบสบายไม่ค่อยเอาจริงเอาจังกับการสอนจะมีก็ไม่กี่คนซึ่งก็ยังไม่เป็นระบบแต่ก็ส่งผลกระทบต่อองค์กรอยู่ซึ่งเด็กนักเรียนมีความคิดแต่ก็หาเหตุผลอธิบายไม่ได้ ดูจากการแสดงออกของนักเรียนที่มีปฏิกริยากับครู โดยการเชื้อฟัง

จากที่ผู้บริหารเคยเป็นครูสายผู้สอนมาก่อนจึงศึกษาวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้มาตลอดก็ปรากฏว่าวัฒนธรรมของครูที่นี้แตกต่างจากที่อื่นอย่างสิ้นเชิงไม่ว่าการทำงานตัวใครตัวมัน การทำงานไม่ประสานงานกัน ทำงานไปคนละทิศละทาง ขาดเป้าหมายหลัก แต่พูดถึงความเจริญในตัวเด็กในชุมชนครูก็ผลักดันปัญหาต่าง ๆ ของเด็กให้ผู้ปกครองให้ครอบครัวเด็ก ทำให้ยังไม่ลงมือ ลงใจ ปฏิบัติกันอย่างแท้จริง

ครูกับความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนยังไม่ให้ความไว้วางใจในตัวครูหรือยังไม่มั่นใจในตัวครูมากนักจากการเดินเข้าพบปะกับชุมชนครูยังเป็นผู้นำทางความคิด ผู้นำของการปฏิบัติ ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ชุมชนก็ยังไม่กล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นมากนักนอกจากสนทนากันจริง ๆ

ปัญหาตัวครูอีกประเด็นหนึ่งคือครูไม่ให้ความสำคัญต่อสถาบัน ต่ออาชีพของตนเอง ครูยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน แบ่งพรรคแบ่งพวก ทางกระทำการ ทางความคิด ซึ่งสวนทางกับแนวความคิดของผู้บริหารที่ได้สังเกต ได้พบปะ ได้พบเห็น ส่งผลต่อองค์กรทำให้องค์กรที่อยู่ด้วยกันไร้เสถียรภาพ คุณภาพขององค์กรไม่แข็งแกร่ง ขาดความสามัคคี ขาดความเห็นใจกัน ทำให้สุขภาพขององค์กรนี้เสื่อมโทรมลง ดังนั้นการปรับพฤติกรรมของครูเป็นสิ่งที่จำเป็นมากและควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมากที่สุดและเป็นจุดอันตรายที่สุดเพราะครูขาดเอกภาพในตนเองและองค์กรมาก

ประเด็นที่สามเกี่ยวกับตัวนักเรียน นักเรียนที่นี้ยังเป็นแบบสบาย ๆ ยังขาดวินัยในตัวเอง ขาดความรับผิดชอบไม่ว่าส่วนตัวหรือหมู่คณะยังทำงานไม่มีระบบระเบียบ ไม่มีจิตสำนึกที่ดีหรือเคยชินต่อการปฏิบัติ ส่งผลให้สภาพของ ชุมชน ครู นักเรียน มีความเป็นอยู่เท่า ๆ กัน ยังไม่มีวงจรไหนที่จะเป็นหัวจักรรถไฟ เพื่อปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้นได้ ผู้บริหารยังคาดหวังไม่ได้ ส่วนในด้านพฤติกรรมนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมส่อไปในทางที่ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ครู ยังไม่รู้จักการให้เกียรติ ให้ความเกรงใจผู้อื่น การพูดจาก้าวร้าว พูดคำหยาบ อาจจะมาจากสาเหตุพ่อแม่ไม่ได้อยู่กับลูกตลอด ผ่าลูกไว้กับ ยา ขา ยปู ตา หรือปล่อยให้อยู่ตามลำพังในช่วงผู้ปกครองไปตัดอ้อย นักเรียนมาโรงเรียนเพื่อให้ได้มาเท่านั้นยังไม่มีความหมายเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น สาเหตุมาจากเศรษฐกิจเป็นตัวควบคุมตัวรัฐบาลไม่มีการศึกษาภาคบังคับกับนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ต้องการศึกษาต่อ นักเรียนมีนิสัยชอบทำลายสมบัติส่วนรวม ไม่รักษาของส่วนรวมถ้าเป็นของตัวเองจะรักษาดีมาก ปึงจัยของนักเรียนในด้านบวกก็คือความรู้สึกเป็นคน ต้องการความเข้าใจ ความอบอุ่นจากผู้ใหญ่ และครูเป็นอย่างมาก ถ้าครูมีเมตตาต่อเด็กเด็กก็จะเข้าหา เข้าใกล้ กล้าปรึกษาปัญหา กล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อดีอีกประการหนึ่งคือเด็กเหล่านี้ชอบกีฬา ต้องการเล่น ต้องการฝึกมาก แต่ขาดครูที่เอาใจใส่เอาจริงเอาจังก็เป็นผลมาจากตัวครูเหมือนเดิม

จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนบ้านเดาป่า ทีมวิจัยสามารถสรุปปัจจัยของโรงเรียนที่มีเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเดาป่าได้ดังนี้

2.1 อาคารเรียนที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนบ้านเดาป่า มีอาคารเรียนแบบ ณ.เด็ย จำนวน 1 หลัง 6 ห้องเรียนสร้างเมื่อ พ.ศ. 2516 ลักษณะอาคารทรุดโทรม มีปลวกขึ้น ทำความเสียหายมาก แผ่น

กระดานมีช่องอยู่หลายชั้นเรียน มีสภาพไม่ดีเท่าที่ควร ได้จัดชั้นเรียน ป.1- ป.6 บนอาคารเรียน แบบ ณ.เตี้ย และจัดชั้นอนุบาล 1 และ 2 รวมกันที่อาคารเอนกประสงค์ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างอาคารเรียนใหม่เพราะนโยบายโรงเรียนขนาดเล็ก จะงดการให้งบประมาณในส่วนนี้ โดยเฉพาะชั้นอนุบาลได้เรียนในห้องเรียนที่ไม่ค่อยถูกสุขลักษณะ ห้องน้ำ ห้องส้วมอยู่ไกล บางทีเด็กก็ปัสสาวะลงข้างๆ อาคารเพราะไปห้องน้ำไม่ทัน อากาศร้อนอบอ้าว และเมื่อมีกิจกรรมอบรมจริยธรรมทุกวันศุกร์ ได้ใช้อาคารเอนกประสงค์เด็กอนุบาลก็ไม่ได้นอนตอนกลางวัน

2.2 ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ มีน้อยเกินไป ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษา ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตลอดชีวิต แต่สถานศึกษากลับขาดการสนับสนุนด้านห้องสมุด เช่น อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ และบรรณารักษ์ โดยเฉพาะบรรณารักษ์จะให้ครูสายผู้สอน ซึ่งมีอยู่น้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน มาทำหน้าที่บรรณารักษ์ ก็เป็นภาระหน้าที่ที่หนักเกินไป ถ้ามีบรรณารักษ์ มาทำหน้าที่โดยตรงจะทำให้การศึกษาดีขึ้นกว่าเดิม และเยาวชนที่อยู่ในชนบทห่างไกลได้ศึกษาค้นคว้าได้ทัดเทียมกับในเมือง และตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เด็กเป็นนักศึกษาค้นคว้าได้อย่างแท้จริง

2.3 ขาดแคลนบุคลากร บุคลากรในโรงเรียน บ้านเต่าบามีน้อยเกินไปไม่เพียงพอภาระหน้าที่ที่จะรับผิดชอบโดยการจัดการเรียนการสอน 8 ชั้นเรียน ครูสายผู้สอน 5 คน และบุคลากร 1 คน การจัดครูสอนประจำชั้นไม่เพียงพอชั้น อนุบาล 1 และอนุบาล 2 รวมกัน แต่เด็กมีพัฒนาการแตกต่างกันการสอนรวมกันทำให้เตรียมความพร้อมของเด็กไม่เต็มที่ ระดับชั้นประถมศึกษา ผู้บริหารได้รับผิดชอบสอนประจำชั้น ป.4 แต่ผู้บริหารมีภาระหน้าที่มากแม้จะพยายามจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ก็ต้องใช้เวลาไปกับภาระหน้าที่หลักที่รับผิดชอบโรงเรียนได้เรียกเงินบริจาคมาจ้างบุคลากรมาช่วยดูแลระดับอนุบาล 1 และ 2 เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน เป็นไปได้ดีขึ้น จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลควรย้อนมามองว่า การให้เงินประจำตำแหน่ง เหมาะสมหรือยัง น่าจะนำเงินส่วนนั้นมาจ้างบุคลากรที่จบปริญญาตรีที่ตกงานที่หางานทำไม่ได้ มาช่วยสอนในโรงเรียนที่ขาดแคลน จ้างมาทำหน้าที่ธุรการ การเงิน การพัสดุ จ้างมาทำงานในตำแหน่งครูบรรณารักษ์ ซึ่งค่าจ้างให้ค่าจ้างตามวุฒิน่าจะได้น้อยกว่ามากกว่า ให้เงินประจำตำแหน่งผู้บริหาร อาจารย์ 3 ซึ่งจะทำงานหนักเฉพาะเวลาทำผลงานพอได้แล้ว ก็สบายเป็นการใช้เงินภาษี ประชาชนที่ไม่คุ้มค่า คนๆ เดียวได้รับค่าตอบแทนสูง ๆ คงไม่มีมือทำงานหลากหลายหน้าที่ เป็นการช่วยเหลือบัณฑิตตกงานที่รัฐพยายามส่งเสริมให้เรียนสูงๆ แต่จบมาไม่มีงานทำ เพราะไม่มีอำนาจเสนอรัฐบาลให้เพิ่มเงินประจำตำแหน่ง ต่าง ๆ ผู้ด้อยโอกาสก็ยังเป็คงเป็นผู้ด้อยโอกาสแม้จะจบการศึกษาถึงขั้นบัณฑิต

2.4 งบประมาณ ในปัจจุบันการจัดการเรียนงบประมาณจากรัฐบาลใช้การบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลงานจัดสรรรายหัวละ 1,100 บาท ภาคเรียนที่ 1/2547 ยังไม่ได้โอนเงินมาให้บุคลากร ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบบริหารงบประมาณแบบ PBB ยังนำไปสู่การปฏิบัติจริงยังไม่ได้เต็มที่

2.5 ขาดการกำกับติดตามจากผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาจะเน้นงานนโยบายทำให้ครูไม่มีเวลาจัดการเรียนการสอนนักเรียนได้เต็มที่ การที่ครูสอนเด็กโดยเน้นองค์ความรู้ให้เด็กกับเด็ก รักและผูกพันเหมือนลูกของตน ปรารถนาให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เป็นคนดี มีความสามารถมักจะเป็นงานที่นามธรรม ผู้บริหารมองไม่เห็นความดี ความชอบ เหมือนครูที่ทำงานโดยเน้นงานนโยบายจะเห็นภาพได้ชัดเจนกว่า

2.6 บุคลากรมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน ตามที่หลักสูตร สถานศึกษา 2544

กำหนดให้ผู้เรียน ต้องเรียนทั้งหมด 8 สาระ และ 1 กิจกรรม พัฒนาผู้เรียนได้แก่ สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ศิลปะและดนตรีนาฏศิลป์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ขาดแคลน และไม่มีความสามารถเฉพาะทาง ที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ ครูศิลปะ และดนตรี นาฏศิลป์ ครูการงานและเทคโนโลยี ครูภาษาต่างประเทศ ครูพลศึกษา

2.7 ครูไม่สอน เพราะครูมีกิจกรรมอื่นๆ มาให้รับผิดชอบมากกว่า เช่น การ

ทำงานเอกสาร การทำงานธุรการ การทำงานนโยบายใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับกิจกรรมอื่นๆ หรือสั่งงานให้เด็กทำแล้วไม่มีเวลากำกับดูแล ตรวจงานให้เด็กให้ความสำคัญกับงานสอนน้อยกว่างานนโยบายเพราะการตั้งใจสอนนักเรียน และขลุกอยู่แต่ในห้องกับนักเรียน เป็นงานที่มองไม่เห็นเป็นงานที่เป็นนามธรรมแต่การทำงานนโยบายเป็นงานที่มองเป็นเป็นรูปธรรม

2.8 การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารมีหน้าที่ที่เป็นมิตรห่วงใยสารทุกข์สุกดิบ ผู้ได้บังคับบัญชา ด้วยความจริงใจ และใช้เวลา ให้ความสนใจ ต่อผู้ได้บังคับบัญชาด้วยการซักถามถึงงานที่รับผิดชอบ เป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาอะไรไหม มีอะไรให้ช่วยเหลือ ได้ช่วยออกความคิดเห็นต่าง ๆ เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานมากกว่า การที่ผู้บริหารให้การให้ความสำคัญ ความชอบมาเป็นเครื่องมือบริหารงาน ทำให้ แดกความสามัคคี ในหมู่คณะ มีการยุแหย่ ใส่ร้ายกัน ซึ่งทำให้ผู้ได้บังคับบัญชา เกิดความท้อถอยไม่มีกำลังใจ ในการทำงานคิดว่า ผู้บริหารหูเบาชอบคนสอพลอ ผู้ได้บังคับบัญชาบางคนก็ไม่อยากเสนอหน้า เพราะคิดว่าการอยู่ร่วมกันต้องเอื้อเฟื้อกัน มองเพื่อนร่วมงานโดยปราศจากอคติ ทั้งหมดทั้งมวลเกิดจากหน้าที่ที่เป็นมิตรของผู้บริหารมีผลต่อการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชา มากกว่าการใช้มาตรการบังคับการลงโทษ และให้รางวัลเพราะผู้ได้บังคับบัญชาก็เป็นผู้ใหญ่ต้องใช้จิตวิทยาผู้ใหญ่ซึ่งแตกต่างจากจิตวิทยาเด็กที่ต้องการความเข้าใจ ความเป็นมิตร และความจริงใจต่อกัน

2.9 หลักสูตร เป็นหลักสูตรที่ไร้ทิศทางครูได้สนไม่เข้าใจหลักสูตร ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ทำให้ครูทำการเรียนการสอนทั้งหมด 8 สาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนครูยังไม่เข้าใจหลักสูตร ต้องการให้ครูกิจทำเนื้อหาที่จะสอนขึ้นมาเองหลักสูตรให้มาเฉพาะผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ช่วงชั้น เป็นเรื่องยากลำบากสำหรับครูมากที่จะมาสร้างเนื้อหาในแต่ละเรื่องเอง จึงจะเป็นหลักสูตรที่ไร้ทิศทาง เพราะครูไม่มีความสามารถจะเปิดบทเรียนเอง กลัวไม่ครอบคลุมและไม่เคยทำจึงเป็นสิ่งที่ยุ่งยากมากได้อาศัยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ก็มีความหลากหลายมาก จับต้นชนปลายไม่ถูก

2.10 การวัดและประเมินผล นักเรียนได้รับการประเมินโดยครูผู้สอนเอง สอบเอง บางครั้งครูก็ไม่ได้สอนนักเรียนจริงจะใช้วิธีคิดว่า นักเรียนคนนั้น คนนี้จะได้คะแนนเท่าไร ก็เขียนให้เลย ทำให้ครูไม่สนใจการสอนนักเรียน ไม่มีคนอื่นมาตรวจสอบทำให้ครูสอนเด็กไม่ได้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ในส่วนนี้ กลุ่มโรงเรียนน่าจะมีส่วนช่วยเหลือในการตรวจสอบโดยในแต่ละภาคเรียนให้ครูแต่ละชั้นของแต่ละโรงเรียนมาเป็นกรรมการออกข้อสอบร่วมกันออกข้อสอบให้ครอบคลุม และแต่งตั้งกรรมการ สลับกันมาทำข้อสอบ และหลักสูตรสถานศึกษาก็ควรเป็นไปในทิศทางเดียวกันจะทำให้คุณภาพการศึกษา มีมากขึ้นกว่านี้ และระบบกลุ่มโรงเรียนในปัจจุบันมีการนิเทศและติดตามผลกันน้อยมาก มีการ ประสานงานกันเฉพาะการพิจารณาความคิดความชอบ การแข่งขันทักษะเป็นระดับกลุ่ม การช่วยเหลือกัน ในงานวิชาการ การนิเทศยังมีน้อยมากซึ่งแตกต่างกันจากสมัยก่อนระบบกลุ่มโรงเรียนจะเข้มแข็งมาก ครู ฝ่ายวิชาการและฝ่ายต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนจะออกนิเทศช่วย คูดูแล และแนะนำงานต่าง ๆ แต่มีเปลี่ยนแปลงเป็นเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มโรงเรียนก็จัดใหญ่เกินไป โรงเรียนต่างคนต่างอยู่เพราะถือว่าโรงเรียนตนเป็นนิติบุคคล คิดเอง ทำเอง ไม่เกี่ยวกับกลุ่ม

5.1.3 ปัจจัยด้านนักเรียน

ทีมวิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนร่วมกับครูประจำชั้นของแต่ละชั้น พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมใน 2 ส่วน ทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ดี โดยมีรายละเอียด แยกเป็นแต่ละชั้นเรียน ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

- 1) ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง
- 2) ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การไม่ทำความสะอาดห้องเรียน การไม่ทำการบ้าน
- 3) ชอบหยอกล้อเล่นกันในห้องเรียน ทำเสียงดัง
- 4) ก้าวร้าวชกต่อยกันในห้องเรียน ไม่รู้จักการขอโทษ และให้อภัยกัน
- 5) ไม่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน บางคนอ่านหนังสือไม่ออก บางคนขาดเรียนบ่อย
- 6) ทำงานมาส่งครูโดยการลอกจากเพื่อน ไม่มีทักษะการคิด
- 7) มีพฤติกรรมที่ต้องให้ครูดูแลโดยใกล้ชิด
- 8) พูดยาไม่ไพเราะ
- 9) ไม่มีทักษะในการทำงาน
- 10) ชอบคุยกันขณะครูสอน

พฤติกรรมที่ดี

- 1) กล้าแสดงออก

- 2) กระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น
- 3) ร่าเริงแจ่มใส

นักเรียนตัวอย่าง

- 1) เด็กหญิงอริยา พลคำ ชอบช่วยเหลืองานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 2) เด็กหญิงอินทรี อินทะสะ มารยาทเรียบร้อย
- 3) เด็กชายจรินทร์ แก้วดี กระตือรือร้นในการเรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

นางวิจิตรา พุทธิอุตม์ ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 สอนนักเรียนชั้นป.2 เป็นเวลา 1 ปีเศษ จากการที่ได้ทำการเรียนการสอน ได้พบข้อสังเกตเรื่อง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายอย่าง คือ

- 1) ไม่ทำความเคารพครูบาอาจารย์ นักเรียนบางส่วนไหว้ไม่เป็น
- 2) นักเรียนพูดจาไม่สุภาพ ใช้คำพูด “ อี , ญ , บัก , มึง ” เป็นต้น ชอบด่าพ่อล้อแม่กันทำเป็นเรื่องสนุกสนาน โดยไม่รู้สีกกลัวว่าจะบาป สังเกตว่า การพูดจาที่บ้านกับที่โรงเรียนไม่แตกต่างกัน โรงเรียนเองมีการจัดอบรมนักเรียน เรื่องการพูดจา และมีการลงโทษนักเรียนที่พูดจาไม่สุภาพ แต่นักเรียนก็ยังพูดเช่นเดิม โดยไม่อาย
- 3) นักเรียนขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่รู้จักแบ่งปัน หวงแหนสิ่งของ ของตนเองหรือที่เรียกว่า “ ขี้เหนียว ” แต่อยากได้ของคนอื่น
- 4) ไม่หวงแหนในทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม คือ ถ้าเป็นของส่วนรวมจะใช้โดยไม่รู้จักประหยัด และเก็บรักษา ทั้งข้าว้าง หรือบางคนก็จะเก็บไปเป็นสมบัติของตนเอง
- 5) ไม่รู้จักหน้าที่ตนเอง ขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ไม่รู้จักบทบาทของตนเองว่าควรทำอะไร มากน้อยเพียงใด ไม่รู้จักแบ่งเวลา ขาดความกระตือรือร้นในหน้าที่

พฤติกรรมที่ดี

- 1) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานศิลปะ และงานประดิษฐ์
- 2) รู้จักช่วยเหลือครู อาจารย์ ทำงานในห้องเรียน
- 3) แสดงความเห็นอกเห็นใจครู
- 4) รู้จักประหยัดและอดออม มีการออมทรัพย์กับครู

นักเรียนตัวอย่าง

- 1) เด็กหญิงกัญญิกา แรมแก้ว มีความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก
- 2) เด็กหญิงบุญฤตา อันเสนา มีมารยาทดี เรียบร้อย
- 3) เด็กหญิงพราว สมจิต มีความคิดสร้างสรรค์
- 4) เด็กชายวุฒิชัย มนตรี ทำงานสะอาดเรียบร้อย

5) เด็กชายณฤศณ บัวเสนา มีทักษะการคิดคำนวณ

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

- 1) โดดเรียน
- 2) คื้อและไม่ทำงาน
- 3) ทำงานช้า ไม่เป็นระเบียบ

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

- 1) โหม่ง่าย ไม่ยอมคน
- 2) เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เล่นคนเดียว
- 3) ชอบเถียง เล่นในห้อง

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

นางสาวจิรพรรณ เสนามาตย์ ครูประจำชั้น รายงานพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ดังนี้

- 1) พุดจาไม่สุภาพ
- 2) ขาดความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3) ไม่มีระเบียบ ทั้งขยะไม่เป็นที่

พฤติกรรมที่ดี

- 1) มีน้ำใจชอบช่วยเหลือครู
- 2) กล้าแสดงออก
- 3) ซื่อสัตย์ต่อตนเอง
- 4) มีมารยาทเรียบร้อย

6. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

- 1) ชอบพูดคุยกหยอกล้อในโรงเรียน
- 2) คำพ่อล้อแม่
- 3) ชอบพูดไร้สาระ
- 4) แบ่งก๊กแบ่งพวกทะเลาะวิวาทกัน
- 5) ไม่ตั้งใจเรียน

- 6) ทำงานซ้ำมันแต่ๆ
- 7) ไม่มีความรับผิดชอบ
- 8) ไม่มีระเบียบวินัย
- 9) ชอบของฟรี เห็นแก่ตัว

พฤติกรรมที่ดี

- 1) กล้าแสดงออก
- 2) ประหยัด ในส่วนของตนเอง
- 3) ไม่ขาดเรียน

นักเรียนตัวอย่าง

- 1) เด็กหญิงสรารัตน์ อันเสนา ตั้งใจเรียนหนังสือ มีความรับผิดชอบ
- 2) เด็กหญิงภาวิณี ผลพลเลิศ ตั้งใจเรียน พุดจาสุภาพ สุขุมเยือกเย็น
- 3) เด็กหญิงศศิธร ประจิด ตั้งใจเรียนช่วยเหลืองานส่วนรวมดี มีสัมมาคารวะ

สรุปปัจจัยด้านนักเรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างคนดีศรีเตาป่า

1. นักเรียนมีอัตราส่วนของการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้สูง จากการสำรวจข้อมูลการอ่านออกเสียงเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียน บ้านเตาป่าปีการศึกษา 2547 พบว่า มีนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 89 คน สามารถอ่านออกเขียนได้ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 61 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ถ้าเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีผลทำให้เด็กขาดความมั่นใจ ในตนเองไม่ชอบทำกิจกรรมต่างๆ ไม่สนใจการเรียน คือ และหยอกล้อเล่นกันกับเพื่อน ไม่สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ได้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันเน้นให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กก็จะทำไม่ได้ และถูกปล่อยปละละเลย นักเรียนบางคนจบ ป.6 ไปโดยอ่าน หนังสือไม่ออก เป็นผลมาจากการที่ผู้ปกครองนำเด็กอนุบาลไปทำงานตัดอ้อยด้วย ทำให้เด็กไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม และเด็กมี IQ ต่ำ ครูสอนแล้ว แต่เด็กก็ยังเขียนและอ่านไม่ได้แต่เด็กกลุ่มนี้จะพยายามมาโรงเรียนทุกวัน ไม่ค่อยขาดเรียน ผลการเรียนต่ำ แต่ครูก็จะไม่ให้เด็กเข้าชั้นเพราะเป็นนโยบายเด็กเข้าชั้นทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา เป็นดัชนีชี้วัดว่าครูไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครูกลัวกันมากว่าจะเป็นดาบสองคมมาลงโทษตนเองซึ่งการให้เด็กเข้าชั้นอาจเป็นการให้โอกาสเด็กได้พัฒนาตนเองใหม่อีกครั้งแต่ก็ติดขัดที่นโยบาย

2. นักเรียนไม่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีน้อยมากไม่มีภาวะผู้นำ ไม่รู้จักคิดเอง ทำเอง ต้องให้ครูบอกจ้ำจี้จ้ำไชเด็กจึงทำได้ ไม่รู้จักหน้าที่ แม้กระทั่งการเข้าแถวเคารพธงชาติ ครูต้องคอยบอกคอยเตือนและออกคำสั่งเด็กไม่สนใจที่จะทำหน้าที่ของตนเอง

3. นักเรียนไม่มีทักษะการทำงาน ไม่รู้จักวิธีทำงานขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ เพราะที่บ้านของนักเรียนไม่ได้มีงานที่มอบหมายให้เด็กทำเด็กมีหน้าที่เพียงกิน เล่น มาโรงเรียน

4. นักเรียนขาดการใฝ่รู้ เพราะนักเรียนอ่านไม่ออก และขาดห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ต้องวิชาการต่างๆ ไม่มีเช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการของภาษา เพราะขาดงบประมาณสนับสนุน

5. นักเรียนมีคุณภาพทางวิชาการไม่ทัดเทียมผู้อื่น เพราะขาดแคลนบุคลากร ครูไม่มีเวลาสอน ทำงานนอกรอบมาก ไม่มีครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาศิลปะดนตรี กีฬา การงานอาชีพเทคโนโลยีและครูภาษาต่างประเทศ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีน้อยมาก

6. นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ เมื่อมอบหมายงานให้ทำ นักเรียนไม่ค่อยมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายต้องให้ครูมาคอยกระตุ้นเตือนตลอดเวลา

7. นักเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนวินัยจากที่บ้าน ซึ่งผู้ปกครองไม่ได้ฝึกและที่โรงเรียนครูไม่ค่อยมีเวลา

8. นักเรียนใช้เงินฟุ่มเฟือย นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า ผู้ปกครองให้เงินมาโรงเรียนทุกคนจะซื้อขนมรับประทาน เช่น พวกลูกอม ทอฟฟี่ ไม่มีคุณค่าอาหาร ไม่รู้จักประหยัด และรู้คุณค่าของการหามาขายกว่าการใช้

9. พุดจาไม่สุภาพ เป็นผลมาจากการอบรมจากที่บ้านและที่โรงเรียนนั้น ไม่มีมาตรการเพียงพอ

10. ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน หวงแหน สิ่งของๆ ตน อยากได้ของคนอื่น ។

11. ไม่หวงแหนในทรัพย์สินสมบัติของส่วนร่วม ถ้าเป็นของส่วนรวม จะใช้โดยไม่รู้จักประหยัดและเก็บรักษาจะทิ้งขว้าง

12. ไม่มีนิสัยรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาดเสื้อผ้า ร่างกาย ยังไม่ดีเท่าที่ควร

13. ไม่มีระเบียบ ทั้งขยะไม่เป็นที่ ครอบครองและกำกับให้ทำความสะอาด เด็กจะทำเมื่อครูบอกและถ้าครูไม่บอกก็เลิกทำ

5.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนครอบครัว โรงเรียน และนักเรียนถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าทำให้ได้ข้อสรุปในแต่ละส่วนดังนี้

5.2.1 ปัจจัยที่เอื้อของชุมชน

1. มีกลุ่มอาชีพในชุมชน กลุ่มอาชีพในชุมชนดังนี้

1.1 กลุ่มเย็บผ้า ประธานกลุ่ม คือ นางทองใบ พุททังค์ ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยในการจัดตั้งกลุ่มมีการอบรมทอผ้า การรวมกลุ่มกันทำงาน การแบ่งปันผลประโยชน์ แต่ได้รับงานปีละครั้งจากมูลนิธิให้ตัดเย็บชุดนักเรียนให้เด็กในโครงการของมูลนิธิ

1.2 กลุ่มเลี้ยงหมู ประธานกลุ่ม คือ นายเจริญ อันสนา ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิ

ศุภนิมิตแห่งประเทศไทยโดยให้ทุนในการเลี้ยง 7,000 บาท ต่อหมู 3 ตัว เมื่อขายหมู มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย จะขอบริจาค คืน 3,000 บาท เพื่อเป็นทุนให้แก่สมาชิกคนอื่น ๆ ต่อไป

1.3 กลุ่มทอดผ้าฝ้าย ประธานกลุ่ม คือ นางทองใบ พุททพันธ์ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวลในการจัดหาฝ้ายมาให้สมาชิกทอ และจัดให้สมาชิกทำผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายและจัดให้มีฝ่ายการตลาด

1.4 กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ ประธานกลุ่ม คือ นายถนอม บุญเรือน ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ในการรวมกลุ่มกันในการผลิตปุ๋ยชีวภาพโดยรวมกลุ่มกับประชาชนบ้านการแอ่น ต. การแอ่น อ. พัทธภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม

1.5 กลุ่มชาวนาตำบลนาสีนวล รวมกลุ่มกันเพื่อซื้อปุ๋ยให้ได้ปุ๋ยราคาถูก

1.6 กลุ่มผู้ใช้น้ำ ประธานกลุ่ม คือ นายสุรพล บุญยัสสะ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางราชการในการขุดสระเพื่อทำการเกษตรแบบพอเพียง

1.7 กลุ่มตัดอ้อย เป็นกลุ่มที่สมาชิกในชุมชนจัดตั้งขึ้นเอง เพื่อรวมกลุ่มกันไปตัดอ้อยที่ต่างจังหวัด

1.8 กลุ่มปลูกแตงมันมี มีการจัดสรรการใช้การใช้น้ำจากคลองกำพี้มาใช้ประโยชน์ทางด้านการเกษตรแต่ประสบกับภาวะราคาผลผลิตตกต่ำจึงเลิกปลูกไป

1.9 กลุ่มทำขนม ประธานกลุ่ม คือ นางสมหมาย พุททพันธ์ ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากสำนักงานแรงงานและคุ้มครองสวัสดิการแรงงานจังหวัดมหาสารคาม

1.10 กลุ่มนวดแผนไทย ประธานกลุ่ม คือ นายทองคำ ไชยอินสุญ ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยในการไปฝึกอบรมการนวดแผนไทยและสนับสนุนเงินทุนในการจัดสร้างห้องอบสมุนไพรประจำหมู่บ้าน

2. ชุมชนมีความสามัคคีกันดี สมาชิกในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคีกันดีทำงานเป็นกลุ่มได้และมีศักยภาพในการพัฒนาแต่ต้องสร้างความเข้าใจในกับสมาชิกในชุมชนว่าทำแล้วจะได้อะไร

3. ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพในการทำงานกระตือรือร้นต่อการทำงานมีความสามารถสูงใจสมาชิกในชุมชนได้

4. ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันดี ชุมชนจะรักใคร่ช่วยเหลือกันแบ่งปันกันดีในแคววงญาติพี่น้องได้ปู ปลา ก็แบ่งปันกันกิน ใจบุญสุนทาน เห็นใจเพื่อนบ้านที่ตกทุกข์ได้ยาก การเกิด เจ็บป่วยตาย ก็ช่วยเหลือดูแลกันดี

5. ชุมชนมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ควรศึกษา จากการสำรวจภูมิปัญญาชาวบ้านบ้านเดาป่าพบภูมิปัญญาดังนี้

5.1 นายโม่้ง ชันโท เป็นปราชญ์ชาวบ้านมีความสามารถในการอ่านภาษาลาวน้อย

ได้ศึกษาวิชามูล กระจาย สนธิ นาม จากหลวงปู่โม่ ปัญฺโญโต เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทุกพิธีกรรม การดูฤกษ์ยามดีในการจัดพิธีมงคล แต่งแก้เสียเคราะห์

5.2 นายเชียง ไชยบัวแดง มีความสามารถในการทำเครื่องจักสานสามารถจักสานภาชนะจากไม้ไผ่ เช่น กระติบข้าว ตะกร้า กระด้ง พัด ไช

5.2 นายอ่อนตา อันเสนา มีความสามารถในการทำเครื่องจักสานสามารถจักสานภาชนะจากไม้ไผ่ เช่น กระติบข้าว ตะกร้า กระด้ง พัด ไช

5.4 นายหัต นุญปก มีความสามารถในการแสดงหนังตลุงอีสาน หรือหนังประโมทัยเคยเรียบเรียงการเล่นหนังตลุงและแสดงร่วมกับคณะ

5.5 นายนิยม พลจูลี มีความสามารถทางด้านโหราศาสตร์สามารถดูดวงจากลายมือและวันเดือนปีเกิดได้

5.6 นางหนู นุญปก มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.7 นางสงัด นุญเรียน มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.8 นางด้วง มาตมูล มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.9 นางหลอด ญาตินิยม มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.10 นางคำพองไชยอินสุญ มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.11 นางแหว สุวงษ์ มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.12 นางประยูร บุญยัสสะ มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.13 นางฉวี นาระษี มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

5.14 นางสาววาลย์ คุ่มสุวรรณ มีความสามารถในการสานแห สานสวิงได้

5.15 นายหิด อินนอก มีความสามารถในการสานแห สานสวิงได้

5.16 นางหา สิมะลี มีความสามารถในการทอเสื่อกก

5.17 นางภา นวลศรี มีความสามารถในการทอเสื่อกก

5.18 นางสุข อันเสนา มีความสามารถในการพุดผญาและสุภาษิตอีสาน

5.19 นางบุญรักษ์ บุญยัสสะ มีความสามารถในการทำขนมไทย

5.20 นางทองใบ แก้วลาด มีความสามารถในการทำอาหาร

5.21 นายถนอม บุญเรียน มีความสามารถในการดักของขาว

5.22 นางสาว บุญยัสสะ มีความสามารถในการเย็บชั้นหมากเบ็ง

5.23 นายภมรศักดิ์ แก้วลาด มีความสามารถในการเย็บชั้นหมากเบ็งและความสามารถในการฟ้อนรำ

5.25 นายวันชัย บุญยัสสะ มีความสามารถในงานช่างไม้

5.26 นายทองคำ ไชยอินสุญ มีความสามารถด้านการนวดแผนไทยและยาสมุนไพร

5.27 นางบุญเรือง สীগูลา มีความสามารถในการวางแผนไทย

5.28 นางน้อม บุญเรียน มีความสามารถด้านหมอลำ

5.29 นายอำคา ชาอินทร์ มีความสามารถด้านหมอลำ

6. ชุมชนมีประวัติความเป็นมายาวนานและน่าสนใจ ชุมชนมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานผ่านจุดเปลี่ยนของชุมชนคือการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น

7. ชุมชนมีโบราณสถานเก่าแก่ที่น่าสนใจมากมายนาน บ้านเตาป่ามีพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่ประชาชนได้ศรัทธาบูชา

8. ชุมชนบ้านเตาป่ามีประเพณีสืบทอดกันมายาวนาน มีประเพณีต่าง ๆ เกี่ยวกับการ เกิดการตายงานมงคลที่มีในวิถีชีวิต งานประเพณีเพื่อสืบทอดศาสนา และประเพณีรัฐพิธี

9. ชุมชนบ้านเตาป่าอยู่ในชนบทมีสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ชาวบ้านเตาป่ายังสามารถหาของกินในธรรมชาติได้ในบางฤดูกาล เช่นการหาเห็ด หาหอย หาปลา หากบ หาไข่มดแดง มาประกอบอาหารสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

5.2.2 ปัจจัยที่เอื้อของครอบครัว

1. พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนพยายามทำงานหาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวเต็มกำลังและความสามารถ
2. พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนมีความอดทนต่อการทำงานหนักและไม่ย่อท้อต่อการทำงาน
3. พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนมีความรักและปรารถนาดีต่อลูกของตนเองพยายามทำทุกอย่างขอให้ลูกมีอยู่มีกิน มีหน้ามีตาทัดเทียมกับเพื่อนบ้าน
4. พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนพยายามส่งให้ลูกได้เรียนต่อเท่าที่ตนเองจะส่งลูกเรียนได้
5. พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนพยายามสั่งสอนลูกของตนในสิ่งที่ดี

5.2.3 ปัจจัยที่เอื้อของครู

1. ครูให้ความช่วยเหลือชุมชนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น งานศพ งานแต่งงาน บุญกฐิน งานทอดเทียนพรรษา งานผ้าป่าสามัคคี ช่วยเป็นพิธีกรในงานต่าง ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ความรู้แก่ชุมชนเป็นต้น
2. รักนักเรียนเหมือนลูกเหมือนหลานมีความปรารถนาดีต่อนักเรียนอยากให้นักเรียนเรียนเก่งเป็นเด็กดีช่วยเหลือตนเองได้
3. ปฏิบัติงานตามหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา
4. ช่วยเหลือนักเรียนเช่นการจัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน
5. จัดหางบประมาณจากภายนอกมาช่วยเหลือ เช่น การจัดหาผ้าป่าเพื่อการศึกษา

5.2.4 ปัจจัยที่เอื้อของนักเรียน

1. นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาปูนมีนิสัยกล้าแสดงออก
2. นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้
3. นักเรียนมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง
4. นักเรียนมีความซื่อสัตย์เมื่อเก็บของได้จะนำมาแจ้งครูเพื่อหาเจ้าของ

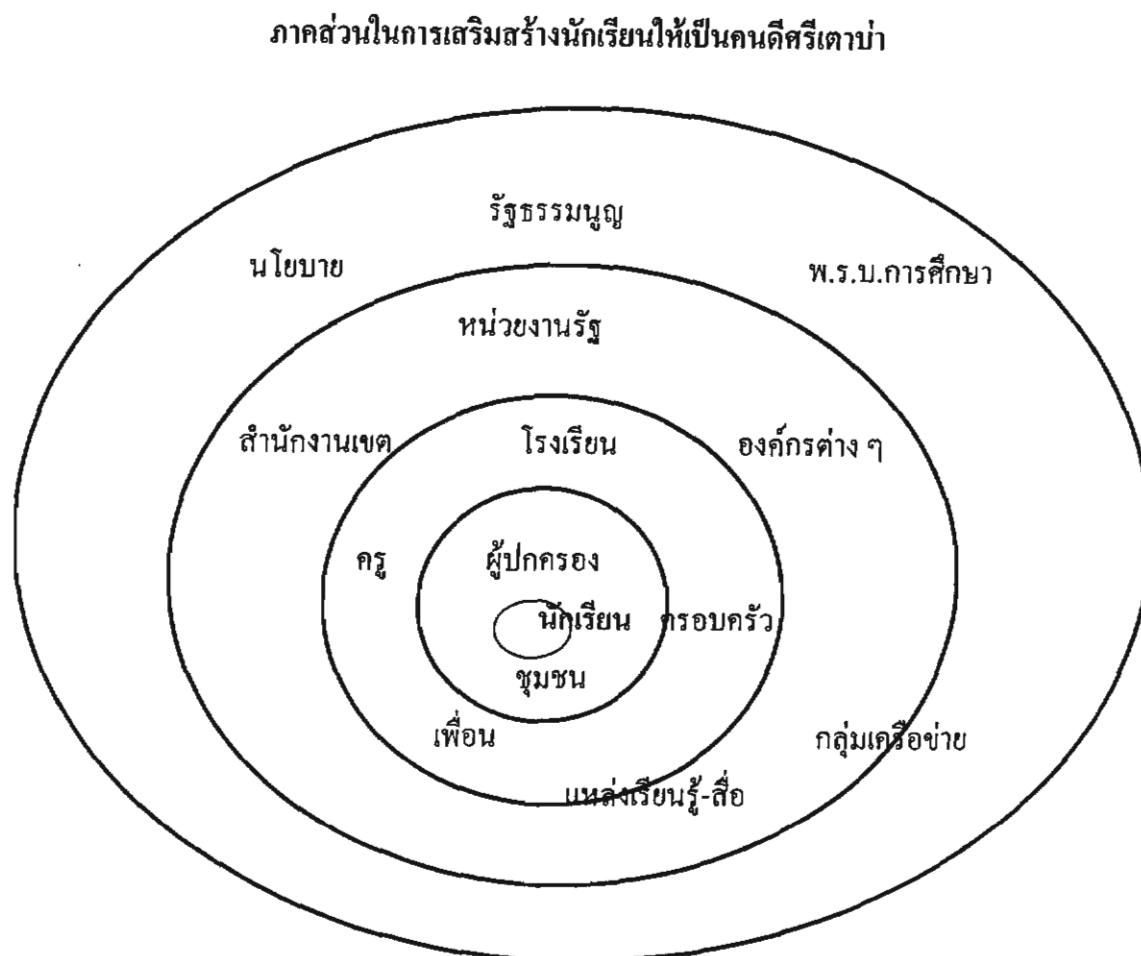
บทที่ 6

แนวทางการสร้างคนดีศรีเตาป่า

6.1 แนวทางในการสร้างคนดีศรีเตาป่า

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่มีวิจัยร่วมกับครู ชุมชน และนักเรียน ได้แนวคิดหลักในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าว่า นักเรียนเป็นเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวสิ่งที่จะทำให้เด็กเป็นคนดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม คือ ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ที่จะเป็นเบ้าหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือไม่ดีได้ และนโยบายของรัฐเป็นตัวขับเคลื่อนของระบบใหญ่ทั้งระบบ ซึ่งเปรียบได้กับน้ำมันหล่อลื่น ถ้าหากนโยบายมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและเปรียบเสมือนสนิม ด้านนโยบายไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทีมวิจัยได้วิเคราะห์แนวทางการสร้างคนดีศรีเตาป่า โดยพื้นฐานและแนวคิดว่านักเรียนจะดีได้นั้นชุมชนต้องเข้มแข็ง โรงเรียนต้องเข้มแข็งจึงมีค้นหาแนวทางในการสร้างคนดีศรีเตาป่าได้ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ ต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน โดยการจัดเวทีชุมชนเพื่อเสนอผลการศึกษาวิจัยแก่ชุมชนและร่วมกันสร้างทางเลือกในการทำให้นุเคราะห์หลานของตนเป็นคนดี และสร้างข้อตกลงร่วมกัน ปฏิบัติการและตรวจสอบกันในชุมชน ประการที่สอง คือ ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน เช่น การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การผลิตเพื่อบริโภคในชุมชน ฟื้นฟูการหาอยู่หากินในธรรมชาติ การออกกำลังกายในครัวเรือน การลดละเลิกอบายมุข การร่วมกันค้นหาวิธีสอนลูกสอนหลานที่เหมาะสม การร่วมกันดูแลลูกหลานของตนทั้งชุมชน ประการที่สาม คือ การปรับการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมของครู โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันกำหนดความคาดหวังของชุมชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนปรับเปลี่ยนการบริหารงานและพฤติกรรมการทำงาน ชุมชนประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครูโดยใช้เวทีชุมชน และชุมชนจัดตัวแทนมาเยี่ยมโรงเรียนสม่ำเสมอ ประการที่สี่ คือ การปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นที่มีในชุมชนนำองค์ความรู้มาจัดทำเป็นหลักสูตร จัดทำแผนการสอน ทดลองจัดการเรียนการสอน ประเมินผลและปรับปรุง ทั้งนี้โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

6.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างคนดีศรีเตาป่า

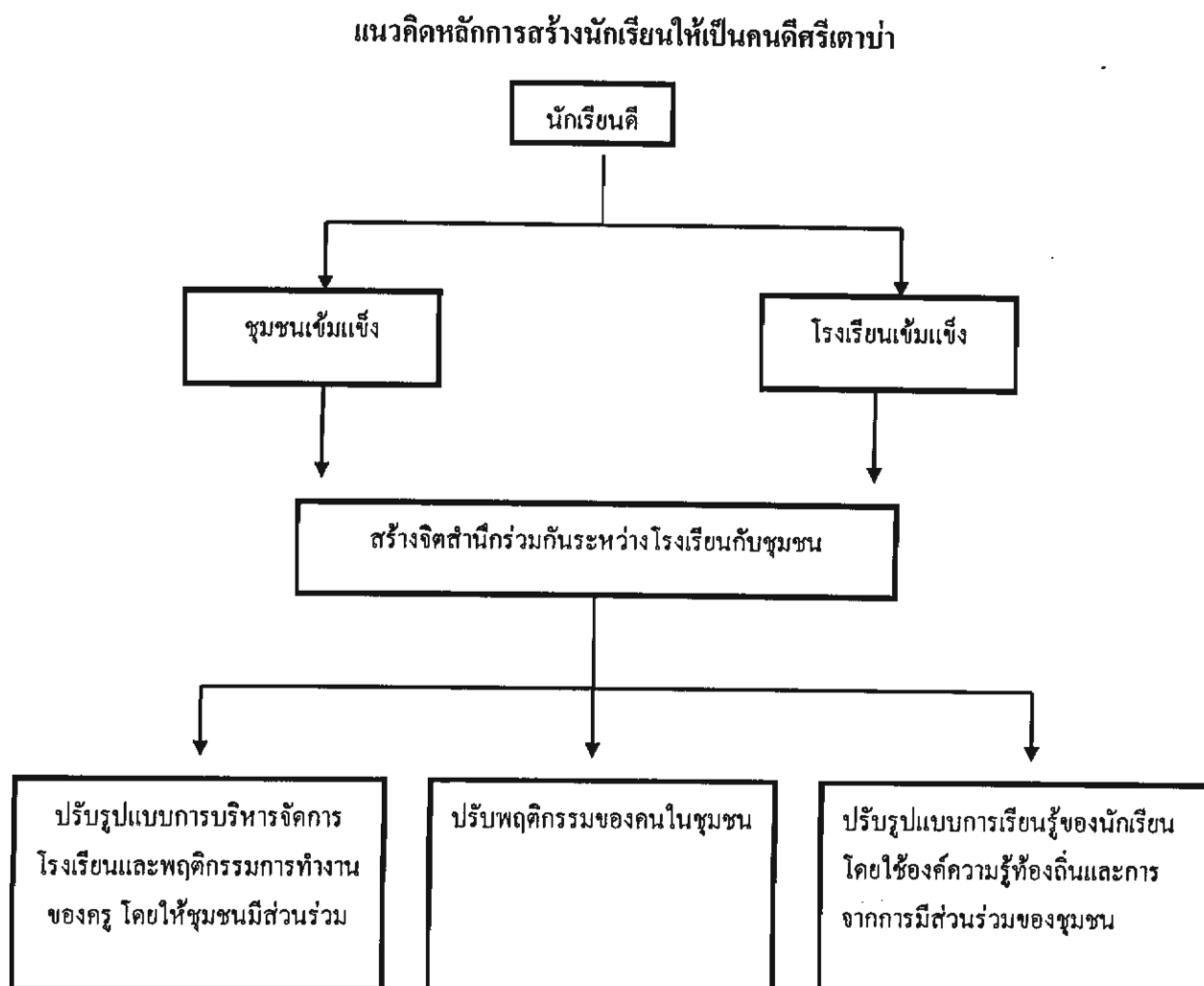
แผนภาพที่ 8 แสดงภาคส่วนในการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากแผนภาพ แสดงภาคส่วนในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า นักเรียนเปรียบเสมือนดินเหนียว ที่เกิดมาพร้อมกับลักษณะที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมและถูกหล่อหลอม จากสิ่งแวดล้อมส่วนที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดนั่นคือ ครอบครัว พ่อ แม่ พี่ น้อง ญาติ คนใกล้ชิด ที่เป็นแบบอย่างให้กับเด็ก ทั้งด้านการดำรงชีวิต ความคิด ความเชื่อ บรรทัดฐานต่างๆ ในชีวิต ชุมชนที่อยู่โดยรอบเป็นแบบอย่างของการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้โรงเรียน ครู เพื่อนร่วมชั้น ก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่มีหน้าที่โดยตรง ในการทำให้ประสบการณ์ของนักเรียนกว้างขวางขึ้นและโรงเรียนเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีสติปัญญาแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เพื่อนก็เป็นสังคมที่เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำให้เด็กรู้จักการออมชอมและปรับตัวเข้าหากัน และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ ก็มีอิทธิพลต่อเด็กมากเช่นกัน ทำให้เด็กเอาแบบอย่างสื่อเช่นหนังสือการ์ตูนที่มีเนื้อหาล่อแหลมต่อความเชื่อเรื่องเพศการอยู่ก่อนแต่งงาน หรือลามกที่ทำให้เด็กอยากทดลองเป็นต้น นอกจากนี้สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษา กลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ หน่วยงานของรัฐก็มีบทบาทต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีในรูปแบบของหน่วยงานบังคับบัญชาของสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย ในการจัดการศึกษา ซึ่งบางนโยบายก็มีผลในด้านบวก บางนโยบายก็มีผลในด้านลบ เช่นนโยบายแข่งขันความเป็นเลิศซึ่งมีผลในด้านบวกในแง่ของการได้พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพให้สูงขึ้นมีเวทีสำหรับแข่งขันความเป็นเลิศแต่ในแง่ลบหนึ่งนักเรียนที่เก่งได้รับการพัฒนาส่งเสริมแต่เด็กที่มีความสามารถปานกลางถึงเด็กที่เรียนอ่อนไม่ได้รับการพัฒนาเพราะครูไม่มีเวลาทุ่มเทต้องทำงานตามนโยบายซึ่งมาผลต่อโบนัสประจำปีของข้าราชการ โรงเรียนใดไม่มีผลงานชนะเลิศระดับเขตจะพิจารณาให้เงิน โบนัสน้อยซึ่งผลงานวัดกันที่การแข่งขันซึ่งเนื้องานจริง ๆ ควรที่จะรวมถึงการพัฒนาเด็กอื่น ๆ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ด้วยซึ่งโรงเรียนขนาดที่มีเด็กมาจากครอบครัวที่ยากจน อยู่ห่างไกล ความเจริญ โรงเรียนมีบุคลากรน้อย จะแข่งขันชนะโรงเรียนที่มีความพร้อม เด็กที่มีความพร้อมก็คงเป็นไปได้ยาก แต่โรงเรียนก็พยายามพัฒนานักเรียนตามศักยภาพที่มีอยู่ท่ามกลางความขาดแคลนนั่น องค์การบริหารส่วนตำบลก็มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการศึกษามายังโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปกครองของตน เช่น การจัดเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริม(นม) เงินทุนการศึกษา เงินสนับสนุน การกีฬา การพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเกณฑ์ก่อนที่จะส่งต่อให้โรงเรียน โดยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ซึ่งเป็นหน้าที่การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง แต่การพัฒนาการศึกษายังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ศูนย์พัฒนาเด็กยังขาดอาคารสถานที่ ซึ่งที่มีอยู่เป็นแค่อาคารชั่วคราว ฝนตกหลังคาก็รั่วอากาศร้อนอบอ้าว ใช้สถานที่บริเวณวัด รับเด็กอายุ 2 – 4 ปีมาดูแล ผู้ดูแลเด็กสองคน แต่ให้อัตราร้าง 1 อัตราต่อศูนย์เดือนละ 4,200 บาท แบ่งกัน ได้คนละ 2,100 บาท ซึ่งทำงานได้รับเงินเดือนไม่ถึง อัตราร้างแรงงานขั้นต่ำการดูแลเด็กเล็กจำเป็นต้องใช้ผู้ดูแลอย่างน้อย 2 คน จึงจะทั่วถึง ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ก็เป็นคนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเท่าที่ควร การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่จะเน้นการจัดสาธารณูปโภคเช่น ถนนคอนกรีต บุคคลอง บุคสระ เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายของรัฐบาล รัฐธรรมนูญ พ.ร.บ.การศึกษา ก็เป็นกรอบใหญ่ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่อการจัดการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเดาป่าทั้งสิ้น

จากภาคส่วนดังกล่าวที่มิวิจัยไม่สามารถกำหนดส่วนอื่นได้ ขณะนี้เราได้ศึกษาเฉพาะ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียนที่สามารถดึงให้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเดาป่าได้และได้วิเคราะห์แนวทางร่วมกันดังแผนภูมิต่อไปนี้

6.3 แนวคิดในการสร้างคนดีศรีเตาป่า

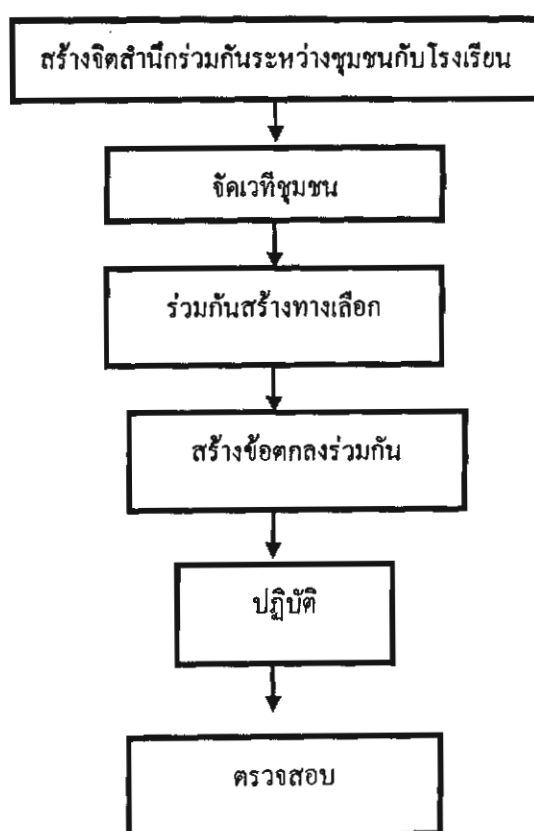
แผนภาพที่ 9 แสดงแนวคิดหลักการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากแนวคิดหลักในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าได้นั้น ชุมชนต้องเข้มแข็ง โรงเรียนต้องเข้มแข็ง ชุมชนที่เข้มแข็ง คือ ชุมชนที่มีสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียง พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนมีงานทำในท้องถิ่นของตนไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีว่สุมอบายมุข ไม่เสพยาเสพติดสิ่งมีนเมา มีเวลาดูแลเด็กให้ความรักความอบอุ่นและอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตน เป็นแบบอย่างที่ดี เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนโรงเรียนที่เข้มแข็งคือโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการภายในที่ดี มีการทำงานกันอย่างเป็นระบบ เน้นความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ มีการทำงานเป็นทีม เน้นผลที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นผลผลิตสำคัญของโรงเรียน นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ บุคลากรได้รับการพัฒนาสม่ำเสมอ มีจิตสำนึกต่อหน้าที่และอุทิศตนเพื่องาน นักเรียนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่น มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

6.4 แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

จากแนวคิดหลักดังกล่าว เราจะหลอมรวมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้โดยการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าได้โดยจัดเวทีชุมชนเสนอผลการวิจัยของทีมวิจัย ร่วมกันสร้างทางเลือกนำไปสู่การปรับพฤติกรรมของคนในชุมชน การปรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม และปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งมีแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าดังนี้

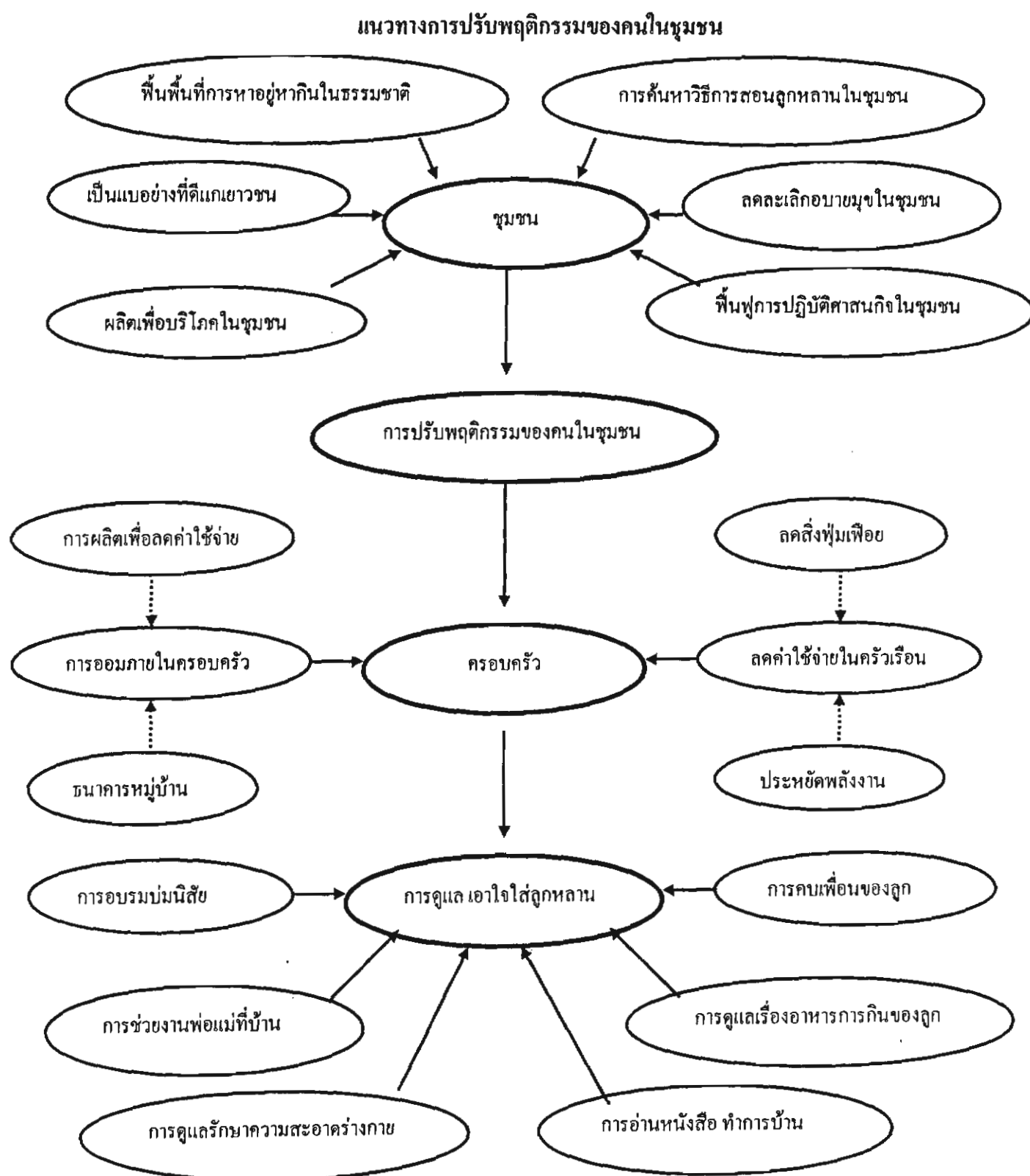
การสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน

แผนภาพที่ 10 แสดงการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนจากแนวคิดการพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดีได้ชุมชนต้องเข้มแข็ง โรงเรียนต้องเข้มแข็งจึงจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะทำให้เด็ก ได้รับการพัฒนาให้ เป็นคนดีศรีเตาป่าโดยการจัดเวทีชุมชนเพื่อสร้างทางเลือก หาข้อตกลงร่วมกัน แล้วนำไปสู่การร่วมกันปฏิบัติและตรวจสอบร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

6.5 แนวทางการปรับพฤติกรรมของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การสร้างคนดีศรีตำบล

แผนภาพที่ 11 แสดงแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการปรับพฤติกรรมของคนในชุมชน โดยใช้เวทีชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนแยกเป็นสองส่วน คือ ครอบคลุมกับชุมชน ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรมในครอบครัว

1.1 การเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของตนเองในเรื่องต่อไปนี้

- การอบรมบ่มนิสัยโดยพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีของลูกสอนลูกให้รู้จักถูกผิดชั่วดี การทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว ภิรียมารยาทที่เหมาะสม
- การช่วยงานพ่อแม่ที่บ้าน การมอบหมายงานให้ลูกช่วยแบ่งเบาภาระที่บ้านจะเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักการทำงานมีระเบียบวินัยมีความอดทนซึ่งเด็กได้ฝึกฝนฝีมือเป็นวิชาชีพที่จะใช้เลี้ยงตัวเมื่อโตขึ้นด้วยเช่นการให้ลูกช่วยเลี้ยงวัว ควาย การถอนกล้า การดำนา การเกี่ยวข้าว การทำกับข้าว การหากินในธรรมชาติ การปลูกผัก การทอผ้า การจักสาน เป็นต้น
- การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย เด็กมีการดูแลรักษาความสะอาดร่างกายยังไม่มีดีเท่าที่ควรเนื่องจากสิ่งแวดล้อมเด็กเล่นและคลุกคลีกับดินกับหญ้าแต่พ่อแม่ก็ต้องสอนให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาดร่างกายของตนเช่น การอาบน้ำสระผม การแปรงฟัน การซักเสื้อผ้า การล้างมือล้างเท้าให้สะอาด การเก็บกวาดทำความสะอาดที่นอน การทำบ้านเรือนของตน การกำจัดขยะในครัวเรือน เป็นต้น
- การอ่านหนังสือทำการบ้านที่บ้าน การอ่านหนังสือที่บ้านเป็นสิ่งที่สำคัญเด็กจะได้รับ การดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ เด็กจะมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้กำลังใจเด็กโดยการชมและสร้างแรงจูงใจให้เด็กมีความกระตือรือร้นต่อการอ่าน และการทำการบ้านของเด็กพ่อแม่ไม่ควรทำการบ้านให้เด็กต้องพยายามให้เด็กทำเอง และช่วยสอนในส่วนที่เด็กทำไม่ได้
- การดูแลเรื่องอาหารการกินของลูก ในเรื่องการจัดหาอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ มีสารอาหารครบ 5 หมู่ การได้รับประทานอาหารครบทั้งสามมื้อ มีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า พ่อแม่ให้เงินไปโรงเรียนเด็กจะนำเงินไปซื้อขนมรับประทานส่วนใหญ่จะเป็นขนมขบเคี้ยวไม่มีคุณค่าทางโภชนาการเลยโดยเฉพาะในช่วงที่พ่อแม่พพาไปตัดอ้อยที่ต่างจังหวัดเด็กบางคนอยู่บ้านตามลำพังอาหารการกินได้รับไม่ครบ 3 มื้อ หรือซื้ออาหารไม่มีประโยชน์เป็นต้น
- การคบเพื่อนของลูก พ่อแม่ต้องดูแลการคบเพื่อนของลูกเพราะเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมากโดยเฉพาะเด็กเริ่มเป็นวัยรุ่นเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากพ่อแม่ควรสอดส่องดูแลให้ลูกพาเพื่อนมารู้จักพ่อแม่และดูแลให้อยู่ในสายตา

1.2 การออกกำลังกายในครอบครัวยังมีรายละเอียด ดังนี้

- การจัดทำธนาคารหมู่บ้าน หมู่บ้านเตาป่ามีกองทุนเงินล้าน กองทุนหมู่บ้านอ.พ.ป. กองทุนพัฒนาอาชีพให้ประชาชนกู้ยืมภายในหมู่บ้านมีการออมแต่เป็นการออมหุ้น ไม่มีการออมในครัวเรือนและมีการฝากสมาธิออมประชาชนมีรายได้จากการไปทำงานต่างถิ่นมากแต่ก็มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเช่นกันต้องมีการจัดทำธนาคารหมู่บ้านให้เต็มรูปแบบ
- การผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน จากคำสอนของพ่อคือนายบุญ ศรีสมศักดิ์ ว่า ลูกเอ๋ย ถ้าอยากมีให้เปิดทางออกเงินเพื่อเงินสิ่ง ข้า ใคร่ปลูกไว้ข้างรั้วอย่าได้ไปซื้อ เขาของเล็ก ๆ น้อย ๆ พอทำได้ก็ทำกินเองอย่าซื้อเก๊จ พริกป่น ข้าวคั่ว ก็ทำเอง ดังนั้น การออมในครัวเรือนก็หมายถึงการผลิตเพื่อการบริโภคด้วย

1.3 การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมีรายละเอียด ดังนี้

- การลดสิ่งฟุ่มเฟือย สิ่งฟุ่มเฟือยคือสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่สำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่นการดื่มสุรา การดูหนัง การดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง การดื่มกาแฟ ยาแก้ปวด โดยเฉพาะการดื่มสุราชาวบ้านเตาป่าหัวหน้าครอบครัวติดสุรามักเห็นได้จากเมื่อกลับจากทำงานต่างถิ่นจะมีการเลี้ยงสุรากันทั้งหมู่บ้าน ส่งผลต่อครอบครัวมากทำให้สิ้นเปลือง และเป็นต้นเหตุของปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาความแตกแยกของครอบครัว ปัญหาหนี้สิน ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น ปัญหาขาดแบบอย่างที่ดีในชุมชนทำให้เด็กเกิดความคิดเอาอย่าง นอกจากนี้ยังมีสิ่งฟุ่มเฟือยพวกเครื่องใช้ไฟฟ้าโดยจะมีรถมาเช่าขายของใช้เงินเชื่อเอาไว้ใช้ไปจ่ายเงินปีหน้าชาวบ้านเตาป่า นิยมซื้อกันมากโดยเฉพาะเครื่องเล่นซีดีจะมีกันแทบทุกบ้านเอาไว้ร้องคาราโอเกะบ้าง เช้าหนึ่งมาดูบ้าง บางครั้งเด็กก็แอบเอาซีดีลามกมาดูกัน นอกจากนี้ของใช้พวกนี้ต้องซื้อในราคาแพงกว่าท้องตลาดอีกด้วย
- การประหยัดพลังงานในครัวเรือน เช่นพลังงานไฟฟ้าควรปิดทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน ประหยัดการใช้น้ำ ประหยัดน้ำมันรถโดยเฉพาะรถจักรยานยนต์ควรใช้เมื่อจำเป็น

2. การปรับพฤติกรรมของคนในชุมชน

2.1 การผลิตเพื่อบริโภคในชุมชน ในชุมชนมีข้อตกลงร่วมกันในการผลิตสินค้ามาขายในชุมชน โดยมีตลาดนัดชุมชนให้สมาชิกผลิตมาขายในชุมชน สมาชิกในชุมชนช่วยกันบริโภคสิ่งที่ผลิตได้ในชุมชนให้เงินหมุนเวียนอยู่ภายในชุมชน

2.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน การสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน มีการตรวจสอบซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

2.3 การฟื้นฟูการหาอยู่หากินในชุมชนได้แก่ การหาปลาจากห้วยลำเตา คลองกำกั คลองหนองม่วง การใส่เบ็ดกบ เบ็ดปลา การหาเก็บเห็ดในโคก การหาเห็บ หากบ การช้อนกุ้ง การขุดปู การขั้ว

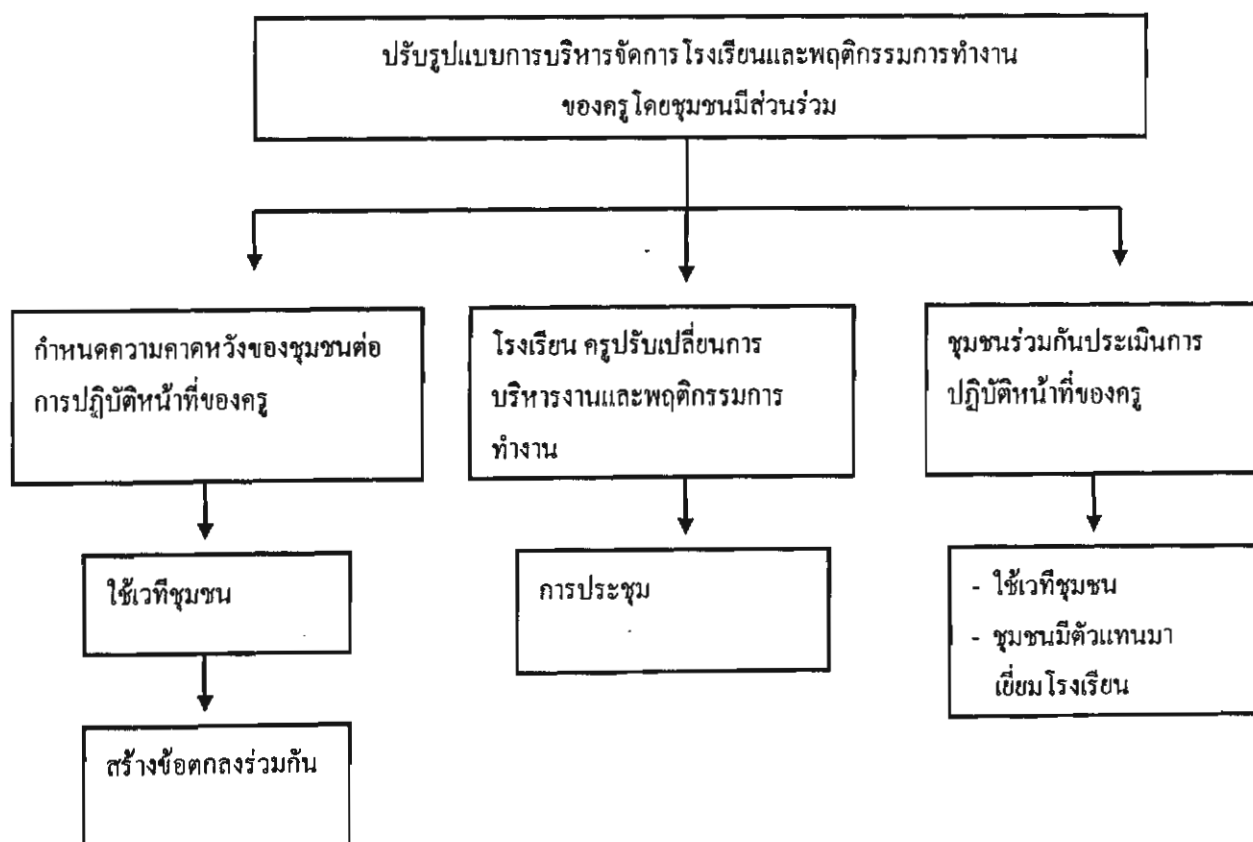
หอย งมหอย การดำพรึกปั่น การทำข้าวต้ม การหาหูกดี เมงจี่นูน การเหยไข่มดแดง การล่อหลุมปลา การหาปลาซ่อน การเอาเยาะ การหาถึงกำ การหว่านแห การช้อนลูกออก การลุ่มปลา การใส่ไขกุ้ง การใส่ไขปลา การใช้ตาข่ายดักปลา การได้ปลา การตกเบ็ด การแทงเอียน

2.4 การค้นหาวิธีสอนลูกสอนหลานในชุมชน โดยใช้เวทีชุมชนร่วมกันเสนอทางเลือก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปสู่การช่วยกันดูแลเยาวชนร่วมกันในชุมชน

2.5 การกลั่นเลือกอบาขมุขในชุมชน อบาขมุขในชุมชนได้แก่ การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ เป็นต้น โดยใช้เวทีชุมชนในการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ร่วมกันปฏิบัติ และประเมินผลเป็นระยะ

2.6 การฟื้นฟูการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันในชุมชน ในชุมชนมีกลุ่มอุบาสิกจำนวน 20 คน ร่วมกันรักษาศีลทุกวันธรรมสวนะในช่วงเช้าพรรษาจึงให้นักเรียน ครู-ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันรักษาศีลแปด ทุกวันพระ

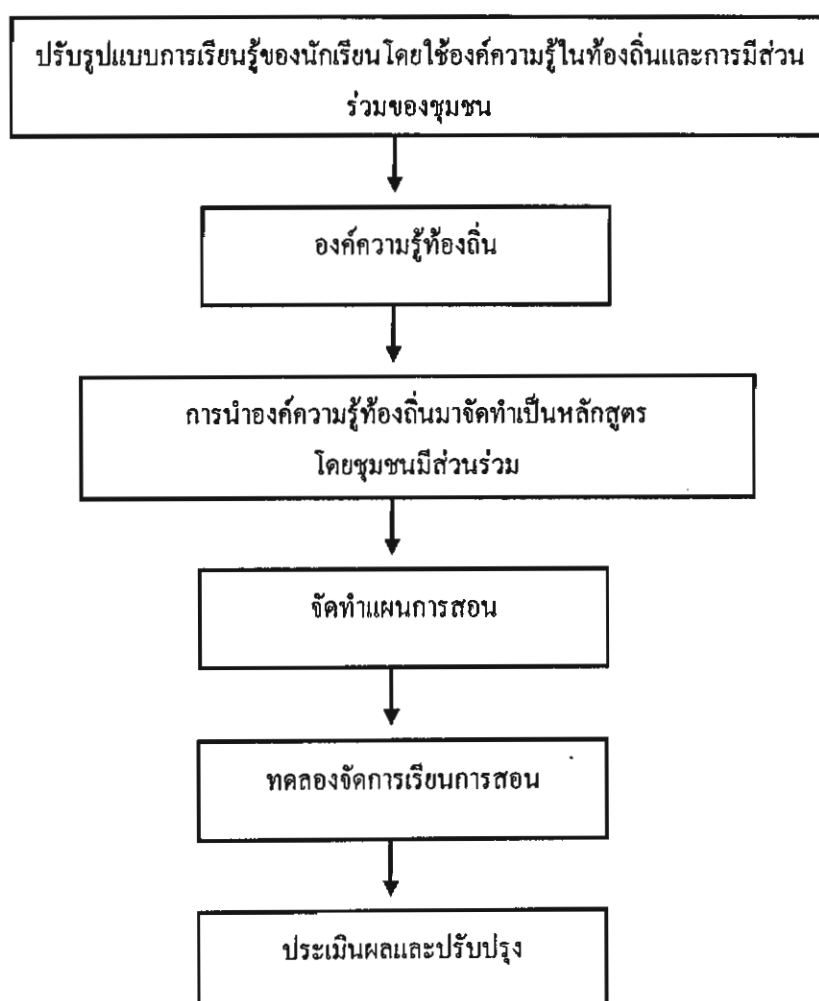
6.6 แนวทางการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม

แผนภาพที่ 12 แสดงการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรม
การทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครู โดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยจัดเวทีชุมชนกำหนดความคาดหวังของชุมชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครูปรับเปลี่ยนการบริหารงานและพฤติกรรมการทำงาน ของครู โดยใช้การประชุมวางแผนร่วมกันของคณะครู ชุมชนร่วมกันประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยใช้ เวทีชุมชนและชุมชนมีตัวแทนมาเยี่ยมโรงเรียนเดือนละครั้งมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

6.7 แนวทางการปรับปรุงแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน

แผนภาพที่ 13 การปรับปรุงแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการปรับปรุงแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกันค้นหาความรู้ท้องถิ่นและร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

นำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาบันทึก จัดทำเป็นหลักสูตร จัดทำแผนการสอน ทดลองจัดการเรียนการสอน ประเมินผลและปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ควรศึกษาดังนี้

1. การผลิตเพื่อการบริโภคในชุมชน ได้แก่

- งานถักทอ อาทิ การทอผ้าฝ้าย ทอผ้าไหม การทอเสื่อกก เป็นต้น
- งานช่างไม้ อาทิ การทำเตียง ทำเครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นต้น
- งานจักสาน อาทิ การสานกระติบ กระดัง กระจ่อ ช้องไซ หวด มวย เป็นต้น
- งานเย็บปักถักร้อย อาทิ การเย็บชั้นหมากเบ็ง (พานบายศรี) การเย็บผ้า เย็บที่นอน ชุดนักเรียน
- การทำอาหารพื้นบ้าน อาทิ อ่อมปลา ดัมส้มปลาใส่ไข่มดแดง ส้มปลา ปลาน้อย

แกงหน่อไม้ใส่ใบยอ นาง คัมส้มเห็ดใส่ใบมะขามอ่อน ปั่นเห็ด ปั่นกบ ปั่นกุ้ง หมกปลา หมกเห็ด อั่วกบ อ่อมเหียน ลาบวัว คัมวัว ส้มวัว เป็นต้น

- การทำขนมไทย อาทิ ลอดช่อง ข้าวปาด ขนมนางเล็ด ข้าวคัมมัด ข้าวคัมผัด ขนมหมก

การทำขนมจีนสูตรโบราณ เป็นต้น

- การเกษตรและการปลูกพืช อาทิ การปลูกพืชผัก การปลูกพืชผักสวนครัว การปลูกเตงมัมมี การปลูกถั่วฝักยาว การทำนา การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การปลูกและตัดอ้อย เป็นต้น

- การปศุสัตว์ อาทิ การเลี้ยงโค เลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงปลาในนาข้าว เป็นต้น
- การพึ่งตนเองด้านการผลิต อาทิ การผลิตปุ๋ยใช้ในชุมชน ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยคอก เป็นต้น

2. ด้านการหาอยู่หากินจากธรรมชาติ ได้แก่

- การจับสัตว์น้ำ อาทิ การหาปลาจากห้วยลำเตา คลองกำกั คลองหนองม่วง โดยวิธีการ การใส่ เบ็ดปลา การช้อนกุ้ง การล่อหลุมปลา การหาปลาช่อน การเอาเยาะ การทอดแห การล้อมปลา การใส่ไซกุ้ง การใส่ไซปลา การโด่งปลา การได้ปลา การแทงปลาไหล การตกเบ็ด เป็นต้น

- การจับสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ อาทิ การช้อนลูกอ๊อด การหาเขียด หากบ การขุดปู การขุดหอย งม หอย เป็นต้น

- การจับสัตว์บก อาทิ การหากูดจี่ แมงจี่นูน การหากิ้งก่า เป็นต้น

- การหาของป่า อาทิ การหาเห็ดในโคก การหาไข่มดแดง เป็นต้น

3. ด้านการสาธารณสุข ได้แก่

- ด้านการรักษาสุขภาพ อาทิ การใช้สมุนไพรรักษาโรค การออกกำลังกาย ตลอดจนถึงการดูแล ร่างกายและการเฝ้าระวังการเจ็บป่วยของคนในชุมชน

- การนวดแผนไทย
- การอยู่ไฟ และการเลี้ยงเด็กอ่อน
- การปฏิบัติหน้าที่ของ อสม. ในชุมชน

4. ด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่

- ประวัติความเป็นมาของบ้านเตาป่า
- โบราณสถานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บ้านเตาป่า
- ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนบ้านเตาป่า
- ประวัติบุคคลสำคัญในชุมชน หลวงปู่ไม้ ปัญญาโชโต พ่อหลวงสิทธิพิสัย
- ชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตของชุมชนบ้านเตาป่า

5. ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่

- ประเพณีฮีต 12 คอง 14 อาทิ บุญกฐิน บุญเบิกบ้าน งานบุญผะเหวด บุญสงกรานต์ บุญเลี้ยงบ้าน บุญบั้งไฟน้อย บุญเข้าพรรษา บุญข้าวสาก บุญได้เทียนออกพรรษา บุญผ้าป่าสามัคคี บุญแจกข้าว บุญบวช งานแต่งงาน สู่ขวัญเจ้าข้าว ยกเขื่อนใหม่ ขึ้นบ้านใหม่ สระหัวแม่ตะหมอบ งานศพ เป็นต้น

6. ด้านทรัพยากรในชุมชน ได้แก่

- ด้านแหล่งน้ำ อาทิ ห้วยลำเตา คลองกำพี้ คลองหนองม่วง สระน้ำในชุมชน
- ด้านที่ดิน อาทิ ที่ดินทำกินของชุมชน และพื้นที่ป่าโคก

7. ด้านสังคมการเมืองการปกครอง ได้แก่

- โครงสร้างการปกครอง ตลอดจนบทบาทหน้าที่ การบริหารงานของฝ่ายต่างๆตามโครงสร้างทั้งในระดับประเทศ จังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน
 - การใช้สิทธิของพลเมือง เช่น การใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกระดับ อาทิ การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
 - การเลือกผู้นำโดยอาศัยความเชื่อ จารีตพื้นบ้าน เช่น การเลือกเผ่าเจ้า การเลือกมรรคทายก
- นอกจากนี้ยังมีบทบาทการปกครองในระดับเครือญาติ การเคารพกราบไหว้ตามระดับอาวุโส เป็นต้น

8. ด้านวิทยาศาสตร์ ได้แก่

- การใช้สัทธิธรรมาชาติในการย้อมผ้าฝ้าย ผ้าไหม
- ระบบนิเวศน์ห้วยลำเตา คลองกำพี้ สระหนองสิม โกล ป่าช้าชุมชน ท้องนา
- พืชในท้องถิ่น
- สัตว์ในท้องถิ่น
- ดินฟ้าอากาศในท้องถิ่น

9. ด้านคณิตศาสตร์ ได้แก่

- เลขหางหมา
- การคำนวณพื้นที่ที่นา สูตรการคำนวณรายรับรายจ่ายในการทำนา
- รายรับรายจ่ายในครัวเรือน
- การคำนวณกำไรขาดทุน
- สูตรการทำอาหาร

10. ด้านภาษาและวรรณกรรม ได้แก่

- ด้านภาษา อาทิ ภาษาไทยน้อย ภาษาธรรมนิทานพื้นบ้าน เป็นต้น
- ด้านวรรณกรรม อาทิ ภูเขา สุภาษิตอีสาน เพลงกล่อมเด็ก หมอลำ ไหราวาสตร์

วิชามูลกระงานสนธินาม พ่อสอนลูก เป็นต้น

11. ด้านดนตรีและนาฏศิลป์ ได้แก่

- ด้านดนตรี อาทิ กลองยาว แคน
- ด้านนาฏศิลป์ อาทิ หมอลำ หนังตะลุง สุตรขวัญ ดุไม้ไผ่ลั่นมอ แต่งแก้เสียเคราะห์

12. ด้านศิลปะ ได้แก่

- การมัดหมี่
- การย้อมผ้าฝ้าย
- ศิลปกรรมในท้องถิ่น

13. ด้านกีฬาและนันทนาการ ได้แก่

- การละเล่นที่เป็นกีฬการแข่งขัน อาทิ การเล่นขาโกลกอก การเล่นเกม การเล่นเกมตา เป็นต้น
- การละเล่นเพื่อนันทนาการ อาทิ การเล่นว่าวธนู การเล่นเกมไฟ การเล่นเกมเป่าปี่ซังข้าว การเล่นเกมฟาง การเล่นน้ำที่ฝายน้ำล้น การเล่นเกมป็นลม เป็นต้น

14. ด้านการประกอบอาชีพในชุมชน ได้แก่

- อาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ การทำนา
- อาชีพนอกภาคการเกษตร ได้แก่ การค้าขาย อาชีพบริการในชุมชน อาชีพรับราชการ อาชีพรับจ้างตัดอ้อย อาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นต้น

15. ด้านศีลธรรม จริยธรรมของคนในชุมชน ได้แก่

- ด้านศีลธรรม อาทิ การไปจัดทำบุญตักบาตร การถือศีลทุกวันพระของแม่ออกจำศีลในช่วงเข้าพรรษา การรักษาศีล 5 พระธรรมหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข ไม่เป็นคนปากบอน พุดจาขุแห่ย์ ส่อเสียดนินทาว่าร้ายคนอื่น เป็นต้น
- ด้านจริยธรรม อาทิ การครองเรือนของสามี-ภรรยา การสอนลูกหลานในชุมชน การคบเพื่อน การพูดจา การวางตัวระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ การประพฤติปฏิบัติตนในสังคม ความกตัญญูต่อบิดา-มารดา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ความประหยัดอดออม เป็นต้น

6.8 กิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากข้อมูลข้างต้น ทีมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการโดยร่วมกันคิดค้นรายละเอียดของแต่ละแนวทางออกมาเป็นกิจกรรมซึ่งมีทั้งหมด... กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนให้ตระหนักว่าครอบครัวชุมชนและโรงเรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการจะสร้างลูกหลานเยาวชนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าได้
- 2) เพื่อให้ทุกส่วนภาคในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า
- 3) เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างชุมชน ครู นักเรียน ในเรื่องต่อไปนี้
 - การพูดจากัน
 - การลด ละ เลิกอบายมุข
 - การเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก
 - การวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือน
 - การรักษาความสะอาดในชุมชน
 - การออกกำลังกายในครอบครัว
 - การเอาใจใส่ดูแลลูกหลานของตน
 - การมีวิถีชีวิตที่พอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า จำนวน 116 คน
- 3) ชาวบ้านเตาป่า จำนวน 200 คน

กิจกรรม / การดำเนินงาน

- 1) ประชุมวางแผนของทีมวิจัย
- 2) จัดเวทีชุมชนเสนอผลการวิจัย
- 3) ร่วมกันสร้างทางเลือก
- 4) สร้างข้อตกลงร่วมกัน
- 5) ปฏิบัติ

6) ตรวจสอบ

ตัวชี้วัด

- 1) ชุมชนและโรงเรียนมีจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีตำบล
- 2) ชุมชนและโรงเรียนได้ข้อตกลงร่วมกันในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมปรับพฤติกรรมของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างทางเลือกร่วมกันของคนในชุมชนในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน
- 2) เพื่อร่วมกันดูแลลูกหลานของคนในชุมชน
- 3) เพื่อร่วมกันสร้างทางเลือกให้ครอบครัวมีเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันของสมาชิกในชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า จำนวน 116 คน
- 3) ชาวบ้านเตาป่า จำนวน 200 คน

กระบวนการ / วิธีการ

- 1) การประชุมวางแผนของทีมวิจัย
- 2) จัดเวทีชุมชนเพื่อสร้างทางเลือกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3) สร้างข้อตกลงร่วมกัน
- 4) ปฏิบัติ
- 5) ตรวจสอบ

ตัวชี้วัด

- 1) คนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน
- 2) คนในชุมชนมีการดูแลบุตรหลานของตนเอาใจใส่ใกล้ชิดขึ้น
- 3) คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อกันมีความสามัคคีกันดีและร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง
- 4) คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงขึ้น

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงาน ของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน และพฤติกรรมการทำงานของครู โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) เพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนเป็นระบบ
- 3) เพื่อให้ครูมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ของตนเอง
- 4) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) บุคลากร จำนวน 7 คน
- 2) ชาวบ้านเตาป่า จำนวน 200 คน
- 3) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า จำนวน 400 คน

กิจกรรม / การดำเนินงาน

- 1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน
- 2) ใช้เวทีชุมชนกำหนดความคาดหวังของชุมชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู สร้างข้อตกลงร่วมกัน
- 3) โรงเรียน / ครู ปรับเปลี่ยนการบริหารงานและพฤติกรรมการทำงานโดยการให้การประชุมเป็นเครื่องมือ
- 4) ชุมชนร่วมกันประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยใช้เวทีชุมชนและชุมชนมีตัวแทนมาเยี่ยมโรงเรียนมีการนิเทศโดยใช้ชุมชน

ตัวชี้วัด

- 1) โรงเรียนมีการปรับรูปแบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
- 2) ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้ดีขึ้น
- 3) ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียนเต็มรูปแบบ

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมการรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่นและ การมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ที่มีในท้องถิ่น

- 2) เพื่อนำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหลักสูตร โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 3) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรักถิ่นฐานบ้านเกิดและความภาคภูมิใจในตนเอง
- 4) เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและรู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
- 5) เพื่อให้นักเรียนมีความรักใคร่สามัคคีต่อกันและดำรงชีวิตร่วมกันในชุมชน โดยให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและกันในฐานะเครือญาติเพื่อนฝูง พี่น้อง
- 6) เพื่อให้นักเรียนได้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีเก่ากับใหม่และสร้างทางเลือกให้กับตนเองได้

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า จำนวน 116 คน
- 3) ภูมิปัญญาชาวบ้าน จำนวน 26 คน
- 4) กลุ่มอาชีพในชุมชน จำนวน 6 กลุ่ม
- 5) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน
- 6) เจ้าของกิจการร้านค้าในชุมชน จำนวน 4 ร้าน
- 7) ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 10 คน
- 8) ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน
- 9) กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้ม เป็นต้น

กิจกรรม / การดำเนินงาน

- 1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน
- 2) ศึกษาองค์ความรู้ในท้องถิ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 3) นำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหลักสูตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 4) จัดทำแผนการสอน
- 5) ทดลองจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินผลและปรับปรุง

ตัวชี้วัด

- 1) ได้องค์ความรู้ที่มีในท้องถิ่น
- 2) องค์ความรู้ท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดสู่นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 3) นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมกลุ่มสนใจโดยชุมชนมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกลุ่มสนใจให้แก่เด็กนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
- 2) เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนในการถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่นแก่เยาวชน

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 2) ภูมิปัญญาชาวบ้าน จำนวน 26 คน
- 3) กลุ่มอาชีพในชุมชน จำนวน 6 กลุ่ม
- 4) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า จำนวน 116 คน

กิจกรรม / กระบวนการ

- 1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน
- 2) ประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิจัย ภูมิปัญญาชาวบ้าน กลุ่มอาชีพในชุมชน นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า เพื่อหาแนวทางร่วมกัน
- 3) จัดกิจกรรมกลุ่มสนใจ
- 4) นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
- 5) วัดประเมินผล ปรับปรุง เสนอแนะ

ตัวชี้วัด

- 1) นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
- 2) ชุมชนและโรงเรียน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่นแก่เยาวชน

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมฝึกอาชีพ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อฝึกอาชีพได้แก่ การทอผ้าฝ้าย การทอเสื่อกก การสานแหและสวิง ผลิตภัณฑ์จากรากไม้ การปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ให้นักเรียนระหว่างเรียน
- 2) เพื่อฝึกความรับผิดชอบให้กับนักเรียน
- 3) เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียนเป็นการแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน

2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาปาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6

3) วิทยากรในชุมชน จำนวน 8 คน

กิจกรรมกระบวนการ

1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน

2) ประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิจัย ภูมิปัญญาชาวบ้าน กลุ่มอาชีพในชุมชน นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า เพื่อหาแนวทางร่วมกัน

3) จัดกิจกรรมฝึกอาชีพ

4) นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

5) วัดประเมินผล ปรับปรุง เสนอแนะ

ตัวชี้วัด

1) นักเรียนได้รับการฝึกอาชีพระหว่างเรียน

2) นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

3) นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนสามารถแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง

3) โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมฟื้นฟูศิลปปะท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1) เพื่อฟื้นฟูศิลปปะท้องถิ่น ได้แก่หมอลำพื้นบ้าน กลองยาว หนังตะลุง มวยไทย

2) เพื่อถ่ายทอดศิลปปะท้องถิ่นสู่เยาวชน

กลุ่มเป้าหมาย

1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน

2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาปาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6

3) วิทยากรในชุมชน จำนวน 12 คน

กิจกรรมกระบวนการ

1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน

2) ประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิจัย ภูมิปัญญาชาวบ้าน นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

3) จัดกิจกรรมฟื้นฟูศิลปปะท้องถิ่น

4) นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

5) วัดประเมินผล ปรับปรุง เสนอแนะ

ตัวชี้วัด

- 1) ศิลปะท้องถิ่นได้แก่มรดกผ้าพื้นบ้าน กลองยาว หนังตะลุง มวยไทย ได้รับการฟื้นฟูรักษา
- 2) เยาวชนได้รับถ่ายทอดศิลปะท้องถิ่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมเข้าวัดถือศีลวันพระ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมถือศีลทุกวันพระในช่วงเข้าพรรษาของชุมชน
- 2) เพื่อขัดเกลาจิตใจของเยาวชนให้เป็นคนดีศรีตำบล

กลุ่มเป้าหมาย

- 3) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 4) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาบาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6
- 5) อุบาสกอุบาสิกาในชุมชน จำนวน 20 คน
- 6) เจ้าอาวาสวัดสระธาตุนบ้านเตาบ่า
- 7) ผู้นำชุมชน

กิจกรรมกระบวนการ

- 1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน
- 2) ประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิจัย ภูมิปัญญาชาวบ้าน อุบาสกอุบาสิกาในชุมชน เจ้าอาวาสวัดสระธาตุ ผู้นำชุมชน นักเรียน เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการทำกิจกรรม
- 3) จัดกิจกรรมเข้าวัดถือศีลวันพระ
- 4) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน
- 5) วัดประเมินผล ปรับปรุง เสนอแนะ

ตัวชี้วัด

- 1) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมถือศีลทุกวันพระในช่วงเข้าพรรษาของชุมชน
- 2) นักเรียนได้รับการขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนดีศรีตำบล

กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมการลด ละ เลิก อบายมุขในชุมชน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อลด ละ เลิก อบายมุขในชุมชน
- 2) เพื่อให้สมาชิกในชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าจำนวน 116 คน
- 3) เจ้าอาวาสวัดสระธาตุนบ้านเตาป่า
- 4) ผู้นำชุมชน
- 5) หัวหน้าคุ้ม จำนวน 9 คน
- 6) ทีมรักษาความสงบในหมู่บ้าน

กิจกรรมกระบวนการ

- 1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน
- 2) จัดเวทีชุมชนระหว่างทีมวิจัย ผู้นำชุมชน นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า เพื่อหา แนวทาง ร่วมกันในการลดละเลิกอบายมุขร่วมกันในชุมชน
- 3) จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุขในชุมชน
- 4) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน
- 5) วัดประเมินผล ปรับปรุง เสนอแนะ

ตัวชี้วัด

- 1) อบายมุขต่าง ๆ ในชุมชน ลดลงประเมินผลเป็นที่พอใจ
- 2) สมาชิกในชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมการฟื้นฟูการหาอยู่หากินในธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อฟื้นฟูการหาอยู่หากินในธรรมชาติ
- 2) เพื่อให้สมาชิกในชุมชนถ่ายทอดการหาอยู่หากินในธรรมชาติเยาวชน

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย จำนวน 13 คน
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าจำนวน 116 คน
- 3) ผู้นำชุมชน
- 4) หัวหน้าคุ้ม จำนวน 9 คน

กิจกรรมกระบวนการ

- 1) ทีมวิจัยประชุมวางแผน
- 2) จัดเวทีชุมชนระหว่างทีมวิจัย ผู้นำชุมชน นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า เพื่อหา แนวทาง ร่วมกันในการฟื้นฟูการหาอยู่หากินในธรรมชาติร่วมกันในชุมชน

- 3) จัดกิจกรรมฟื้นฟูการหาอยู่หากินในธรรมชาติในชุมชน
- 4) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน
- 5) วัดประเมินผล ปรับปรุง เสนอแนะ

ตัวชี้วัด

- 1) การหาอยู่หากินในธรรมชาติได้รับการฟื้นฟูจากสมาชิกในชุมชน
- 2) สมาชิกในชุมชนได้รับการถ่ายทอดการหาอยู่หากินในธรรมชาติ

บทที่ 7

ผลกระทบที่เกิดจากการทำงานวิจัยรูปแบบการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากการวิเคราะห์ของทีมวิจัยพบว่างานวิจัยรูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่ามีผลกระทบต่อภาพรวมของชุมชนทำให้เป็นกระจกสะท้อนภาพของชุมชนและโรงเรียนได้อย่างชัดเจนเราได้รับบทเรียนที่หลากหลาย ไปดังนี้

7.1 บทเรียนที่เกิดจากการทำงานวิจัย

7.1.1 ระยะที่ 1 ช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน 2547

1. เกิดปัญหาความไม่เข้าใจเนื้อหาสาระละเอียดของการทำงานวิจัย ซึ่งเริ่มแรกนั้นงานวิจัยเกิดจากความกระตือรือร้นของผู้บริหารโรงเรียน คือ นายวีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ ที่เห็นตัวอย่างการทำงานวิจัยจากกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลี่ และได้เสนอการทำงานวิจัยสู่สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยได้พิจารณาและได้รับอนุมัติทุนมา ให้ทำงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1 การทำงานในระยะแรกที่ทีมงานวิจัยมีจำนวน 13 คน มีความกระตือรือร้นมาก แต่การทำงาน ทีมวิจัยยังไม่เข้าใจว่า การทำงานวิจัยคืออะไร ยังมองไม่เห็นภาพรวมของการทำงาน เพียงแต่คาดเดาว่างานวิจัยน่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่เมื่อลงสู่การปฏิบัติก็ไม่เป็นดังที่คาดหวัง การทำงานไม่มีกรอบที่แน่นอน มีเพียงกรอบกว้างๆ ผลการดำเนินงานกิจกรรมหลังจบช่วงระยะที่ 1 นั้น ทีมวิจัยขาดข้อมูลกิจกรรม และการวิเคราะห์การสร้างแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

2. การโยกย้ายบุคลากรของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อทีมวิจัย เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้เขียนคำร้องขอย้าย และได้รับคำสั่งให้ย้ายไป ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน บ้านคง ต.ปะหลาดน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม และทีมวิจัย คือ นางสาวสุพัตรา ลาวัลย์ ได้ยื่นคำร้องขอย้าย และได้รับคำสั่งให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 5 ที่ โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ส่งผลให้การดำเนินงานของทีมวิจัยหยุดชะงักลง เมื่อการทำงานเริ่มเกิดปัญหาการประสานงานเป็นไปยากลำบาก เพราะต่างก็มีภารกิจมาก และทีมวิจัยยังด้อยในเรื่องการจัดบันทึกข้อมูล อีกทั้งไม่รู้จักรวบรวมข้อมูลมาเขียน การทำงานวิจัยจึงล่าช้ามาเรื่อยๆ ทีมวิจัยพยายามดำเนินงานให้สำเร็จและจัดกิจกรรมเสริมในส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการโดยการนำของ นางประยูร บุญยัสสะ และดำเนินงานสานต่อจาก นายวีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ ซึ่งมีภารกิจในหน้าที่การรายงานมากทีมวิจัยจึงมีมติให้เปลี่ยนหัวหน้าทีมวิจัยเป็น นางประยูร บุญยัสสะ ซึ่งได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ตลอดมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาโดยตรงเพราะเป็นคนในชุมชนและมีบุตรเรียนในโรงเรียนแห่งนี้จึงรู้ข้อมูลต่างๆและประสานความร่วมมือกับชุมชนได้เป็นอย่างดีในระยะที่ทีมวิจัยแตก

กระแสน้ำกระเซ็นหัวน้ำที่มิจัยย้ายออกจากพื้นที่ ทีมวิจัยที่เป็นชาวบ้านเริ่มถอดใจ หัวน้ำที่มคนใหม่สามารถทำหน้าที่ประสานงานให้ทีมที่เป็นสมาชิกชุมชน ได้เห็นความสำคัญของงานวิจัยเพราะเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติการและเห็นความสำคัญของการศึกษาบุตรหลานของตนและตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษากันอย่างมากทีมวิจัยในชุมชนอยากเห็นการทำงานวิจัย

7.1.2 ระยะที่ 2

1. การเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติการ และการเก็บประสบการณ์ การเรียนรู้จากการจัดการปัญหาสืบเนื่องจากระยะที่ 1 ซึ่งระยะที่ 2 นี้ทีมวิจัยได้เน้นการลงปฏิบัติการและพยายามร่วมกันผลักดันให้มีการทำงานในระยะต่อไป ความล่าช้าที่เกิดขึ้นจากระยะที่ 1 เกิดจากการไม่รู้ทิศทางเหมือนคนเดินในที่มืด ครั้งแรกจะมองไม่เห็นอะไรแต่เมื่อสายตาสัมผัสกับความมืดก็จะมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน ซึ่งสิ่งที่ได้รับการดำเนินงานในระยะที่ 1 นั้น ทีมวิจัยได้เรียนรู้ทักษะการคิด การเขียน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ซึ่งทีมวิจัยไม่เคยเรียนรู้จากที่ไหนมาก่อน แต่ก็สามารถนำกระบวนการดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาที่ได้จากความยากลำบากในการที่จะเรียนรู้ ทีมวิจัยได้เรียนรู้แบบนอกระบบอย่างแท้จริง ได้เรียนรู้พร้อมกับการปฏิบัติการ ซึ่งในชีวิตประจำวันเราจะกระทำการสิ่งต่างๆ ไปตามหน้าที่ไม่ได้คิดอะไรทำไปจนชินไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนทำเกิดผลอะไรดีหรือไม่ดี ถูกหรือไม่ถูก แต่เมื่อทำงานวิจัยทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ดี

2. การวิจัยได้สร้างความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวให้กับทีม การทำงานร่วมกันของทีมวิจัยต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีมุมมองต่อทีมวิจัยที่เป็นชาวบ้าน ซึ่งมีการศึกษาน้อย จบแค่ ป.4 หรือบางคนอ่านและเขียนไม่ได้ แต่ก็มีข้อคิดดี ๆ ที่มาจากประสบการณ์ให้กับทีมงานวิจัยได้ การให้การยอมรับความเป็นปัจเจกชนเสมอกัน จากการทำงานร่วมกันทำให้มีจิตใจอ่อนโยนรู้จักให้เกียรติกันและกัน ทุกคนเสมอภาคกันในทีมวิจัยทำให้มองคนอื่นในมุมมองที่กว้างขึ้นก่อให้เกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน ชาวบ้านและทีมวิจัยเห็นความสำคัญของชุมชนบ้านเตาป่า ซึ่งมีสิ่งที่ดี คือ ความรักใคร่กันฉันท์ ญาติพี่น้องเอาใจใส่เอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน และเห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองที่เข้ามามีบทบาท จากสื่อต่างๆ การหาแรงงานกันยังมีอยู่ในสังคมบ้านเตาป่า ชาวบ้านเตาป่าที่อพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่นเริ่มเห็นความสำคัญของการปล่อยปละละเลยต่อการดูแลบุตรหลานให้อยู่กับญาติบางคนบอกกับทีมวิจัยว่าจะขอไปทำงานตัดอ้อยเฉพาะปีนี้และหาเงินทำในท้องถิ่นตนและพยายามส่งลูกๆ ให้ได้เรียนต่อสูงๆ ลูกจะได้ไม่ลำบากเหมือนตนเอง

3. การประสาน และสร้างความเข้าใจเรื่องงานวิจัยแก่ผู้บริหารใหม่ทำให้งานวิจัยสามารถดำเนินการต่อไปได้ ในส่วนของทางโรงเรียนเมื่อผู้บริหารย้ายก็มีผู้บริหารคนใหม่มาแทน คือ นายประภาส ไชยหงษา ได้รับคำสั่งให้มาบรรจุในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนบ้านเตาป่าแทน นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ ในระยะแรกผู้บริหารยังไม่มี ความเข้าใจต่องานวิจัยและเห็นว่าถ้าเด็กไม่ดีตรงไหนก็แก้ไขตรงนั้นไม่เห็นต้องทำงานวิจัย ทีมวิจัยได้ใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจกับผู้บริหารคนใหม่ซึ่งจะต้องดำเนินงานในระยะ

ต่อไป ค่อมมาผู้บริหารคนใหม่ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์การบริหาร โรงเรียนได้ประสบปัญหาการบริหารงาน ทีมวิจัยจึงพยายามชี้แจงเรื่องงานวิจัย และ ขอให้ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียนปัญหาที่พบ เช่น ปัญหาบุคลากรซึ่งมีความคิดและทัศนคติต่างกัน การไม่ทุ่มไม่อุทิศตนเพื่องาน ผู้บริหารจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยเต็มตัวและจะเป็นหัวหน้าทีมในระยะต่อไป มีการปรับทัศนคติที่ดีสร้างขวัญกำลังใจต่อบุคลากร ทำให้ทำงานมีความสุขขึ้น การให้ความสำคัญต่อบุคลากรทุกคนมีจิตวิทยาในการปกครองผู้ใหญ่อซึ่งใช้พระคุณมากกว่าพระเดชให้ทุกคนทำงานอย่างมีความสุขไม่ใช่สถานการณ์กดดันซึ่งแต่ก่อนการทำงานของบุคลากรจะไม่มีความสุขไม่ยอมมาโรงเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานด้อยประสิทธิภาพเพราะคอยกังวลว่าผู้บริหารจะให้ความดีความชอบใคร จะเรียกไปตำหนิเรื่องอะไร ผู้บริหารที่คอยให้ลูกน้องเอาใจผู้ได้บังคับบัญชาก็ต้องคอยประจบเจ้านายส่งผลทำให้งานด้อยประสิทธิภาพ แต่ผู้บริหารที่มีเมตตา กรุณา นุจิ ตา และอุเบกขาต่อผู้ได้บังคับบัญชาจะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานมีความสุข ไม่อิจฉาริษยา กัน ทำให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ลูกน้องก็ไม่อยากทำงานเอาหน้าทำงานด้วยจิตใจทุ่มเทเพื่อลูกศิษย์อย่างแท้จริง ไม่ต้องกังวลว่าจะถูกใจนายหรือเปล่า และผู้บริหารเริ่มมีบทบาทต่อการวางระบบการบริหารจัดการในโรงเรียนในปีการศึกษาหน้าจะเริ่มให้บุคลากรจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า มีการทำวิจัยในชั้นเรียน และทำงานกันอย่างเป็นระบบขึ้น ซึ่งก็จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อไป

4. งานวิจัยได้พัฒนาทักษะ ประสบการณ์ของทีมวิจัย ในการผู้ร่วมวิจัย คือ นางประยูร บุญยัสสะ ซึ่งผู้เขียนและเรียบเรียงงานวิจัย ได้รับประสบการณ์มากมายจากการทำงานวิจัยนี้ ตอนแรกที่ผู้บริหารโรงเรียนชื่อ นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ ได้นำงานวิจัยนี้มา ผู้เขียนไม่ค่อยสนใจและทำงานตามที่มอบหมายเท่านั้นต่อมามีการทำงานของทีมวิจัยจึงเดินทางมาถึงช่วงแพแดคผู้บริหารย้ายทีมวิจัยต่างถกปัญหากันว่าเราได้รับเงินอุดหนุนมาจาก สกว. เป็นทุกขลาภหรือเปล่าเพราะเมื่อได้มาแล้วก็ทำไม่ได้มีปัญหามากมาย แต่ข้าพเจ้ากลับมองว่าเป็นความโชคดีมากกว่าเพราะเราเป็นผู้ปฏิบัติการในพื้นที่ที่ไม่มีความสำคัญแม้มีปัญหาความต้องการอยากบอกให้คนรับรู้ก็คงไม่มีโอกาสแต่ที่นี่เป็นโอกาสที่จะสะท้อนจากจุดเล็ก ๆ สู่จุดใหญ่ได้ซึ่งเป็นปัญหาของการจัดการศึกษาของคนทั้งประเทศ เพื่อสร้างปัญญาให้ส่องสว่างในจิตใจคนเราจะปล่อยโอกาสนั้นได้อย่างไรข้าพเจ้าจึงพยายามลุกขึ้นสู้ เพื่อสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหามาจากจุดเล็ก ๆ ในระดับปฏิบัติการสู่จุดบัพพร่องของการจัดการศึกษาของชาติ นับว่า สกว. ให้โอกาสแก่ทีมวิจัยของเรามากในการเขียนผลงานวิจัย ซึ่งทีมได้เขียนผลงานด้วยความซื่อสัตย์ต่อผลงาน โดยใช้ข้อมูลที่มีจริงและมีมุมมองที่ปราศจากอคติและยอมรับในข้อบกพร่องขององค์กร

5. ผู้บริหารที่ดี มีส่วนผลักดันทีมวิจัยและส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จผล โรงเรียนบ้านเตาปามีปัญหาในการบริหารจัดการและเด็กที่มีคุณลักษณะไม่พึงประสงค์จะโทษไปที่เด็กอย่างเดียวนไม่ได้เพราะเด็กเป็นเพียงภาพสะท้อนขององค์กรครอบครัวและสถาบันการศึกษามากกว่าและต้องยอมรับข้อบกพร่องขององค์กรที่จัดการศึกษาด้วยจิตใจที่ปราศจากอคติจึงจะนำไปสู่การแก้ปัญหามานagement การจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง จากนโยบายมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการที่มีผลต่อการลงโทษข้าราชการที่หย่อนประสิทธิภาพ

ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการมากเพราะรัฐมองเหรียญด้านเดียวเพราะทำให้ข้าราชการพยายามเอาตัวรอดจากการเป็นผู้ด้อยประสิทธิภาพและชิงกันเป็นที่ 1 ลืมความเป็นเพื่อนเป็นที่ เป็นน้องขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพราะทุกคนก็ไม่อยากเป็นที่สุดท้ายพยายามทำเอกสารไว้ตรวจกันจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ต่อเด็ก ไม่มีเวลาพัฒนาเด็กเพราะครูต้องคิดถึงตนเองให้ตนเองเอาตัวรอดไปก่อนจึงจะคิดถึงลูกศิษย์ มาตรการดังกล่าวจึงไม่ได้ผลต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริงการให้ขวัญกำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีคุณธรรมโดยเฉพาะพรหมวิหาร 4 และปฏิบัติให้ได้ คือ เมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอยากให้เขาพ้นทุกข์ กรุณา อยากให้เขามีความสุข มุทิตา มีความปรารถนาและอุเบกขา จึงข้อนี้สำคัญมากที่ผู้บังคับบัญชาต้องวางเฉยไม่แสดงอารมณ์ออกมา เมื่อมีคนมาขู่ว่าร้ายผู้ใต้บังคับบัญชา ควรวางเฉยและดักเตือนเขาด้วยจิตใจที่ปราศจากอคติ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างมีความสุขมีจิตใจที่จะทำงานทุ่มเทให้กับงานและมีความเมตตาต่อศิษย์สืบไปอีกซึ่งกระบวนการคัดเลือกผู้บริหารนอกจากเก่งวิชาการแล้วต้องมีจิตใจที่มีคุณธรรมด้วยซึ่งการสอบคัดเลือกผู้บริหารปัจจุบันจะทำเฉพาะด้านวิชาการ แต่ด้านคุณธรรมยังขาดมากๆเพียงแต่ใครท่องจำคุณธรรมได้ก็สอบได้ ไม่มีการทดสอบสิ่งที่บ่งบอกถึงจิตใจที่ดีงามของผู้บริหารก่อนมาเป็นผู้บริหาร เราจึงมีผู้บริหารที่ขาดๆเกินๆมาเป็นผู้บริหาร การบริหารสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้อย่างไร บางคนก็มีความโลภในจิตใจ บางคนก็บ้าอำนาจ เอาความดีความชอบเป็นดาบให้คนให้โทษผู้บังคับบัญชานอกจากนี้การให้ความดีความชอบ ระบบปัจจุบันยังคงไม่มีความยุติธรรม เพราะเป็นระบบการให้เปอร์เซ็นต์ ขึ้นเงินเดือนให้ 6 เปอร์เซ็นต์ของเงินเดือนที่มีอยู่ในโรงเรียน เงินเดือน หมายถึง เงินเดือนของบุคลากรแต่ละคนนำมาคิด 6 เปอร์เซ็นต์ แล้วแบ่งให้ตามระดับเงินเดือนโรงเรียนใดที่มีครูระดับ 7-8 หลายคนก็มีเงินเปอร์เซ็นต์มากทำให้จัดสรรให้ได้ความชอบหลายคนแต่โรงเรียนใดมีครู ที่เงินเดือนระดับ 3-4 -5 มากก็มีเงินเดือนน้อยเมื่อแบ่งให้ความชอบก็ได้น้อยถึงทำงานมากก็ไม่ได้พิจารณา โรงเรียนบ้านเดาป่ามีครูระดับ 3-5 มากการพิจารณาความชอบกว่าจะเวียนมาถึงก็ใช้เวลา 3-4 ปีจึงได้ครั้งหนึ่งแต่โรงเรียนที่มีครูระดับ 7 มากก็ได้ความชอบทุกปีซึ่งการทำงานอาจไม่แตกต่างกันแต่โอกาสไม่เท่ากัน

6. งานวิจัยได้รื้อฟื้นวิถีชีวิตดั้งเดิม และปลูกให้คนรักชุมชนของตนมากขึ้น จากการทำงานวิจัยครั้งนี้ ทีมวิจัยได้รับปัญญาเพิ่มมากขึ้นและสกว.นับเป็นรูปแบบการสร้างปัญญาแก่สังคมอีกรูปแบบหนึ่งน่าจะมีการสนับสนุนให้แพร่หลายออกไปให้โอกาสไปยังปราชญ์ในชุมชนได้เรียนรู้ได้จัดบันทึกภูมิปัญญาไว้ให้ลูกหลานสืบไปในวันข้างหน้าโดยใช้การขยายเครือข่ายและให้การสนับสนุนดูแลให้ปัญญาส่องสว่างในจิตใจคนในสังคมสืบไป ทีมวิจัยส่วนใหญ่เป็นคนที่เกิดมาจากครอบครัวชาวนาและนิยมชมชอบการสอนของพ่อซึ่งจะเล่านิทานพื้นบ้านให้ลูกฟังประจำตั้งแต่ข้าพเจ้าอายุได้ 6-7 ขวบ ซึ่งสมัยก่อน ไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีอินเทอร์เน็ต ไม่มีละครทีวี แต่เป็นสิ่งที่บันเทิงที่ได้รับจากพ่อซึ่งจบการศึกษาแค่ ป.4 เขียนหนังสือถูกๆผิดๆแต่สามารถเล่านิทานและสร้างจิตวิญญาณที่ดีให้กับลูกได้ทำให้ลูกได้ชื่นชมกับภาษาการใช้ภาษาของพ่อสร้างจินตนาการซึ่งการศึกษาปัจจุบันยังขาดมากในการสร้างจินตนาการ บทเรียนทุกอย่างสำเร็จรูปมาแล้ว ละครก็มีรูปภาพสำเร็จรูปแล้วไม่ต้องใช้จินตนาการอะไร อินเทอร์เน็ตก็สำเร็จรูปมาแล้ว ตรงนี้ทีมวิจัยอยากบอกว่า

จินตนาการเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้มากการศึกษาปัจจุบันควรส่งเสริมให้มีเพราะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นนามธรรม ซึ่งมองไม่เห็นล้วนแต่ต้องใช้จินตนาการทั้งสิ้น เช่น การเรียนรู้เรื่องอะตอม เซลล์ โครโมโซม ไม่มีใครมองเห็นจะเรียนรู้ได้ ต้องใช้จินตนาการถ้าเด็กขาดจินตนาการก็จะเรียนรู้ไม่ได้นอกจากนี้การอ่านก็ต้องใช้จินตนาการและการเรียนรู้ผ่านจินตนาการจะให้ความรู้ที่ลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้ที่สำเร็จรูปที่เห็นภาพแล้ว นอกจากนี้ภาษาสามารถสร้างจินตนาการที่ทำให้จิตใจอ่อนโยนได้ การอบรมสั่งสอนเด็กในปัจจุบันทำให้เด็กห่างไกลจากรากเหง้าวัฒนธรรมเดิมมาก ผู้คนส่วนมากในสังคมไม่ได้รับการซึมซับเอาคุณธรรมจริยธรรมจากศาสนาพุทธมากนัก การสอนศาสนาจึงเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย สิ่งดีที่งามหรือเมล็ดพืชพันธุ์ของพระศาสนา ไม่ได้งอกงามเท่าที่ควร ขาดการงูใจ ตรงข้ามกับชาวอิสลาม ซึ่งเด็กจะได้รับการปลูกฝังการเป็นมุสลิมตั้งแต่เด็ก เด็กทุกคนต้องเรียนพระคัมภีร์อัลกุรอาน ทุกวันและท่องให้ได้ ปฏิบัติศาสนากิจอย่างเคร่งครัด แต่พุทธศาสนิกชนไม่ค่อยได้รับการถ่ายทอดหลักธรรมของศาสนาเท่าที่ควร ถึงแม้ทีมวิจัยจะเป็นชาวพุทธ แต่ก็ยังห่างไกลจากหลักธรรมของพระศาสนาและมีความปรารถนาที่จะใกล้ชิดกับหลักธรรมของพระพุทธองค์ ให้มากกว่านี้และมีความเชื่อว่าหลักธรรมของพระองค์จะทำให้คนเป็นคนดีได้

7. งานวิจัยมีส่วนทำให้คนในชุมชน และบุคลากรในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์สภาพทั่วไป และสถานการณ์ต่างๆในพื้นที่ ในโรงเรียน ตลอดจนสภาพครอบครัวของตนเองได้ ในส่วนของชุมชนจากการจัดกิจกรรมของทีมวิจัย โดยเฉพาะการจัดเวทีชุมชนชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมและได้แสดงมุมมองและแง่มุมที่หลากหลายทำให้สะท้อนภาพของชุมชนที่ชัดเจนขึ้นต่อสภาพปัญหาที่ตนเองประสบ คือ การอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่นคือ ไปตัดอ้อยที่ จังหวัดสระบุรี ทำให้ต้องทอดทิ้งบุตรหลานของตนเองให้อยู่ที่บ้าน ไม่มีเวลาเอาใจใส่เท่าที่ควรทำให้เด็กเกิดปัญหา การเรียน การอยู่ร่วมกับญาติหรือคนอื่น ขาดความอบอุ่น และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ชุมชนได้เปลี่ยนทัศนคติต่อการที่让孩子เรียนให้จบภาคบังคับโดยไม่สนใจว่าเด็กจะได้เรียนอะไรขอให้จบแล้วไปทำงานรับหัวตันอ้อยหาเงินช่วยพ่อแม่ มาเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น จากการจัดเวทีชุมชนแต่ก่อนชาวบ้านเดาว่าจะไม่นิยมส่งลูกเรียนต่อเมื่อมีการจัดเวทีชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นว่าชาวบ้านเดาว่า ในปัจจุบันมีการใช้แค่แรงงานเป็นหลัก เมื่ออายุแก่เฒ่าแรงงานก็หมดไป อ่อนล้าลงทำงานหนักตลอดสาเหตุเพราะไม่มีความรู้ลูกก็ไม่ได้สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาให้เด็กจบป. 6 ไปช่วยพ่อแม่ตัดอ้อยเด็กชายก็ไปรับหัวตันช่วยพ่อแม่ไม่มีความรู้ก็ทำงานหนักใช้แค่แรงงานชาวบ้านจึงได้ตระหนักความสำคัญดังกล่าวจึงส่งลูกเรียนต่อไประดับมัธยมมากขึ้นปีการศึกษา 2547 เด็กที่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเตาป่า รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองให้เรียนต่อทุกคน

ผู้นำชุมชนเห็นปัญหาของชุมชนและร่วมกันคิดหาทางที่จะแก้ปัญหาของคนในชุมชน เช่น- การจัดสาธารณูปโภคมาสู่ชุมชน โดยรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวน องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ และมีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานเพื่อชุมชนมากขึ้น

ทีมวิจัยเป็นทีมที่มีประกอบด้วย บุคลากรในโรงเรียนบ้านเตาป่า ผู้นำในชุมชน และชาวบ้าน จำนวน 13 คน ได้ร่วมกันจัดกระบวนการต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ร่วมกันได้กระบวนการศึกษาหาข้อมูล การรู้จักคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูลทำให้รู้จักกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือทำให้เป็น กระจุกสะท้อนภาพของตนเองชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะภาพของโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีปัญหา ระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา นักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า รูปแบบการจัดการการเรียนรู้โดยใช้องค์ความรู้ทั้งท้องถิ่นและแห่งชาติมา จัดการเรียนรู้ให้ผสมผสานกัน ซึ่งหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงโดยนโยบายทำให้ครูเกิดความสับสนและปรับ รูปแบบการจัดประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญไม่ได้ ครูยังคงมี พฤติกรรมสอนหนังสือเหมือนเดิม บุคลากรน้อยทำให้ต้องทำงานล้นมือทั้งงานนโยบายและงานการเรียนการสอน ทำให้งานสอนจัดได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

8. ผลที่เกิดกับทีมวิจัยที่เป็นคนในพื้นที่ ได้สร้างให้ทีมวิจัยเกิดสำนึกรักบ้านเกิด และร่วมหาทางออก การแก้ไขปัญหาที่มีในพื้นที่ โดยพื้นขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของพื้นที่ นอกจากนี้ทีมงานวิจัยที่เป็นสมาชิก ชุมชนได้ศึกษาภาพชุมชนภาพเก่าและใหม่แต่ก่อนชุมชนเคยอยู่ร่วมกันแบบญาติพี่น้องรักใคร่กลมเกลียวกัน หาอยู่หากินในธรรมชาติหนองสิม หนองกำกั หนองสาวเอมทุ่งตาขามมาชอนกึ่ง ลงช่วงกิน ก้อยกึ่งกับส้มตำ ล้อมวงกันกินกันหลาย ๆ คนของกินในธรรมชาติไม่อดไม่ยาก ไม่ต้องดิ้นรนไปทำงานต่างถิ่นอยู่กันได้ อย่างมีความสุขเป็นภาพของความสุขของอดีต แต่ปัจจุบันต่างคนต่างหาเงินหาทอง ที่หามาได้ก็ไม่เหลือเอา ไปซื้ออยู่ซื้อกินหมดหามาได้มากเท่าไรก็ได้เก็บได้ออมดิ้นรนทอดทิ้งบุตรหลานของตนไปทำงานต่างถิ่น เด็กบางคนคลอดแล้ว แม่มีเวลาเลี้ยงลูกสามเดือน ก็ไปทำงานกรุงเทพทิ้งให้ปู่ ย่า ตา ยายดูแลหลาน เด็กก็ ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ลูกไม่ผูกพันกับพ่อแม่และพ่อแม่ก็เลี้ยงลูกโดยใช้เงินเป็นตัวแทนของ ความรัก จึงร่วมกันคิดว่าทำอย่างไรจะทำให้ท้องถิ่นของเราพอเพียงอยู่ได้โดยไม่ต้องดิ้นรนมากนัก มีเวลา พักผ่อน ไม่ทำงานหนักเกินไปเหมือนปัจจุบัน จะรู้พื้นสิ่งดี ๆ ในอดีตมาใช้ใหม่และ ได้รู้เท่าทันความ เปลี่ยนแปลงของสังคม สังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน เราจะรักษาสังคมบ้านเตาป่าที่รักใคร่กลมเกลียว กันเป็นพี่น้องช่วยเหลือเห็นอกเห็นใจกันไว้ได้อย่างไร จากการบีบรัดของภาวะที่เปลี่ยนไปของวิฤตปัจจุบัน

7.2 ข้อเสนอแนะจากภาคปฏิบัติการสู่นโยบายรัฐบาล

จากการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าทำให้ทราบ ปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี เพื่อแก้ไขปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากหลายฝ่ายและหลายหน่วยงานรัฐบาลต้องมีส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง ประชาชนในชุมชน ครู นักเรียน ต้องแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะกล่าวถึงแต่ละ ฝ่ายดังนี้

7.2.1 รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ สามารถให้การสนับสนุนแก่ชุมชนและโรงเรียนได้เพื่อเป็นกำลังขับเคลื่อนให้ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งระบบ ได้ดังนี้

1. การช่วยเหลือสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน มีดังนี้

1.1 การกระจายความเจริญด้านสาธารณูปโภคมายังชุมชนอย่างทั่วถึง พัฒนาด้านการคมนาคม ระบบประปาการสาธารณสุข โดยเฉพาะด้านการคมนาคม ถนนติดต่อภายนอกเป็นหลุมเป็นบ่อ การคมนาคมมีความยากลำบาก การขยายไฟฟ้าแรงต่ำสู่ไร่นาของประชาชน การพัฒนาการชลประทาน เป็นต้น

1.2 การสร้างอาชีพในชุมชนจากการศึกษาวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านเตาป่ามีศักยภาพในการผลิตมาก เช่น การทอผ้า การปลูกแตงกวา การเลี้ยงหมู การทำเครื่องจักรสานการเย็บผ้า การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ การเจียรนัยพลอย การสานสวิงแห ทำขนมไทย นวดแผนไทยแต่ปัญหาที่พบ คือ ขาดตลาดรองรับขายได้ราคาต่ำ ไม่มีลูกค้า ผลิตแล้วผลิตภัณฑ์มีคุณภาพไม่ดีขาดการสนับสนุนและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาดูแลทำให้ประชาชนไม่สนใจการสร้างอาชีพในชุมชน การไปทำงานรับจ้างต่างถิ่นหารายได้ให้กับครอบครัวมากกว่าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์หรือให้ความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนให้ยอดเยี่ยม เป็นที่ต้องการของตลาด และหน่วยงานของรัฐต้องทราบว่าชุมชนมีศักยภาพอะไรอยู่บ้าง แล้วพัฒนาศักยภาพนั้น ไม่ใช่เกิดจากความคิดนโยบายแล้วมาสั่งให้ประชาชนทำตาม

1.3 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ทำงานลงลึกถึงระดับชุมชน เพื่อพัฒนาระดับการศึกษาของสมาชิกในชุมชนให้สูงขึ้น เช่น อาจมีวิทยากรทางด้านการเกษตรเข้ามาเยี่ยมพื้นที่ การทำการเกษตรของประชาชนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรสม่ำเสมอ มีห้องสมุดประจำหมู่บ้านที่ทำให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ได้ตลอดมา

1.4 ควรมีนโยบายให้ประชาชนประหยัดและอดออมเพื่อให้เกิดผลดีต่อชีวิตของประชาชนเอง ไม่ควรสนับสนุนให้ประชาชนเป็นนักบริโภคไม่รู้จักการผลิต เช่น คำขวัญจากสื่อโทรทัศน์ว่า “ประหยัดเกินไป ไม่ใช่วิธีช่วยชาติ” ปัจจุบันรัฐจะโหมกระหน่ำให้ประชาชนเป็นนักบริโภคเพราะเชื่อในทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการเพิ่มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้สูง ๆ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูง ๆ ทำให้ประชาชนต้องกู้หนี้ยืมสิน หนี้สินส่วนใหญ่ของภาคประชาชนจะกู้มาเพื่อการบริโภคข้าราชการครูกู้เงินมาเพื่อซื้อรถรุ่นใหม่ สร้างบ้านหลังใหญ่ ๆ อดทนกัน ก็เป็นการกู้มาเพื่อการบริโภคเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ การส่งเสริมให้ประชาชนเป็นนักบริโภคจึงไม่เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกทาง ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักประมาณในการใช้ชีวิตที่พอเพียงและเป็นสุขทางใจด้วยจะดีกว่า

1.5 การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ควรศึกษาพื้นฐานของชุมชนก่อนสร้างจิตสำนึกและให้ประชาชนเห็นความสำคัญ ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.6 ประชาชนควรมีสติเลือกในการให้บริการของรัฐ เช่น การรักษาพยาบาลเมื่อมีโครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรค ประชาชนในหมู่บ้านเตาป่าไม่สามารถไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลอำเภอบุพผรัตน์ได้ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 8 กิโลเมตร เพราะอยู่นอกเขตบริการ จะเก็บค่ารักษาพยาบาลแพง

มาก ประชาชนเจ็บป่วยต้องเหมารถราคาแพงไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลพศัณภูมิพิสัย ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านถึง 23 กิโลเมตร ก่อนที่นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรคจะเข้ามามีบทบาท ประชาชนในหมู่บ้านเดาว่าจะไปใช้บริการที่โรงพยาบาลปทุมรัตน์มาก เด็กที่คลอดก่อนปี 2544 ส่วนใหญ่จะคลอดที่นั่น ประชาชนไม่มีสิทธิ์เลือก

1.7 การจัดนักวิชาการเพื่อพัฒนาอาชีพการทำนาของประชาชน ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชน ซึ่งมีปัญหามาก คือ ค่าแรงงานสูง ค่าใช้จ่ายสูง ผลผลิตต่ำ และราคาตกต่ำ ทำให้ประชาชนประสบกับปัญหาขาดทุน ซึ่งตัวประชาชนเองอาจไม่รู้ตัวว่าตัวเองทำนาขาดทุนเพราะไม่เคยเขียนรายรับรายจ่าย รู้เพียงว่าปีนี้ได้เข้าแค่นี้ จะแบ่งกิน แบ่งขายไม่พอกับค่าใช้จ่าย ก็อพยพไปทำงานรับจ้างต่างถิ่นมาประทังชีวิต ควรทำให้การทำนาลดค่าจ้างแรงงานลดค่าปุ๋ย เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นจากไร่ละ 35 ถึง ให้เป็นไร่ละ 100 ถึง ประกันราคาข้าวให้สูงแล้วประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศก็เป็นชาวนา ถ้าชาวนามีฐานะดี มีเงิน มีอำนาจจับจ่ายใช้สอยมาก ถ้าปีไหนแห้งแล้ง ผลผลิตข้าวไม่ได้ผลชาวนาไม่มีเงิน การค้าขายก็ซบเซา ชาวตลาดที่ทำการค้าขายก็ซบเซาไปด้วย เนื่องจาก ภาคชาวนาไม่มีกำลังซื้อ การแก้ไขปัญหาระบบการผลิตของชาวนาจะเป็นกำลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ยั่งยืนที่รัฐควรจะส่งเสริมสนับสนุนและแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

2. การช่วยเหลือและสนับสนุนในส่วนของการจัดการศึกษา มีดังนี้

2.1 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น ควรให้การสนับสนุนในส่วนของการอาคารสถานที่ไม่ใช่โรงเรียนขนาดเล็กมีนโยบายยุบรวมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ให้เด็กต้องเดินทางไกลไปเรียนที่อื่น แต่โรงเรียนเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับชุมชน ชาวชนได้ใช้ประโยชน์รุ่นแล้วรุ่นเล่า จึงเกิดประโยชน์แก่ชุมชนมาก ชาวบ้านเดาว่าไม่ต้องการให้มีการยุบรวมโรงเรียนและแนวโน้มประชากรนักเรียนก็เพิ่มขึ้นทุกปี ควรได้รับการสนับสนุนอาคารสถานที่จากรัฐบาลให้เพียงพอจากปัญหาดังกล่าวประชาชนพยายามหาเงินบริจาคมาช่วยเหลือแต่ก็ไม่ได้เต็มที่เพราะตัวประชาชนก็มีปัญหาเรื่องปากท้องต้องทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว

2.2 รัฐควรทบทวนนโยบายการจัดการศึกษาว่าการศึกษาในปัจจุบันประสบความสำเร็จหรือไม่ เพราะจากการที่รัฐพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาสูง ๆ จัดเงินกองทุนกู้ยืมให้แก่เยาวชนได้ยืมเรียน ขยายการศึกษาภาคบังคับไปจนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลจากนโยบายประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีถึงระดับปริญญา แต่ประชาชนที่มีการศึกษาถึงระดับปริญญากลับตกงาน ดัชนีชี้วัดก็คือ เมื่อมีการสมัครงานมากเป็นหมื่นเป็นแสนคนที่สอบได้มีส่วนน้อยที่ตกงานเป็นส่วนใหญ่ ระบบการศึกษาในปัจจุบันได้สร้างให้คนมีปัญหาอย่างแท้จริงได้หรือไม่ บัณฑิตเหล่านั้นจึงมีคุณสมบัติไม่เหมาะกับงาน ไม่มีปัญหาที่จะสร้างงานขึ้นมาเอง สร้างรายได้ให้กับตนเองได้ นักศึกษาบางคนยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษามาศึกษาต่อจนจบการศึกษา แต่จบมาไม่มีงานทำหรือบางคนเรียนไม่จบเป็นหนี้ 200,000-300,000 บาท รายได้ไม่มีหนี้ก็ไม่จะมีจะใช้ นับว่าเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ การศึกษาได้สร้างปัญหาให้แก่ประชากรของประเทศจริงหรือไม่

2.3 การสร้างห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษาในยุคปัจจุบันรัฐควรให้การสนับสนุนห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน มีเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์มาทำหน้าที่โดยเฉพาะ ปัจจุบันห้องสมุดในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นเพียงมุมห้องขาดบรรณารักษ์ โดยครูต้องทำหน้าที่ครอบคลุมทั้งบรรณารักษ์ ครูธุรการ การเงิน พัสดุ ทำหน้าที่นักการภารโรง ทำงานเอกสาร ทำงานนโยบายสารพัด

2.4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้จ่ายอย่างประหยัดและการใช้เครดิตกู้ยืมเงินได้ง่ายโดยสนับสนุนให้ครูซื้อรถ ซื้อบ้าน ซึ่งครูส่วนใหญ่มีหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ควรให้ครูกู้ยืมตามความจำเป็นส่วนใหญ่ถ้าเพื่อซื้อรถซื้อบ้านจะได้รับการสนับสนุนดีมากจากธนาคารหรือสหกรณ์ออมทรัพย์

2.5 การจัดสรรบุคลากรไม่ควรคำนึงถึงอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ควรคำนึงถึงความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญครบทุกสาขาจึงจะจัดการศึกษาได้ครอบคลุม เช่น ครูโรงเรียนบ้านเตาปามีจำนวน 6 คน มีนักเรียน 116 คน คิดอัตราส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 19.11 คน บุคลากรจบการศึกษาวิชาเอกภาษาไทย 1 คน วิทยาศาสตร์ 1 คน สุขศึกษา 1 คน ประถมศึกษา 1 คน บริหารการศึกษา 1 คน ขาดแคลนบุคลากรในสาขาศิลปะ นาฏศิลป์ การงานอาชีพ คอมพิวเตอร์ พลศึกษาต่างประเทศ มีผลทำให้จัดการศึกษาได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงน่าจะมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญพิเศษมาช่วยเหลือในการจัดการศึกษา

2.6 การพัฒนาบุคลากร รัฐควรสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาดตนเอง เช่น สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับสูง โดยไม่ขึ้นเงินตามปกติ ให้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น จัดการอบรมโดยเน้นโปรแกรมการอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมาอบรมเพื่อให้เกิดปัญหาอย่างแท้จริงกับบุคลากร ไม่ใช่อบรมแล้วบุคลากรไม่สนใจ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงตนเอง จัดการอบรมเพื่อใช้งบประมาณของรัฐให้หมดไปเท่านั้น

2.7 หลักสูตรควรมีการพัฒนาโดยนักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการคิดและช่วยเหลือครูหลักสูตร พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรที่ให้ครูคิดเอง สร้างเนื้อหาเอง ซึ่งควรพัฒนาศักยภาพความสามารถของครูให้สูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนของครูควรเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก นักวิชาการศึกษามีส่วนช่วยในการลำดับเนื้อหาความยากง่าย จากรูปธรรมเป็นนามธรรม การ สังเคราะห์ การวิเคราะห์ครูจะได้นำความรู้ไปสู่การจัดการเรียนรู้ได้

2.8 รัฐควรจัดการศึกษาให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลควรจัดตามความถนัดของนักเรียนเป็นปัจจุบัน นโยบายแข่งขันความเป็นเลิศต่าง ๆ ที่หน่วยงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดขึ้น ครูจะเน้นการแข่งขันของนักเรียนที่เก่งเพื่อให้ได้ชัยชนะ ได้รับเกียรติบัตรเพื่อประกอบผลงานในการกำหนดตำแหน่งที่สูงขึ้น เช่น ตำแหน่งอาจารย์ 2 อาจารย์ 3 ทำให้ครูละเลยเด็ก ซึ่งเป็นนักเรียนส่วนใหญ่ การทำผลงานในการกำหนดตำแหน่งควรเน้นงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้นจะเป็นงานที่มีประโยชน์มากกว่า

7.2.2. ชุมชนต้องมีส่วนในการช่วยเหลือตนเอง

ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยยึดสัจพจน์ที่ว่า คนเป็นที่พึ่งแห่งตนนั้นแหละดี รัฐเป็นเพียงกลไกในการขับเคลื่อน แต่ประชาชนในชุมชนก็เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาตนเอง ประชาชนต้องช่วยเหลือตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประกอบอาชีพเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของตน ต้องพยายามพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น เช่น การทำนาก็ต้องแก้ปัญหาในส่วนที่ตนเองจะแก้ไขได้ มีความขยันหมั่นเพียร ค่อยสู้กับปัญหาไม่ทอดอโยพยายามสร้างอาชีพเสริมในชุมชนทดแทนการไปรับจ้างต่างถิ่น
2. กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดการศึกษา ความรู้บางอย่างเราอาจเรียนรู้ได้พร้อมเด็ก การทดลองการลองถูกลองผิดก็เป็นการเรียนรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้ดีขึ้น และพยายามมองหาช่องทางการตลาด
3. สมาชิกในชุมชนควรมีการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง สร้างห้องสมุดชุมชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง รู้ทันโลกทันเหตุการณ์ การเข้าร่วมเวทีชุมชน
4. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการนิทรรศน์ของเยาวชนในชุมชนเป็นการลดละเลิกอบายมุข การเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน
5. ชุมชนควรเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการตรวจสอบกล้าแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขององค์กรโรงเรียน

7.2.3. โรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ผลผลิตขององค์กรคือ คุณภาพนักเรียน มีชิ้นงานสนองนโยบายเป็นหลัก ควรมีเวลาดูแลโรงเรียนอย่างเต็มที่ ผลงานที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นงานหลักของผู้บริหาร การดูแลผู้ได้บังคับบัญชาควรใช้หลักกัลยาณมิตรเอาใจใส่ ให้กำลังใจ แก้ไขหาร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชา ไม่ควรเอาความดีความชอบมาเป็นหลักบริหาร เพราะจะก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ผู้บริหารต้องครองใจลูกน้องได้นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องครองประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี
2. ครูผู้สอนต้องเอาใจใส่จัดการศึกษาให้แก่นักเรียน โดยคิดเสมือนว่านักเรียนเหมือนลูกหลานของตน มีความรักและปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนเพื่องานอาชีพของตนไม่พยายามก่อหนี้สินให้ล้นพ้นตัว ให้รู้จักประมาณตนในการใช้ชีวิต มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการงานของตน และพัฒนาวิชาการอยู่เสมอ งานการศึกษาเป็นงานที่ให้ผลช้า ต้องใจเย็น บำรุงพุ่มฟักเอาใจใส่กว่าปัญญาจะเจริญเติบโตในตัวคน

ภาคผนวก ก.
กิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

กิจกรรมที่ 1 การประชุมประจำเดือน ครั้งที่ 1

วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2547 เวลา 15.30 น. ณ ห้องสำนักงานครู โรงเรียนบ้านเตาป่า
วัดอุประสงค์

1. เพื่อประชุมแจ้งให้ทราบทำงานวิจัย เรื่องแนวทางการศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียน
ให้เป็นคนดีศรีเตาป่า แก่ทีมนักวิจัย 13 คน โดยได้รับการสนับสนุนจาก สกว. มค.

2. เพื่อพัฒนาทีมงานวิจัยเพื่อออกศึกษาข้อมูลในชุมชน

วิธีการ กระบวนการ

1. ออกหนังสือเชิญทีมวิจัย ประชุม เพื่อหาวัตถุประสงค์ของการทำงานวิจัยแก่ทีม
วิจัยจำนวน 13 คน ในวันที่ 25 มกราคม 2547

2. ทีมวิจัยจำนวน 13 คน เข้าร่วมประชุมที่อาคารเตาป่าพัฒนาการ เวลา 15.30 น.

3. ประธานในที่ประชุมคือ นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ แจ้งให้ทราบและขอมติใน

ที่ประชุมในการศึกษาหาข้อมูลชุมชน

4. มติในที่ประชุมให้แบ่งทีมวิจัยออกเป็น 3 ชุด และรับผิดชอบกลุ่มละ 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 มีสมาชิกคือนายเลื่อน แก้วดี นางวิจิตรา พงษ์อุดม นายถนอม

บุญเรือน นายวันชัย บุญยัสสะ รับผิดชอบหาข้อมูล กลุ่มประชาสามัคคี กลุ่มสายน้ำทิพย์

กลุ่มสุขเจริญ

กลุ่มที่ 2 มีสมาชิกคือ นายประดิษฐ์ คงงาม นางประยูร บุญยัสสะ

นายอำพล ญาตินิยม นายสมชาย พุทท์สัน รับผิดชอบหาข้อมูลชุมชน กลุ่มม่วงงามน้อย

กลุ่มทานตะวัน กลุ่มเทพนิมิตร

กลุ่มที่ 3 มีสมาชิกคือ นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ นางสาวสุพัตร์ ลาวัลย์

นางทองใบ พุทท์สัน นายเจริญ อันเสนา นายอ่อนดา อันเสนา รับผิดชอบหาข้อมูลกลุ่ม

โนนโพธิ์

5. มีมติให้ดำเนินการในวันที่ 28 มกราคม 2547 ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. กระดาษบลูฟ 15 แผ่น

2. ปากกาเมจิก

3. เครื่องดื่ม

4. อาหารว่าง

5. สมุดบันทึกการประชุม

6. เครื่องเสียง

7. หนังสือเชิญประชุม

ผลการดำเนินงาน

1. สมาชิกทีมวิจัยได้ทราบแนวทางการศึกษารูปแบบการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนดีศรีตำบล
2. สมาชิกได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาข้อมูลชุมชนตามมติในที่ประชุม

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มที่ 1 กลุ่มม่วงงามน้อย กลุ่มทานตะวัน กลุ่มเทพนิมิตร

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2547 ณ บ้านเลขที่ 31 บ้านของนายโหม่ง ชันโท เริ่มประชุมเวลา 16.30 น.

ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย 4 คน ได้แก่ นายประดิษฐ์ คงงาม นางประยูร บุญยัสสะ นายอำพล ญาตินิยม นายสมชาย พุททศน์ มีประชาชนเข้าร่วมประชุมจำนวน 27 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานชุมชน
2. เพื่อทราบปัจจัยในชุมชนที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนและทุนที่จะนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

วิธีการและกระบวนการ

1. ทีมวิจัยที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาข้อมูลชุมชนกลุ่มม่วงงามน้อย กลุ่มทานตะวัน กลุ่มเทพนิมิตร ได้ไปนัดหมายประชาชนในกลุ่มทั้งสามไปประชุมกันที่บ้านนายโหม่ง ชันโท
2. ทีมวิจัยและประชาชนได้ไปร่วมประชุมที่บ้าน นายโหม่ง ชันโท เวลา 18.30 น.
 1. ประสานในที่ประชุมคือนายประดิษฐ์ คงงาม ได้แจ้งให้ทราบจุดประสงค์ของการประชุม เพื่อศึกษาหาข้อมูลชุมชน เรื่องแผนผังชุมชน ประวัติหมู่บ้าน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ภูมิทุนอาชีพ ภูมิทุนอาหาร ภูมิทุนรายได้ สภาพทางสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากร การเมือง การศึกษา
 2. ประชาชนได้ให้ข้อมูลที่ต้องการศึกษา ประสานในที่ประชุมได้ซักถาม และเลขานุการคือนางประยูร บุญยัสสะ ได้จดบันทึกลงในกระดาษปรีฟ และสมุดบันทึกการประชุม ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสุขเจริญ กลุ่มประชาสามัคคี กลุ่มสายน้ำทิพย์

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2547 เวลา 18.00 น. ที่บ้านนายถนอม บุญเรือน
 ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย 4 คน ได้แก่ นายเลื่อน แก้วดี นางวิจิตรา พฤกษ์อุดม นายถนอม บุญเรือน นายวันชัย บุญยัสสะ ประชาชน 14 คน

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชน

วิธีการศึกษา

1. ได้มอบหมายให้นายถนอม บุญเรือน ไปนัดหมายให้ประชาชนในกลุ่มสุขเจริญ ประชาสามัคคี สายน้ำทิพย์ มาร่วมประชุม
2. ทีมวิจัยและประชาชนได้เข้าร่วมประชุมที่บ้านนายถนอม บุญเรือน พร้อมกัน เวลา 18.00 น.
3. ประชาชนในที่ประชุมคือ นายเลื่อน แก้วดี ได้แจ้งวัตถุประสงค์ ของการประชุมให้ประชาชนทราบ เพื่อศึกษาหาข้อมูลชุมชน แผนผังภูมิประวัตินุชน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ อาชีพ อาหาร รายได้ สภาพสังคมวัฒนธรรม ทรัพยากร การเมือง การศึกษา
4. นายเลื่อนได้สอบถามข้อมูลต่าง ๆ ประชาชนที่เข้าร่วมได้จดข้อมูลใส่กระดาษบรืฟ โดย นายวันชัย บุญยัสสะ และขาดแผนผังของคุ้ม โดยนายถนอม บุญเรือน และจดบันทึกการประชุมโดยเลื่อน แก้วดี
5. ประชาชนและทีมวิจัยได้รับประทานอาหารว่างร่วมกัน

วัสดุอุปกรณ์

1. ปากกา
2. กระดาษ
3. กระดาษบรืฟ
4. เครื่องดื่ม
5. อาหาร
6. กล้องถ่ายรูป
7. ฟลิ้ม

ผลการดำเนินงาน

1. ทราบข้อมูลพื้นฐานชุมชนได้แก่ แผนผังชุมชน ประวัติหมู่บ้าน ข้อมูลทาง เศรษฐกิจ อาชีพ อาหาร รายได้ สภาพทางสังคมวัฒนธรรม ทรัพยากร การเมือง การศึกษา
2. สมาชิกในกลุ่มเกิดความสามัคคี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มโนนโพธิ์ กลุ่มไหมไทยเจริญ กลุ่มไทยพัฒนา

วันเวลา สถานที่ วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2547 เวลา 17.30 น. ที่บ้านนายทองคำ ไชยอินสุณ ผู้เข้าร่วม ประกอบด้วยทีมวิจัย 5 คน ได้แก่ นายวีระศักดิ์ ปิตตลาโพธิ์ น.ส.สุพัตรา ลาวัลย์ นางทองใบ พุททศน์ นายอ่อนตา อันเสนา นายเจริญ อันเสนา ประชาชนมาร่วมประชุม 30 คน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน

วิธีการศึกษา

1. เพื่อให้ได้มอบหมายให้นายเจริญ อันเสนา ไปนัดหมายประชาชนในคุ้มโนนโพธิ์ คุ้มใหม่ ไทยเจริญ คุ้มไทยพัฒนา มาประชุมที่บ้านนายทองคำ ไชยอินสูญ ในวันที่ 30 มกราคม 2547 เวลา 17.30 น.

2. ทีมวิจัยและประชาชนเข้าร่วมประชุมที่บ้านนายทองคำ ไชยอินสูญ พร้อมกัน เวลา 17.30 น.

3. ประธานในที่ประชุมคือ นายวีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ ได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุม ให้ประชาชนทราบ เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน แขนผังชุมชน โนนโพธิ์ คุ้มใหม่ไทยเจริญ คุ้มไทยพัฒนา ประวัติชุมชน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ อาชีพ อาหาร รายได้ สภาพสังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากร การเมือง การศึกษา

4. นายวีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ ได้สอบถามข้อมูลต่าง ๆ ประชาชนได้ให้ข้อมูลอย่าง กว้างขวาง นายเจริญ อันเสนาได้จดข้อมูลลงในกระดาษบรืฟ นางสาวสุพัตตา ลาวัลย์ ได้จดบันทึก ข้อประชุม

5. ประชาชนได้รับประทานอาหารว่างร่วมกัน

วัสดุอุปกรณ์

1. ปากกา
2. กระดาษ
3. กระดาษบรืฟ
4. เครื่องดื่ม
5. อาหาร
6. กล้องถ่ายรูป
7. ฟลิ้ม

ผลการดำเนินงาน

1. ทราบข้อมูลพื้นฐานชุมชน
2. ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ และแสดงความคิดเห็น มีความ

สามัคคี ในหมู่คณะ

กิจกรรมที่ 3 ประชุมทีมวิจัย

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 เวลา 15.00 น. ณ ห้องพักรู ร.ร. บ้านเตาป่า ผู้เข้าร่วม ประชุม ทีมวิจัย 13 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปผลการจัดกิจกรรมศึกษาข้อมูลชุมชน
2. เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานชุมชน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นภาพรวม

วิธีการกระบวนการ

1. ออกหนังสือเชิญประชุมทีมวิจัย
2. ทีมวิจัยมาประชุมพร้อมกัน ณ. ห้องพัสดุ ร.ร. บ้านเตาป่า เวลา 15.00 น. แต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้ศึกษามานำเสนอต่อที่ประชุมที่ประชุมร่วมกันสรุปข้อมูลชุมชนร่วมกันในด้านต่าง ๆ
3. รับประทานร่วมกันและแยกย้ายกลับบ้าน

เครื่องมืออุปกรณ์

1. กระดาษบรู๊ฟ
2. สีเมจิก
3. เครื่องเสียง
4. กระดาษ A 4
5. อาหาร เครื่องดื่ม
6. กล้องถ่ายภาพ ฟิล์ม

ผลการดำเนินงาน

ได้ผลสรุปภาพรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ประวัติชุมชน
2. แผนผังชุมชน
3. ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ ปฏิทินอาชีพ ปฏิทินอาหาร
4. สภาพสังคมวัฒนธรรม
5. ทรัพยากร
6. การเมืองการปกครอง
7. การศึกษา

กิจกรรมที่ 4 ประชุมทีมวิจัย

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 เวลา 15.30 น. ณ. ห้องพัสดุโรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้เข้าร่วมประชุมทีมวิจัย 13 คน

วัตถุประสงค์ เพื่อประชุมหาแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

วิธีการ/กระบวนการ

1. ออกหนังสือเชิญประชุมทีมวิจัย
2. ทีมวิจัยมาประชุมพร้อมกัน ณ. ห้องพัสดุ ร.ร. บ้านเตาป่า เวลา 15.30 น.
3. ประธานในที่ประชุม คือ นายวีระศักดิ์ ปัดดะลาโพธิ์ แจ้งให้ทีมวิจัยทราบถึงขั้นตอนการศึกษาวิจัยต่อไปคือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
4. ที่ประชุมมีมติให้เตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้ในการศึกษาข้อมูลโรงเรียน

นัดหมายกับศึกษาข้อมูล ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 47 ณ. โรงเรียน เวลา 09.00 น.

เครื่องมือ-อุปกรณ์

1. หนังสือเชิญประชุมทีมวิจัย/ติดต่อทางโทรศัพท์
2. กระดาษบุฟ 5 แผ่น
3. ปากกาเมจิก
4. เครื่องเสียง
5. เครื่องดื่ม-อาหารว่าง
6. กล้องถ่ายรูป-ฟิล์ม

ผลการดำเนินงาน

1. ได้แนวทาง ขั้นตอน และวิธีการที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน
2. ทีมวิจัยให้ความร่วมมือและมาประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน

กิจกรรมที่ 5 ศึกษาข้อมูลโรงเรียน

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 เวลา 15.30 น. ณ. ห้องพักครู โรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้เข้าร่วมทีมวิจัย 13 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลโรงเรียน
2. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องด้านจริยธรรม

การดำเนินการ

1. ออกหนังสือเชิญประชุมทีมวิจัย 13 คน
2. ทีมวิจัยมาประชุมพร้อมเพรียงกัน ณ ห้องสำนักครู เวลา 15.30 น.
3. ประธานที่ประชุม คือ นางวิจิตรา พฤกษ์อุดม ได้แจ้งให้ทีมวิจัยทราบหัวข้อที่จะศึกษา

ข้อมูลโรงเรียน

4. ให้ทีมวิจัยเสนอแนะแนวทางการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
5. ทีมวิจัยลงมือศึกษาเอกสารโรงเรียน ร่องรอยการทำงานคณะครู บันทึกต่าง ๆ เช่น

ประวัติโรงเรียน ข้อมูลพื้นฐานบุคลากรนักเรียน แผนผัง

6. ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ถึงงานกิจกรรมของโรงเรียน ที่ได้ปฏิบัติตามที่เกี่ยวข้องกับด้าน
- คุณธรรม จริยธรรม สรุปได้ว่าโรงเรียนได้ทำกิจกรรมดังนี้

- การร่วมกิจกรรมทางศาสนาในชุมชน
- การจัดกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน
- บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูด้านคุณธรรม จริยธรรม การ

อบรมนักเรียน

- การร่วมกิจกรรมทักษะความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านมารยาท

ผลการดำเนินงาน

ได้ผลสรุปข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน เช่น

1. ประวัติความเป็นมาจนถึงปัจจุบัน
2. ข้อมูลบุคลากร
3. ข้อมูลนักเรียน
4. แผนผังโรงเรียน
5. ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
6. ได้ทราบข้อมูลกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียน

กิจกรรมที่ 6 ประชุมทีมวิจัย

วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547 เวลา 09.30 น. ณ ห้องพัสดุโรงเรียนบ้านเตาป่า
ผู้เข้าร่วมประชุมทีมวิจัย 13 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อเตรียมจัดกิจกรรมเวทีชุมชนกำหนดคุณลักษณะนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”

วิธีการ/กระบวนการ

1. ออกหนังสือเชิญทีมวิจัยเข้าร่วมประชุมทีมวิจัยในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547 เวลา 09.30 น. ณ ห้องพัสดุโรงเรียนบ้านเตาป่า
 2. ทีมวิจัยประชุมพร้อมกันตามนัดหมาย
 3. ประธานในที่ประชุม คือ นายวิระศักดิ์ ปัดดะลาโพธิ์ แจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงความก้าวหน้าในการทำวิจัยและแจ้งให้ทราบถึงกิจกรรมที่ต้องทำต่อไปคือการจัดเวทีชุมชนเพื่อกำหนดคุณลักษณะคนดีศรีเตาป่า
 4. ที่ประชุมได้เสนอให้จัดในวันที่ 13 เมษายน 2547 เวลา 09.00 น. ใช้สถานที่คือ วัดสระธาตุ บ้านเตาป่า
 5. ที่ประชุมมีมติมอบหมายงานให้ นายถนอม บุญเรือน ไปประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวให้ประชาชนทราบให้ นางสาวสุพัตรา ลาวัลย์ ดูแลเรื่องอาหาร นายเจริญ อันเสนา รับผิดชอบ เครื่องเสียง นายอำพล ญาตินิยม นายสมชาย พุททพันธ์ ดูแลเรื่องจัดสถานที่ นางวิจิตรดา พงษ์อุดม นางทองใบ พุททพันธ์ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ นางประยูร บุญยัสสะ ดูแลรับผิดชอบเรื่องการจัดบันทึก
 6. รับประทานอาหารร่วมกัน
- เครื่องมือ / อุปกรณ์
1. ปากกามจิก

2. กระดาษ A 4
3. เครื่องเสียง
4. เครื่องดื่ม
5. อาหาร
6. กล้องถ่ายภาพ
7. ฟลิ้ม

ผลการดำเนินงาน

ได้เตรียมการจัดเวทีชุมชน กำหนดคุณลักษณะนักเรียน คนดีศรีตำบล
แบ่งงานให้ทีมวิจัยได้รับผิดชอบ

กิจกรรมที่ 7 จัดเวทีชุมชนกำหนดคุณลักษณะ “คนดีศรีตำบล”

วันที่ 15 เมษายน 2547 เวลา 10.30-12.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดคุณลักษณะคนดีศรีตำบล

เป้าหมาย ทีมงานวิจัย 13 คน ชาวบ้าน 100 คน ตัวแทนนักเรียน 30 คน

วิธีการ/กระบวนการ

1.ขั้นเตรียมการ

- นัดหมายทีมงานวิจัยให้เข้าร่วมประชุมในวันที่ 15 เมษายน 2547 เชิญชุมชนร่วม
เวทีชาวบ้านโดยมอบหมายให้นายเลื่อน แก้วดี ประธานสัมพันธ์ ทางหอกระจายข่าว ของหมู่บ้าน
เตรียมสถานที่โดยการขออนุญาตขอใช้สถานที่จากหลวงพ่ोज้างลอง ภัตตปญโญ เจ้าอาวาสวัดสระ
ธาตุ และขอใช้เครื่องขยายเสียง ของหมู่บ้าน ขอใช้เสื้อ ถ้วย ชาม ช้อน หม้อ และทัพพี จากวัดสระ
ธาตุ เตรียมอาหารโดยมอบหมายให้อาจารย์สุพัตรา ลาวัลย์ ซื่อกาแฟ อาหารสดมา แล้วมอบให้นาง
หลอด ญาตินิคมเป็นผู้จัดทำ แล้วบริการให้กับผู้เข้าร่วมเวที มอบหมายให้นายเลื่อน แก้วดีเป็น
พิธีกรในการจัดเวที

2.ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้เข้าร่วมประชุม มาพร้อมกันที่วัดสระธาตุด้านตำบล

2.2 นายวีระศักดิ์ ปิตตลาโพธิ์ หัวหน้าทีมวิจัยกล่าวเปิดงานและบอกจุดประสงค์
ในการจัดเวทีชาวบ้าน ในครั้งนี้

2.3 ที่ประชุมในเวทีชุมชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

2.4 จากนั้นก็เลิกเวทีแล้วเชิญชวนผู้เข้าร่วมประชาคมร่วมรับประทานอาหาร

ด้วยกัน

ผลที่ได้จากการจัดเวทีครั้งนี้

1.ได้ทราบข้อมูลลักษณะนิสัยพื้นฐานของนักเรียน

2. ได้ทราบความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีอยากให้เกิดเป็นอย่างไร
3. ได้คุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”

กิจกรรมที่ 8 ประชุมทีมวิจัย

วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2547 เวลา 09.00 น. ณ ห้องสำนักงานครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปผลงานดำเนินการ จัดเวทีชาวบ้าน ครั้งที่ 1
 2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการเวทีชาวบ้าน มาสรุปและวิเคราะห์ สังเคราะห์เพิ่มเติม
- การดำเนินงาน

- 1.เชิญทีมวิจัยประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ถึงผลการจัดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 1
- 2.ทีมวิจัยได้อภิปรายถึงพฤติกรรมของนักเรียน ข้อเสนอการกำหนดคุณลักษณะ “คนดีศรี

เตาป่า” ไว้จำนวน 10 คุณลักษณะ

- 3.รับประทานอาหารร่วมกัน

วัสดุอุปกรณ์

- 1.ปากกา
- 2.กระดาษ
- 3.กระดาษบรืฟ
- 4.เครื่องดื่ม
- 5.อาหาร
- 6.กล้องถ่ายรูป
- 7.ฟิล์ม

ผลการดำเนินงาน

1. ได้คุณลักษณะ “คนดีศรีเตาป่า” ได้ 10 คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์
2. ได้สรุปผลงานดำเนินการ จัดเวทีชาวบ้าน ครั้งที่ 1
3. ได้นำข้อมูลที่ได้จากการเวทีชาวบ้าน มาสรุปและวิเคราะห์ สังเคราะห์เพิ่มเติม

กิจกรรมที่ 9 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ครั้งที่ 1

วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 เวลา 10.00 น ณ ห้องพักรู โรงเรียนบ้านเตาป่า ผู้เข้าร่วม

ประชุม คือ ทีมวิจัย 13 คน

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อให้ได้แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนให้ทราบปัญหา

2.เพื่อให้ทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า

วิธีการ/กระบวนการ

1.ทีมวิจัยสัมภาษณ์ชุมชนเพื่อหาข้อมูลนักเรียนรายบุคคลโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

2.นำข้อมูลที่ได้นำมาเสนอต่อที่ประชุม เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า

3.ทีมวิจัยมีการอภิปรายผลกันอย่างกว้างขวาง

4.สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษบรูฟ

2.สีเมจิก

3.สมุดบันทึก

4.ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

5.อาหาร-เครื่องดื่ม

ผลการดำเนินงาน

1.ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

2.ได้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

3.ได้นำข้อมูลรายบุคคลมาวิเคราะห์ถึงปัญหา และปัจจัยที่ทำให้ให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า มีปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านตัวนักเรียนเอง

กิจกรรมที่ 10 วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน โดยครู ครั้งที่ 2

วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2547 เวลา 13.00 น. ณ ห้องสำนักงานครู ร่วมกิจกรรม 1 คณะครู
จำนวน 6 คน

วัตถุประสงค์

1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนรายบุคคลเพื่อได้เติมจากครูประจำชั้น

2 เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการทำให้นักเรียน มีคุณลักษณะที่ไม่พึง

ประสงค์

อุปกรณ์

1. กระดาษบรูฟ

2.สีเมจิก

3.สมุดบันทึก

4.กระดาษ เอ 4

วิธีการ

1.สัมภาษณ์ครูประจำชั้น อนุบาล ป.6 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถึง ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.ครูประจำชั้นให้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน

3.ทบทวนรูปพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีของนักเรียนในรายชั้น

4.นางประยูร บุญยัสสะ ผู้สัมภาษณ์ฉบับนี้

ผลการดำเนินงาน

ได้ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล รายชั้นเรียน

กิจกรรมที่ 11 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลครู

วันที่ 5-6 กรกฎาคม 2547 เวลา 13.00 น. ณ โรงเรียนบ้านเตาบ่า

ผู้ร่วมกิจกรรม 1 คณะครูจำนวน 6 คน

วัตถุประสงค์

1.เพื่อศึกษาถึงปัญหาของครูที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผลให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาบ่า

วิธีดำเนินการ

ทีมวิจัยมอบหมายให้นางประยูร บุญยัสสะ ไปสัมภาษณ์ครูรายบุคคลถึงปัญหาที่มีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีผลทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดี ตามความต้องการของชุมชน โดยครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และหลายแง่มุม ได้แก่ นายประดิษฐ์ ดงงาม อาจารย์ระดับ 2 นางสาวจิรพรรณ เสนามาตย์ อาจารย์ 1 ระดับ 3 นางวิจิตรา พฤษย์อุดม อาจารย์ 1 ระดับ 4 นายเลื่อน แก้วดี อาจารย์ 2 ระดับ 7

เครื่องมือ-อุปกรณ์

1.กระดาษ เอ 4

2.ปากกาปากกาสี

3.เทปบันทึกเสียง

ผลการศึกษา

1.ทราบลักษณะการทำงานของครูแต่ละคน

2.ทราบปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีผลทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะไม่พึงประสงค์

3.ได้รับทราบข้อเสนอแนะจากครูผู้ปฏิบัติการ

กิจกรรมที่12 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชน

วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 เวลา 10.00 น. ผู้ร่วมทีมวิจัย 3 คน

วัตถุประสงค์

1.เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชนที่มีผลทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า

วิธีการ/กระบวนการ

1.ออกหนังสือเชิญทีมวิจัยร่วมประชุม ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลผู้ปกครอง และชุมชนที่มีผลทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า

2.ทีมวิจัยประชุมพร้อมกัน ณ ห้องพักรู โรงเรียนบ้านเตาป่า

3.ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชนที่มีผลทำให้นักเรียนไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า ทีมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง

4.จดบันทึกผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

5.รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

เครื่องมือและอุปกรณ์

1.เครื่องขยายเสียง

2.กระดานบรูฟ

3.กระดาน เอ 4

4.ปากกาเมจิก

5.กล้องถ่ายภาพ

6.ฟิล์ม

7.อาหาร

8.เครื่องดื่ม

ผลของการศึกษา

1.ทีมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลผู้ปกครอง และชุมชนที่มีผลทำให้นักเรียน ไม่เป็นคนดีศรีเตาป่า

2.ได้ข้อมูลที่วิเคราะห์ผู้ปกครองและชุมชนที่มีผลต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

กิจกรรม 13 วิเคราะห์ปัจจัย/ทุนที่ช่วยสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”

วันที่ 8 กรกฎาคม 2547 เวลา 09.00 น. ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย 13 คน ชาวบ้าน 30 คน

ผู้ดำเนินการประชุม นายวีระศักดิ์ ปัดดาราโพธิ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ค้นหาปัจจัยและทุนที่ช่วยสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”

อุปกรณ์

1. กระดาษบรู๊ฟ 5 แผ่น
2. ปากกาเมจิก 2 ด้าม
3. กล้องถ่ายรูป
4. ฟลิ้ม
5. เครื่องดื่ม –อาหารว่าง

วิธีการ

1. ออกหนังสือ เชิญประชุม ติดต่อทางโทรศัพท์
2. ทีมวิจัยเข้าประชุมพร้อมเพียงกัน
3. ประธานที่ประชุม นายวิระศักดิ์ ปัตตปลาโพธิ์ กล่าวสรุปงานรอบเดือนที่ผ่านมา และการดำเนินงานกิจกรรมที่จะทำต่อ
4. เลขาคับบันทึกการประชุม
5. ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ ที่เป็นปัจจัย และร่วมกับชุมชนคือ ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่ดี และปัจจัยอะไรที่ทำให้เป็นคนดี (เอื้อ) ด้าน โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม และตัวนักเรียนเอง
6. ทีมวิจัยและชุมชนร่วมกันสรุปปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเป็นคนไม่ดี และปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเป็นคนดี

ผลการดำเนินการ

1. ได้ข้อสรุปปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเป็นคนไม่ดี และปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเป็นคนไม่ดี
2. ทราบปัจจัยและทุนที่ช่วยสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”

กิจกรรมที่ 14 ประชุมสรุปแนวทางการสร้างคนดี ศรีเตาป่า

วันที่ 16 กรกฎาคม 2547 ณ ห้องพัสดุ โรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้ร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย 13 คน
2. คณะครู โรงเรียนบ้านเตาป่า
3. ภูมิปัญญาชาวบ้าน
4. ชาวบ้านเตาป่า
5. พระภิกษุ
6. กลุ่มเย็บผ้า

- 7.กลุ่มเจียรนัยพลอย
- 8.กลุ่มเลียงหนู
- 9.กลุ่มปุยชีวภาพ
- 10.แม่จำศีล (อุบาสก อุบาสิกา)

วัตถุประสงค์

เพื่อหาแนวทางในการสร้างคนดี ศรีเตาป่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีการกระบวนการ

- 1.ออกหนังสือเชิญกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนได้เสียในการสร้างคนดีศรีเตาป่า
- 2.ประธานในที่ประชุมแจ้งให้ทราบถึงผลของการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา
- 3.เสนอแนะแนวทางในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า โดยกลุ่มต่าง
- 4.สรุปผลการสร้างแนวทางการสร้างคนดี ศรีเตาป่า

เครื่องมืออุปกรณ์

- 1.กระดาษบรืฟ
- 2.สีเมจิก
- 3.กล้องถ่ายภาพ
- 4.ฟิล์ม
- 5.อาหาร
- 6.เครื่องดื่ม

ผลการดำเนินงาน

ได้แนวทางในการสร้างคนดีศรีเตาป่า โดยการเสนอของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน

ชุมชน

กิจกรรมที่15 จัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า

วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 เวลา 09.00 น ณ อาคารเอนกประสงค์โรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้ร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย 13 คน
2. ชาวบ้าน 70 คน
3. นักเรียน 116 คน
4. ภารโรง /ครูพี่เลี้ยง 2 คน

วัตถุประสงค์

1.เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียน เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยทีมวิจัยและ

ชุมชน

อุปกรณ์

- 1.เครื่องเสียง
- 2.กล้องถ่ายรูป/ฟิล์ม
- 3.กระดาดบรื้อ
- 4.อาหารกลางวัน
- 5.เครื่องดื่ม

วิธีการ

- 1.จัดประชุมทีมวิจัยวางแผนเตรียมจัดเวที/สถานที่ /อาคาร
- 2.ออกหนังสือเชิญประชุมทีมวิจัย/ชาวบ้าน /ประกาศหอกระจายข่าว
- 3.ชาวบ้านมาประชุมตามที่นัดหมายไว้ โดยพร้อมเพียง
- 4.ประชาชนที่ประชุมคือ นายวีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ ได้กล่าวนำเสนอการดำเนินการที่ผ่านมา
- 5.ทีมวิจัยได้นำเสนอแนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า
- 6.ชุมชนให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น
- 7.ที่ประชุมสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติ “คนดีศรีเตาป่า”
- 8.ร่วมกันรับประทานอาหารและแยกย้ายกันกลับบ้าน

ผลการดำเนินการ

ได้แนวทางการสร้าง “คนดีศรีเตาป่า”

กิจกรรมที่ 16 วิเคราะห์ข้อมูล

วันที่ 18 กันยายน 2547 ณ.ศูนย์ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ร่วมกิจกรรม

- 1.ทีมวิจัย 13 คน
- 2.ผู้ประสานงาน 2 คน

วัตถุประสงค์

เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เป็นเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียน

ให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

วิธีการ/กระบวนการ

1. ทีมวิจัยประสานงานต้นนัดหมายสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ศูนย์ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. เดินทางไปที่ศูนย์ประสานงาน
3. ทีมวิจัยไปถึงที่นัดหมายเวลา 10.00 น.
4. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

เครื่องมือ/อุปกรณ์

1. กระดาษบุรุษ
2. สีเมจิก
3. กระดาษ A4
4. อาหารกลางวัน
5. อาหารว่าง

ผลการดำเนินงาน

ได้วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

กิจกรรมที่ 17 สร้างแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้ร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย 12 คน
2. ทีมผู้ประสานงาน 2 คน

วัตถุประสงค์

เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

วิธีการ/กระบวนการ

1. ประสานทีมวิจัยโดยการออกหนังสือเชิญประชุมโทรศัพท์นัดหมายประชุมพร้อมกันที่ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเตาป่าในวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2547 เวลา 10.00 น.
2. ทีมวิจัยและผู้ประสานงานทีมวิจัยจากศูนย์ประสานงานสำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยภาคพร้อมกันตามนัดหมาย
3. ทีมวิจัยร่วมกับทีมผู้ประสานงานเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานวิจัยคือปัญหาหัวหน้าทีมวิจัยได้รับคำสั่งให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้บริหารที่โรงเรียนบ้านดง ต.ปะหลาด อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ทำให้การประสานงานและการทำงานร่วมกับเกิดปัญหาที่ทีมวิจัย จึงเสนอให้

นางประยูร บุญยัสสะ ทำหน้าที่หัวหน้าทีมวิจัยแทนเนื่องจากเป็นคนในพื้นที่และดำรงตำแหน่ง ในโรงเรียนบ้านเตาป่าและทีมวิจัยมีมติให้เปลี่ยนหัวหน้าทีมวิจัย

4. ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ได้แนวทาง 4 แนวทาง คือ ประการที่ 1 สร้างจิตสำนึกในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ประการที่ 2 ร่วมกันปรับพฤติกรรมของคนในชุมชนในเรื่องการทำตน ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลานลดละเลิกอบายมุขในชุมชนประหยัคคอคอยร่วมกันผลิตและบริโภค ในชุมชนพื้นฟูการหาอยู่หากินจากธรรมชาติ พัฒนาอาชีพเสริมในชุมชนค้นหาวิธีสอนลูก สอนหลานในชุมชนการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานในครอบครัวเรื่องการคบเพื่อนของลูกดูแลการอ่านหนังสือ และทำการบ้านที่บ้านของนักเรียน การช่วยงานพ่อแม่ที่บ้าน การอบรมบ่มนิสัย การดูแลอาหารการกินของลูกให้ครบทั้ง 3 มื้อสะอาดถูกหลักโภชนาการ การจกค่าใช้จ่ายในครัวเรือนผลิต เพื่อใช้เองลดสิ่งฟุ่มเฟือยการออมภายในครอบครัว ประการที่ 3 ปรับรูปแบบการบริหารจัดการใน ภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครู โดยชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งทั้งชุมชนและ โรงเรียน กำหนดความคาดหวังกันต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานชุมชนร่วมกัน ประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครู ประการที่ 4 การปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการค้นหาองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ควรศึกษาค้นคว้าความรู้ ท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหลักสูตรฐานเป็นมีส่วนร่วม จัดทำแผนการสอนทดลองจัดการเรียนการสอน ประเมินผลและปรับปรุง

5. ทีมวิจัยและผู้ประสานงานรับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

6. ช่วงบ่ายร่วมกันวิเคราะห์สังเคราะห์ในประเด็นของการสร้างแนวทาง และการทำ กิจกรรมในระยะที่ 2

7. แยกย้ายกันกลับบ้านเวลา 16.00 น.

เครื่องมือ/อุปกรณ์

1. กระดาษบรื๊ฟ

2. สีเมจิก

3. กระดาษ A4

4. กาแฟ

5. อาหารกลางวัน

6. ขนม

ผลการดำเนินงาน

1. ได้แนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้งานสำเร็จ คือ เปลี่ยนหัวหน้าทีมวิจัยตามมติของทีม วิจัยจาก นาย วีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ เป็น นาง ประยูร บุญยัสสะ

2. ได้แนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

กิจกรรมที่ 18 เขียนรายงาน

ครั้งที่ 1 วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ณ. ห้องประชุมอาคารศูนย์วิจัยและวัฒนธรรม
อีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย 12 คน
2. ทีมประสานงาน 4 คน

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดโครงการเขียนรายงานการวิจัย

เพื่อเสนอความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

วิธีการ/กระบวนการ

1. ทีมงานวิจัยประสานงานนัดหมายกันเพื่อกำหนดเค้าโครงงานเขียนงานวิจัยที่ศูนย์วิจัย
และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จันทร์ที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

2. ทีมวิจัยเดินทางถึงที่นัดหมาย เวลา 10.00 น.
3. ดร.ทรงคุณ จันทกร และ ดร.วิรัตน์ ปานศิลา ให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย
4. ทีมวิจัยร่วมกันกำหนดเค้าโครงงานเขียนรายงานวิจัยร่วมกัน
5. รับประทานอาหารร่วมกัน
6. ทีมวิจัยกำหนดเค้าโครงงานเขียนรายงานวิจัยต่อ
7. ทีมผู้ประสานงานช่วยสรุป
8. เดินทางกลับบ้านเวลา 16.30 น.

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. เครื่องขยายเสียง
3. ปากกาเมจิก

ผลการดำเนินงาน

1. ได้รับข้อเสนอแนะการดำเนินงานจาก ดร.ทรงคุณ จันทกร และดร.วิรัตน์ ปานศิลา และ

วิธีการกำหนดเค้าโครงงานวิจัย

2. ได้เค้าโครงงานเขียนงานวิจัย

ครั้งที่ 2 วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ณ. ห้องพัสดุ โรงเรียนบ้านเตาป่า เวลา 10.00 น.

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย 9 คน
2. ทีมผู้ประสานงาน 2 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนเค้าโครงงานเขียนรายงาน
2. เพื่อแบ่งงานกันเขียนรายงาน

วิธีการ/กระบวนการ

1. นัดทีมวิจัยและทีมผู้ประสานงานพร้อมกันที่ห้องพัสดุ โรงเรียนบ้านเตาป่า โดยการโทรศัพท์นัดหมายและเดินทางมาบอกทีมวิจัยที่อยู่ในชุมชน
2. ทีมวิจัยพร้อมกันที่จุดนัดหมาย เวลา 10.00 น.
3. ทีมผู้ประสานงานได้ทวงงานซึ่งสิ้นระยะเวลาการดำเนินงานและขยายเวลาให้ แล้วจึงเร่งรัดส่งรายงาน
4. หัวหน้าทีมวิจัยได้ขอพักผ่อน เนื่องจากการประสานงานเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องจากหัวหน้าได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านดง ต.ปะหลาน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ภารกิจงานมาก
5. ทีมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดเค้าโครงงานวิจัยและแบ่งหัวข้อไปเขียนรายงาน
6. รับประทานอาหารกลางวันร่วมกันและแยกย้ายกันกลับบ้าน

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษบรูฟ
2. สีเมจิก
3. กระดาษ A4
4. แผ่นดิสก์
5. ปากกาลูกกลิ้ง
6. ดับเบิล
7. คอมพิวเตอร์
8. เครื่องปริ้นเตอร์
9. อาหาร
10. กาแฟ
11. อาหารว่าง

ผลการดำเนินงาน

ได้ทบทวนกำหนดเค้าโครงงานเขียนรายงานวิจัย

ได้แบ่งหัวข้อการเขียนรายงานให้สมาชิกในทีมรับผิดชอบ

ครั้งที่ 3 วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2547 ณ ห้องพัสดุ โรงเรียนบ้านเตาป่า

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย 9 คน

2. ทีมประสานงาน 2 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมงานเขียนรายงานที่ทีมวิจัยไปเขียนมา

2. เพื่อทบทวนปัญหาอุปสรรคจากการทำงาน

วิธีการ/กระบวนการ

1. นัดหมายทีมวิจัยเพื่อประชุมรวบรวมงานที่ได้รับมอบหมาย

2. ทีมวิจัยพร้อมทีมผู้ประสานงานเดินทางมาพร้อมกันที่ห้องพัสดุ โรงเรียนบ้านเตาป่าเวลา

10.00 น.

3. ทีมผู้ประสานงาน คุณพนา และคุณปรีชาได้ซักถามถึงการดำเนินงาน

4. ทีมวิจัยบอกถึงปัญหาที่ทีมวิจัยบางส่วนไม่ได้ทำงานอยู่ในพื้นที่คือหัวหน้าทีม นาย วีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ ได้รับคำสั่งย้ายให้ไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านดง ต.ปะหลาน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม และอาจารย์สุพัตรา ลาวัลย์ ซึ่งทำหน้าที่การเงินของทีมย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงักที่ประชุมจึงร่วมกันหาทางออกให้ นางวิจิตรา พฤษธุคมทำหน้าที่การเงินแทน นายเลื่อน แก้วดี เป็นผู้ทำบัญชีและจากการเขียนรายงานทีมมีปัญหาในการเขียนรายงานมากจึงมอบหมายให้นางประยูร บุญยัสสะ ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมคนใหม่ของทีมวิจัยเป็นผู้เขียนและเรียบเรียง

ภาคผนวก ข.

ภาพประกอบ

